

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

31'inci Birleşim 7 Aralık 2022 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve tırnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ	290
II.- GELEN KÂĞITLAR	293
III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER	300,344,362,393, 397,425,437
A) KANUN TEKLİFLERİ	300:343,344:361, 362:391,393:396, 397:420,425:432, 437:448
1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 362)	300:343,344:361, 362:391,393:396, 397:420,425:432, 437:448

2.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2021 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 201 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2021 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/2076) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 363)

300:343,344:361,
362:391,393:396,
397:420,425:432,
437:448

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

300:343,344:361,
362:391,393:396,
398:420,425:432,
437:438, 438:439

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

300:343,344:361,
362:391,393:396,
398:420,425:432,
437:438

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

300:343,344:361,
362:391,393:396,
398:420,425:432,
437:438,438:439

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

300:343,344:361,
362:391,393:396,
398:420,425:432,
437:438,439

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

300:343,344:361,
362:391,393:396,
398:420,425:432,
437:438,439

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı	300:343,344:361, 362:391,393:396, 398:420,425:432, 437:438,439
<i>C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU</i>	<i>300:343,344:361, 362:391,394:396, 398:420,425:432, 437:438,440</i>
1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi	300:343,344:361, 362:391,394:396, 398:420,425:432, 437:438,440
2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı	300:343,344:361, 362:391,394:396, 398:420,425:432, 437:438,440
<i>�) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ</i>	<i>300:343,344:361, 362:391,394:396, 398:420,425:432, 437:438,441</i>
1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi	300:343,344:361, 362:391,394:396, 398:420,425:432, 437:438,441
2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı	300:343,344:361, 362:391,394:396, 398:420,425:432, 437:438,441

D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

301:343,344:361,
362:391,394:396,
398:420,425:432,
437:438,442

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

301:343,344:361,
362:391,394:396,
398:420,425:432,
437:438,442

2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

301:343,344:361,
362:391,394:396,
398:420,425:432,
437:438,442

E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU

301:343,344:361,
362:391,394:396,
398:420,425:432,
437:438,443

1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

301:343,344:361,
362:391,394:396,
398:420,425:432,
437:438,443

2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

301:343,344:361,
363:391,394:396,
398:420,425:432,
437:438,443

Sayfa*F) TİCARET BAKANLIĞI*

301:343,344:361,
363:391,394:396,
398:420,425:432,
437:438,444

1) Ticaret Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

301:343,344:361,
363:391,394:396,
398:420,425:432,
437:438,444

2) Ticaret Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

301:343,344:361,
363:391,394:396,
398:420,425:432,
437:438,444

G) REKABET KURUMU

301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,425:432,
437:438,444

1) Rekabet Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,425:432,
437:438,444

2) Rekabet Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,425:432,
437:438,445

Ğ) HELAL AKREDİTASYON KURUMU

301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,425:432,
438:438,445:446

1) Helal Akreditasyon Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,425:432,
438:438,445

2) Helal Akreditasyon Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,425:432,
438:438,445:446

H) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI 301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,425:432,
438:438,446

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,425:432,
438:438,446

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı 301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,425:432,
438:438,446

1) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,425:432,
438:438,446:447

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi 301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,426:432,
438:438,446:447

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,426:432,
438:438,447

İ) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,426:432,
438:438,447

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,426:432,
438:438,447

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,426:432,
438:438,448

J) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI

301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,426:432,
438:438,448

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

301:343,345:361,
363:391,394:396,
398:420,426:432,
438:438,448

IV.- SATAŞMALARLA İLİŞKİN KONUŞMALAR

- 1.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Düzce Milletvekili Fahri Çakır'ın 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine satışması nedeniyle konuşması 343
- 2.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine satışması nedeniyle konuşması 420:421

V.- AÇIKLAMALAR**361,391,392,396,
421,422,432**

- 1.- Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Eş Başkanı Selçuk Mızraklı hakkında Yargıtayın verdiği bozma kararına ve çocukların yargı eliyle istismarına göz yumulmasına ilişkin açıklaması 361:362
- 2.- Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın, Yenilik Partisi Genel Başkanı Ardahan Milletvekili Öztürk Yılmaz'a ilişkin açıklaması 391
- 3.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Yenilik Partisi Genel Başkanı Ardahan Milletvekili Öztürk Yılmaz'a ilişkin açıklaması 392
- 4.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Yenilik Partisi Genel Başkanı Ardahan Milletvekili Öztürk Yılmaz'a ilişkin açıklaması 392
- 5.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 392:393
- 6.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Yenilik Partisi Genel Başkanı Ardahan Milletvekili Öztürk Yılmaz'a ilişkin açıklaması 393
- 7.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Yenilik Partisi Genel Başkanı Ardahan Milletvekili Öztürk Yılmaz'a ilişkin açıklaması 393
- 8.- Trabzon Milletvekili Salih Cora'nın, Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in "Darısı Salih Cora'nın başına." diyerek açıkça tehdit içeren bir ifade kullanmasına ilişkin açıklaması 396:397
- 9.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Trabzon Milletvekili Salih Cora'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 397

- 10.- Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, Trabzon Milletvekili Salih Cora'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 397
- 11.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, kürsüde konuşma yapan Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'a Çorum Milletvekili Erol Kavuncu'nun "Allah belanı versin!" diye müdahale etmesine ilişkin açıklaması 421:422
- 12.- Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 422:423
- 13.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 423:424
- 14.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Ticaret Bakanı Mehmet Muş ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının yaptığı açıklamaya ilişkin açıklaması 432:434
- 15.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Ticaret Bakanı Mehmet Muş ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 434:435
- 16.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Ticaret Bakanı Mehmet Muş ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması 435:437

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI**392,393,422**

- 1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, HDP sıralarından "Darısı Salih Cora'nın başına." diye bağırılmasına ilişkin konuşması 392
- 2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, Yenilik Partisi Genel Başkanı Ardahan Milletvekili Öztürk Yılmaz'a geçmiş olsun dileklerini ilettiklerine ve Parlamento açısından böyle bir saldırının kabul edilemez olduğuna ilişkin konuşması 393
- 3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, Hiçbir milletvekilinin bir diğerine sözlü olarak hakaret etme, beddua etme ve fiilî olarak müdahale etme hakkının olmadığına ilişkin konuşması 422

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

TBMM Genel Kurulu saat 11.00'de açılarak yedi oturum yaptı.

2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 362), 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2021 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 201 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2021 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/2076) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu'nun (S. Sayısı: 363) görüşmelerine devam edilerek,

Türkiye Büyük Millet Meclisi,
Kamu Denetçiliği Kurumu,
Anayasa Mahkemesi,
Sayıştay,
Adalet Bakanlığı,
Yargıtay,
Danıştay,
Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İşyurtları Kurumu,
Türkiye Adalet Akademisi,
Hâkimler ve Savcılar Kurulu,
Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu,
Kişisel Verileri Koruma Kurumu,
Gençlik ve Spor Bakanlığı,

2023 yılı merkezî yönetim bütçeleri ve 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesapları kabul edildi.

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç, 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde AK PARTİ Grubu adına konuşma yapan milletvekillerinin bazı ifadelerine,

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Cumhuriyet İttifakı'nın tükenmişliğine,
Çanakkale Milletvekili Bülent Turan,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül,

Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine;

Manisa Milletvekili Özgür Özel, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan ile Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül,

Manisa Milletvekili Özgür Özel'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine;

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde MHP Grubu adına konuşma yapan milletvekillerinin bazı ifadelerine,

Bursa Milletvekili İsmail Tatlıoğlu,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş,

İstanbul Milletvekili Zeynel Emre,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan,

Trabzon Milletvekili Hüseyin Örs'e;

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Kürt diline ilişkin tartışmaların çokça yaşandığına,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Haydar Akar'ın yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Mecliste Kürt dilinde sözcükler, deyimler, halkça bilinen kavramlar kullanıldığında tutanaklara bu ifadelerin“(*)” işaretiyle geçmesine,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül,

Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine;

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu ile Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ve iktidar grubundan kendilerine“terörist” diye müdahale edenlere,

Çanakkale Milletvekili Bülent Turan, Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun satışma nedeniyle yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ve Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç, 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerini düzelttiğine,

Sakarya Milletvekili Engin Özkoç,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş,

Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu ile Adalet Bakanı Bekir Bozdağ'ın 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yaptıkları konuşmalarındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundular.

Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan ile Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül'ün yaptıkları açıklamaları sırasında şahsına,

Sakarya Milletvekili Muhammed Levent Bülbül, Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklaması sırasında Milliyetçi Hareket Partisine,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş, Çanakkale Milletvekili Bülent Turan'ın yaptığı açıklaması sırasında Halkların Demokratik Partisine,

Ordu Milletvekili Mustafa Adıgüzel, Gençlik ve Spor Bakanı Mehmet Muharrem Kasapoğlu'nun 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde yaptığı konuşması sırasında şahsına,

Sataşmaları nedeniyle birer konuşma yaptılar.

Başkanlıkça, Genel Kurulu teşrif eden Küba Cumhuriyeti Halkın Gücü Ulusal Meclisi Başkanı Juan Esteban Lazo Hernandez "Hoş geldiniz." denildi.

Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Haydar Akar;

Milletvekillерinden Gazi Meclisin usulüne ve ona yakışır şekilde hareket etmelerini rica ettiğine,

Trabzon Milletvekili Hüseyin Örs'ün birleşime ara verildikten sonra yaşanan arbedede fiziki bir şiddete uğradığına, şu anda müşahede altında olduğuna ve kendisine acil şifalar dilediğine,

Diyarbakır Milletvekili İmam Taşcier'in 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin birinci tur görüşmelerinde HDP Grubu adına yaptığı konuşmasını TBMM İçtüzüğü'nün 66'ncı maddesine göre kestiğine,

Siirt Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine,

İlişkin birer açıklamada bulundu.

Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'na, TBMM İçtüzüğü'nün 160'ıncı maddesinin (3)'üncü bendi ile 163'üncü maddesi uyarınca kınama cezası verilmesi kabul edildi.

Bursa Milletvekili Zafer Işık'a, TBMM İçtüzüğü'nün 161'inci maddesinin (7)'nci bendi ile 163'üncü maddesi uyarınca Meclisten geçici olarak 2 birleşim çıkarma cezası verilmesi kabul edildi.

Konya Milletvekili Fahrettin Yokuş'a, TBMM İçtüzüğü'nün 160'ıncı maddesinin (5)'inci bendi ile 163'üncü maddesi uyarınca kınama cezası verilmesi kabul edildi.

Alınan karar gereğince, 7 Aralık 2022 Çarşamba günü saat 11.00'de toplanmak üzere 00.15'te birleşime son verildi.

Haydar AKAR

Başkan Vekili

İshak GAZEL

Kütahya

Kâtip Üye

Bayram ÖZÇELİK

Burdur

Kâtip Üye

Rümeysa KADAK

İstanbul

Kâtip Üye

II.- GELEN KÂĞITLAR

No: 44

7 Aralık 2022 Çarşamba

Milletvekili Teklifleri

1.-Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Sürücü Belgelerinin Karşılıklı Olarak Tanınması ve Değişimine İlişkin Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile İtalyan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Teklifi (2/4766) (İçişleri ile Dışişleri Komisyonlarına) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.12.2022)

2.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün; Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/4767) (Plan ve Bütçe Komisyonuna) (Başkanlığa geliş tarihi: 07.12.2022)

Süresi İçinde Cevaplandırılmayan Yazılı Soru Önergeleri

Cumhurbaşkanı Yardımcılığı (Fuat Oktay)

1.-Batman Milletvekili Ayşe Acar Başaran'ın, gözüaltına alınan bazı gazetecilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74057)

2.-Bursa Milletvekili Yüksel Özkan'ın, ülkemizde bulunan sığınmacılara verilen sosyal hizmet ve mali yardımlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74058)

3.-Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, bir TRT spikerinin görevden alınması ile ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74059)

4.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, bir TRT spikerinin görevden alınması ile ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74060)

5.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesinin bulunduğu alanın yerleşime açılacağı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74061)

6.-İstanbul Milletvekili Ümit Beyaz'ın, bir TRT spikerinin görevden alınması ile ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74062)

7.-Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, Tunceli'nin Hozat ilçesinde bulunan bir köyün yerleşime kapatıldığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74063)

8.-Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Cumhurbaşkanlığı Külliyesinin sağlık harcamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74064)

9.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, 229 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74065)

10.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, Suriye'den buğday ve arpa alımı hakkında yapılan anlaşmalara dair Cumhurbaşkanlığı Kararnamelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74066)

11.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, 1139 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74067)

12.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, 5044 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi'ne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74068)

13.-Artvin Milletvekili Uğur Bayraktutan'ın, bazı Cumhurbaşkanlığı Kararnameleri kapsamında Cilvegözü ve Çobanbey sınır kapılarında yürütülen işlemlere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74069)

14.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir kişinin darp edilmesi ve yargılama süreciyle ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74070)

15.-İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Çorum'un Alaca ilçesine bağlı Mazıbaşı Köyü ve çevre köylerin ulaşım sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/74071)

16.-İstanbul Milletvekili Gürsel Tekin'in, merkezi yönetim kapsamındaki idarelerin bütçelerinden yardım yapılan dernek, birlik, kurum ve kuruluşlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74072)

17.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, çölyak hastalarına sağlanan yardımın artırılması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74073)

18.-İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Kahramanmaraş'ın Dulkadiroğlu ilçesine bağlı bazı mahallelerin ulaşım sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/74074)

Adalet Bakanlığı

19.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır'da hakkında arama kararı bulunan bir kişi yerine kardeşinin tutuklandığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74075)

20.-Mardin Milletvekili Ebrü Günay'ın, Kayseri Bünyan 2 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkuma mektubu nedeniyle hücre cezası verildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74076)

21.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Edirne F Tipi Kapalı Cezaevinde yaşadığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74077)

22.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Cezaevinde bulunan bir mahkumun adil yargılanma hakkının ihlal edildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74078)

23.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Denizli Kocabaş T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir tutuklunun yargılanma sebebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74079)

24.-İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, Bolu Cezaevinde bulunan bir mahkuma kötü muamelede bulunulduğu iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74080)

25.-Siirt Milletvekili Meral Danış Beştas'ın, Diyarbakır'da ikiz kardeşi yerine gözaltına alınan hasta bir kişinin durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/74081)

26.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Menemen T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun hak ihlali iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74082)

27.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Yozgat 1 Nolu T Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun hak ihlali iddialarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74083)

28.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, ayrı cezaevlerinde kalan bir karı kocanın aynı cezaevine nakledilme taleplerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74084)

29.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir kişinin adil yargılanmadığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74085)

30.-Van Milletvekili Murat Sarısaç'ın, Adana F Tipi Yüksek Güvenlikli Kapalı Cezaevinde yaşadığı iddia edilen hak ihlallerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74086)

31.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Rize Kalkandere L Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan bir mahkumun Yargıtay aşamasındaki dosyasının durumuna ilişkin yazılı soru önergesi (7/74087)

32.-İğdır Milletvekili Habip Eksik'in, İğdır S Tipi Kapalı Cezaevinde bulunan hasta bir mahkumun tedavisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74088)

33.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Bursa'da tehdit edilen bir kişiye ilişkin yazılı soru önergesi (7/74089)

34.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, cezaevlerinde farklı unvanlara sahip personelin özlük haklarının iyileştirilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74090)

35.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, son 5 yılda ülke geneli ve Diyarbakır'da uyuşturucu madde kullanımı ve ticaretinden yapılan soruşturmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74091)

36.-Tunceli Milletvekili Alican Önlü'nün, cezaevlerindeki ağır hasta mahkumların tahliye edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74092)

37.-Adana Milletvekili Tulay Hatımoğulları Oruç'un, cezaevlerindeki ağır hasta mahkumların tahliye edilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74093)

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı

38.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütü'nün, 24 Ekim 2022 tarihinde öldürülen bir kadının çocuklarına yönelik koruma tedbiri alınıp alınmadığına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74094)

39.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir kişinin sosyal yardım talebinin reddedildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74095)

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

40.-Çorum Milletvekili Tufan Köse'nin, Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığının bir kamu bankasıyla yaptığı promosyon sözleşmesine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74097)

41.-Burdur Milletvekili Mehmet Göker'in, bankaların promosyon ödemelerine ve özel sektör çalışanlarına da promosyon verilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74098)

42.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, İzmit'te yaşanan ölümlü bir iş kazasının soruşturulmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74099)

43.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütü'nün, aile sağlığı merkezlerinde çalışan sağlıkçıların sorunlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74100)

44.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, omurilik felçlileri için gereken tekerlekli sandalye, hasta bezi gibi ihtiyaçların SGK tarafından karşılanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74101)

45.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, promosyon hakkı ödenmediği gerekçesiyle başvuru yapan kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74102)

46.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, cezaevlerinde farklı unvanlara sahip personelin özlük haklarının iyileştirilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74103)

47.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, çölyak hastalarına sağlanan yardımın artırılması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74104)

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

48.-Aydın Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, TOKİ'nin düzenlediği konut projelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74105)

49.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesinin bulunduğu alanın yerleşime açılacağı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74106)

50.-Bursa Milletvekili Nurhayat Altaca Kayışoğlu'nun, Bursa'da yapılacak sosyal konut projelerinin yerlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74107)

51.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesindeki tapu kadastro ve imar çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74108)

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

52.-Kırklareli Milletvekili Türibi Kayan'ın, TPAO'nun kapsam dışı personelinin hukuki statüsüne ilişkin yazılı soru önergesi (7/74109)

53.-Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, 14 Ekim 2022 tarihinde TTK'ya bağlı Amasra Müessesesinde meydana gelen patlamayla ilgili yürütülen soruşturmaya ilişkin yazılı soru önergesi (7/74110)

54.-Zonguldak Milletvekili Ünal Demirtaş'ın, 14 Ekim 2022 tarihinde TTK'ya bağlı Amasra Müessesesinde meydana gelen patlamaya ve işletmenin havalandırma sistemlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74111)

55.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesine doğalgaz altyapısı sağlanmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74112)

Gençlik ve Spor Bakanlığı

56.-İstanbul Milletvekili Züleyha Gülüm'ün, ODTÜ Yurtlar Yönetmeliği'nde yapılan değişikliğe ilişkin yazılı soru önergesi (7/74113)

57.-Edirne Milletvekili Okan Gaytancıoğlu'nun, Edirne'nin Uzunköprü ilçesine yapılması planlanan stat ve spor salonu ihalesinin ne zaman yapılacağına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74114)

58.-Bursa Milletvekili Lale Karabiyik'ın, KYK'ya bağlı yurtlarda verilen psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74115)

Hazine ve Maliye Bakanlığı

59.-Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, alışveriş kredisi kullanan kişi sayısına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74116)

60.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, çölyak hastalarına sağlanan yardımın artırılması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74117)

İçişleri Bakanlığı

61.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, 25 Ekim 2022 tarihinde bazı gazetecilerin gözaltına alınmasıyla ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74118)

62.-Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun'un, Diyarbakır'da hakkında arama kararı bulunan bir kişi yerine kardeşinin tutuklandığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74119)

63.-İstanbul Milletvekili Yüksel Mansur Kılınç'ın, bir parti başkanının açıklamaları üzerine Emniyet Genel Müdürlüğü ve Jandarma Genel Komutanlığı tarafından yapılan sosyal medya paylaşımlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74120)

64.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, güvenlik soruşturması sebebiyle kamu görevine başlatılmayan kişilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74121)

65.-İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, Polis Amirleri Eğitim Merkezi 6. Dönem Mezuniyet Törenine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74122)

66.-Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkan'ın, Kocaeli'de faaliyet gösteren bir lojistik firmasının imara aykırı yapılaşmaya gittiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74123)

67.-İstanbul Milletvekili Nazır Cihangir İslam'ın, metamfetamin kullanımının önlenmesi için yürütülen çalışmalara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74124)

68.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, İzmit'te yaşanan ölümlü bir iş kazasının soruşturulmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74125)

69.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, İstanbul'da bulunan bir okul kantinindeki ürünlere fahiş fiyat uygulandığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74126)

70.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir kişinin sosyal yardım talebinin reddedildiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74127)

71.-İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Çorum'un Alaca ilçesine bağlı Mazıbaşı Köyü ve çevre köylerin ulaşım sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/74128)

72.-Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, ülkemizde faaliyet gösteren suç örgütü üyelerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74129)

73.-Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, AFAD'da yapılan kurum içi aday memur sınavlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74130)

74.-Adana Milletvekili Müzeyyen Şevkin'in, eğitimlerini tamamlamalarına rağmen taraflarına kurbağa adam sertifikası gönderilmeyen kişilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74131)

75.-Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, merkezi yönetim kapsamındaki idarelerin bütçelerinden yardım yapılan dernek, birlik, kurum ve kuruluşlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74132)

76.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Şanlıurfa'nın Ceylanpınar ilçesinde uyuşturucuyla mücadele çalışmalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74133)

77.-İstanbul Milletvekili Zeynel Özen'in, Kahramanmaraş'ın Dulkadiroğlu ilçesine bağlı bazı mahallelerin ulaşım sorununa ilişkin yazılı soru önergesi (7/74134)

Kültür ve Turizm Bakanlığı

78.-Mersin Milletvekili Ali Mahir Başarır'ın, RTÜK Başkanı ile ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74135)

79.-İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, Devlet Halk Dansları Topluluğunun İstanbul'daki çalışma yerlerinin değişmesinin yarattığı mağduriyete ilişkin yazılı soru önergesi (7/74136)

80.-İstanbul Milletvekili Hüda Kaya'nın, Boğaziçi Üniversitesi Geliştirme Vakfının vakıflar siciline tesciline ilişkin yazılı soru önergesi (7/74137)

81.-İstanbul Milletvekili Mustafa Yeneroğlu'nun, RTÜK tarafından alınan bir karara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74138)

82.-İstanbul Milletvekili Gamze Akkuş İlgezdi'nin, yıllık hizmet sözleşmesi kapsamında çalışan sanatçılara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74139)

Milli Eğitim Bakanlığı

83.-İzmir Milletvekili Sevda Erdan Kılıç'ın, İzmir'de bazı lise öğrencilerinin bir siyasi partinin toplantısına götürüldükleri iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74140)

84.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Tekirdağ 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Cezaevinde bulunan bir mahkumun üniversiteye devam etme talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74141)

85.-Muş Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, mesleki eğitim merkezi programı kapsamında öğrencilerin bir zincir markette çalışmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74142)

86.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, bir kişinin akademik bir dergide yayımlanan makalesinin çıkarılması ile ilgili iddialara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74143)

87.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, İstanbul'da bulunan bir okul kantinindeki ürünlere fahiş fiyat uygulandığı iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74144)

88.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, önlisans KPSS B grubu sınavlarının her yıl yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74145)

89.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, tıbbi laboratuvar teknikeri atamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74146)

90.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, Çankaya İlçe Milli Eğitim Müdürlüğünün atama için talep ettiği evraklara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74147)

91.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, baskı sanatları bölümü mezunlarının istihdamına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74148)

92.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, ataması yapılan bir kişinin güvenlik soruşturması sürecinin uzamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74149)

93.-Bursa Milletvekili Lale Karabıyık'ın, rehber öğretmen ve psikolojik danışman atamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74150)

94.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, devlet okullarındaki sınıf mevcutlarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74151)

95.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, tarım meslek liselerine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74152)

96.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, müfredatta yer alan felsefe derslerinin artırılmasına ve felsefe öğretmeni ataması yapılması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74153)

Sağlık Bakanlığı

97.-Adana Milletvekili Burhanettin Bulut'un, ilaç temininde yaşanan sorunlara ilişkin yazılı soru önergesi (7/74154)

98.-Hatay Milletvekili Mehmet Güzelmansur'un, Defne Devlet Hastanesinin yapım sürecine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74155)

99.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, güvenlik soruşturması sebebiyle kamu görevine başlatılmayan bir doktora ilişkin yazılı soru önergesi (7/74156)

100.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, SMA tip 1 hastası olan bir çocuğun sağlık durumuna ve tedavisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74157)

101.-Balıkesir Milletvekili Fikret Şahin'in, serbest çalışan hekimlerin özel hastane ve tıp merkezi kullanımıyla ilgili yapılan yönetmelik değişikliğine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74158)

102.-Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu'nun, tıbbi laboratuvar teknikeri atamalarına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74159)

103.-Bursa Milletvekili Erkan Aydın'ın, pemfigus vulgaris tanısında kullanılan bir ilacın SGK kapsamına alınması talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74160)

104.-Niğde Milletvekili Ömer Fethi Gürer'in, aile hekimlerinin mali haklarında iyileştirilme yapılmasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74161)

105.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Düzce'nin Akçakoca ilçesinde yapılması planlanan hastanenin akıbetine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74162)

106.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Ceylanpınar Devlet Hastanesinin doktor ve tıbbi malzeme eksikliğinin giderilmesi talebine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74163)

Tarım ve Orman Bakanlığı

107.-Karabük Milletvekili Hüseyin Avni Aksoy'un, Karabük iline orman bölge müdürlüğü kurulması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74164)

108.-İstanbul Milletvekili Saliha Sera Kadıgil Sütlü'nün, ülkemizden Singapur'a ihraç edilen bir baharat ürününün kanserojen madde içerdiği iddiasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74165)

109.-Manisa Milletvekili Bekir Başevirgen'in, kuduz hastalığı ile mücadeleye ilişkin yazılı soru önergesi (7/74166)

110.-Aydın Milletvekili Bülent Tezcan'ın, Dilek Yarımadası Büyük Menderes Deltası Milli Parkında faaliyet gösteren bir işletmeye ilişkin yazılı soru önergesi (7/74167)

111.-Şanlıurfa Milletvekili Ayşe Sürücü'nün, çölyak hastalarına sağlanan yardımın artırılması önerisine ilişkin yazılı soru önergesi (7/74168)

Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı

112.-Zonguldak Milletvekili Deniz Yavuzılmaz'ın, TCDD'ye bağlı ortaklıkların Sayıştay denetimine tabi olmamasına ilişkin yazılı soru önergesi (7/74169)

113.-Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Bakanlığın gerçekleştireceği bazı ihalelere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74170)

114.-Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Gökçeada Havalimanına dair verilere ilişkin yazılı soru önergesi (7/74172)

115.-Samsun Milletvekili Neslihan Hancıoğlu'nun, Samsun-Sivas Demiryolu Hattı Modernizasyon Projesi için ayrılan kaynağa ilişkin yazılı soru önergesi (7/74173)

116.-İstanbul Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Düzce'de bulunan PTT şubelerinde verilen hizmetlere ve PTT personeline ilişkin yazılı soru önergesi (7/74174)

7 Aralık 2022 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 11.00

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Abdurrahman TUTDERE (Adıyaman)

BAŞKAN – Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31'inci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

Sayın milletvekilleri, gündemimize göre, 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi üzerinde görüşmelere devam edeceğiz.

Program uyarınca bugün ikinci turdaki görüşmeleri yapacağız.

İkinci turda Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Nükleer Düzenleme Kurumu, Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü, Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu; Ticaret Bakanlığı, Rekabet Kurumu, Helal Akreditasyon Kurumu; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, Meteoroloji Genel Müdürlüğü ve İklim Değişikliği Başkanlığı bütçe ve kesin hesapları yer almaktadır.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) KANUN TEKLİFLERİ

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 362) (*)

2.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2021 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 201 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2021 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/2076) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 363) (*)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(*) 362, 363 S. Sayılı Basmayazılar ve Ödenek Cetvelleri 5/12/2022 tarihli 29'uncu Birleşim Tutanağı'na eklidir.

D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- 1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU

- 1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) TİCARET BAKANLIĞI

- 1) Ticaret Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Ticaret Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) REKABET KURUMU

- 1) Rekabet Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Rekabet Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) HELAL AKREDİTASYON KURUMU

- 1) Helal Akreditasyon Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Helal Akreditasyon Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

- 1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- 1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

- 1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI

- 1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

BAŞKAN – Komisyon? Yerinde.

Sayın milletvekilleri, alınan karar gereğince, tur üzerindeki görüşmelerde siyasi parti gruplarına, istemi hâlinde İç Tüzük'ün 62'nci maddesi gereğince görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye yetmişer dakika söz verilecek. Bu süreler birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir ve şahsı adına yapılacak konuşmaların süresi ise beşer dakika olacaktır. Ayrıca, konuşmalar tamamlanınca soru-cevap işlemi on dakika soru, on dakika cevap olarak yapılacak ve sorular gereksiz olarak yerinden sorulacaktır.

Bilgilerinize sunulur.

İkinci turda siyasi parti grupları, yürütme ve şahısları adına söz alanların adlarını sırasıyla okuyorum:

Gruplar adına; Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Emine Gülizar Emecan, İstanbul Milletvekili; Sayın Ednan Arslan, İzmir Milletvekili; Sayın Tacettin Bayır, İzmir Milletvekili; Sayın Baha Ünlü, Osmaniye Milletvekili; Sayın Deniz Yavuzylmaz, Zonguldak Milletvekili; Sayın Orhan Sümer, Adana Milletvekili; Sayın Mahir Polat, İzmir Milletvekili; Sayın Bedri Serter, İzmir Milletvekili;

Sayın Ahmet Vehbi Bakırlioğlu, Manisa Milletvekili; Sayın Müzeyyen Şevkin, Adana Milletvekili; Sayın Gökhan Zeybek, İstanbul Milletvekili; Sayın Hasan Baltacı, Kastamonu Milletvekili; Sayın Vecdi Gündoğdu, Kırklareli Milletvekili.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Sayın Ahmet Mücahit Arınç, İstanbul Milletvekili; Sayın Şahin Tin, Denizli Milletvekili; Sayın İffet Polat, İstanbul Milletvekili; Sayın Polat Türkmen, Zonguldak Milletvekili; Sayın Nevzat Şatiroğlu, İstanbul Milletvekili; Sayın Fahri Çakır, Düzce Milletvekili; Sayın Selman Özboyacı, Konya Milletvekili; Sayın Nilgün Ök, Denizli Milletvekili; Sayın Atilla Ödünç, Bursa Milletvekili; Sayın Hacı Özkan, Mersin Milletvekili; Sayın Yaşar Kırkpınar, İzmir Milletvekili; Sayın İlyas Şeker, Kocaeli Milletvekili; Sayın İshak Gazel, Kütahya Milletvekili; Sayın Derya Bakkak, Gaziantep Milletvekili.

İYİ Parti Grubu adına Sayın Bedri Yaşar, Samsun Milletvekili; Sayın Yasin Öztürk, Denizli Milletvekili; Sayın Erhan Usta, Samsun Milletvekili; Sayın Metin Ergun, Muğla Milletvekili.

Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Abdurrahman Başkan, Antalya Milletvekili; Sayın Lütfi Kaşıkçı, Hatay Milletvekili; Sayın Ahmet Özyürek, Sivas Milletvekili; Sayın Nevin Taşlıçay, Ankara Milletvekili; Sayın Sadir Durmaz, Ankara Milletvekili; Sayın Hasan Kalyoncu, İzmir Milletvekili; Sayın Ayşe Sibel Ersoy, Adana Milletvekili.

Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Ali Kenanoğlu, İstanbul Milletvekili; Sayın Muazzez Orhan Işık, Van Milletvekili; Sayın Mahmut Celadet Gaydalı, Bitlis Milletvekili; Sayın Pero Dundar, Mardin Milletvekili; Sayın Sait Dede, Hakkâri Milletvekili; Sayın Erol Katırcıoğlu, İzmir Milletvekili; Sayın Serpil Kemalbay Pekgözegü, İzmir Milletvekili; Sayın Murat Çepni, İzmir Milletvekili; Sayın Zeynel Özen, İstanbul Milletvekili; Sayın Oya Ersoy, İstanbul Milletvekili.

Şahıslar; lehinde Ahmet Sami Ceylan, Çorum Milletvekili.

Yürütme adına Sayın Fatih Dönmez, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı; Sayın Mehmet Muş, Ticaret Bakanı; Sayın Murat Kurum, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı.

Aleyhinde Sayın Remziye Tosun, Diyarbakır Milletvekili.

Şimdi, ilk söz Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Sayın Emine Gülizar Emecan'ın.

Sayın Emecan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, Sayın Bakanlar, değerli halkımız; bugün yine cumhuriyetimizin 100'üncü yılının bütçesini konuşuyoruz. Bugün Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçelerini görüşeceğiz.

Değerli arkadaşlar, ben genel bir değerlendirme yapacağım. 2023 bütçesi yok hükmünde bir faiz, borç ve seçim bütçesidir. Türkiye'ye reva görülen 660 milyar liralık bütçe açığı ve 240 milyar liralık faiz gideriyle Türkiye ekonomisi bir borç sarmalına girmiştir. Uzun süredir devam eden yeni ekonomi modelinden vazgeçilmediği takdirde de bu sarmal büyüyerek devam edecektir.

Peki, değerli arkadaşlar, yeni ekonomi modeli nasıl oluştu? Tek adam “Faiz nasdır.” dedi, “İndireceğiz.” dedi ve sonra “Bu modelle faiz düştükçe ihracat artacak, ithalat azalacak, cari denge kontrol altına alınacak, böylece kur üzerindeki baskı azalacak ve enflasyon düşecek.” dediniz. Kasım 2021'de dolar kuru patlayınca da Türk milletinin sırtına kur korumalı mevduat yükünü yüklediniz. Hazine bütçeden hesap sahiplerine 91,6 milyar lira ödedi, Merkez Bankası Başkanı Meclisi bilgilendirme görevini yapamadığı ve bilgi gizlediği için Merkez Bankasından ne kadar ödendiğini henüz öğrenemedik.

Gelinen sonuç: Cumhuriyet tarihinin en yüksek on aylık dış ticaret açığı rakamına ulaşmayı başardınız. Dış ticaret açığı on bir yılın ardından ilk kez 100 milyar doları aştı çünkü değerli arkadaşlar, üretimimiz ithal ham maddeye bağlı ve doların uçması ithal ara malı maliyetlerimizi de katlayarak artırıyor. Aslında alt kırılımlarına baktığımız zaman bunu daha iyi anlıyoruz. Örneğin, gıda üretiminde ihracat rakamları 2021-22 döneminde yüzde 27,7 iken ithalat yüzde 53 olmuş. Tekstile bakalım, tekstilde ihracat yüzde 0,5 iken -yine aynı dönemde- ithalat yüzde 48,3 olmuş değerli arkadaşlar. Dolayısıyla ithalat maliyetimiz artıyor, dış ticaret açığımız da katlanarak büyüyor çünkü bu modelin içinde üretim yok, AR-GE'ye yatırım yapmıyoruz, ham madde üretmiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Düşük AR-GE harcaması sebep, markalaşamama ve dış ticaret açığı da sonuçtur değerli arkadaşlar.

Cumhurbaşkanı Erdoğan 2011'de "2023 yılına kadar orta ve yüksek teknoloji ürünlerde Avrasya'nın üretim üssü olacağız." demişti. Bırakınız Avrasya'nın üretim üssü olmayı, Türkiye, yüksek teknoloji ürünlerin üretiminde, utanç verici bir şekilde üçüncü dünya ülkelerinin de gerisinde kalmıştır. TÜİK'e göre 2003 yılında yüksek teknoloji ürünlerin imalat sanayisi içinde yüzde 5 olan payı 2022'de yüzde 2,9'a geriledi.

Sanayici üretmiyor değerli arkadaşlar. Dünya gazetesinin son sanayici anketine göre son bir yılda krediye erişimde zorlanan sanayicinin oranı 5 kattan fazla arttı. Yani sanayici krediye erişemiyor, faiz düşerse neye yarayacak bilemiyoruz. Durgunluk beklentisi nedeniyle her 3 sanayiciden 2'si işçi çıkarmayı düşünüyor. En zor durumda olan sektör de tekstil sektörü. Biraz önceki ithalat ve ihracat rakamları da bunu doğruluyor.

Bakın, yeni ekonomi modeli yoksulluğu derinleştirmek pahasına hayata geçirilmiş ve emeği ucuzlatmıştır. İş gücünün millî gelirden aldığı paya baktığımızda -bakın, Profesör Doktor Hakan Kara'nın şu grafiğine bir bakalım- iş gücünün millî gelirden aldığı payın dört yıl içerisinde nasıl da aşağıya düştüğünü bu grafik bize çok net bir şekilde gösteriyor. Dört yılda yüzde 32,9'dan yüzde 26,3'e gerilemiş.

Değerli arkadaşlar, yani hemen hemen her alanda derin bir ekonomik buhran yaşanmakta. Yüksek halkın sırtına binmiş durumda. Olan çocuklara oldu; çocuklar yatağa aç giriyorlar, okullarda aç kalıyorlar. Ülkeyi sizler bir timsah kapitalizmine mahkûm ettiniz. Nedir timsah kapitalizmi? Sermaye kârına kâr eklerken ücretli kesimlerin -biraz önceki grafikte de gösterdiğim gibi- yoksullaşması ve fakirleşmesidir. (CHP sıralarından alkışlar) Bakın, Profesör Doktor Hakan Kara'nın yine Twitter'ından aldığım bir grafik: Gördüğünüz gibi, enflasyonun, emsal ülkelere göre, politika faizi ve enflasyon arasındaki farkın Türkiye'de nasıl açıldığını gösteriyor. İşte, şu anda siz bu ülkenin vatandaşlarını, yoksul vatandaşlarını timsah ekonomisine, kapitalizmine bu şekilde -siz de görün- mahkûm ettiniz.

Şimdi, değerli arkadaşlar, "Tüm bu yaşananların sorumlusu kimdir?" diye baktığımızda, siz, her sorunu, örneğin enflasyonun artışını, dış ticaret açığını dünyada yaşanan enerji fiyatlarındaki artışa bağlıyorsunuz. Gerçekten öyle mi? Tabii ki bu doğru değil. OECD verilerine göre, Temmuz 2021 ile Temmuz 2022 arasındaki son bir yılda enerji fiyatları Türkiye'de yüzde 143 yükseldi. OECD ortalaması kaç biliyor musunuz? Sadece yüzde 35 yani biz diğer ülkelerden kat kat pahalı enerji kullanıyoruz. Bakalım, enflasyon canavarı yani pahalılık enerji fiyatlarının artışına sebep mi? Yine Refet Gürkaynak Hocamızın bir grafiğiyle sizlere bunu göstermek istiyorum. Petrol fiyatları ile enflasyon artışı arasında bir bağlantı var mı değerli arkadaşlar? Enflasyon düşükken enerji fiyatları yükseliyor, enerji fiyatları yükselirken, bakın, enflasyon nasıl düşmüş, değil mi? Sizlere de göstereyim Sayın Bakanlar.

AHMET AKIN (Balıkesir) – İyi baksın, bir baksın, bir dikkat etsin.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Bakanlar, kendi aranızda sohbet etmeyin, konuşmayı dinleyin biraz.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) - Böyle bir bağlantı yok. Bu bir külliye yalıdır.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Maliyet enflasyonu diye bir şey yok mu?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) - Enerji fiyatları tabii ki etkileyecektir ama bütün yükü, bütün suçu enerji fiyatlarına yükleyerek halkı kandıramazsınız. (CHP sıralarından alkışlar) Sonuç şu: Enflasyon canavarını bu ülkenin başına musallat ettiğiniz gibi halkı enerji yoksulu yaşamaya da mahkûm ettiniz.

Bir de kalıcı yaz saati uygulamanız var. Beş yıldır velileri, öğrencileri, çalışanları karanlıkta işe yollayan bu ucube kararınız dağıtım şirketlerine kazandırdı ama hanelere zarar yazdı. “Elektrikte tasarruf” diye yola çıkan damat yüzünden bu karardan vazgeçemiyorsunuz ama bizim iktidarımızda kimse ne soğukta ne karanlıkta kalacak. İktidara geldiğimizde bu uygulamaya da son vereceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, Çevre ve Şehircilik Bakanlığında konut projelerine değinmek istiyorum. Seçimin yaklaştığı bu dönemde birdenbire AK PARTİ'nin aklına 500 bin sosyal konut yapmak geldi. Şimdi, bu kampanyaya 5 milyonun üzerinde başvuru olmuş. Bu başvuru sayısı aslında neyi gösteriyor, biliyor musunuz? AKP'nin, sosyal konut talebini yirmi yıllık iktidarında çözemediğini gösteriyor. (CHP sıralarından alkışlar)

AHMET AKIN (Balıkesir) – Doğru.

CAVİT ARI (Antalya) – Seçim olmasa akıllarında yok.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) – Bu durum, istatistiki verilerle de kanıtlanıyor. 2002 yılında Türkiye’de kendi sahip olduğu evde oturanların oranı yüzde 73,1’ken bu oran 2021’de yüzde 57,5’e düşmüş. Yani ev sahipliği azalmış arkadaşlar.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Orada da para vardır, rant vardır orada da.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) – İnsanlar, yoksul halk kiracılığa mahkûm edilmiş. Sizin derdiniz gerçekten sosyal konut üretmek falan değil.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Para, para; rant!

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) – Seçim öncesi bir rüzgâr yaratmak ve evet, para!

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Arkadaşlar, kıskanmayın, kıskanmayın.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) – Çünkü siz kamu arazilerini sosyal konut projeleri için değil, rant projeleri için kullandınız. (CHP sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Bravo! Aynen böyle.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) – Rakamlar yalan söylemez değerli arkadaşlar.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Kıskanmayın, 8 milyon başvuru var.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) – Sayın Bakan Kurum, Komisyonca, bu konuda hiç de doğru olmayan ifadeler kullandı, dedi ki: “Yaptığımız sosyal konut projemizle konut ve kiralarda görülen artışı durdurduk.” Sayın Bakan, hâlbuki gerçek ne, biliyor musunuz? İlan sitelerinin verileri göz önüne alındığında kiralık konut metrekare değeri son bir yılda yüzde 140, dört yıl içinde yüzde 472 artmış değerli arkadaşlar. Yine, Sayın Bakan, ne dediniz? “Ülkemizin bu başarısının en büyük nişanesi 26 bin sosyal donatısıyla birlikte inşa ettiğimiz 1 milyon 170 bin sosyal konut olmuş.” dediniz. Bu bilgi de doğru değil arkadaşlar, Türkiye’de sosyal konutların toplam konut stokuna oranı sadece yüzde 2. TOKİ’nin “web” sitesini inceleyin, 2002-2022 yılları arasında 506 bin konutun -küsurları saymıyorum- teslim edildiği, 316 bin projenin ise devam ettiği görülüyor. Yine, Emlak Konutun ise toplamda 132 bin konut ürettiği, bunların 80 bin küsurunun İstanbul’da, İstanbul’daki bu 68 bin küsurun da lüks konut olduğu görülmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) – Teşekkür ederim.

Bu konutların da lüks konut olduğu görülmektedir. Toplamayı size bırakıyorum.

Yine “Projede biz ne yapıyoruz, vatandaşa ne sunuyoruz; rant var mıdır, yok mudur?” dediniz Sayın Bakan. Bakalım verilere, “Verilere bakın.” dediniz. Yapılan plan değişiklikleriyle park alanı ve yeşil alan niteliğinde 16 adet geçekodu önleme bölgesinin, 12 adet askerî alanın imara açıldığı görülüyor. Yani bu projelerin kamusal alanlarının, halkın ortak mallarının özel sektöre de verildiği bu rakamlardan görülüyor. Bu alanlarda Aralık 2022’ye ait -bugünün dolar kuruyla, 18,50’yle hesaplandığında- toplam 28 milyar dolara yakın rant elde edilmiş değerli arkadaşlar ama bu rant kamuya değil, özel sektöre gitmiş. Komisyonda da sordum, yine soruyorum: Bu alanlarda lüks projeler yerine sosyal konut yapılamaz mıydı? Ama yapmadınız, siz lüks konut üreterek rant yaratmayı tercih ettiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Emecan.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) – Teşekkür ediyorum.

Son cümle olarak da şunu söylemek istiyorum...

BAŞKAN – Sayın Emecan, süreniz tamamlandı.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Bir toparlasa...

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (Devamla) – İktidara geldiğimizde 2023 bütçesini yeniden yaparak halkın yararına bir bütçeyi seçimden sonra biz hayata geçireceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ederim.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sayın Başkan, olmaz ki böyle!

BAŞKAN – Olur Sayın Ağbaba, olur.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Biz dün süre verdik, dün Haydar Akar süre verdi Başkanım.

BAŞKAN - Arada oluyor böyle.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Sana da dün bir dakika süre verdiler Başkan.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sizden alacağımız var dün. Sayın Başkan, size de dün süre verdiler.

BAŞKAN – Doğru.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Ver bir dakika, beş dakika yetmiyor.

BAŞKAN – Verdim, verdim.

Sayın Ednan Arslan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

İktidar uzun zamandan beri muhalefeti yerli ve millî olmamakla itham ediyor. Şimdi bu kürsüden kim yerli kim millî sizlere tek tek anlatacağım. Hepinizin bildiği gibi, on iki yıl önce Rusya’yla bir uluslararası anlaşma imzalandı; bu anlaşma neticesinde Akkuyu’ya toprak tahsis ederek yapı-şlet-sahip ol modeliyle nükleer santral yapmanın yolunu açtınız. Bu anlaşmayla dünyada kendi topraklarında başka bir ülkeye ait santral kurduran ilk iktidar oldunuz. Bu da yetmezmiş gibi, piyasanın

çok üstünde alım garantisi verdiniz, 1 kilovatsaat elektrik için 12,35 sent. Bakın, bu santral yılda 8 bin saat çalışmış olsa verilen on beş yıllık alım garantisi kapsamında Rusya'nın kazanacağı para ne kadar biliyor musunuz? 100 milyar dolar, yaklaşık 100 milyar dolar. Santrali yapan Rusya, işleten Rusya...

AHMET AKIN (Balıkesir) – Sahibi Rusya.

EDNAN ARSLAN (Devamla) - ...sahibi olan Rusya, cebine yaklaşık 100 milyar dolar parayı koyacak olan Rusya; radyoaktif atıkları bertaraf etmek zorunda kalan Türkiye ama yerli ve millî olmayan muhalefet! (CHP sıralarından alkışlar)

AHMET AKIN (Balıkesir) – Olmaz!

EDNAN ARSLAN (Devamla) - Şimdi buradan bir kez daha soruyorum: Bu projenin neresi yerlidir, neresi millîdir? Bu santral bizim enerjide dışa bağımlı olmamızı engellemediği gibi Rusya'ya göbekten bağımlı olmamıza sebep olmaktadır. Bu şartlarda 2'ncisini Sinop'ta yapmanın, 3'üncüsü için Trakya'da yer aramanın mantıklı bir izahı yoktur, bu milletin geleceğini ipotek altına almaktan artık vazgeçin. (CHP sıralarından alkışlar)

Yap-işlet-sahip ol modeliyle Rusya bu projenin sahibi. Peki, Sayın Bakanım, bu projede Türkiye'nin rolü ne? Bizler müşteriyiz, hem de nasıl müşteri biliyor musunuz? Yağlı müşteriyiz, bizler yağlı müşteriyiz burada. (CHP sıralarından alkışlar) Sayın Bakan verilen bu garantinin piyasa şartları içinde makul olduğunu söylüyor, şu an piyasamızdaki elektriğin kilovatsaatinin 20 sent olduğunu söylüyor. İyi de Sayın Bakanım, bu piyasada işlem gören 20 sent civarındaki elektrik fiyatları sadece altı aydır 20 sent. Bakın, Ekim 2021'de 6,9 sent, Aralık 2021'de 7,1 sent idi ama siz ne yaptınız? Ekim ayından bugüne PTF'yi 5 kattan fazla artırdınız. Beceriksiz ekonomi politikalarınız sonunda kur şokuyla birlikte fiyatların katlanmasına siz neden oldunuz. Piyasaya verilebilecek teklif üst sınırını şirketlerin lehine siz revize ettiniz. Geçen yıl bu zamanlarda bu fiyat 1 megavat elektrik için 1.217 lirayken şu an 4.800 liradır. Geçen yıl bu zamanlarda elektriğin kilovatsaati ortalama 94 kuruş iken şu an 4 lira olmuştur, bunu yapan sizin iktidarınızdır.

Şimdi, Sayın Bakana şunu sormak istiyorum: Eğer bu santralin üreteceği elektriğin fiyatı piyasa fiyatlarıyla neredeyse aynı ise bu santrali niye yapıyoruz, bize faydası ne? (CHP sıralarından alkışlar) Radyoaktif atıklar ne olacak? Umarım Bakanlığınız ve ilgili kurumlar radyoaktif atık ile evsel atığın farkını biliyordur. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Gerçek şudur... Sayın Bakanın dediğinden farklıdır. Bakın, Rusya başka ülkelere de bu santrallerden yapıyor. Ülkesinde kendisi için yaptığı santral için 4,2 sent, Bangladeş'te 9,3 sent ama bizim ülkemizde 12,35 sentle bu santrali yapıyoruz biz. Burada açıkça görüyoruz ki bu enerji ucuz bir enerji değildir. Bunun neresi yerlidir, neresi millîdir? (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, bunu bir de YEKDEM ve YEKA'larla karşılaştıralım. Bakın, 2021 yılı öncesinde YEKDEM'ler için verilen garantilerde yenilenebilir enerjilerle ilgili fiyatlar bu noktadayken nükleer santral buradaydı; 2021 yılında dolarla garanti vermeyi kaldırdık, Türk lirasına çevirdiniz -bu, doğru bir karardır- bakın, nükleer santral nerede kaldı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

EDNAN ARSLAN (Devamla) – Nükleer santral 2,3 TL ama burada, yenilenebilir enerjinin ortalaması ise 37 kuruş. Bunun neresi ucuzdur, neresi yerlidir, neresi millîdir? (CHP sıralarından alkışlar)

Bakın, Bakanlık YEKA'larla ilgili birtakım ihaleler yapıyor. Bildiğim kadarıyla RES'lerle ilgili 3 adet, GES'lerle ilgili 4 adet ihale yapıldı; GES'lerle ilgili ihalelerin 1 tanesi iptal oldu. Orada bile verilen alım garantilerini hatırlatmak isterim. Bakın, nükleer santral 12,35 sent; YEKA RES-1 3,48 sent;

YEKA RES-2 3,5 ila 4,5 sent; YEKA RES-3 2,9 ila 5,4 sent; YEKA GES-1 6,99 sent; YEKA GES-3 1,17 sent; YEKA GES-4 ise 2,1 ila 3 sent arası. Yani üstelik yenilenebilir enerji maliyetlerinde düşme eğilimini hesaba kattığımızda Akkuyu fiyat olarak YEKDEM'lerin de YEKA'ların da 7-8 katıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Arslan.

EDNAN ARSLAN (Devamla) – Yönetemiyorsunuz, yönetemediğiniz için halkın kaynaklarını peşkeş çekiyorsunuz. Burada sizleri yerli ve millî olmaya davet ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Arslan, süreniz tamamlandı.

Sayın Tacettin Bayır. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA TACETTİN BAYIR (İzmir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi üzerine konuşma almış bulunmaktayım. Bu vesileyle ekranları başında bizi izleyenlere ve sizlere saygılarımı sunuyorum.

Dünya yeni bir Sanayi Devrimi yaşıyor. Bu yeni dönemi iyi okuyan devletler, iyi hazırlık yapan milletler yeni dönemin kazananları olacak, hızla zenginleşecekler. Cumhuriyet Halk Partisi olarak cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılında ülkemizi 4'üncü Endüstri Devrimi'nin takipçisi ve tüketicisi değil, geliştiricisi ve üreticisi yapmaya kararlıyız. (CHP sıralarından alkışlar) Temiz enerjiyle, temiz üretimle, temiz fonla tertemiz bir gelecek inşa edeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) Milletimizi orta gelir tuzağından kurtaracağız. Bu büyük hamleyi Türkiye'deki ve dünyadaki tüm bilim insanlarıyla birlikte kuracağımız büyük iş birliğiyle gerçekleştireceğiz. Biz sahip olduğumuz üstünlükleri ve ülkemizin potansiyelini çok iyi biliyoruz, insanlarımıza güveniyoruz. Bu çerçevede, üniversite, sanayi, sivil toplum, kamu-iş birliği modellerini en etkin şekilde kullanacağız. Ülkemizde hiçbir çocuk yatağa aç yatmayacak. (CHP sıralarından alkışlar) Aile destekleri sigortasıyla her aileye bir gelir sağlayacağız. 2030'a geldiğimizde yani bizim iktidarımızda demokrasisi, kurumları ve kuralları güçlü bir Türkiye'de; üreterek zenginleşen, rekabetçi bir Türkiye'de; zenginliği adil paylaşan bir Türkiye'de; temiz ve yeşil bir Türkiye'de fert başına gelirimizi 20 bin doların üstüne çıkaracağız. (CHP sıralarından alkışlar) Millî gelirimizi 2 trilyon doların üzerine taşıyacağız. İhracatımız 600 milyar doları aşacak. Yedi yılda 8 milyon yurttaşımıza iş, aş vereceğiz; işsizliği ve enflasyonu düşürüp tek haneli rakamlara indireceğiz. Bunları yapacak birikimli kadrolara sahibiz.

Bu bütçe, halkı yoksullaştıran, ülkeyi dünyanın ucuz emek deposuna çeviren rantçı, bilimden uzak ekonomi anlayışla yapılmış bir bütçedir. Bununla mı devam edeceğiz, bu bütçeyle mi yoksa hep birlikte zenginleştiğimiz, emeği ve üretimi yücelten bir bütçe mi yapacağız? 3 milyon insan, umudu olmadığından iş dahi aramıyor artık. Üretimde dönüşümle işte bu işsizliğe ve bu umutsuzluğa son verecek istihdamı hep birlikte yaratacağız. Daha önceki Sanayi Devrimi'ni ne yazık ki kaçırdık. En büyük ticaret ortağımız ve ihracat pazarımız olan Avrupa Birliği, eğer yeşil dönüşümü gerçekleştiremezsek her yıl bize 3 milyar avro ceza kesecek. Böylece, kamu olarak sağlayacağımız üretim teşviklerini, vergi indirimlerini, hibeleri, kredileri, AR-GE desteklerini, kamu ihalelerini yani kamunun kaynaklarını güvenceli ve zenginleştirici istihdamı, yeşil ve dijital dönüşümü sağlayacak şekilde kullanacağız. Kamunun kaynakları, bugünkü gibi yandaşlık üzerinden değil, topluma yarar sağlama amacıyla kullanılacak; ihalelerde yolsuzluk olmayacak, kamunun parası kamuda kalacak. İstihdam yaratan üretim politikalarımızla geleneksel işlerde çalışanların da sosyal haklarını korumak, kamunun temel görevi olacak. Verimlilikle birlikte kazancımız artacak; bunu biz yaparız. Bu yetenekleri istihdam eden KOBİ, sanayici, çiftçi, esnaf dünyayla rekabet edecek, en az onlar kadar gelir getireceğiz, kalkınacağız, hep birlikte zenginleşeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

Torpile değil, yeteneklerimizle, kimi tanıdığımızla veya nerede doğduğumuzla değil, ne öğrendiğimizle, bilgimizle tutunacağız hayata. Sanayi 4.0 Devrimi'ni yakalamamız için yeni bir bilim teknoloji çerçevesine ihtiyacımız var. Risk alacak girişimcileri de destekleyeceğiz. Kurumsal değişiklikler yapacağız, gençler girişimci olacaklar, kendileri de istihdam yaratacaklar, birlikte büyüyecekler.

Tarım için model çiftlikleri kuracağız. Bu çiftliklerde ziraat mühendisleri, teknolojik tarım uzmanları danışmanlık yapacak. Çiftçimiz görenek öğrenecek ve üretecek. Çiftçi toprağını terk etmek zorunda kalmayacak; alın terinin, emeğinin karşılığını alacak; bunu biz yaparız.

Bizim iktidarımızda sosyal konutların çatılarına ve üzerlerine güneş panellerini biz kuracağız. Böylece, son bir yılda 3 katına çıkan elektrik faturalarımız düşecek, enflasyonu düşüreceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

TACETTİN BAYIR (Devamla) – Bugünün buhranında hiç karamsarlığa kapılmayacağız çünkü artık rantın, yolsuzluğun, sömürünün dönemi bitiyor arkadaşlar; artık halkın, üretimin ve kalkınmanın dönemi başlıyor. Bu bütçe, AKP iktidarının son bütçesidir. (CHP sıralarından alkışlar) Hepimizin içinde yer alacağı ortak bir geleceği kurmanın zamanı başlıyor. Biz buradayız, biz hazırız; biz bu nedenle partimizin ifadesiyle “Bize kral değil, kural gerek.” diyoruz. Kurumları ve kuralları güçlü Türkiye’de güçlendirilmiş demokratik parlamenter sistem olacak. Birlikte başaracağız, başaracağız, başaracağız!

Genel Kurulu sevgiyle saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Baha Ünlü. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA BAHA ÜNLÜ (Osmaniye) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2023 yılı bütçesi üzerine söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

Bugün burada enerji sektörünü yani ekonomi kadar dış politikayı da yakından ilgilendiren ve işlerin iyi yürütülememesi durumunda millî güvenlik sorunu doğurabilecek kadar önemli bir sektörü konuşuyoruz. Gönül isterdi ki bu bütçeye destek verelim fakat bugünkü bütçeye baktığımızda ne esnafımızın sıftahsız kapattığı dükkânı için destek ne sanayicinin çarkının dönmesi için destek ne de vatandaşımızın lehine hiçbir şey yoktur. (CHP sıralarından alkışlar) Bu yılın ilk yedi ayında borcundan dolayı elektriği kesilen abone sayısı yaklaşık 237 bin civarındadır. Son bir yılda, meskenlere uygulanan elektrik tarifi yaklaşık 2 kat, sanayi tarifi ise 5 kat artmıştır. İktidar bu artışları 2021 yılının sonlarında başlayan emtia fiyatlarındaki artışa ve Rusya-Ukrayna savaşı nedeniyle yıl içinde aşırı şekilde artan doğal gaz fiyatına bağlamaktadır. Artış nedenleri arasında doğal gaz ve petrol fiyatlarının etkisi olduğu doğrudur ancak elektrik fiyatındaki artışı sadece bu nedene bağlamak doğru değildir. Dünyadaki bu gelişmelerden önce de ülkemizde elektrik fiyatları hızla artmaktaydı. Son on yılda mesken tarifi 7,5 kat, sanayiye uygulanan tarife ise 18 kat artmıştır. İktidar enerjide ithalat bağımlılığını azaltamamış ve teşvik mekanizmasının başlatıldığı yıllarda, makul olan dolara bağlı yenilenebilir enerji destek fiyatlarını bugün uygun seviyelere düşürememiştir. (CHP sıralarından alkışlar) Bu nedenle elektrik üretimimiz dövizdeki değişimden aşırı biçimde etkilenmiştir. Yani tarifelerdeki artışın asıl nedeni iktidarın uyguladığı yanlış ekonomik politikalar nedeniyle Türk lirasının son on yılda 10 kat değer kaybetmesidir. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, dile getirmek istediğim diğer bir konu da iklim değişikliğiyle mücadele ve elektrik üretim yatırımlarıyla ilgilidir. Türkiye enerji sektöründe dünyadaki gelişmelere paralel olarak iklim değişikliğiyle ilgili mücadele çabalarına katkı sağlayacak politikalar uygulamalıdır. Bunun için daha fazla yenilenebilir enerji üretimi ve enerjinin verimli kullanımını sağlayacak yatırımlar gereklidir.

Ancak bu mücadele topluma aşırı yük getirmemeli ve kimi çevrelerin daha fazla kâr elde edecekleri fırsatlara dönüştürülmemelidir. (CHP sıralarından alkışlar) Bu yatırımların en az maliyetle yapılmasının ön koşulu, şeffaf ve güvenilir bir yatırım ortamı oluşturulmasıdır. Bu da ancak hukukun üstünlüğünü ön plana alan ve liyakate dayalı bir kamu yönetimiyle mümkündür.

Paris Anlaşması'nın onaylanmasından sonra açıklanan 2053 yılı net sıfır emisyon hedefiyle Türkiye, emisyon azaltım politikaları konusunda yeni ve iddialı bir sürece girmiştir. Umarım, iktidar, 2053 yılını hedef belirlerken bir plana dayalı, dikkatle çalışmış, maliyetleri hesaplamış ve yapılabilirliğini öngörmüştür.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Gerek yok, biz yapacağız.

BAHA ÜNLÜ (Devamla) – Değerli milletvekilleri, bugün elektrikte kurulu gücümüz 100 bin megavatı aşmaktadır fakat gaz temininde aksama olması durumunda veya kurak dönemlerde talep 50-60 bin megavata aşarsa talebi karşılamakta sıkıntılar çekilecektir. Yani arz güvenliğini sağlamak için baz yük santral yatırımlarına hâlen ihtiyaç vardır.

Sözlerime son verirken enerji sektörünün hâlen en önemli probleminin arz güvenliği olduğu hususunu belirtmek istiyorum, 2023 yılı bütçesinin ülkemize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Deniz Yavuzyılmaz.

CHP GRUBU ADINA DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 42 madencinin hayatını kaybettiği Amasra maden faciası bir doğal afet değildir, AK PARTİ Hükümetinin ihmaller zincirinin bir sonucudur. (CHP sıralarından alkışlar) Kaynak; bilirkşi ön raporu, Emniyet ifade tutanakları, Sayıştay raporları.

Bakın, bu resmî belgelere göre grizu patlaması neden yaşandı? Havalandırma hızı yetersizdi, patlamanın yaşandığı galeride biriken metan gazı dışarı atılamadı. Sensörlerin yeri yanlıştı, galeride biriken metan gazının yoğunluğu doğru ve zamanında tespit edilemedi. Personel sayısı eksikti, Türkiye Taşkömürü Kurumundaki norm kadro yani ideal işçi sayısı 14 bin, mevcut çalışan işçi sayısı 7.385 yani 2 işçinin yapacağı işi sadece 1 işçi yapıyor. 2022 yılında ortalama 1.500 işçi kendi uzmanlık alanının dışındaki alanlarda çalıştırılıyor. Yani AK PARTİ hükümetleri döneminde TTK'deki işçi sayısı cumhuriyet tarihinin en düşük seviyesinde. (CHP sıralarından alkışlar) Amasra'daki norm kadro işçi sayısı 1.145 ancak çalışan işçi sayısı sadece 590.

AHMET AKIN (Balıkesir) – Yazık!

DENİZ YAVUZYILMAZ (Devamla) – Defalarca kez uyarımıza rağmen bu kritik ve ölümcül işçi açığı AK PARTİ tarafından giderilmedi, Enerji Bakanı tarafından giderilmedi, Cumhurbaşkanı tarafından giderilmedi. Biz iktidara geldiğimizde 5 bin işçi alacağız. (CHP sıralarından alkışlar) Bakanlık tehlikeyi görmezden geldi. TTK Amasra'da Amasra A sahasında 16 milyon ton rezerv alanın içinde çalışıyor. Hemen altında ve yanında komşu olan sahanın adı Amasra B sahası, Amasra B sahasındaki kömür rezervi 606 milyon ton ve AK PARTİ bu sahayı özel bir şirkete tahsis etti; böylece, TTK'nin madencilerini eksi 300, eksi 400 kotları arasına hapsederken özel bir maden şirketine kömürün kaymağını altın tepside sundu.

Sayın milletvekilleri, faciaya giden yolun taşları, bakın, nasıl döşendi. Sayıştay uyarıyordu; 2019 yılı raporunda müessesenin çalışma derinliğinin eksi 300 metreye ulaştığını, grizu patlama riskinin yüksek seviyede olduğunu, çalışan damarların tümünde gaz içeriklerinin yüksek olduğunu tespit etmiş, uyarıyordu; dikkate almadınız.

Metan gazı oranı sürekli yükseliyordu, özellikle son bir ayda neredeyse defalarca kez patlama seviyesine geldi, dikkate almadınız. Tali vantilatörlerden biri hava kaçıyordu, tamir ettirmekte geciktiniz; patlamanın gerçekleştiği galerideki hava hızı olması gerekenin çok altına indi. Ana havalandırma aspiratörü beş değil, on değil, on beş değil tam kırk dört yıllıktı, değiştirmekte geciktiniz. Bakanlık tüm bu uyarılara ve tespitlere rağmen ilave tedbir almakta gecikti.

Sayın milletvekilleri, özetle, grizu patlamasının gerçekleştiği galeride mevzuata göre olması gereken hava hızı en az 0,50 metre/saniye olmalıydı ancak mevcut olan hava hızı 0,25 metre/saniye oldu. Hava hızı 2 kat daha düşüktü, işte bunun adı cinayettir. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Devamla) – Evet, şimdi Enerji Bakanına soruyorum: İstifa etmesi için bir maden faciasında en az kaç işçinin ölmesi gerekiyor? (CHP sıralarından alkışlar) 50? 100? 500? 1.000? Kaç madenci?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, bunlar üzerinden siyaset yapma. Ya, böyle bir siyaset yapma ya.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Devamla) – Sayın AK PARTİ milletvekilleri, size soruyorum.

AYDIN ÖZER (Antalya) – Haklı konuşuyor adam, haklı konuşuyor, dinleyin.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Böyle bir siyaset yapma yani.

CAVİT ARI (Antalya) – Ayıp olan sizin o işçilerin ölümüne sebebiyet vermeniz; ayıp olan o.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Devamla) – Kaç madencinin canı bir AK PARTİ’li Bakanın istifası eder? (CHP sıralarından alkışlar)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ölüm üzerinden siyaset yapma!

SALİH CORA (Trabzon) – Kozlu’daki maden faciasında sizin bakanlarınız istifa etti mi? 1991 yılında sizin bakanlarınız istifa etti mi?

DENİZ YAVUZYLMAZ (Devamla) – Güya, Mecliste bir araştırma komisyonu kuruldu; başına aritmetik çoğunlukla Taner Yıldız getirildi. Eski Enerji Bakanı Taner Yıldız’ın döneminde 6 büyük maden faciası, ardında yüzlerce can kaybı var.

SALİH CORA (Trabzon) – Kozlu maden faciasında istifa eden var mı?

DENİZ YAVUZYLMAZ (Devamla) – Rapor yazım ekibine de AK PARTİ’nin istediği raporu yazacaklar getirildi. Buna da asla izin vermeyeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – İstismar siyaseti... İstismar yapmayın! Acımız büyük, istismar yapma. Yani alkış almak için bu tür şeylere gerek yok.

BAŞKAN – Sayın Orhan Sümer... (CHP sıralarından alkışlar)

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ya, istismar ediyorsunuz, istismara gerek yok.

CAVİT ARI (Antalya) – Şov yapıyor, şov yapıyor.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Ne istismarı; 41 tane adam ölmüş, daha ne konuşuyorsun? Neyse, bir hatibi dinle.

SALİH CORA (Trabzon) – Kozlu maden faciasında siz iktidardınız.

BAŞKAN – Sayın Sümer, buyurun.

CHP GRUBU ADINA ORHAN SÜMER (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, Ticaret Bakanlığının 2023 yılı bütçe teklifi üzerine söz aldım, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Ticaret Bakanlığının esnafı koruması, rekabeti sağlaması, ihracatı artırması, üretimi desteklemesi, küçük esnafa kolaylık sağlaması, girdi maliyetlerine ulaşımı kolaylaştırması, esnafı koruması beklenirken maalesef, kendi Bakanlığını dolandıran, aile şirketine çıkar sağlayan, istifa etme onurunu bile göstermeyip görevden affını isteyen, tüm bu rant düzeninin içinde olmasına rağmen hakkında tek bir dava bile açılmayan eski Bakanın korunduğunu üzülerken takip ediyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Unutulmamalıdır ki kim bu duruma sessiz kalıyorsa, bu işte suç ortağıdır. Yalnız, hiç kimse kusura bakmasın, yıllarca çalıştırdıkları dükkânları iflas ettirdiği, ticari hayatlarını sona erdirdiği, borç yükü altında çıkar yol bulamadıkları için intihar eden onlarca esnafımızın vebalı Ticaret Bakanlığı ve yirmi yıllık AKP iktidarının sırtındadır. (CHP sıralarından alkışlar) İktidar “İhracatımız artıyor, dövizin yükselmesi önemli değil. Ekonomimiz şahlanıyor. -Boyalı- TÜİK rakamlarına göre büyüyoruz.” diyor, oysa maalesef, hepsi yalan. Ticaret Bakanlığının kendi verilerine göre ekim ayı dış ticaret açığı 8 milyar dolar oldu. Yıllık ihracat hızı yüzde 17’ye geriledi. İthalat artışı yüzde 37’ye çıktı. Dış ticaret açığında rekor kırıyoruz. Bu ne demek biliyor musunuz? İktidar maalesef, bir avuç saltanat sevdalısı için doğmamış bebeklerimizi dahi 84 milyon vatandaşımızla beraber borçlandırıyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, ucube tek adam rejiminin faturasını maalesef tüm milletimiz ödüyor. Türk liramız en değersiz para birimleri liginde uzun zamandır ekonomik krizlerle mücadele eden tüm ülkeleri bile geride bıraktı. İç savaşın yoğun olarak yaşandığı Orta Afrika Cumhuriyeti’nin parası bile maalesef, bizim Türk liramız karşısında değer kazanmaya başladı.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Yazıklar olsun!

ORHAN SÜMER (Devamla) – Dünyanın en fakir ve en yoksul ülkeleri arasında gösterilen Gine’nin para birimi bile sizin iktidarınız döneminde TL karşısında artış gösterdi maalesef.

Değerli milletvekilleri, saray iktidarının Türkiye’yi getirdiği durumu üzülerken sizlerle paylaşmak istiyorum. Bakın, bu 1’inci fotoğraf Van Kapıköy Sınır Kapısı; İranlılar akın akın alışveriş yapmaya geliyorlar. 2’nci fotoğraf Artvin Sarp Sınır Kapısı; Gürcistan’dan Türkiye’ye alışveriş kuyruğu. 3’üncü fotoğraf ise Edirne Kapıkule Sınır Kapısı; Ulus Pazarı’nda Bulgarlar ve Yunanlılar Türkiye’yle alay ederek alışveriş yapıyorlar. Bütün sınır ve çevre illerimizde aynı durum söz konusu maalesef, peki neden? Çünkü saray iktidarı tarihin en değersiz hâline getirdi paramızı, Türkiye’nin itibarını yerle bir etti.

Değerli milletvekilleri, para için bile olsa yapılmayacak hassasiyetlerimiz vardır ancak bakıyorsunuz saray iktidarı para bulmak için her şeyi kendisine mübah sayıyor.

Bakın, değerli arkadaşlar, burası Kenya, bir bitpazarı. Türk vatandaşlığının pasaportunu satış reklamlarına koyuyorlar, 400 bin dolar getirene vatandaşlık sattığının pasaportunun reklam panosu. Bir yetkili çıkıp da “Benim pasaportumun, Kenya’da bitpazarında ne işi var?” demiyor. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, elin Avrupalısı, emekli bir avuç döviz ödeyerek Türkiye’de günlerce ultra lüks tatil yaparken, tüm komşu ülke vatandaşları sınırlarımızdan adeta yağmalarcasına alışveriş yapmak için ülkemize gelirken bizim vatandaşımız ne yapıyor biliyor musunuz? Bakın, işte bu fotoğrafta, burası bizim orada halk diliyle, memleketim Adana’da bitpazarı. Vatandaş otuz altı ay taksitle mont almaya, ikinci el pazarında kıyafet giymeye, ayağındaki ayakkabısını, sırtındaki paltosunu satın evine ekmek götürmeye çalışıyor. Bu kalabalık maalesef her gün Adana’da tekrarlanıp duruyor. İşte bu fotoğraf AKP iktidarının yirmi yılın sonunda Türkiye’yi getirdiği durumdur. (CHP sıralarından alkışlar) İşte bu fotoğraf Ticaret Bakanlığının bütçesinin aynısıdır. Maalesef, Türkiye’ye, Ticaret Bakanlığının vereceği

hiçbir şey kalmamıştır ticaret yapan insanlara. Maalesef, bu düzeni yaratan AKP iktidarının yaptığı son bütçe olmasını diliyor, rantın ve talanın bütçesine “hayır” diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Mahir Polat... (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MAHİR POLAT (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Geçtiğimiz yıldan bugüne kadar herkes konuşmaya başladığında iri iri rakamlar telaffuz ederek bir ihracatla kalkınma modeli öneriyor fakat söylemem gerekirse sizin 2023 vizyonunuzun yüzde 50’sini tutturan bir ihracat rakamına ulaşmanız zor. (CHP sıralarından alkışlar) İhracatta zenginleşme modelinin çöktü, çökmemesi için katma değeri yüksek, yüksek teknoloji ürünlerinin ihracatta payının yüksek olduğu bir ihracat modeline evrilmeniz gerekiyordu. Maalesef, bugün Türkiye’yi 1,20 ihracat ortalamasıyla dünyaya ucuz emek ve kaynak ihracat eden ülke hâline getirdiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, ihracat planlaması üretim planlamasıyla birlikte başlar ve devam eder. Eğer bu Bakanlığın bir ihracat planlaması olsaydı ekim dikim zamanı Tarım Bakanlığıyla otururdu, ne kadar domates ekileceğine karar verirdi, sıkıştığında domates ihracatını ve domates konserve ihracatını kayda bağlamazdı. Yine, değerli milletvekilleri, bu Bakanlığın bir ihracat planlaması, ileri bir ihracat planlaması olsaydı, OECD verilerine bakardı, yüksek hızlı internetin ihracatı artırdığını görür ve Ulaştırma Bakanlığıyla birlikte yüksek hızlı internet talebini açardı. Yine, Sanayi Bakanlığıyla birlikte ihracatta yüksek teknoloji ürünlerinin payını nasıl artıracığına karar verirdi. Maalesef, bunun yerine algı yönetimi yapmaya devam eden bir ihracat yönetimi, bir AK PARTİ iktidarıyla karşı karşıyayız. (CHP sıralarından alkışlar)

2022 Ocak-Kasım ayı ihracat ve dış ticaret verilerini açıkladılar. Yüzde 13,9 ihracat artışıyla “İhracatta zenginleşiyoruz.” algısını yaratıyorlar. Yüzde 13,9 ihracatta zenginleşiyorsak Sayın Bakan, yüzde 36,6 ithalatta da bu ülkeyi fakirleştirdiniz maalesef. (CHP sıralarından alkışlar)

Bakanlığın sosyal medya hesaplarına bakıyoruz, bu verileri değerlendirirken diyor ki: “İhracatın ithalatı karşılama verisi tamdır, eğer enerji ve altın ithalatını çıkarırsanız tam.” E o zaman size döner, derler ki: Tarım ve madencilik ürünlerini de çıkarırsanız bu kadar açığınız var. Bu kadar ciddiyetten yoksun bir dış ticaret yönetimini kabul etmiyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) TİM Başkanı da kabul etmiyor “Kurun altında ezdirdiniz bizi, rekabetçiliğimizi yok ettiniz.” diyor. Dolayısıyla, yapmadıklarınızla dış ticaretçinin ve ihracatçının Bakanlığı ve Bakanı olamadınız, belli zümrelerin Bakanlığını yapıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar)

ATİLA SERTEL (İzmir) – Bravo!

MAHİR POLAT (Devamla) – Değerli arkadaşlar, siz hiç sözleşmeli savcı ve hâkim duydunuz mu? Duymazsınız çünkü müktesebatı ağır tecrübe gerektirir. Bu Bakanlık, gümrük muayene memurları, gümrük muhafaza memurları ve gümrük memurlarını sözleşmeli hâle getirdi. En kaba tabirle, 174 tane kanundan sorumlulukları var. Sözleşmeli gümrük muayene memuru, memur, gümrük muhafaza memuru olmaz; bunu biz değiştireceğiz.

Bakanlığın en sorunlu, en zorda, en özlük haklarından yoksun memurları gümrük muayene memurlarıdır. Bu memurların özlük haklarını ve maaşlarını artırmamız gerekiyor. Yine, bu devletin en az taban maaşına sahip memurları gümrük memurları ve gümrük muhafaza memurlarıdır. Yine, çıkardığınız atama yönetmeliğiyle 657 sayılı Devlet Memurları Yasası ve Anayasa’ya aykırı olarak aile bütünlüklerini bozdunuz bu insanların. Bu insanlar sizi dava ettiklerinde yürütmeyi durdurma

kararlarını hiçe sayıp bunları doksan gün geçici görevle sürgüne yolladınız, mobbing uyguladınız; bunu da kabul etmiyoruz. Tüm bu veriler ışığında, siz bu memurların da Bakanlığı değilsiniz. (CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, gümrük müşavirliği, yüz yirmi iki yıllık geçmişe sahip çok köklü bir meslektir. Bu mesleğin odalaşması sadece TOBB Başkanının iki dudağı arasında kaprisine maalesef mahkûm edildi ve yok edildi. (CHP sıralarından alkışlar) Biz, gelin, beraber bir teşkilat yasası yapalım dedik, kulaklarınızı tıkadınız, gümrük müşavirliği teşkilat yasasını da çıkarmıyorsunuz. Gümrük müşavirlerine karşı Kabahatler Kanunu'yla birlikte ceza uygulamalarını bir koyundan iki post şeklinde çıkartıyorsunuz. Kabahatler Kanunu'na eklenecek bir maddeyle "Gümrük Kanunu, bu Kabahatler Kanunu'ndan aridir." demekle bu sorunu aşabilirdiniz, bunu da aşmıyorsunuz.

Hayatın doğal akışı içerisinde dış ticaretçiyle birlikte uluslararası seyahatlere gitmesi gereken gümrük müşavirlerine yeşil pasaport uygulaması aklınızın ucundan bile geçmedi.

Değerli arkadaşlar, bir de liman giriş kartları problemi var. Tüm sicil dosyaları Bakanlıkta olan gümrük müşavir ve müşavir yardımcılarını, gümrüklü saha addedilen limanlara giriş sırasında yeniden bir kart almak zorundalar. Bu kartı Ambarlı için alan gümrük müşavirleri Mersin için başka bir kart almak zorunda. Bu da onlar açısından bir zulümdür. Gümrüklü sahaya girişlerinde başka bir karta ihtiyaçları yoktur bu arkadaşlarımızın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MAHİR POLAT (Devamla) – Değerli arkadaşlar, benim can kardeşlerim, gümrük müşavir yardımcılarım, ben onların bütün sorunlarını biliyorum. Hiçbir meslek erbabına reva görülmeyen zulüm bu arkadaşlara yapılıyor. Ömürlerinde sadece 3 sınav hakkı tanınmış, 3 sınavla bütün yaşamları sınanıyor. Bu, kabul edilebilir bir şey değil. Öncelikle bunların sınav hakkını takip etmek benim boynumun borcu, kendi iktidarımızda, oda kanunumuzla birlikte sınavı da biz yapacağız diyoruz. (CHP sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar) Siz tüm bu anlayışla, tüm bu sorunları görmezden gelmekle gümrük müşavir ve müşavir yardımcılarının da Bakanı olmadığınız diyorum. Biz iktidarımızda tüm bu sorunları çözeceğiz. Bu bizim tüm dış ticaretçiye, gümrük müşavirlerine, gümrük memurlarına sözümüz olsun diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Bedri Serter, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA BEDRİ SERTER (İzmir) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ticaret Bakanlığı bütçesi üzerine söz aldım. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Yirmi yıldır Türkiye'yi öyle bir hâle getirdiniz ki "adalet" deyip adaletsizliği had safhada yaşamaktayız. "Kalkınma" deyip çocuklarımızı ve gençlerimizi bir topak ekmek ve bir bardak suya mahkûm ettiniz. Toplumsal huzur yok oldu, ticarete güveni yerle bir edip esnafı devlet babadan soğuttunuz. Halkı değil, kendisini ve etrafındakileri düşünen bir anlayışı tek adam rejimiyle pekiştirmeye çalışıyorsunuz. Tek adama itaat edilen bir yapı kurdunuz ve bugün hesap veremediğiniz için her yere saldırıyorsunuz. Sizin, iradeyi saraydan alıp halka veren bir lider olan Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu Türkiye Cumhuriyeti'ni artık yönetemediğiniz apaçık ortada. Ama bizim bir heyecanımız var. 81 ilde, onlardan güç aldığımız, ülkeye değer katan, iktidarımıza umut gözlükleriyle bakan esnafımız var. Onların sıkıntıları her geçen gün artarken siz ise kepenk indirmelere seyirci kalıyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Ama Atatürk'ün partisi Cumhuriyet Halk Partisi ve Millet İttifakı olarak biz, son on bir ayda 80 bine yakın kepenk kapatan esnafımızın, KOBİ'mizin umuduyuz.

Türkiye iş dünyasının yüzde 99,8'i olan ve içinde 2 milyon küçük esnafımızı barındıran 3,4 milyon KOBİ'miz, bugün Ticaret Bakanlığının içinde bir Esnaf ve Sanatkarlar Genel Müdürlüğü koridoruna sıkıştırılmış durumda, tarafınızdan hiç önemsenmemekte. O Müdürlük çözüm değil her gün yeni sorunlar ve engeller üretiyor esnafa. Biz millet iktidarında esnafımıza, ticaret insanımıza yakışır bir esnaf bakanlığı kuracağız diyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Seslerini duymadığımız her bir esnaf kardeşimize kendi evlerinden kucak açacağız. Ayrıca, olması gerektiği gibi, onlarla birlikte "esnaf ve sanatkarlar" tanımını yeniden yapıp ihtiyaçlarına cevap veren kanunları çıkaracağız. Yine olması gerektiği gibi, esnaf ve sanatkar meslek kuruluşlarını her türlü vergi, resim ve harçlardan muaf tutacağız. Yine olması gerektiği gibi, ilk iş yeri açılışlarında, özellikle şehit, gazi, genç ve kadın girişimcilerimize Bakanlık içinde özel bir birim açarak kayıtlarından ücret alınmamasını ve onlara yol haritası olmasını belirteceğiz. AR-GE çalışmalarından en üst düzeyde yararlanmalarını sağlayacak bir birim oluşturacağız. En önemlisi, iktidarınız boyunca sayıları kontrolsüzce artan, şehir merkezlerinde açılmalarına engel olmadığınız 403 AVM ve onun yanında 3 harfli 41 bin marketin esnafımızla rekabet şartlarını yeniden düzenleyecek, acilen perakende yasasını çıkartacağız. Daha dün kadar yandaş olduğunuz ve 3 harflileri kurduklarında önlerini sonuna kadar açtığınız, bugün ise savaştığınız, hatta FETÖ, kumpas bahaneleriyle yerlerine kayyum atama noktasına geldiğiniz ve dün akşam çıkarttığınız yasayla da bunu gerçekleştirdiğiniz çok net ortada olan; esnafın bereketini yok edip ekmek teknelerini ellerinden alanlardan bu ülkeyi hukuki ve adil düzenlemelerle kurtaracağız.

Sayın Bakan, sizin de tepede olan kavgaları şaşkınlıkla izlediğinize eminim çünkü buradan sizi dürüst göndermiştik, umuyorum, aynı düzeyde devam ediyorsunuzdur ama şunu da bilin, esnafımızı sizin insafınıza terk etmeyeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) Hani "Devlet bakkallık yapmaz, şeker üretmez, çay üretmez, çaput üretmez..." Sümerbankla ilgili... Dünya fındık ihracatının yüzde 71'ini ürettiğimiz ülkemizin yabancı sermayeye teslim edilmesine göz yumdunuz ya, sonra da bütün bunları unutup "Tarım Kredi Kooperatifleri" adı altında Cumhurbaşkanının emirleriyle bakkalcılık oynamaya başladınız; başladınız diyorum çünkü çok yazık. İşte, milletin iktidarı olarak cumhuriyetimizin 2'nci yüzüline doğru giderken bu tür eylemlere asla paye vermeyeceğiz. (CHP sıralarından alkışlar) Çünkü kamu ve kamusal çalışmalar halkla rekabet etmez, onların önlerini ancak açar. Mahalle bakkallarımız da ayakkabıcılarımız da tuhafyecilerimiz de mobilyacılarımız da ve tüm KOBİ'lerimiz de Cumhuriyet Halk Partisi ve Millet İttifakı iktidarıyla ihya olacaklar.

Geçenlerde Bergama'daydım. Bergama Bakkallar Odasına uğradım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

BEDRİ SERTER (Devamla) – Bakkallar Odası Başkanı şunu söyledi: "Sevgili Vekilim, küçücük bir mahalle bakkalı veya köy bakkalıyla 3 harflileri bir tutuyorlar, bizden aldıkları 665 lira, onların da her dükkânından 665 lira alıyorlar; bu hak mı?" dedi. Biz düzenimizi kurduğumuz zaman onların ücretlerini 100 lira yapmaya, diğerlerinin ücretlerini de gerekli olan rakamlara çıkartmaya yemin ediyoruz. Esnafımız emin olsun, emekleriyle var ettikleri ve ata yadigarı olan işletmelerini Türkiye'nin şartlarını ve kurallarını da göz önünde bulundurarak hakkaniyetle ve ortak akılla yöneteceğiz. Ülkeye toplumsal barışı da esnafımıza bereketi de biz getireceğiz. Evlerine mutlulukla dönecek esnafımız. Esnaf kardeşim, yolumuz açık olsun, geliyor gelmekte olan.

Saygılarımla. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ahmet Vehbi Bakırlıoğlu, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Manisa) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Sayın Bakanım, geçen sene ilk bütçenizdi. Karşımızdaki sıralardan Komisyon sıralarına geçmiş, çiçeği burnunda bir Ticaret Bakanı olarak rekorlar kıran ihracat rakamlarından bahsetmişsiniz ve sözünüz sık sık AKP sıralarından gelen alkışlarla kesilmişti.

O günlere dönersek salgın nedeniyle dünyanın alternatif tedarikçiler aramaya başlaması, bölgeselleşme eğilimi ve Türkiye'nin küresel tedarik zincirindeki konumu ihracatımıza yeni fırsatlar sunmaktaydı ve ihracat rakamları her ay artmakta, nas öne sürülerek ardi ardına faiz indirimleri yapılmaktaydı. Dövizin ve enflasyonun patlamaya başladığı yeni ekonomik planın açıklandığı günlerden bahsediyorum. Türk tipi yeni ekonomik model gayet basitti; düşük faizle üretimi ve ihracatı destekleyeceğiz, ihracat üretimi artıracak, cari fazla verilecek, bu cari fazlayla da dolar frenlenecek, enflasyon düşecek vesaire vesaire. Bu kadar basit bir kalkınma modelinin daha önce kimsenin aklına gelmemesi tuhaftır ama bunu hiçbiriniz dert etmedi. Hatırladınız mı o günleri?

Peki, biz ne demiştik? 17 Kasım 2021'de Plan ve Bütçede, Bakanlığın bütçesi tartışılırken aynen şu ifadeleri kullanmışım: İhracat rakamlarındaki rekorların sebebi -Selin Hanım'ın da gayet güzel açıkladığı gibi- rekabetçi kur, ucuz emek ve sizin de belirttiğiniz gibi dünyadaki tedarik zincirlerinin bölgeselleşme eğilimi. Günümüz dünyasında kur politikalarının ve ucuz emeğin rekabeti artırmayacağı açık yani bu ihracat politikasının sürdürülebilir olmayacağı aşikâr. Yani özetle şunu söylemişiz: Olmayacak duaya âmin demeyin, ülkeyi felakete sürüklemeyin. (CHP sıralarından alkışlar)

Aradan geçen bir seneyi değerlendirelim, bakalım kim haklı çıkmış. 2021'in on aylık ihracatının bir önceki yıla göre artışı yüzde 33,9; bu sene aynı dönem için artış yüzde 15,4; yarı yarıya inmiş, ekim ayındaki artış ise sadece yüzde 3. Ocak-Ekim 2021 ithalatı ise bir önceki döneme göre yüzde 22,5 artmış -geçen sene- bu seneki artış ise neredeyse 2 katı, yüzde 39,4. Dış ticaret açığına baktığımızda, Ocak-Ekim 2021 dış ticaret açığı bir önceki döneme göre yüzde 16 azalarak 33,8 milyar dolara gerilemiş, bu sene aynı dönemde dış ticaret açığı yüzde 168,3 artarak 91 milyar dolara çıkmış. Enerji fiyatlarındaki artışı hiç hesaba katmazsak bile bu açık bu sene yüzde 40 olarak artmış.

Sayın Bakanım, geçen sene ilk on ayda ihracatın ithalatı karşılama oranının yüzde 84,3'e ulaştığını, bu oranın 2002 yılında yüzde 69,6 olduğunu söylemişsiniz. Bugün ne oldu biliyor musunuz? 2002 yılıyla hemen hemen aynı, yüzde 70. Ticaret hadlerine bakarsak -ki bu çok önemli bir veri- Eylül 2021'de 88,4 imiş, bugün yüzde 71,2. İhracattaki yüksek teknoloji ürünlerin payı 2017'de yüzde 3,4 idi, bugün ise yüzde 2,9. Kilogram başına ihracat 2014'te 1,59 dolarken bugün 1,2 dolar. Bakın, artmıyor, düşüyor.

Değerli milletvekilleri, bakın, size farklı bir veri vereceğim. IMF'in verilerine göre Türkiye'nin dünya ekonomisindeki payı darbenin yapıldığı 1980'de yüzde 0,86 idi, bu oran 2013'te yüzde 1,24'e çıktı, başkanlık sistemine geçtiğimiz 2018 yılında ise yüzde 0,91'e düştü. Bugün ne biliyor musunuz? 0,67 yani getirdiğiniz Türk tipi başkanlık sistemi, Türk tipi ekonomik model bu ülkeye 80 darbesinden daha fazla zarar vermiş. (CHP sıralarından alkışlar) Şimdi bir kere daha soruyorum: Kim haklı çıktı? Ne yazık ki üzülerek söylüyorum, bir kere daha biz haklı çıktık. Neden mi? Sanayinin yapısını değiştirmeden, yapısal reformlar yapmadan, bilgi üretmeden, teknoloji üretmeden, teknolojik yoğunluğu artırmadan paranın değerini ve emeği ucuzlatarak, ihracatı artırarak büyümeye çalışmak ve böylece enflasyonu kontrol edeceğini ummak en hafif ifadeyle iş bilmezlikti ve ne yazık ki duvara tosladık.

Değerli milletvekilleri, işin tuhafı ne biliyor musunuz? "TL değerli, bu değerli TL'yle ihracatımızın rekabet etme şansı yok." dediğinizde dolar 9 liraydı, bugün 18,60 ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Devamla) – ...bugün ihracatçılar, bu kura rağmen “TL aşırı değerli, ihracat yapamıyoruz.” diyorlar. Yani başladığımız noktaya mı döndük? Hayır ne yazık ki başladığımız noktada yani “nas” dediğiniz, faiz indirmeye başladığımız, yeni ekonomik modeli uygulamaya başladığınız noktada değiliz. “Faiz sebep, enflasyon sonuç.” dediğiniz gün dolar 9 liraydı, bugün 18,60; o gün enflasyon yüzde 19’du, bugün yüzde 85. Bugün yoksulluk içindeyiz, yokluk içindeyiz; bugün Sefalet Endeksi’nde dünya 1’incisiz. Öyle ki bugün bu ülkede süte, bildiğimiz süte alarm takılmakta. Şimdi sormak istiyorum: Bir anne veyahut da baba eğer bir marketten süt çalışırsa ona “hırsız” diyebilir miyiz?

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Hayır!

AHMET VEHBİ BAKIRLIOĞLU (Devamla) – Eğer bir ülkede bir anne ve baba süt çalışırsa bilin ki o ülkede daha büyük hırsızlar vardır.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Müzeyyen Şevkin, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MÜZEYYEN ŞEVKİN (Adana) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, sonda söyleyeceğimi başta söylemek istiyorum. Bu bütçe, barınma sorununa çözüm getiren, doğa kaynaklı afetlere karşı halkın can ve mal güvenliğini sağlayan, çevrenin ve doğal kaynaklarımızın korunmasını sağlayacak bir bütçe değildir kesinlikle.

Sayın Bakan, insanlara TOKİ’den evler taahhüt ediyorsunuz; olması gereken de bu elbette. Ancak şunu hatırlatalım: 2020 Elâzığ, İzmir depremzedelerinden hâlâ evlerini teslim alamayan vatandaşlar var. Sayın Bakan, Tunceli’de 3 kişi geçmesine rağmen tek bir hak sahibine ev veya iş yeri teslim edilmemiş. Ülkemizde 24 kent, 110 ilçe, 500’ü aşkın mahalle ve köy doğrudan fay “zone”ları üzerinde yer alıyor ve bu fay “zone”larını tespit edip kentsel dönüşümle boşaltmamakta hâlâ ısrar ediyorsunuz. (CHP sıralarından alkışlar) Binlerce mühendis işsiz ne yazık ki bunlardan yararlanmıyorsunuz. Olası bir depremi haykırıyor bilim insanları. Milyonlarca insan yaşamını kaybedecek, ekonomi çökecek; buna ilişkin ne yazık ki önlem değil, sadece beton lobilerine hizmet ediyorsunuz. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Deprem vergisi için 75 milyar dolar topladınız Sayın Bakan, önleme dönük ne yaptınız? Buradan bir kez daha haykırıyoruz: 75 milyar doların hesabını çatır çatır soracağız arkadaşlar. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

AHMET AKIN (Balıkesir) – Nerede? Yazıklar olsun!

VELİ AĞBABA (Malatya) – Zehir zıkkım olsun! Haram olsun! Boğazlarında kalsın! Allah yedirmesin inşallah!

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) – Sevgili arkadaşlar, depremlerde, sel, heyelan gibi doğal afetlerde imar aflarınız, “kentsel dönüşüm” adı altında ranta dayalı yapılaşmanız, önlem almak yerine sadece yara sarmaya dönük politikalarınız, yeşille ve doğayla barışık olmayan tercihleriniz nedeniyle insanlar yaşamlarını yitirdiler, yitirmeye devam ediyorlar. Biz sağlam zeminde, afet direnci yüksek sağlam binalar yapacağız arkadaşlar. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Arkadaşlar, Sayın Bakan; Ceyhan’da on gündür kirlilik nedeniyle arılar ölüyor, balıklar ölüyor. Buna ilişkin ne yaptınız Sayın Çevre Bakanı, size soruyorum. Ceyhan yirmi gündür bu afetle karşı karşıya, nehirlerimiz kirleniyor arkadaşlar, sularımız kirleniyor, içme sularımız kirleniyor; buna dair ne yaptınız diye soruyoruz. Ama merak etmeyin, biz yapacağız arkadaşlar. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Çevre Bakanı değil, AVM bakanı!

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) – Ekmeğini zifiri karanlıkta nasırlı elleriyle kazıyarak kazanan maden emekçileri, insani koşullarda çalışacakları, iş ve maden cinayetlerine kurban gitmeyecekleri bir Türkiye’de yaşayacaklar arkadaşlar; bu mümkün. Hayatlarını hiçe saydığımız maden işçilerinin önünde saygıyla eğiliyoruz arkadaşlar, emeklerini unutmuyoruz. (CHP sıralarından alkışlar) Vahşi madenciliği değil; insanların sağlıklı yaşadığı, madencilerin uç ürünlerinin bu ülke yararına tüketildiği, insan hayatının öncelendiği ulusal bir madenciliği biz çıkaracağız; başaracağız, milletimizle beraber başaracağız arkadaşlar. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Evet, öyle her kriz geldiğinde “Doğal gaz bulduk, petrol bulduk.” aldatmacalarıyla krizi unutturma ve umut tacirliği değil, yenilenebilir enerji kaynaklarının hayata geçirildiği, dışa bağımlılığın en aza indirildiği, doğayla barışık, ekolojik bir enerji politikasını biz oluşturacağız arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar)

Evet, değerli milletvekilleri, her gün en az 1 kadın hayatını yitiriyor kadın cinayetlerinde. Bunlar kaderi değil elbette kadınların, hep bugüne kadar mazeret ürettiniz. Kadınların özgür, eşit, sağlıklı yaşam garantisinin sunulduğu, İstanbul Sözleşmesi’nin yeniden hayata geçirildiği bir Türkiye’yi biz kurgulayacağız arkadaşlar. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Evet, değerli milletvekilleri, kadınlar boş tencerelerde su kaynatıyor; ete, süte, peynire, yumurtaya çocuklar erişemiyorlar. “Karnımı doyurmak için su içiyorum.” diyen çocuğun haykırışı hâlâ kulaklarımızda arkadaşlar. Sayın Genel Başkanımızın “Hiçbir çocuk yatağa aç girmeyecek.” şiarıyla çıkardığı aile destekleri sigortasını biz hayata geçireceğiz arkadaşlar.

Evet, tarımda bitirdiğiniz çiftçiyi, ürün destekli, havza bazlı ekim ve planlı tarımı pazarlama ve kooperatifleşmeyle yine ülkenin baş tacı konumuna biz getireceğiz. Gübreye, mazota ve ilaca destekleri biz vereceğiz arkadaşlar. Tarımda ülkeyi süper lige çıkaracağız.

Eğitime herkesin ulaşabileceği, fırsat eşitliğinin sağlandığı; barınma, beslenme sorunu çözülmüş, geleceğini başka ülkelerde değil, bu ülkede arayan gençlerin geleceğini biz garanti altına alacağız arkadaşlar.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MÜZEYYEN ŞEVKİN (Devamla) - Evet “Yasakları, yoksulluğu, yolsuzlukları bitireceğiz.” dediniz; Türkiye’de yürütmeyi, yağmayı, ballı maaşları ve yolsuzluğu âdeta kurumsallaştırdınız. Yeniden adil, hakça bölüşen bir Türkiye’yi biz ayağa kaldıracacağız arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) Barış ve hoşgörü iklimini biz yaratacağız. 128 milyar doların, arka kapıdan yok ettiğiniz 128 milyar doların hesabını çatır çatır sizden soracağız arkadaşlar. (CHP sıralarından alkışlar) Evet, yepyeni, herkesi ve her kesimi kucaklayan bir bütçeyi biz yapacağız; siz de tarihin karanlık sayfalarında yerinizi alacaksınız.

Bu son bütçeniz, hayırlı uğurlu olsun arkadaşlar.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Gökân Zeybek, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA GÖKAN ZEYBEK (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı; çevreyle ilgisi var mı, şehircilikle ilgisi var mı, iklim değişikliğinin neresinde? Şimdi size birkaç örnek vermek istiyorum: Yeşil alanların imara açılması, parsel bazında plan uygulamaları, rant odaklı imar kararları, belirli kişi ve gruplara çıkar sağlamaya dönük imar çalışmaları.

İşte birkaç örnek: Kadıköy 421 ada 286 parseli ticari alana açıyorsunuz, mahkeme iptal ediyor. Beykoz Dereseki’de -şimdi gösteriyorum, bakın arkadaşlar- yemyeşil bir alanı imara açıyorsunuz, mahkeme iptal ediyor. Göktürk’te 1.200 dönümlük bir imar parseli; uygulama görmüş, yeşil alana, spor alanına terk edilmiş olan alanları Demirören grubunun büyük medya transferi yaparken Ziraat Bankasından aldığı 750 milyon dolarlık kredinin karşılığı olarak ipotek kabul ediyorsunuz. Değerli milletvekilleri, Değerli AK PARTİ Grubu; 2010 yılında 14 milyon dolara alınan bir arsayı 2017 yılında bu arkadaşlar tam 315 milyon dolara Ziraat Bankasına kamulaştırdılar. (CHP sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yazıklar olsun!

CAVİT ARI (Antalya) – Yazıklar olsun!

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) – Sayın Ağbaba, dünyanın neresinde var yedi yılda, dolar cinsinden 22,5 kat kâr?

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yazıklar olsun! Haram olsun! Zehir zıkkım olsun!

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) – Değerli arkadaşlar, imar planı yapılıyor, mahkeme iptal ediyor. Bu Bakanlık, kurum görüşlerini öylesine hızlı alıyor ki pazartesi günü iptal edilen planı perşembe günü yeniden askıya çıkarıyor.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Ayıp! Ayıp!

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) – Gecekondu mahallelerinde on yılda yapılmayan planlar, imar planları bu Bakanlığın iktidarında, çıkar grupları için dört gün içinde askıya çıkarılıyor. (CHP sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Kanun tanımazlar!

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) – Sonra mahkeme planı bir daha iptal ediyor, o zaman gelsin kamulaştırma!

Kamulaştırılan bu araziyle ilgili olarak bir uygulama yapıyorsunuz Sayın Bakan. Kamuya terk edilmesi gereken yeşil ve spor alanları, kök tapu, kök parsel üzerinden yeniden parsel numarası olarak yeniden imar planlarıyla imara açılırsa bunun yaratacağı tahribatı öngörmek mümkün değildir. İsrarla ve inatla bunu size söyledik; bu, bir yanıltır! 1.200 dönümlük kök parsel üzerinden neredeyse 1.100 dönümünü imara açmış oldunuz. Yazıklar olsun! Yazıklar olsun! Yazıklar olsun! (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Bir de üzerinde golf yapılan, golf topunun deliğe girmesinden başka bir risk taşımayan alanları, gittiniz, riskli alana aldınız, “rezerv konut sahası” ilan ettiniz...

CAVİT ARI (Antalya) – Hep öyle yapıyorlar!

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) – ...ve bu alanlarda, rezerv konut sahasında 3 milyon dolara, 5 milyon dolara konut üretip yandaşlarınıza satacağısınız. Nerede halk, nerede deprem riski taşıyan ve barınmak için yeni konuta ihtiyacı olan insanlar?

Değerli arkadaşlar, İstanbul Seyrantepe’de polis lojmanları vardı, polislerin bin liraya, 1.100 liraya barındıkları lojmanlar vardı. 1.500 lojmanı yıktınız, bir plan geçirdiniz. Şimdi orada bir inşaat yapılıyor, satış fiyatları 3+1 daire için 30 milyon ile 50 milyon arasında.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yuh!

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Yuh!

AHMET AKIN (Balıkesir) – Haram zıkkım olsun!

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) - Sayın Akın, bir polis memuru, eşi de polis memuru, memuriyete başladı; on yıl, yirmi yıl, otuz yıl, kırk yıl, elli yıl çalışsa bir tek simit yemese para biriktirse bu lojmanlarda yapılan konutlardan 3+1 daireyi satın alamaz.

MUSTAFA ADIGÜZEL (Ordu) – Yazıklar olsun!

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) - İşte bu AKP iktidarının halka reva gördüğü sosyal konut anlayışı budur. (CHP sıralarından alkışlar)

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Gözünüze dizinize dursun!

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) - Şehirlerimizi, kentlerimizi, merkezlerimizi Suriyeli ve göçmenlerle çöküntü alanına dönüştürdünüz. İstanbul'un Tarihî Yarımada'sının kimliğini, kültürünü ortadan kaldırdınız. Şimdi yapılması gereken nedir? Bu tür alanlarda riskli yapı stokuna girmiş, artık yaş haddi dolmuş olan konutlarla ilgili uzun vadeli, düşük faizli kredilerle bu emekli insanların evlerini dönüştürmesine fırsat yaratmak gerekiyor. Yani kaynakları rantiyeye değil, kaynakları emeklilere, işçilere, yoksullara vermek, kendi halkına vermek gerekiyor. (CHP sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Çok doğru.

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) - Bir başka olay da şu: Bu dağıttığınız toplu konutlarda konut almak için vatandaşlığa geçenlerden kaç kişiye bu yeni konutlardan hak verdiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

GÖKAN ZEYBEK (Devamla) – Değerli arkadaşlar, Taksim Gezi Parkı'nda yitirdiğimiz bütün canları saygıyla anıyorum. Uydurulmuş mahkemelerde haksız yere tutukladığınız Mücella Yapıcı'ya, Çiğdem Mater'e, Mine Özerden'e, Can Atalay'a, Tayfun Kahraman'a, Hakan Altınay'a selam olsun; sizi asla yalnız bırakmayacağız. (CHP sıralarından alkışlar)

Yine, Ankara'nın yağmalanmasına, TOGO Kuleleri gibi çarpık kentleşmeye karşı çıkan Ankara Mimarlar Odası Başkanı Tezcan Karakuş Candan'ı uydurma kararlarla memuriyetten attınız, oda üyesi Ali Atakan'ı disiplin kurulu kararıyla memuriyetten attınız. Buradan herkes bilsin ve duysun ki bu iktidarın almış olduğu bu insani olmayan kararları seçimden sonra derhâl yok hükmünde sayacağız, bu insanlara haklarını geri vereceğiz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Hasan Baltacı, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA HASAN BALTACI (Kastamonu) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Şimdi, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının bütçe sunumunu dinleyenler şu cümleleri duydular; Sayın Bakan “Açıkladığımız sosyal konut projesi kira artışlarını durdurdu.” dedi hepimizin gözünün içine bakarak. İddia bu, akıllara zarar. Oysa her yıl en az 500-600 bin yeni konut ihtiyacı olan bir ülkede iki sene sonra, beş sene sonra bitecek 500 bin konut projesinin bugünkü kira fiyatlarını durdurduğunu iddia etmek zehirli bir propagandadan başka bir şey değildir. Zaten AK PARTİ de zehirli bir propaganda makinesinden başka bir şey değildir. (CHP sıralarından alkışlar) Hâlbuki kiralar zaten yükseleceği kadar yükseldi; 3'e katlandı, 5'e katlandı. Geçen sene 2 bin lira olan kira, bu sene 10 bin lirayı buldu. Şu anda İstanbul'un sadece 2 ilçesinde kiralar asgari ücretin altında. Artık evler değil, odalar kiraya veriliyor; İstanbul'un bazı ilçelerinde penceresi bile olmayan hapishane hücreleri gibi odalara asgari ücret kadar kira isteniyor. Kirasını ödeyemeyip anne babasının evine taşınanlar var, ev sahibiyle davalık olan yüzlerce kiracı var, hatta çıkan kavgalarda hayatını kaybedenler bile var. Bazı illerde kiraların yüksekliğinden dolayı başka illere tayin isteyen memurlar var. Millettin hanesinde en az 1 kişi sadece ev kirasını ödemek için çalışıyor. 2010 yılında asgari ücretin yüzde 27'si kira harcamasına ayrılırken bugün

asgari ücretin neredeyse yüzde 100'ü kiraya gidiyor, evin geçimi hariç. 2010 yılında Kastamonu'da 3+1 sıfır daire o gün 118 asgari ücret karşılığında alınabiliyorken bugün on iki yıllık aynı daire 236 asgari ücrete ancak alınabiliyor, tam 2 katı. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, geriye dönüp sosyal konut projesine yapılan 8 milyon başvuruya baktığımızda, bugüne kadar TOKİ'nin ürettiğini iddia ettiği 1 milyon 170 bin konutun Türkiye'deki konut sorununu çözmediğini görüyoruz. Zaten iddia edilen 1 milyon 170 bin ama teslim edilen 506 bin ve zaten yirmi yılda üretilen toplu konut sayısı Türkiye'deki toplam konut stokunun sadece yüzde 2'si kadar. Dolayısıyla 8 milyon başvuru da neredeyse konut ihtiyacı olan hane sayısı kadar.

ÖZNR ÇALIK (Malatya) – Yirmi yıl önce TOKİ kaç tane ev üretmiş, bir bakar mısınız? Yirmi yıl önce, 2002 yılından önce TOKİ kaç tane ev üretmiş, bir bakar mısınız? 1 milyon 170 bin konut ürettik, önce bir teşekkür et.

HASAN BALTACI (Devamla) – 2011 yılında bu ülkede yaşayan her 100 kişiden 22'si kiracıydı, şimdi bu ülkede yaşayan her 100 kişiden 27'si kiracı; bu da neredeyse 8 milyon hane yapıyor.

SALİH CORA (Trabzon) – İstanbul Büyükşehir Belediyesi kaç tane konut yaptı? İzmir Büyükşehir Belediyesi kaç tane konut yaptı? Ankara Büyükşehir Belediyesi kaç tane konut yaptı? Kaç tane konut yaptınız da konuşuyorsunuz ya!

HASAN BALTACI (Devamla) – Daha kredi taksitlerini ödeyemediği için evine el konulan, bir nevi bankaların kiracısı durumuna düşen on binlerce haneyi saymıyorum bile.

SALİH CORA (Trabzon) – Büyükşehirler sizde, kaç tane konut yaptınız ya? Konuşuyorsun, konuşuyorsun, boş konuşuyorsun ya!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Salih, yeter ya!

SALİH CORA (Trabzon) – Kaç tane konut yaptınız ya?

CAVİT ARI (Antalya) – Ne terbiyesiz adamsın ya!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Salih... Salih... Terbiyesiz adam!

BAŞKAN – Arkadaşlar, müsaade edin.

SALİH CORA (Trabzon) – İstanbul Belediye Başkanı bir tane konut yaptı mı, çık, söyle. Hadi bakalım, yaptılarsa çık, söyle.

BAŞKAN – Sayın Cora...

HASAN BALTACI (Devamla) – Şimdi, Sayın Cora, sorun şu: AK PARTİ çarşıda anlatamadığı; AK PARTİ pazarda işçinin, esnafın, emeklinin, ücretlinin, öğrencinin karşısına çıkıp anlatamadığı masalı geliyor burada bize anlatıyor, yerseniz! (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar) Ama sarayın penceresinden bakanların gördüğü Türkiye ile yoksullukla, yoklukla, işsizlikle mücadele eden hanelerden bakanların gördüğü Türkiye aynı değil. Siz sarayın harikalar diyarındasınız; biz sokağın, milletin, hakikatin diyarındayız. (CHP sıralarından alkışlar)

SALİH CORA (Trabzon) – Geç onları, geç!

HASAN BALTACI (Devamla) – Hâl böyle ama şimdi milletin hanesinde yokluk var, yoksulluk var; sizin hanedanınızda lüks var, şatafat var, israf var, yolsuzluk var. (CHP sıralarından alkışlar) Hâl böyleyken şimdi Sayın Bakan sosyal konut projesinin fiyatlarını yüksek bulanlara diyor ki: "Biraz dışınızı sıkın. Biraz eşinizden, biraz dostunuzdan borç alarak, biraz da ek mesai yaparak bu bedeli karşılayabilirsiniz." Sayın Bakan, borç alacak ne eş kaldı ne dost kaldı ne akraba kaldı, kredi çekecek banka bile kalmadı çünkü artık kamu bankaları arkasında iktidarın referansı olmayan hiç kimseye kredi

bile vermiyor, özel bankalarda sizin düşürdüğünüzü iddia ettiğiniz faiz oranında zaten kredi bile yok. (CHP sıralarından alkışlar) Sonuç şimdiden tam bir fiyasko ama çok değil, az kaldı; Türkiye bu zehirli dilden de bu iktidardan da kurtulacak. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

HASAN BALTACI (Devamla) – Biz barınma meselesini temel bir insan hakkı olarak görüyoruz. Sosyal konut meselesi bizim için bir seçim yatırımı olmadı, olmayacak. Hiç kimse endişe etmesin; cumhuriyetin 2'nci yüzyılında herkes ama herkes güvenle oturabileceği, huzurla oturabileceği, dirlik içinde oturabileceği, hayatını ipotek altına vermediği konutlara sahip olacak. Ev sahibi olmak bir ayrıcalık olmayacak. Türkiye'de sosyal konut hamlesi bizim yeniden inşa edeceğimiz sosyal devlet anlayışıyla başarıya ulaşacak. (CHP sıralarından alkışlar) Halkın emeği kur korumalı mevduata, faiz lobilerine, yandaşlara gitmeyecek; halkın emeği halkın evi olacak. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Vecdi Gündoğdu, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA VECDİ GÜNDOĞDU (Kırklareli) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; konuşmama Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanının Komisyonadaki bütçe sunumunun son cümlesiyle başlamak istiyorum. Sayın Bakan “Türkiye'nin yeni hikâyeler yazacağı, küresel ligin tepesine çıkacağı, dünya lideri olacağı budur.” diyor. Yeni hikâyeler yazacaklarmış, dünya lideri olacaklarmış! Ya, hiç mi yüzünüz kızarmıyor Sayın Bakan? Kim yönetiyor bu ülkeyi yirmi yıldan bu yana? Bugüne kadar elinizi kolunuzu tutan mı vardı? Neden yirmi yıldır yapmadınız? “Cek”leri, “cak”ları bırakıp yaptıklarınızın, yapmadıklarınızın bir hesabını verin! (CHP sıralarından alkışlar)

En iyi bildiğiniz “beton dökmek” konusuna bir bakalım. “1 milyon 170 bin konut yaptık.” diyorsunuz.

SALİH CORA (Trabzon) – Sizin Başkanınıza “müteahhit kafalı” diyorlar, sen ne diyorsun ya Allah'ı seversen!

VECDİ GÜNDOĞDU (Devamla) – “3 milyonu aşkın dönüşüm gerçekleştirdik.” diyor Sayın Bakan. Vatandaşlarımız yirmi yıl öncesine göre daha kolay, daha ucuz konut sahibi mi oluyor? Hayır, olamıyor. Kiralar mı ucuzladı? Hayır, kiralar daha da arttı.

SALİH CORA (Trabzon) – İl Başkanınız Belediye Başkanınıza “müteahhit kafalı” diyor!

VECDİ GÜNDOĞDU (Devamla) – Dar gelirliye ücretsiz konut mu verdiniz? Hayır, vermediniz. Deprem riski olan tüm konutları yenilediniz mi? Hayır, yenilemediniz. Milyonlarca vatandaşımız hâlâ riskli binalarda yaşıyor mu? Evet, yaşıyor. Bundan kim sorumlu? Müteahhitler mi, demir çelik satanlar mı, beton satanlar mı, yoksa dış güçler mi? Sayın Bakan, siz sorumlusunuz, siz, “Yazıklar olsun size!” diyorum artık. (CHP sıralarından alkışlar)

Şehircilikte durum vahim, ya çevre? Sizin çevreniz ihya olmuş, doğa ise talan olmuş. Derelerimiz, akarsularımız hapsedilmiş; ormanlarımız, meralarımız, cennet koylarımız işgal edilmiş; Kırklareli'nde göz bebeğimiz Istrancaların, verimli ovalarımızın hâlâ talanı devam ediyor. Siz vahşi sermayeyi korumaya çalışırken Bakanlığın asli görevini ise çevreciler yapıyor, çevreciler. Onlara teşekkür etmeniz gerekirken Sayın Bakan, onlarla davalık oluyorsunuz. Danıştay “Kırklareli bölgesinde yer altı suyu kullanımına dayalı kömürden elektrik üretim tesisi kurulamaz.” diyor. Yer altı suları petrolden daha değerli sayılırken Kırklareli nüfusunun yarısının kullanacağı suyu bir tesise veren projeyi neden önümüze getirip atıyorsunuz Sayın Bakan? Yargı “Yapmayın.” bilim “Hata yapıyorsunuz.” demesine rağmen siz hâlâ hiçbir hukuki ve ekolojik dayanağı olmayan vahşi projeleri destekliyorsunuz.

Sayın milletvekilleri, yirmi yıldır ülkeyi yöneten AKP Genel Başkanı “Vatandaşlarımızdan biraz daha sabır ve metanet bekliyoruz.” diyor. Ya, vatandaş zaten yirmi yıldan bu yana sabrediyor. Yirmi yıldan bu yana yıkıp geçtiniz, mutfaqları kuruttunuz, evler ısınmaz, aydınlanmaz oldu; asgari ücretli, emekli, işçi, memur, öğrenci geçinmiyor; çocuklar yatağa aç, okula aç açıkta gidiyor; daha ne kadar sabredecek vatandaş? (CHP sıralarından alkışlar)

Talimatlı TÜİK bile enflasyona yüzde 84 diyor; çarşının, pazarın enflasyonu ise yüzde 200’ü geçmiş. Otuz altı ay vadeyle ev alma döneminden otuz altı ay vadeyle mont, bot alma dönemine gelmişiz. Vatandaşlar bankalara on ayda 147 milyar faiz ödemiş, icra dairelerindeki dosya sayısı aralık itibarıyla 23 milyonu geçmiş, millet bitmiş, tükenmiş; siz hâlâ “Sabır.” diyorsunuz.

Zenginleriniz bankalardaki milyonlarına milyonlar katmaya devam ediyor. Bankalarda 1 milyon lira ve daha fazla para bulunan hesapların sayısı tam 707 bin yükselmiş. Borsada yandaşlarımız milyonlarına milyon katıyor. Hisse senetlerinin yüzde 85’ini zenginler kontrol ederken küçük yatırımcının payı yüzde 14’lerde kalmış. Kur korumalı mevduatla zengine ödenen paranın miktarı ise sır gibi saklanıyor, zengine çalışan AKP ve MHP hâlâ “yerli ve milli” masalları anlatıyor. (CHP sıralarından alkışlar) Dünyaya şeker satmak yerine şeker fabrikaları satanlar, dünyaya tank paleti satmak yerine Tank Palet Fabrikasını satanlar asla ve asla yerli de milli de olamazlar. (CHP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

VECDİ GÜNDOĞDU (Devamla) – Sevgili milletvekilleri, değerli arkadaşlarım; bugünün karanlığı bizi karamsarlığa sürükleyemez. Ülkenin dört bir köşesinde Bay Kemal’in sesi yankılanıyor. (CHP sıralarından alkışlar) Bay Kemal’in sesi kul hakkı yiyenlerin, hak edilmemiş kazancın kâbusu oldu, emeğin ise umudu oldu. Bay Kemal’le halktan çalışanlar halka dönecek; rantın, sömürünün, yolsuzluğun dönemi mutlaka bitecek; vatandaşın önüne seçim sandığı değil, geçim sandığı gelecek; o zaman da sizden hesabını soracak vatandaş.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Evet, Cumhuriyet Halk Partisinin söz talepleri karşılandı.

Şimdi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz Sayın Ahmet Mücahit Arınç’ın.

Sayın Arınç, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA AHMET MÜCAHİT ARINÇ (İstanbul) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; sözlerime başlamadan önce, dün maalesef bu yüce çatı altında hiç istemediğimiz olaylar oldu. Maalesef, geçmişte çok acı gerçeklerle yaşadığımız bu acı olayların bir daha tekrar etmemesi için yüce milletimizin...

(Uğultular)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, ya yerlerimize oturalım ya da Genel Kurulun lütfen dışına çıkalım.

AHMET MÜCAHİT ARINÇ (Devamla) – Yüce milletimizin bize verdiği bir yetki de burada temsil yetkisi. O yüzden, bütçe görüşmelerinde ve akabinde olacak devamındaki görüşmelerde suhuletle ve milletimize yakışır bir şekilde görüşmelerin tamamlanmasını diliyorum, istiyorum. Bu vesileyle kıymetli milletvekilimize çok geçmiş olsun diyorum; ailesine, camiasına çok geçmiş olsun diyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 Yılı Merkezi Bütçe Kanunu Teklifi’nin Enerji ve Tabii Kaynaklar bütçesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle sizleri ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi en kalbî duygularıyla selamlıyorum.

Cumhuriyetimizin 2'nci asrını kucaklamanın arifesinde bulunduğumuz bu dönemde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımız 2019-2023 Stratejik Planı kapsamında enerji arz güvenliğinden enerji verimliliğine, enerji ve tabii kaynaklar alanında teknoloji geliştirmeden yerleşirmeye, bölgesel ve küresel etkinliği artırmaya, piyasalarda öngörülebilirlikten sürdürülebilir madencilığe birçok alanda çalışmalar gerçekleştirdi. Millî bir enerji politikası inşa etmeyi hedefleyen bu çalışmalara emek veren tüm arkadaşlarımıza sizlerin huzurunda bir kez daha teşekkür ediyorum.

Kıymetli milletvekilleri, enerji toplumların refah seviyesinin yükseltilmesinde ve ülkelerin kalkınmasında hayati bir öneme sahiptir. Kısır bir siyasi tartışma argümanı olarak değil de “millî bir gelecek” vizyonunun üzerinde mutabık kalınması gereken bir başlığı olarak algılamamız gereken enerji konusu, hızlı sanayileşmenin bir sonucu olarak, bugün geldiğimiz nokta itibarıyla dünyadaki tüm ülkelerin ekonomileri için son derece hayati önem taşımaktadır. Yaşadığımız çağda hem bölgesel hem de küresel alanda rekabetçi olmak istiyorsak çağın gereksinimlerinin en başında gelen doğal kaynaklara ve doğal olmayan enerji yatırımlarına gereken ehemmiyeti göstermeliyiz.

Bu enerji yatırımları ile güvenli ve sağlıklı enerjinin arzının ne kadar mühim olduğunu, bu sene başında başlayan, bölgemizi ve bizleri de doğrudan etkileyen Rusya ve Ukrayna arasındaki çatışmalar bizlere bir kez daha gösterdi. Bu süreçte birçok ülke, enerji arzı noktasında sıkıntılar yaşarken bizim de dâhil olduğumuz bazı ülkeler enerji maliyetlerinin birim fiyatlarında yaşanan yükselmelerden dolayı mağduriyetler yaşamıştır. Lakin devletimiz Cumhurbaşkanımızın liderliği ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın koordinasyonunda hayata geçirdiği adımlarla, artan maliyetlerin birçoğunu vatandaşımıza direkt olarak yansıtmak yerine bu maliyetleri merkezi bütçenin yardımıyla sübvansane etme noktasında inisiyatif aldı. Bu kapsamda Hazine ve Maliye Bakanlığımızın yayınladığı verilere göre vatandaşlarımıza meskenlerde yüzde 82, KOBİ'lerce kullanılan doğal gazda yüzde 76 oranında bir destek sağlandı.

Bakanlığımız bir yandan bu tarz önlemler alırken bir diğer yandan senelerdir üzerinde ihtimamla durduğumuz arzın çeşitlendirilmesi konusunda çeşitli çalışmaları hayata geçirdi. Örneğin, elektrikte sürekli artan ihtiyacı karşılanabilmesi için iletim ve dağıtım ile depolama alanında yatırımlar yapıldı. Bu yılın dokuz ayında toplam elektrik üretiminin yaklaşık yüzde 44'ü yenilenebilir enerji kaynaklarından, yüzde 32'si kömürden, yüzde 22'si doğal gazdan sağlandı. Yerli ve yenilenebilir kaynakların elektrik üretiminde payı yüzde 60'a çıktı.

Uzun dönemli doğal gaz ihtiyacının kesintisiz ve uygun maliyetlerle karşılanabilmesi amacıyla başta Azerbaycan olmak üzere kaynak ülkelerle görüşmeler yapıldı. Bu kapsamda TANAP Doğal Gaz Boru Hattı'nın kapasitesinin 2 katına çıkarılması suretiyle hem Türkiye'ye hem de Avrupa'ya Hazar bölgesinden daha fazla gaz arzı sağlanması için çalışmalara başlandı. Ayrıca, Trakya'da kurulması planlanan doğal gaz ticaret merkezi için izlenecek yol haritası da yıl sonunda netleşmiş olacak. Karadeniz'de ve Akdeniz'de sismik araştırma ve sondaj çalışmalarımız devam ediyor. Kara alanlarında da hidrokarbon arama ve mevcut üretimi artırma çalışmalarına hız vermiş durumdayız. TPAO tarafından 2021'de 112 kuyunun sondajı tamamlandı, bu yılın sonunda ise bu rakam 150'ye ulaşmış olacak. Cumhuriyet tarihinin en büyük projelerinden olan Sakarya Gaz Sahası Geliştirme Projesi kapsamında...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

AHMET MÜCAHİT ARINÇ (Devamla) – ...Fatih sondaj gemisinin gerçekleştirdiği 540 milyar metreküp doğal gaz keşfi millî enerji politikamızda bir devrim niteliği taşıyor. Keşiften ilk üretime kadar dünyanın en hızlı yapılan deniz saha geliştirme projesi olarak tarihe geçecek bu proje sayesinde

ülkeminin 2021 yılı doğal gaz üretimi dikkate alındığında 1'inci fazda beklenen günlük 10 milyon metreküp üretime bağlı olarak doğal gaz üretimimiz yaklaşık 10 kat, 2'nci fazda beklenen günlük 40 milyon metreküp üretime bağlı olarak ise yaklaşık 40 kat artacak.

Bunların yanı sıra Bakanlığımızın koordinasyonunda çalışmalarına devam edilen Akkuyu Nükleer Güç Santrali, yerli kömürün ekonomiye kazandırılması, ihtiyaç sahibi hanelere elektrik tüketim desteği sağlanması, yine ihtiyaç sahibi ailelere ısınma amaçlı kömür yardımı, enerji sektörünün karbon ayak izinin düşürülmesi, elektrikli araç şebeke altyapısı ile dağıtım, üretim ve yenilenebilir enerji teknolojileri için hayata geçirilen projeler hem milletimiz tarafından takdirle karşılanmakta...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AHMET MÜCAHİT ARINÇ (Devamla) – Bir dakika rica edebilir miyim Başkanım?

BAŞKAN – İlave sürenizi verdim.

AHMET MÜCAHİT ARINÇ (Devamla) – Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Ben teşekkür ediyorum size.

AHMET MÜCAHİT ARINÇ (Devamla) – Hem milletimiz tarafından...

BAŞKAN – Sayın Arınç, süreniz tamamlandı, teşekkür ediyorum.

AHMET MÜCAHİT ARINÇ (Devamla) – Selamlamak için Başkanım...

BAŞKAN – Açmıyoruz, öyle bir prensip kararımız var.

Teşekkür ediyorum.

AHMET MÜCAHİT ARINÇ (Devamla) – Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Şahin Tin, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ŞAHİN TİN (Denizli) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu bütçesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Enerji, ekonomimizin can damarı, hayatımızın vazgeçilmezidir. Enerjide Türkiye'nin gücüne ve potansiyeline inanıyoruz. AK PARTİ yirmi yılda enerji alanında gurur verici başarılarla imza attı. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın liderliğinde sağlanan siyasi ve ekonomik istikrar sayesinde kamu ve özel sektör iş birliği enerji alanında çığır açtı, enerji üretiminde çağ atladık. Bundan yirmi yıl önce elektrikte kurulu gücümüz yaklaşık 31 bin megavattı, yirmi yılda attığımız adımlarla bu rakam 3,5 kat arttı ve 103 bin megavata ulaştı. Eskiden “Su akar, Türk bakar.” denirdi. Türkiye su akarken bakmadı, birçok hidroelektrik santraller kuruldu. 11 bin megavat olan hidroelektrik kurulu gücümüz bugün 31 bin megavatı geçti. Türkiye, hidroelektrik kurulu gücünde dünyada ilk 10'da, Avrupa'da ise 2'nci sıradadır. Güneş enerjisinde ise yirmi yıl önce ortada proje dahi yoktu, oysa bugün güneş kurulu gücümüz 9 bin megavatı aştı. Yine, yirmi yıl önce kurulu rüzgâr gücümüz sadece 19 megavattı, bugün ise 11.300 megavata ulaştı. Yerli ve yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı kurulu gücümüz yüzde 360 arttı, 56 bin megavata ulaştı. Türkiye'nin dört bir yanını hidroelektrik santralleriyle, rüzgâr türbinleriyle, güneş panelleri ve biyokütle tesisleriyle donattık, donatmaya da devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, sadece enerji sektöründe son yirmi yılda 200 milyar doların üzerinde sabit sermaye yatırımı yapıldı. Bu yatırımlara ilave daha nice yatırımlar yapıyoruz. Siyasi istikrar ve EPDK'nin akılcı hamleleri enerji yolundaki başarımızın ana taşıyıcısıdır. Bize çevrecilik dersi vermek isteyenlere hatırlatmak isterim ki son yirmi yılda 44 bin megavatın üzerinde çevre dostu yenilenebilir enerji kaynaklarını devreye aldık. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar) Yani Yunanistan,

Bulgaristan, Sırbistan, Arnavutluk ve Makedonya'nın kurulu güçleri toplamı kadar yenilenebilir kapasiteyi sisteme dâhil ettik. Bunlar lafla olmuyor, çalışarak oluyor. Türkiye Yüzyılı'nda yerli ve millî kaynaklarımızın payını daha da artırıyoruz. Ülkemizi nükleer bir güç konumuna taşıyoruz. Akkuyu Nükleer Santrali'ni hizmete alıyoruz. Bir zamanlar hava kirliliğinin can aldığı ülkemizde yirmi yıl önce sadece 5 ilimizde doğal gaz kullanırken bugün 81 ilimizin tamamında ve 650'den fazla ilçe ve beldemizde doğal gaz kullanıyoruz. İnşallah cumhuriyetimizin 100'üncü yılında kendi doğal gazımızı milletimizin hizmetine sunacağız.

Değerli milletvekilleri, enerji hizmetlerini vatandaşımıza kesintisiz ve ekonomik ulaştırmak için çalışıyoruz. Bu konuda Enerji Bakanlığımız ve EPDK azami gayret sarf ediyorlar. Rusya-Ukrayna savaşı sonrası dünya küresel bir enerji kriziyle karşı karşıya kaldı. Özellikle Avrupa ülkeleri bu konuda büyük bir zorluk yaşıyor. Türkiye ise elektrik ve doğal gaz sektörüyle ilgili kısa sürede attığı adımlar ve aldığı tedbirler sayesinde kışa güvenli giriyor.

Elbette sıkıntıları da biliyoruz. Küresel piyasalarda ham madde fiyatlarında yaşanan olağanüstü artışların ülkemizdeki enerji üretimi maliyetlerine etkisinin de bilincindeyiz. İktidarımız bu konuda üzerine düşeni yapıyor. Vatandaşlarımızın doğal gaz faturalarının yüzde 80'ini, elektrik faturalarının ise yüzde 50'sini devletimiz üstleniyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bunun yanı sıra, dar gelirli vatandaşlarımıza da enerji desteği veriyoruz. Tüm sorunları milletimizle birlikte aşıyoruz. Zira, kaptanın iyisi fırtınalı denizde belli olur. Savunma sanayisinde, sağlıkta, ulaşımda, enerjide, kısacası her alanda tarih yazan bir liderimiz ve kadrolarımız var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ŞAHİN TİN (Devamla) – Bizler milletimizin güvenine layık olabilmek için daha çok çalışacağız.

Bu duygu ve düşüncelerle 2023 yılı bütçemizin hayırlara vesile olmasını diliyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın İffet Polat, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İFFET POLAT (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin Nükleer Düzenleme Kurumu bütçesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Sizleri ve ekranları başındaki vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Dünya olarak pandeminin olumsuz etkilerini atamamışken iklim krizinin getirdiği gıda arzı sorunları ve akabinde yaklaşık on aydır süren Rusya-Ukrayna çatışmasının getirdiği enerji arz problemleri, başta Avrupa olmak üzere bütün dünyayı çok derinden bir kırılganlığa sürüklemiştir. Paris İklim Anlaşması'yla karbon emisyonunu azaltmaya yönelik çalışmalar ve bu bağlamda dayatılan şartlar bir anda boşluğa düşmüştür çünkü bugünlerde Avrupa'nın en büyük sorunu güçlü endüstrisini ayakta tutacak ve en basit anlamda vatandaşlarının donmasına engel olacak enerjiyi temin etmektir. Bugün Almanya, daha önceden devre dışı bırakmayı düşündüğü nükleer santrallerini kapatma planlarını ertelemekte, Fransa başta olmak üzere pek çok Avrupa ülkesinde de kapatılan kömür santralleri bile yeniden aktif hâle getirilmeye çalışılmaktadır.

Sayın Cumhurbaşkanımızın üstün riyasetinde büyük bir enerji diplomasisi başarısı elde eden Türkiye, inşallah bu kış doğal gaz sıkıntısı çekmeyecek ve dünyaya satılacak Rus gazının da satış ve aktarım merkezi hâline gelecektir. Biz, ithal gaza bağımlı bir Türkiye'den kendi hidrokarbon kaynaklarını aktif hâle getiren ve bu noktada Karadeniz ve Akdeniz başta olmak üzere karasal alanlardaki eski ve yeni kaynaklarını işleyen, bunun dışında yenilenebilir enerji alanında çeşitliliği ve verimliliği artıran çalışmalara devam ediyoruz. Baraj ve hidroelektrik santrali tesislerimizi dünya çapında inşa

edip hizmete alıyoruz. Bunların en yakın örneği, dünyanın sayılı yüksek barajlarından olan, ülkemize her yıl 5 milyar TL kaynak oluşturacak olan Yusufeli Barajı da yakın zamanda Cumhurbaşkanımız tarafından hizmete açıldı.

Geçen ay, üyesi olduğum Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu olarak Akkuyu Nükleer Santrali'nin inşaatını ziyaret ettik. Tüm vekillerimizin bir uzay üssü gibi inşa edilen bu devasa yatırımı görmelerini çok isterim. Sayın Cumhurbaşkanımız nükleer enerjiyle ilgili vizyonunu paylaştığında bu santralin yapımına karşı çıkanların, bugün yaşadığımız enerji krizlerini öngörmekten aciz birtakım çevrelerin ne kadar dar görüşlü ve vizyonsuz oldukları gerçeği ortaya çıkmış durumda. Akkuyu Nükleer Santrali'nin 4 reaktörüyle tam güç çalıştığında 4.800 megavat kurulu gücü olacak. İnşallah, faaliyete geçtiğinde ülkemizin enerji ihtiyacının yüzde 10'unu karşılayacak, 16 bin kişiye istihdam sağlayacak.

Uzun yıllar fizibilite çalışmalarını yaptığımız, her türlü hususu hassasiyetle hesapladığımız ve nihayet 2018 yılında temelini attığımız Akkuyu Nükleer Santrali'miz Türkiye'nin bu alanda attığı en önemli adımdır. Santralimizin ilk reaktörünün yakıtı inşallah 2023 yılında getirilecek ve bir sonraki aşamaya geçilecektir. Ülkemizin en az gelecek seksen yılında bu nükleer santral hizmet verecektir.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ya, 13-14 sente alınan elektriği mi savunuyorsunuz hâlâ? Çocuklarımızdan utanmıyor musunuz?

İFFET POLAT (Devamla) – Bu noktada bir kere daha eser ve hizmet siyaseti güden, milletin derdiyle dertlenen, ülkenin sadece bugünü değil, on yıllar, yüzyıllar sonrasını hesap ederek hareket eden “Türkiye Yüzyılı” vizyonunu ortaya koyan Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a şükranlarımı sunuyorum.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Çocuklarına söyleyeceğini hesap etmeyen...

İFFET POLAT (Devamla) – Cumhuriyetimizin 100'üncü yılına armağan edeceğimiz Akkuyu Nükleer Santrali'nden sonra bir diğer hedefimiz de Sinop'ta bir diğer nükleer santral kurmaktır. Cumhurbaşkanımız tarafından ortaya konulan bu vizyonu fedakârlıkla çalışarak hayata geçiren Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Fatih Dönmez'e ve tüm çalışma arkadaşlarına teşekkür ediyorum.

Sayın milletvekilleri, Nükleer Düzenleme Kurumumuz nükleer tesislerden bu alandaki denetim kuruluşlarına, nükleer tesislerde çalışacak personelden radyoaktif atık merkezlerine kadar çok sayıda başlıkta yetkilendirme görevi yürütmekte, âdeta bir otorite olarak çalışmaktadır.

2023 yılı merkezî yönetim bütçemizin ve Nükleer Düzenleme Kurumumuzun bütçesinin hayırlara vesile olmasını ve kurumumuza üstlendiği bu hayati görevde üstün başarılar diliyorum.

Gazi Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Polat Türkmen, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA POLAT TÜRKMEN (Zonguldak) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü bütçesi üzerinde AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunuyorum. Yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Arkadaşlar, MTA Genel Müdürlüğü, 1935 yılında Mustafa Kemal Atatürk'ün talimatıyla ülke sanayisinin ihtiyaç duyduğu ham madde, yer altı ve yer üstü kaynaklarının aranarak bulunması ve geliştirilmesi amacıyla kurulmuştur. Bugün ülkemizde maden sektörüne hizmet veren birçok kurum ve kuruluş oluşmasında MTA'nın tartışılmaz emeği olmuştur. Ülkemizdeki ilk ve tek yer bilimleri araştırma kurumu olan MTA'nın hazırladığı farklı ölçekli jeoloji haritaları, jeofizik haritaları, jeokimya haritaları gibi başvuru kaynakları yer bilimlerinin ilgili alanlarında kullanılmaktadır. Hepimizin bildiği üzere, yaptığı arama ve araştırma faaliyetleriyle sektöre yön vermekte; kısa, orta, uzun vadeli hedeflerini yakından takip ederek, sektörün ihtiyaç duyduğu teknik altyapıyı kurum bünyesine

kazandırarak teknik destek ve danışmanlık faaliyetlerini sürdürmektedir. Tüm bu faaliyetlerini, madencilik sektörünün sürdürülebilirliğinin sağlanması adına kaynak planlama, maden atıklarının ekonomiye kazandırılması, terk edilmiş sahaların rehabilitasyonu gibi çevre projelerini doğa ve çevreye en uygun şekilde gerçekleştirmektedir.

Değerli arkadaşlar, madencilik sektörü, birçok endüstri koluna ham madde girişi sağlaması nedeniyle ülke sanayisinin lokomotifidir. Sanayinin ihtiyaç duyduğu metalik madenleri, endüstriyel ham maddeleri arama konusunda önder kuruluşumuz olan MTA, yeni maden kaynaklarını bulup ekonomiye kazandırmaktadır. Gelişen teknik ve teknolojileri en üst seviyede kullanarak maden ithalatının azaltulmasını ve ihracatının artmasını sağlamaktadır. Bunun yanı sıra, MTA sadece maden aramakla kalmayıp ürettiği bilgi ve birikimi madencilik sektörüyle paylaşarak sektöre altyapı hizmeti de sunmaktadır.

Dünya genelinde enerji, enerji kaynaklarının her geçen gün önemi artmaktadır. MTA, enerji ham maddelerinin yani kömürün, bitümün, asfaltın, reaktif minerallerin, jeotermal enerji, tabii gaz ve benzeri nice yer altı zenginliklerinin aranması ve ülke ekonomisine hazırlanması yönünde yoğun ve titizlik isteyen pek çok arama çalışmalarını başarıyla yapmaktadır.

Ülkemiz coğrafyasının yüzde 70'inin deprem tehlikesi altında olduğu bilinen bir gerçektir. Ülkemizde afetlere duyarlı planlama ve yapılaşma konusunda 2 temel girdiden biri olan diri fay ve heyelan haritaları da yine MTA tarafından güncellenmektedir. Bu haritalar başta AFAD, belediyeler ile birçok kurum ve kuruluş tarafından kullanılmaktadır.

MTA, yine son yıllarda yapılan hamleler neticesinde havadan jeofizik etüdü; karadan, denizden, yerin üstünü ve yerin altını en ince ayrıntılarına kadar inceleme imkânlarına sahiptir. Uluslararası akreditasyona sahip laboratuvarlarıyla birçok farklı analizi yapmakta olan MTA, ülkemiz madencilik için sadece analiz değil, gelişen teknolojiyi kullanarak birçok eski maden yatağının ekonomimize kazandırılması konusunda da büyük atılımlar yapmaktadır.

SALİH CORA (Trabzon) – Rekorlar kırıyor Vekilim.

POLAT TÜRKMEN (Devamla) – MTA birçok ülke ve kuruluşa jeoloji, jeofizik, analiz ve maden arama konularında eğitim vermekte, ayrıca, yılda ortalama 500 bin kişinin ziyaret ettiği Türkiye'nin ilk ve en büyük tabiat tarihi müzesiyle insanlarımızı doğayı ve madencilik sevdirmektedir. Bu zenginlikleri, bu denli önemli ve yerli zenginliklerimizi destekleyen MTA'mızın daha nice başarılarına adım atacağına inanıyoruz.

Ben şunu da söylemek istiyorum: Ben, herkesin iftiharla baktığı, hepimizin gururlandığı, yerli ve yenilenebilir enerjiyi Türkiye'ye kazandıran ve Türkiye'nin aydınlanmasına, gelişmesine alın teri ve beyin teri döken bütün Enerji Bakanlığımızın tüm çalışanlarını tebrik ediyorum.

2023'ün ilk çeyreğinde, Karadeniz'de bulunan 540 milyar metreküplük doğal gazımızın Zonguldak'ımızdan şebekeye verileceği günü heyecanla bekliyoruz, bunun için gurur duyuyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

POLAT TÜRKMEN (Devamla) – Bazı grupların bunları bir seçim döneminde devamlı hayal olarak adlandırmasını da çok yadırgadığımı söylemek isterim. İşte, hayali olmayan, inancı olmayan, samimiyetle çalışmayan, alın teri ve beyin teri dökmeyen insanların bunları hayal etmesi bile mümkün değildir. En azından, bu grupların, Enerji Bakanlığımıza, Hükümetimize, ülkemize ve milletimize bir özür borcu olduğunu da, bir teşekkür borcu olduğunu da buradan söylemek isterim.

Bu duygularla, MTA bütçemizin ve Enerji Bakanlığımızın bütçesinin hayırlara vesile olmasını diliyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Nevzat Şatıroğlu...

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımıza bağlı Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2023 yılı bütçesi üzerine grubum adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce Meclisi ve bizi ekranları başında izleyen kıymetli vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Sözlerimin başında, girdiğimiz her seçimde bizleri oylarıyla iktidara taşıyan, hiçbir zaman yalnız bırakmayan ve dualarını eksik etmeyen aziz milletimize şükranlarımızı ifade etmek istiyorum.

AK PARTİ hükümetleri olarak ülkemizin 21'inci bütçesini yapmanın haklı gururunu yaşadığımızı ve daha nice bütçelere imza atacağımızın inancını ifade etmek istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin yer altı kaynaklarının aranması, bu kaynakların işletilerek ekonomiye kazandırılmasına yönelik faaliyetleri yürütmesi nedeniyle tabii kaynaklar sektörünün çatı kuruluşu olarak tanımlayabileceğimiz kısa adı MAPEG olan Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü, maden, petrol ve doğal gaz rezervlerinin ruhsatlandırılması, denetlenmesi başta olmak üzere görev ve yetkileri dâhilindeki tüm faaliyetlerini büyük bir azim ve kararlılıkla yürütmektedir.

Bugün itibarıyla, 5.488 arama, 10.046 işletme ruhsatı; toplamda 15.534 adet maden ruhsatı yürürlüktedir. İşletme ruhsatlarının 7.593'üne üretim faaliyeti yapılması için işletme izni verilmiştir. Madencilik ve maden üretimi ülkemizin kalkınmasında önemli unsurlardandır. 2021 yılı verilerine göre maden ihracatımız bir önceki yıla göre yüzde 39 artışla 5 milyar 930 milyon dolar olarak gerçekleşmiş ve bu oran toplam ihracatımız içerisinde yüzde 2,6 bir pay almıştır. Maden üretimi ülkemizin ve ekonominin ihtiyaçları doğrultusunda son yıllarda ciddi artışlar göstermiştir. Rekorlara imza atan bazı maden kaynaklarımızı ifade etmek isterim: Örneğin, son on bir yılda alüminyum, boksit, fosfat, perlit, rutil, trona gibi bütün madenlerde milyonlarca ton üretim yapmak suretiyle son on bir yılın rekorları kırılmıştır; ayrıca madenlerle ilgili 2021 yılında Hükümetimiz, devletimiz 3 milyar 75 milyon Türk lirası maden hakkı tahsilatı yapmıştır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde millî enerji ve maden politikalarını kararlılıkla yürüten ülkemizin son yıllarda dışa bağımlılığımızı en aza indirecek bazı önemli keşiflerinden bahsetmek istiyorum. MAPEG tarafından Sakarya Gaz Sahası'nın da içinde bulunduğu Karadeniz'deki arama ruhsatları Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı Genel Müdürlüğüne 2014 yılında verilmiştir. Türkiye hem mavi vatanı varlığını hissettirirken hem de keşif ve müjdeliyle millî enerji politikalarında dev adımlar atmıştır. Sayın Cumhurbaşkanımızın bizatihi milletimizle paylaştığı Tuna-1 ve Amasra-1 kuyularından 540 milyar metreküp doğal gaz keşfi ülkemizi ve milletimizi sevince boğmuştur. Bununla birlikte sahada 17 adet kuyu açılmış, 1 adet kuyuda sondaj ve daha önce açılan kuyularda da keşif çalışmaları devam etmektedir. Keşfedilen doğal gazın ülkemiz ekonomisine kazandırılması amacıyla deniz dibine boru serme işlemi ve saflaştırma tesisinde son aşamaya gelinmiş, 2023'te ilk kullanıma sunulacak Karadeniz gazının tam kapasite üretime geçmesiyle ülkemizin doğal gazda dışa bağımlılığının yüzde 70'ler seviyesine ineceğinin müjdesini verebiliriz. Siyasi rakiplerimizin hayal dahi edemeyeceği bu muazzam başarı ancak ve ancak güçlü liderlik ve istikrarlı yönetimle mümkün olmaktadır. İşte, bu güçlü siyasi liderin adı Recep Tayyip Erdoğan'dır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Güçlü Hükümetin adı AK PARTİ Hükümetidir, güçlü iradenin adı da Cumhuriyet'tir. İnşallah, mavi vatanın her köşesinde ülkemizin çıkarlarını koruyacak, zenginliklerimizi bir bir ortaya çıkaracak ve milletimizin hizmetine sunmaya devam edeceğiz.

Bir diğ er önemli keş if, nadir toprak elementlerinin bulunması hususuna değ inmek isterim. Nadir toprak elementleri, kullanım alanı itibarıyla endüstrinin çok önemli alanlarında faydalanılan bir üründür; fiber optik, uydu haberleşmesi, akıllı füzeler, yakıt hücreleri, tıbbi görüntüleme, enerji depolama sistemleri, uçak motorları, rüzgâr türbinleri ve elektrikli otomobillerin yapımında nadir toprak elementlerinden istifade edilmektedir. Dünyada en büyük rezerv Çin Halk Cumhuriyeti'nde olup 2'nci rezerv –gururla söylüyorum- ülkemizde keş fedilmiştir. Eti Maden İşletmeleri tarafından deneme tesisinde ilk etapta yıllık 1.200 ton cevher iş lenmek suretiyle, kurulacak tesis daha sonraki yıllarda 570 bin ton üretim kapasitesiyle hizmet etmeye devam edecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; MAPEG tarafından madencilik sektöründe yürütölen bir diğ er önemli faaliyet ise ara ve uç ürün üretimine yönelik tesis şartlı yarışmalardır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

NEVZAT ŞATIROĞLU (Devamla) – Bu ihalelerle cari açığı azaltmak ve madenciligimizi sadece ham madde ihracatı yapan ölkelerden çıkarmak amacıyla madenlerimizden ara ürün ve uç ürün üretmek suretiyle ülkemizde zenginleştirilmesi amaçlanmaktadır. Sektöre ve ekonomiye olumlu etkilerini tam olarak önümüzdeki yıllarda görmeye başlayacağımız bu alanda bugüne kadar 47 adet tesis şartlı ihale gerçekleştirilmiş, 20 adet ruhsat düzenlenmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sözlerimi tamamlarken enerji ve tabii kaynaklar sektörünün bugünkü seviyesine ulaşmasında büyük bir vizyon ortaya koyan millî enerji ve maden politikalarımızı bir bir gerçekleştiren Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a, emekleri geç en tüm enerji bakanlarımıza ve bürokratlarımıza yürekten teşekkür ediyorum.

2023 yılı bütçesinin ölkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Fahri Çakır...

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA FAHRİ ÇAKIR (Düzce) - Sayın başkan, sayın milletvekilleri; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Enerji Bakanlığı bütçesi üzerinde Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu, kısa adıyla TENMAK üzerinde söz aldım. Özellikle TENMAK nükleer enerji ağırlıklı, odaklı ve diğ er enerji üretimleriyle alakalı oluşmuş bir kurum ve bu kurum enerji politikalarının özellikle mutfağını teşkil ediyor ve enerji politikalarını âdeta sürdürülebilir hâle getirmek için kurulmuş bir kurum. Emegi geç en herkese, Bakanlık bürokratlarına ve Enerji Bakanlığımıza teşekkür ediyorum.

Değerli arkadaşlar, bilindiği gibi enerji netameli bir alan. Enerji dediğimiz zaman her zaman sıkıntıların, savaşların, gazaların, belaların olduğu bir taraf. Ülkemiz, enerji sıkıntısı çeken, enerji konusunda son derece darboğaza girmiş bir ölkeler de değil; ta ki biz enerjide son derece üretken bir ölkeler olmadığımız hâlde -çünkü tükettiğimiz enerjinin ancak yüzde 12'sini üretebiliyoruz dolayısıyla enerji bağımlılığımız var ama- çok şükür -enerji bağımlısı olan bir ölkeler- özellikle günümüzde donan, sıkıntı çeken dünya ve Avrupa'daki gibi hiçbir şekilde Türkiye'mizde, çok şükür bu sıkıntılardan eser yok. Bunun da tek kaynağı var; o da yönetim biçimi, o da özellikle Cumhurbaşkanımızın riyasetinde iş te burada gördüğümüz Bakanlar ve çalışan Hükümetimiz sayesinde olmuştur. Dolayısıyla, bu Hükümetin hizmetlerini, enerji politikalarını bir şekilde tenkit etmek, eleştirmek, şu veya bu şekilde yok saymak beyhude.

Özellikle sayın muhalefete şunu hatırlatmak istiyorum: Daha üç hafta evvel Akkuyu Nükleer Santrali'ne birlikte, beraberce gittik ve Akkuyu'da neler olup bittiğini, orada 26 bin Türk'ün çalıştığını, istihdam edildiğini, yap-işlet-sahiplen politikasıyla birlikte bu nükleer santralin kurulduğunu ve Sinop'un ve ardından 3'üncüsünün de geleceğini birlikte, beraberce gördüğümüz, kabullendiğimiz hâlde bu kürsülerden çıkıp...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Biz bu kadar ağır faturayı ödemeyi kabul etmiyoruz.

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – ...nükleer enerjii ve diğer enerji kaynaklarına yönelen araştırmaları tenkit etmek ne hikmetse muhalefetin birinci derecede önceliği. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Yüzde kaç Türkiye'nin? Santralin yüzde kaç Türkiye'nin?

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Değerli arkadaşlar, bu enerji meselesine ilişkin bir tek üretilmiş politikanız yok.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Nükleer santralin yüzde kaç Türkiye'nin? Ya, yüzde kaç Türkiye'nin?

BAŞKAN – Sayın Yavuzılmaz...

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Sadece eleştirmekten, tenkit etmekten başka hiçbir beceriniz yok.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bu faturayı nasıl savunuyorsunuz ya? Çocuklarınıza ödeteceğiniz bu faturayı nasıl savunuyorsunuz?

BAŞKAN – Arkadaşlar...

Sayın Şeker...

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Bakınız, yenilenebilir enerji kaynaklarında yüzde 50'yi yakalayan işte bu Hükümet!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – CHP programını okuyayım sana.

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Takdir edin, bir kere de Allah aşkına, teşekkür edin! (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ya, çocukları borçlandırılıyorsunuz, neyinizi takdir edelim sizin?

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Bakın, Karadeniz'de doğal gazı bulan biziz.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Nerede gaz?

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Cudi'de, Tendürek'te, Gabar'da PKK itlerini toprağa gömerek petrolü fişkırtan yine biziz, tenkit eden sizsiniz. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Her seçimden önce de petrol bulursunuz, her seçimden önce.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Petrol fiyatları niye bu kadar yüksek?

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Bakınız, enerji koridorunu oluşturan, işte, adam gibi adam, Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan; “Tek adam.” diyen yine sizsiniz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar, CHP sıralarından gürültüler)

Değerli arkadaşlar, bu milletin başını yere eğdirmedik biz. Avrupa donarken “Bunu ancak çözerse Tayyip Erdoğan çözer.” dediler mi? Dediler ama siz diyemediniz bir gün, diyemediniz. Bakın, sadece enerji koridorundan bahsetmiyorum, bir de tahıl koridoru var. Ne dediler? “Çözerse yine Tayyip Erdoğan çözer.” dediler. Dediler mi demediler mi? (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ukrayna ile Rusya'nın buğdayıyla mı çözüyorsunuz?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Ukrayna'ya giden buğdayın...

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Peki, hiçbir zaman bu milletin başını yere eğdirmeyen Cumhurbaşkanı, hiçbir zaman bu milletin başını özellikle yere eğdirmeyip utandırmayan bu AK PARTİ Grubu...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Ya, Türkiye’deki buğdayı anlat, ne yapacaksın Ukrayna’daki buğdayı!

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Bizi sürekli destekleyen bu milletimize çıkın bir kere de müteşekkirdi olduğunuzu teşekkür ederek gösterin; ne olur, neyi kaybedersiniz, neyi?

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Seni milletvekili yapan cumhuriyete ne kadar sahip çıktın sen! Yüz yılda yapılanları sattınız, yok ettiniz!

BAŞKAN – Fethi Bey...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Buyur Başkanım.

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Bakın, bir şey daha söyleyeyim, bir şey daha söyleyeyim: Ukrayna-Rusya savaşı orada. “Savaşı durdurursa ancak Türkiye durdurur, bu işi çözerse Tayyip Erdoğan çözer.” diyen Batılılar; reddeden bizim muhalefet. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Arkadaşlar, bu, Amerika’da hamburger molası yapanların anlayacağı bir iş değil. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Hamburgeri de siz bu ülkeye getirdiniz, unutma!

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Bir yüzükle geldiniz, bu zenginlik nasıl oldu?

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Bakın, bunu özellikle söylüyorum: Bu Batı başkentlerinde iktidar dilenenlerin anlayacağı bir iş vallahı değil. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – İktidar dilenen sizsiniz!

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Bir yüzükle geldiniz, bu zenginlik nasıl oldu?

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Amerika’da iktidarı kuran sizsiniz!

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Cunejd Zapsu’nun o “tweet”lerini okuyun!

BAŞKAN – Sözlerinizi tamamlayın.

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Bitiriyorum Sayın Başkan.

“Londra’da para buldum.” diyerek dünyanın en kirli parasını, en kanlı parasını bu masum milletin gençlerine “Para bulduk.” diye yutturmaca yapanların anlayacağı bir iş vallahı değil. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) - Sizin paranız kara para, kirli para!

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) - Bakın, bakın, bir de ithal komiserle beraber ekonomiyi düzeltereklermiş.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Uyuşturucu parasını bankaya yatıran sizsiniz ya!

ALİ ŞEKER (İstanbul) - Sizin paranız kara para, eroin parası!

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) - Ya, Allah aşkına, siz önce kendinize bir çekidüzen verin, çıkın, muhalefet etmesini bir kere becerin.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Uyuşturucu parasını bu ülkeye getiren sizsiniz!

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) - Geliyoruz, geliyoruz...

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Baronların parasını bu ülkeye siz getirdiniz!

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Utanmadan konuşuyorsunuz, hiç utanma yok sizde.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kendin de inanmıyorsun, anlatıyorsun işte!

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) - Bakınız, bu millet bizi teveccühüyle birlikte tam 15 kez getirdi mi? Getirdi.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – İstanbul Büyükşehir Belediyesini biz kazandık, Ankara’yı biz kazandık!

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) - 16’ncısını bekleyin, yolda, geliyor. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Adana’yı biz kazandık, Antalya’yı biz kazandık, Mersin’i biz kazandık!

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Bakın, yirmi yıllık iktidarız, 21’inci bütçeyi yapıyoruz.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Sayın Çakır, gidiyorsunuz, gidiyorsunuz!

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) - İnşallah nice bütçeleri burada beraberce yapacağız ta ki siz muhalefeti öğrenene kadar. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Çakır.

FAHRİ ÇAKIR (Devamla) – Bu ülkenin sorunu muhalefet sorunudur, iktidar sorunu değildir, inşallah...

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Çocuklarımıza ödeteceğiniz faturayı savunuyorsunuz; helal olsun size!

BAŞKAN - Sayın Çakır, süreniz tamamlandı.

Sayın Selman Özboyacı...

AK PARTİ GRUBU ADINA SELMAN ÖZBOYACI (Konya) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ticaret Bakanlığımızın bütçesinde partimizin görüşlerini aktarmak üzere söz almış bulunuyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yıllardır bozuk plak gibi bu kürsüden “Veda bütçeniz, son bütçe hazırlayışınız.” diyerek hem kendinizi kandırdınız hem de milletin iradesiyle yirmi bir yıldır iktidar olan partimizi bu sözlerle yıldıracağımızı sandınız.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Seçimi kaçırıyorsunuz, yapmıyorsunuz; yapın erken seçim!

SELMAN ÖZBOYACI (Devamla) – Rabb’imize hamdolsun, biz cumhuriyetimizin 100’üncü yılının bütçesini oluşturmak üzere yine dimdik buradayız ve inşallah, 2023 yılının sonunda da bütçe hazırlamak üzere yine buralarda olacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Kıymetli milletvekilleri, Türkiye’nin AK PARTİ’li yıllarının tamamında tüm alanlarda gösterilen yüksek başarılar gibi, ticarete de Hükümetimizin gayretli çalışmalarıyla başarılı bir süreç yürütülmektedir. Sizleri teknik kavramlara ve sayılara boğmak istemem ama ülkemizin ticaret alanında elde ettiği başarılardan da özet olarak bahsetmek istiyorum. Dünyanın belki de yüz yılda bir görülen sınamalardan geçtiği, özellikle de salgın ve savaşların bütün dünyayı derinden etkilediği bir dönemde, artık bazı ekonomik ezberlerin sadra şifa olmadığını, klasik ve tutucu anlayışların yaşanan sorunlara çözüm olmaktan ziyade dengesizlikleri artırdığını görüyoruz. Böyle bir ortamda Türkiye, ülkemize karşı yapılmak istenen ekonomik operasyonlara rağmen yatırım, istihdam, üretim ve ihracat odaklı kendi ekonomik formülünü hayata geçirmekte ve on yıllardır aşılamayan kronik problemlerini kalıcı şekilde gidermek için kararlılıkla bu yolda yürümektedir. Bu kararlılığın bir neticesi olarak geçen yıl yüzde 11,4, bu yılın üçüncü çeyreğinde ise yüzde 3,9 büyüyen Türkiye, satın alma gücü paritesine göre dünyanın en büyük 11’inci ekonomisi olma konumunu korumuş, Avrupa’nın ise 4’üncü büyük

ekonomisi olmuştur. Her geçen gün ihracatta yakaladığımız rekor rakamların neticesinde 2021 yılında ihracatımız yüzde 32,8 artarak 225 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu yılın kasım ayına dek gerçekleşen ihracatımız ise 231 milyar dolarla yeni bir rekor kırmıştır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İthalatı da söyle, ithalatı.

SELMAN ÖZBOYACI (Devamla) – Bu rakamlar gösteriyor ki Türkiye doğru yoldadır ve inşallah, daha büyük atılımlarla ekonomik bağımsızlığını elde edecek kudrete sahiptir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçtiğimiz günlerde CHP İstanbul'da düzenlediği bir programda âdeta ABD'nin Türkiye vizyonu belgesini açıkladı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İyi izlemişsin. İyi ki izlemişsin bak, bir şeyler öğrendin mi oradan?

SELMAN ÖZBOYACI (Devamla) – Güya şampiyonlar ligi ekibiymiş, Ronaldo'ymuş, Messi'ymiş. Ronaldo ve Messi Türkiye ekonomisinden ne kadar haberdarsa inanın bu ekip de o kadar Türkiye'nin ekonomisinden haberdar. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Gören ülkeyi de siz kurdunuz sanacak ya; ülkeyi biz kurduk, biz. Bak bu sıralara sizi biz getirdik.

SELMAN ÖZBOYACI (Devamla) – Ekonomi kadrosunda da yabancı sınırı olsa sahaya sürecektir adamınız yok; bunu da görmüş olduk.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hangileri yabancı?

SELMAN ÖZBOYACI (Devamla) – Elinizde kala kala bir tek 2001 krizinin IMF Türkiye müsteşarı kaldı; bunu da görmüş olduk.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Bir kişi dışında hepsi yerli ve milliydi!

SELMAN ÖZBOYACI (Devamla) – Mesela, Chicago Üniversitesinden de olsa yerli kontenjanına dâhil edebileceğimiz Ufuk Akçığıt yapmış olduğu sunum içerisinde e-ticaret konusuyla ilgili ülkemizin acilen regülasyonlar yapması gerektiğini söylüyor; siz de bunu kafa sallayarak dinliyorsunuz.

BURHANETTİN BULUT (Adana) – Yok, biz İbrahim Tatlıses'i dinliyorduk(!)

SELMAN ÖZBOYACI (Devamla) – Ya, dört beş ay önce bu Mecliste E-Ticaret Kanunu'nu sizin de desteğinizle beraber çıkarmadık mı? Rekabetle ilgili, tam da sunumda anlatılan konuları hep beraber çözüme kavuşturmadık mı?

NİLGÜN ÖK (Denizli) – Çıkardık, Anayasa Mahkemesine götürdüler! Çıkardık, Anayasa Mahkemesine götürdünüz, oy birliğiyle çıkardık burada!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Vizyonunuz Tatlıses, Tatlıses!

SELMAN ÖZBOYACI (Devamla) – Hatta, Grup Başkan Vekiliniz “E-Ticaret Kanunu namuslu, yerli, kaliteli, emperyalizme ve tekellere savaş açan millî bir kanun, helal olsun Ticaret Bakanına.” demedi mi?

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Dediler.

SELMAN ÖZBOYACI (Devamla) – Ya, Sayın milletvekilleri, sunuma para verdiniz diye her söylenene kafa sallamak zorunda mısınız?

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – O nereden çıktı?

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Ne kadar verdiler?

SELMAN ÖZBOYACI (Devamla) – Desenize biz bunu zaten Meclis'te yaptık diye.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Dünyanın izlediği adamlardan bihabersiniz; onun için de ülkeyi batırdınız, yirmi yılda batırdınız!

ÖZNUR ÇALIK (Malatya) – Ne dediğini anladın mı ya, ne dediğini?

SELMAN ÖZBOYACI (Devamla) – Kıymetli milletvekilleri, cumhuriyetimizin 100’üncü yılının bütçesini görüşüyoruz. Geçtiğimiz yüz yılda CHP zihniyetinin de yoğun gayretleriyle bu devlete, bu millete yabancıların Türkiye’ye dair planlarını yaşattılar ama 2002’de Anadolu ihtilali gerçekleşti ve hamdolsun milletimiz yeniden yönetime el koydu.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Yaşın genç, bizim iktidarımızda güzel günleri sen de göreceksin!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Aradaki fark işte; vizyon.

SELMAN ÖZBOYACI (Devamla) – CHP uslanmamış olacak ki önümüzdeki yüz yıl için de ABD’nin, IMF’nin, AB’nin Türkiye vizyonunu matah bir şey gibi milletimize sunuyor. Artık o günler geçti, başkalarının bizim için kurduğu planları içerideki maşaları aracılığıyla uygulayacak bir Türkiye artık yok. “Buralar şöyle bir ülke olsun” diye uzaklardan kurulan planları “Tabii efendim.” diyerek uygulamaya koyacak bir Türkiye artık yok.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Cuneyd Zapsu öyle demiyor ama “Halının altına süpürmeyin, kullanabilirsiniz.” diyor.

SELMAN ÖZBOYACI (Devamla) – Bu toprakları bilmeyen, milletimizi tanımayan, anlattıklarını ancak kulaklıktaki çeviriyle anlayabildikleri yabancıları büyük bir hayranlıkla ve eziklikle izleyecek bir Türkiye artık yok çünkü yirmi yıldır Türkiye’nin başında Recep Tayyip Erdoğan ve kadroları var. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Cumhurbaşkanı mı laf söylüyorsun? Cumhurbaşkanı mı laf söylüyorsun?

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Bu kadar lüks hayatı nasıl yaşayabiliyorsunuz; onu anlat. Bu lüks, şatafat nereden geliyor?

SELMAN ÖZBOYACI (Devamla) – Allah’ın izniyle, başkalarının Türkiye vizyonunu değil, dünyada yükselen Türkiye’nin vizyonunu yaşayacağız. Bu milletin size kaybettirecek bir yüzyılı daha yok. Biz diyoruz ki “Türkiye Yüzyılı” başlıyor; yarın değil, hemen şimdi.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Nilgün Ök...

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA NİLGÜN ÖK (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 yılı Ticaret Bakanlığı bütçesi üzerinde söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen, cumhuriyetimizin 100’üncü yılı bütçesini hazırlama görevini bizlere sunan milletimize, aziz milletimize şükranlarımızı sunuyor, saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Hepimizin bildiği gibi, dünya henüz pandemiden kaynaklanan arz talep dengesizliğinin neden olduğu bozulmaları atlatabadan hemen Rusya-Ukrayna savaşının etkileriyle karşı karşıya kaldı ve tüm dünyanın geçtiği zor bir süreçten ülkemiz de geçti. Özellikle, enerji ve ham madde fiyatlarında yaşanan ciddi artışlar küresel enflasyonu tetiklerken dünyada daraltıcı para politikaları ile küresel bir durgunluğun da kapıda olduğunun sinyallerini görmekteyiz. Ancak uyguladığımız doğru politikalar ve Sayın Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu birleştirici tutum sayesinde krizleri fırsata çevirmeyi bildik. Birçok ekonomik göstergede birçok ülkenin aksine, yukarı yönlü bir ivmeyi yakalamış durumdayız. Tabii, yatırımı, istihdamı, üretimi, ihracatı ve cari fazla vermeyi önceleyen Türkiye ekonomi modeli kapsamında attığımız adımlarla ihracatçılarımız küresel tedarik zincirlerindeki aksaklıkları fırsata

çevirmeyi başarmış, ihracatımızı büyümenin lokomotifî hâline getirmiştir. Geçtiğimiz yılı yüzde 11.4'lük büyümeyle, bu yıl da ilk çeyreği yüzde 7,6'lık büyümeyle, bu yıl sonunu da yüzde 5 büyümeyle kapatıyoruz. Tabii, büyümeyle birlikte istihdamımız da artarak 31 milyona dayanmıştır. İhracatımız 2021 yılında yüzde 33 artarak 225 milyar dolar olmuştur.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – İthalatı söylesene, ithalatı!

NİLGÜN ÖK (Devamla) – Yıl sonunu 250 milyar dolar ihracat rakamıyla tamamlayacağız.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Dış ticaret açığı ne olmuş?

NİLGÜN ÖK (Devamla) – 2022 yılında bu rakamların hepsi cumhuriyet tarihinin her bir ayında rekordur.

Tabii, buralara 36 milyar dolarlardan geldik. İlk kez iktidarımız döneminde küresel mal ticaretinden ülkemizin aldığı pay yüzde 1'in üzerine çıkmıştır ki bu oran yüzde 0,40'tu iktidara geldiğimizde. Önemli bulunduğum bir veriyi paylaşmak istiyorum: Son yirmi yıllık süreçte, mal ve hizmet ihracat hacimleri artış hızının karşılaştırılması yapıldığında, Türkiye'nin bu dönemde gerek gelişmiş ülkelere gerekse gelişmekte olan ülke gruplarına göre daha yüksek bir performans sergilediği görülmekte. Bu dönemde ülkemizin mal ve hizmet ihracat hacmi yüzde 7 artarken gelişmekte olan ülkelerde bu oran yüzde 6, gelişmiş ülkelerde ise yüzde 3,6 civarındadır. Tabii, 2021 yılına baktığımızda 101.336 firmamız ihracat yaparken 2002'de bu sayı 33 bindi. Yine, 2021 yılında 1 milyar doların üzerinde ihracat yapılan ülke sayısı 46'ya çıkarıldı ki bu rakam 8'di. Yine, 1 milyar doların üzerinde ihracat yapan il sayımız 2005'te 5'ken bugün 22 olmuştur ve 228 ülkeye ihracat yapıyoruz.

Peki, biz bu ihracatı neye göre yapıyoruz? Size rağmen yapıyoruz, sizin liderinize rağmen yapıyoruz. 2018 yılında yaşadığımız ekonomik darbede öyle bir muhalefet var ki karşımızda İngiltere'ye gidip kapı kapı dolaşıp "Sakin Türkiye'ye gelmeyin, Türkiye'ye yatırım yapmayın, Türkiye yatırım yapılacak ülke değil." diyen kişi, aynı zamanlarda bir bakıyoruz Londra'da. Ne yapıyor? Temiz para bulmaya gitmiş. Vaktizamanında o kara paraydı da şimdi nasıl temiz para oldu? Tabii, buna şaşırılmak lazım. Aynı kişi, biliyorsunuz, kendisi "Uyuşturucu ticaretinden, kara paradan vergi alınsın." diyen bir insan. Aynı kişi, aynı zamanda "Cari açığı uyuşturucuyla kapatıyorsunuz." diyen bir insan. Biz cari açığı ihracatçılarımızla kapatıyoruz, onların alın teriyle, emeğiyle kapatıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ticaret Bakanlığımızın yurt dışındaki stratejik sektörler ile yeni pazar arayışlarıyla kapatıyoruz.

Evet, şimdi, diyeceksiniz ki: "Cari açık arttı." Evet ama neden arttı? Birincisi, cari açığımızın en büyük kalemi ne? Enerji. E, başta enerji olmak üzere emtia fiyatlarında ciddi artışlar oldu. Bakınız, enerji ithalatı ilk on ayda geçen yıla oranla yüzde 118 artmıştır ama burada, dikkat edilmesi gereken önemli bir nokta var: İhracat kalemlerinin artmadığı, sadece fiyat bazlı olarak miktarda artışın gerçekleştiği görülmektedir. Enerji İthalat Miktar Endeksi yüzde 10,2 seviyesinde düşüş göstermektedir. Yine, bu anlamda da diyorsunuz ki: "Cari açığı artırdınız, ülkeyi batırıyorsunuz."

E, baktığımızda, biz iktidara geldiğimizde bu ülkenin vergilerinin yüzde 48'i faize gidiyordu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

NİLGÜN ÖK (Devamla) – Şimdi diyorsunuz ki: "600 milyar lirayla ülkeyi batırıyorsunuz." Bu oran şimdi nasıldır? Bu oran şimdi yüzde 10'lardadır yani rakamlarla konuşmamak lazım, oranlarla konuşmak gerekmektedir.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Oranlarla konuşuyoruz.

NİLGÜN ÖK (Devamla) – Tabii, esnafımıza da pandemi döneminde çok büyük destekler sağladık.

ALİ ŞEKER (İstanbul) – 100 milyar sadece döviz garantili hesaplara gitti.

NİLGÜN ÖK (Devamla) – Biliyorsunuz, 100 milyarlık yeni bir paketimiz var Sayın Cumhurbaşkanımızın da açıkladığı; onlara yüzde 7,5 faizle altmış ay vadeli özel krediler sunuyoruz.

Tabii, söyleyecek çok söz var ama sürem yetmiyor. Ben sözlerimi şöyle tamamlamak istiyorum: Faiz ve kur sermayelerine hizmet eden lobilere fırsat vermeyeceğiz. Reel sektörle, yatırımcılarımızla, ihracatçılarımızla büyümeye devam edeceğiz.

Son olarak, Bakanlığımızın bütçesinin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyor, dur durak bilmeden çalışan, yeni pazar stratejilerini ortaya koyan başta Sayın Bakanımız olmak üzere Bakanlık çalışanlarına teşekkür ediyorum ve yüce Meclisimizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Atilla Ödünç...

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ATILLA ÖDÜNÇ (Bursa) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; aziz milletimiz nezdinde sizleri saygı ve muhabbetle selamlıyorum. 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi'nin Ticaret Bakanlığı, Rekabet Kurumu bütçesi üzerine AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum.

AK PARTİ Genel Başkanımız ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğinde iktidara geldiğimiz günden bu güne kadar AK PARTİ'mizin hazırladığı 21'inci bütçe olması ve ayrıca Türkiye'mizin 100'üncü yılı bütçesini hazırlamanın haklı gururunu hep birlikte yaşıyoruz.

2023 Bütçe Kanunu Teklifi'mizin temel misyonu, vatandaşı küresel belirsizlikten koruyacak, her kesimden vatandaşı kollayacak bir mali altyapı oluşturmaktır. Bütçe teklifimiz vatandaşlarımızın ihtiyaçlarına odaklanan bütçe gerçeği ile adil ve sosyal bir anlayışa sahiptir. Bütçemiz toplumumuzun tüm kesimlerine hitap eden, sahip çıkan programlar, desteklemeler ve ödenekler içermektedir. İşçisinden işverenine, emeklisinden çiftçisine, sağlık personelimizden polislerimize, genç ve yetişkin, toplumumuzun tüm kesimlerini kapsayan, 85 milyon vatandaşımıza hitap eden bir bütçedir. 85 milyon insanımızın ihtiyacını, beklentilerini ve geleceğini düşünerek planladığımız bütçemizle bugüne kadar 81 ilimize yapmış olduğumuz dev yatırım ve projelerimizin devamını hedefliyoruz.

İnsan yaşamını baştan aşağıya değiştiren dijitalleşme çağında Rekabet Kurumu da uluslararası alanda pek çok mecrada bu değişime en hızlı ayak uyduran otorite olarak örnek gösterilmektedir. Rekabet Kurumunun almış olduğu kararlar Avrupa Parlamentosu tarafından Avrupa Komisyonuna örnek gösterilmekte olup hatta Türk rekabet otoritesinin ilgili kararları ışığında Avrupa Komisyonunun nasıl aksiyon almayı planladığı soru önergelerine dahi konu olmaktadır. Rekabet Kurumu, bugüne kadarki AB uyum hızı ve yetkinliğiyle her zaman göz dolduran, her biri donanımlı ve oldukça yetkin olan personeliyle örnek gösterilen, yaptığı çalışmalarla her zaman bir adım önde olan oldukça saygın bir kurum olmuştur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; şimdi gelelim ülkemizdeki ilklere. Başka neler yaptık, şöyle yakın tarihimize bir bakalım: Türkiye olarak çelik üretiminde Avrupa'da 1'inci ülkeyiz. Beyaz eşya üretiminde Avrupa'da 1'inci, dünyada 2'nci ülkeyiz. Bor karbür üreten 3 ülkeden biriyiz. Akıllı bomba üretebilen 4 ülkeden biriyiz. Baz istasyonu üretebilen 5 ülkeden biriyiz. Kriptolu telefon üretebilen 6 ülkeden biriyiz. Jet motoru teknolojisine sahip 7 ülkeden biriyiz. Tünel açma makinesi üretebilen 8 ülkeden biriyiz. Covid aşısı üretebilen 9 ülkeden biriyiz. Grafeni seri üretebilen 10 ülkeden biriyiz. Bu listeyi daha da uzatabiliriz.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; ülkemizde gerçekleştirilen ve sadece Türkiye'de değil, dünyada ses getiren 2 mega projeye sözlerime devam ediyorum. Artvin ile Erzurum arasında, Çoruh Nehri üzerinde cumhuriyet tarihinin en gurur verici eserlerinden Yusufeli Hidroelektrik Barajı'nı Sayın

Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle açtık. 275 metre yüksekliğiyle ülkemizin en yükseği, dünyada da 5'inci sırada olan barajımız, Türk mühendis ve işçisinin alın teri ve tamamen millî sermayeyle inşa edilmiş olup aziz milletimizin gururu bir eserdir. Kurulu gücü 558 megavat olan bu barajda üretilecek yıllık 1 milyar 900 milyon kilovatsaat enerji ekonomimize 5 milyar liralık katma değer temin edecektir. Su depolama kapasitesi 2,3 milyar metreküp olan Yusufeli Barajı'nın enerji üretim kapasitesi 2,5 milyon konutun ya da 750 bin Togg otomobilin enerji ihtiyacını tek başına karşılayacak düzeydedir.

Evet, şimdi gelelim Togg'a, altmış yıllık hayalimiz gerçek oldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ATILLA ÖDÜNÇ (Devamla) – Bir otomobilden fazlası ilk Togg akıllı cihazımızı şehrim Bursa'mızın Gemlik ilçesinde kurulan Gemlik Kampüsü'nde 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nda Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın katılımıyla banttan indirdik; ülkemize, milletimize hayırlı olsun.

Bütçe görüşmeleri sırasında görev yapan Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi üyelerimize, kıymetli bakanlarımıza, milletvekili arkadaşlarıma, Plan ve Bütçe Komisyonu Başkanımıza ve üyelerimize, bürokratlarımıza teşekkür ediyor, 2023 yılı bütçemizin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Hacı Özkan...

Sayın Özkan, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA HACI ÖZKAN (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 yılı Ticaret Bakanlığı Helal Akreditasyon Kurumu bütçesi üzerine AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle ekranları başında bizleri izleyen Mersinli hemşehrilerim başta olmak üzere aziz milletimizi, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

Helal Akreditasyon Kurumunca başvuruların kabul edilmeye başlandığı Kasım 2019'dan bugüne kadar Türkiye dâhil 23 farklı ülkeden akreditasyon talebi gelmiştir. Gelinek noktada toplam 27 akreditasyon kararı alınmıştır. Bu suretle, helal belgesi sayısı 790'ı aşmıştır.

Değerli milletvekilleri, bir ülkenin gelişmesinin, büyümesinin, hedeflerine ulaşmasının yolu esnaf ve sanatkârlardan geçer. Bu sebeple, devletimiz ve hükümetimiz her zaman olduğu gibi içinden geçtiğimiz olağanüstü pandemi sürecinde de esnaf ve sanatkârlarımızın yanında oldu, olmaya da devam ediyor. Verilen kira desteği şartlarını taşıyan ve iş yeri kira olan esnafımıza büyükşehirlerde aylık 750 lira, diğer illerde ise 500 lira kira desteği yaptık. Buna göre, ayda 432 milyon liradan toplam 1 milyar 300 milyon liralık bir kira desteğini esnafımıza hibe olarak verdik. Ayrıca, daha önce küçük esnaf için Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi'miz Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunda kabul edilmiştir. Yasaya göre, yıllık cirosu 240 bin TL'nin altındaki yaklaşık 850 bin esnafımızı vergiden muaf tuttuk. AK PARTİ iktidarları olarak bununla da yetinmedik, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın açıkladığı, esnafımız için Halkbank vasıtasıyla altmış ay vadeyle, yüzde 7,5 faiz oranıyla 100 milyar liralık kredi vermeye başladık. Ayrıca, kredi üst limitlerini 350 bin liradan 500 bin liraya çıkardık. İş yeri edindirme ve taşıt kredisi limitlerini de 1 milyon liradan 1,5 milyon liraya yükselttik. Esnafımıza ve sanatkârlarımıza hayırlı olsun. Gençlerimizi de unutmadık, sıfır faizli kredi limitini 100 bin liradan 300 bin liraya yükseltirken yaş sınırını da 30'dan 35'e çıkardık.

Değerli milletvekilleri, esnaf ve sanatkârlar, ülkemizin ekonomi ve kültürünü oluşturan en önemli yapı taşıdır. Esnaf, güvenin kapısıdır. Esnaf, kardeşliğin teminatıdır. Esnaf, birliğin sigortasıdır. Esnaf, ekonomimizin temel taşıdır. Esnaf, toplumumuzun taşıyıcı omurgasıdır.

Değerli milletvekilleri, yeni Türkiye Yüzyılı inşasında her zaman esnaf ve sanatkârlarımızın yanında olan Genel Başkanımız ve Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a bir esnaf milletvekili olarak şükranlarımı sunuyorum. Başarılı bir şekilde görevini icra eden Ticaret Bakanımız Sayın Mehmet Muş'a, bütçe süresince yoğun mesai harcayan siz değerli milletvekillerine ve yine yoğun mesai harcayan Meclis çalışanlarına şükranlarımı sunuyorum.

2023 bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyor, aziz milletimizi ve Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Yaşar Kırkpınar...

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın bütçesi üzerine AK PARTİ Grubum adına söz aldım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri takip eden ve bizlere 21'inci bütçemizi yapma fırsatı veren aziz milletimizi sevgiyle, saygıyla selamlıyorum.

Şu anda, çevre dostu şehirler inşa eden, selde, kışta, depremde, tüm afetlerde milletinin yanında olan “Nerede bu devlet?” dedirtmek yerine “Allah devletimize zeval vermesin.” dedirten bir Bakanlığın bütçesini görüşüyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Her alanda olduğu gibi, çevre ve şehircilik alanında da yüz yılda yapılabilecek hizmetleri yirmi yıla sığdırmış olmanın onurunu ve gururunu burada bir kere daha yaşıyoruz.

Değerli arkadaşlar, 28 Ekimde Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın başlattığı Türkiye Yüzyılı vizyonuyla artık ülkemizin önünde yeni bir hedefler silsilesi, kutlu bir istikbal yolu açılmıştır. 1950'lerden itibaren başlayan, özellikle 1970'lerde ve 1980'lerde zirveye çıkan düzensiz göç, çarpık kentleşme, gecekondulaşma, hazine arazilerinin işgali gibi sorunların önemli oranda ortadan kaldırılmasına şahit olduk. Tüm kurumlarımızla birlikte asırlık ihmalleri gidermenin, kronikleşen meselelere çözüm bulmanın mücadelesini sürdürmekteyiz. AK PARTİ hükümetleri olarak bizler, ecdadımızın emaneti olan şehirlerimizi, içinde yaşayan nesilleri ihmal etmeden ihya etmek için çalışmalarımızı süratle sürdürüyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Medeniyetimizi yaşatan, çevreye saygılı, iklim dostu şehirler hedefiyle sosyal konuttan millet bahçelerine, kentsel dönüşümden sıfır atığa, iklim değişikliğinden ekolojik koridorlara kadar tüm altyapı ve üstyapı yatırımlarımızla şehirlerimizi imar ve ihya etmeye devam ediyoruz. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından başlatılan ve Türkiye'nin en büyük şehircilik hareketi olan kentsel dönüşüm seferberliğiyle 81 ilimizin tamamında afetlere karşı risk taşıyan tüm binaları yeniliyoruz. Şehirlerimizde kendi enerjisini üreten, enerjiyi savurmayan, su hasadı yapan, sıfır atık uyumlu, akıllı sistem uygulamalarıyla donatılmış yapılar inşa ediyoruz. TOKİ eliyle 81 şehrimizin tamamına yayılan toplam 1 milyon 170 bin konut ürettik, 3 milyon konutun da bu sayede dönüşümünü tamamladık; böylece, bir deprem ülkesi olan ülkemizde 12 milyon vatandaşımızı yeni ve güvenli konutlarına kavuşturmuş olduk. Geçtiğimiz aylarda 500 bin sosyal konut, 250 bin konut amaçlı arsa, 50 bin iş yeri kampanyamızın müjdesini aziz milletimizle paylaşmış olduk.

81 şehrimizde 81 milyon metrekare millet bahçesi kazandırma hedefimiz çerçevesinde bugün Türkiye'de 462 millet bahçesi yapıyoruz. Bunlardan 152'sini tamamlayarak hizmete sunduk, inşallah, 2023'te de tamamını bitirmiş olacağız.

30 Ekim 2020’de meydana gelen 6,6 büyüklüğündeki İzmir depreminin hiçbir anını unutmadan İzmir’imizdeki bu depremin izlerini silmeye çalıştık. Toplu Konut İdaresi Başkanlığı tarafından 2003-2022 yılları arasında İzmir ili ve ilçelerinde, güncellenmiş rakamlarla, toplamda 18,3 milyar TL’lik yatırım yaptık İzmir’imize. Yine, 30 Ekim 2020’de meydana gelen İzmir depremi sonrasında rezerv alan da dâhil olmak üzere 5.061 konut planlanmış, 1.404 konut ve 289 dükkan bitirilerek hak sahiplerine teslim edilmiştir, 3.657 konut da inşallah kısa süre içerisinde hak sahiplerine teslim edilecektir. Bunun için de ben Sayın Bakanımıza ve ekibine canıgönülden İzmirli adına teşekkür ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

YAŞAR KIRKPINAR (Devamla) – Sonuç olarak, yaptığımız tüm çalışmalarla bütün illerimizde 2023’e, 2053’e ve 2071’e en güzel şekilde hazırlanıyoruz.

Sözlerime son verirken millete hizmet yolunda aşkla yürüyen AK PARTİ’imizin ve hükümetlerimizin her alanda olduğu gibi çevre, şehircilik alanında da yaptığı çalışmaların vatanımız ve aziz milletimiz için artarak devam edeceğini özellikle belirtmek istiyorum.

Kıymetli milletvekilleri, bütçemizin milletimize ve ülkemize hayırlı olmasını temenni ediyor, bu vesileyle Genel Kurulu bir kere daha saygıyla sevgiyle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın İlyas Şeker...

Sayın Şeker, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İLYAS ŞEKER (Kocaeli) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli arkadaşlar, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bütçesi üzerine AK PARTİ Grubum adına söz almış bulunmaktayım. Gazi Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla hürmetle selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, 2023 yılı bütçesi cumhuriyetimizin ilk yüzyılının son bütçesi ve ikinci yüzyılının da ilk bütçesi olacak. 2023 bütçesi yatırım, istihdam, üretim, ihracat ve büyümeyi önceleyen bir bütçedir. 2023 bütçesi işçinin, işverenin, çiftçinin, esnafın, emeklinin, memurun, sanatçının, gencin, yaşlının, dezavantajlıların, kısaca 85 milyonun bütçesidir. 2023 bütçesi, Anayasa’ya göre, mülkiyet hakkı sahibi gerçek ve tüzel kişilerin mülkiyet haklarının korunması, kullanımının kolaylaştırılması ve muhafazasını sağlayan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün bütçesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, teknolojiyi ve bilişimi her alanda yaygın olarak kullanan, 81’i kadastro, 973’ü tapu olmak üzere 1054 müdürlük ve 18.659 personelle, yüz yetmiş beş yıllık köklü bir kurumdur. Birkaçını ifade edeceğim çok değerli projeleri uygulamaya koyarak 85 milyon vatandaşımıza kesintisiz olarak hizmet vermektedir. Webtapu Projesi’yle, gayrimenkul sahiplerinin müdürlüklere gitmeden başvurusunu, işleminin takibini, harç ödemelerini, her türlü belge teminini bulunduğu ortamda çay ve kahvesini yudumlayarak yapabilmektedir. Kare Kodlu Akıllı Tapu Projesi’yle, taşınmazın konumunu belirleme de dâhil olmak üzere tüm bilgilere aracısız, direkt ulaşabilme imkânı sağlanmaktadır. Türkiye tapu sistemiyle; il, ilçe, hatta ülke sınırları kaldırılarak, mülki sınırlara bağlı olmaksızın, TAKBİS sistemiyle tapu işlemleri yapılabilmektedir. Bu ve buna benzer daha çok projelerle taşınmaza ait temel verilere cep telefonundan bile ulaşılabilir. Müdürlüklere gitmeden, e-devlet üzerinden gayrimenkul hakkında bilgi almıyor, en son atılacak imzaya kadar bütün işlemler yapılabiliyor. Yani Tapu Kadastro Genel Müdürlüğü, AK PARTİ iktidarıyla, insanı kendi ayağına getirerek değil, insanın ayağına giderek hizmet vermeye devam ediyor.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülke genelinde kadastro ve tapulama çalışmalarını tamamlayan Genel Müdürlük, taşınmazların konumunu gösteren mekânsal gayrimenkul sistemiyle tapuda kayıtlı 58 milyon parselin sisteme entegrasyonunu da sağlamış durumda. Elektronik Kimlik Doğrulama

Projesi'yle tapu işlemlerinde muhtemel sahtecilik olaylarının önüne geçildi. Tapu arşiv bilgi sistemiyle, Osmanlı'dan devredilen, 26 ülkeye ait yaklaşık 25 milyon arşiv belgesini muhafaza ederek bu tarihî mirası gelecek nesillerimizin de kullanımına, istifadesine sunmaktadır. Yine, yabancılara yönelik 6 dilde hizmet veren Your Key Turkey Projesi'yle ülkemizde yatırım yapmak isteyen yabancılara hizmet verilmektedir. Afet bölgesinde afet sonrası hizmetlerin yerine getirilmesine imkân sağlayan Mobil Tır Projesi de uygulamaya konuldu. Ayrıca, 3 boyutlu kadastro çalışmalarına, taşınmazlara ait değer bilgi merkezinin kurulmasına ve yapay zekâ sistemi çalışmalarına da devam etmektedir. Kısacası, Tapu ve Kadaströ Genel Müdürlüğü, Fatih Sultan Mehmet Han'ın Kanunnâmesi'ne dayanarak, Sultan I. Mahmut'un emrine uymayarak kellesinden olan defterhâne memuru, memurların evliyası Server Dede gibi ser verip sır vermeden milletimize hizmet etmeye devam ediyor ve devam edecektir. Bu hizmetleri yapan başta Genel Müdürümüz olmak üzere tüm personele teşekkür ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

İLYAS ŞEKER (Devamla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; üst üste 21 bütçeyi yapıp uygulamak cumhuriyet tarihinde AK PARTİ'nin dışında başka hiçbir partiye nasip olmamıştır, bundan sonra da bütçeleri yapmaya AK PARTİ iktidarı olarak devam edeceğiz. Bu başarının mimarı Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'a ve onun liderliğinde hizmet eden bakanlarımıza ve emeği geçenlere teşekkür ediyorum.

2023 yılı merkezî yönetim bütçemizin aziz milletimize, ülkemize hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu ve aziz milletimizi saygıyla hürmetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın İshak Gazel...

Buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA İSHAK GAZEL (Kütahya) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkanım.

Değerli milletvekilleri, Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri seyreden milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Bugün ülkemizin şu anda gelinen noktada çok önemli bir stratejik kurumu hâline gelmiş Meteoroloji Genel Müdürlüğü bütçesi üzerinde konuşacağım. Meteoroloji Genel Müdürlüğü yüksek teknolojiyi kullanan ve gerçekten çevre, tarım, ulaştırma, enerji, savunma, turizm, sağlık, adalet, spor ve şehircilik gibi pek çok alanda meteorolojik bilgi taleplerini karşılayan stratejik bir konuma gelmiştir. AK PARTİ iktidarları öncesinde 2003 yılı öncesinde 31 adet otomatik gözlem sistemleri sayısı bu dönemde, AK PARTİ döneminde 2022 yılı itibarıyla tam 2.057 adede çıkartılmıştır, ülke geneline yayılmış geniş bir gözlem ağı oluşmuştur. Uzun mesafe kirleticilerinin tespitine yönelik çalışmaları da 15 asit yağmuru istasyonu ile Meteoroloji Genel Müdürlüğü sürdürmektedir. Ayrıca tıbbi meteoroloji kapsamında halk sağlığına yönelik olarak şu anda pilot olarak uygulanmaya başlanılan İzmir ve Ankara'da polen gözlemleri yapılarak tahmin ve uyarı ürünleri de yayımlanmaya başlanmıştır.

Meteoroloji Genel Müdürlüğü bir ilki gerçekleştirerek etkin afet yönetimi ve meteoroloji okuryazarlığının artırılmasına yönelik faaliyetlerde kullanılmak için mobil gözlem ve tahmin merkezini de hizmete açmıştır. Bununla birlikte Sayın Cumhurbaşkanımızın Antarktika'da da söz sahibi 30 ülkeden biri olma vizyonu esas alınarak ulusal Antarktika bilim seferlerine katılım sağlanmış, beyaz kıtada kurmuş olduğu ilk otomatik meteorolojik gözlem istasyonu ile de 2020 yılından beri hizmet vermektedir. Bu gözlem sistemlerinin yanı sıra vatandaşlarımıza daha kaliteli hizmet sunabilmek adına saniyede 167 trilyon işlem yapabilme kapasitesine sahip yüksek teknoloji ürünlerini kullanan ülkemizdeki en önemli, sayılı kurumlardan biridir.

Değerli milletvekilleri, günlük planlamalarımızı Meteoroloji Genel Müdürlüğü tarafından yerli ve millî olarak gerçekleştirilen mobil uygulamadaki hava tahminlerine göre yapmalıyız. Telefonlarında hâlihazırda yaklaşık 4 milyon kişi tarafından kullanılan Meteoroloji mobil uygulaması olmayanlara tavsiyem, hemen burada hava durumu bilgilerini, tahmin ve erken uyarıları içeren bu mobil uygulamayı telefonunuza indirmenizdir çünkü şu anda akıllı cihazlarda kullanmış olduğumuz hava tahmin verileri, bu, Meteoroloji Genel Müdürlüğünden alınarak ama işlenmeden sizlere sunulan veriler. Asıl veriler, asıl yüzde 90 üzerinde tahmin uyumluluğu Meteoroloji Genel Müdürlüğünün bu uygulamasında mevcut. Ayrıca, günlük ortalama 1 milyon kişi tarafından ziyaret edilen “mgm.gov.tr” adresinde meteorolojik gözlem ve tahmin bilgilerine ulaşılabildiği gibi, zirai meteorolojik bilgiler de tarımsal hava tahmini sayfası ve mobil uygulamasında hizmete sunulmaktadır. Evet, Meteoroloji Genel Müdürlüğü ürettiği meteorolojik bilgileri ve yayınladığı uyarıları tarımsal üretimin her aşamasında etkin kullanmak amacıyla başta Türkiye Ziraat Odaları olmak üzere, Tarım Kredi Kooperatifleri, süt üreticileri, arı yetiştiricileri birlikleri gibi sivil toplum kuruluşlarına üye olan 5 milyonun üzerinde üreticimizin cep telefonlarına her yerden, anında ulaştırmaktadır. Bunun yanında Cebelitarık Boğazı’ndan Hazar Denizi’ne kadar beş günlük hava ve deniz tahminleri tüm bölge denizcilerine ulaştırılmakta, 2.500 denizci ve balıkçımıza da meteorolojik uyarılar SMS kanalıyla yapılmaktadır. Denizcilik sektöründe ihtiyaç duyulan meteorolojik bilgilerin bir arada sunulması amacıyla Piri Reis Denizcilik mobil uygulaması da hizmete sunulmuştur.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2022 yılında kuvvetli meteorolojik hadiselerin sebep olabileceği can ve mal kaybını en aza indirmek gayesiyle kasım ayı itibarıyla toplam 530 adet meteorolojik uyarı yayınlamıştır. Bu uyarılar Genel Müdürlük tarafından geliştirilen yerli ve millî renk kodlu uyarı sistemi olan MeteoUyarı’yla vatandaşlara ve yetkililere sunulmaktadır.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Meteoroloji Genel Müdürlüğüne sivil ve askerî havacılığa Uluslararası Sivil Havacılık Teşkilatı standart kriterlerinde 7/24 esasına göre meteorolojik hizmet verilmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

İSHAK GAZEL (Devamla) – Ayrıca, insansız hava araçlarının uçuş faaliyetlerinin planlanması ve icrasında da meteorolojik destek sağlanmaktadır. Bunun yanında, Sayın Cumhurbaşkanımızın katılımıyla banttan iniş töreni gerçekleştirilen yerli ve millî Türkiye’nin otomobile anlık meteorolojik verilerin gösterimi ile tahmin, erken uyarılar ve rota önerileri inşallah sunulacaktır.

Değerli milletvekilleri, sözlerime son verirken yedi gün yirmi dört saat kesintisiz hizmet veren Meteoroloji Genel Müdürlüğümüzün ülkemiz açısından son derece önemli olan hedeflerine ulaşması için yaptığı özverili çalışmalarının desteklenmesini bir vicdani borç olduğu kadar bir kamu görevi olduğuna da inanarak 2023 yılı bütçesinin Kurumumuza ve ülkemize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Hepinize saygılarımı sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Derya Bakbak...

Buyurun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA DERYA BAKBAK (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; milletimizi ve Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

“Küresel ısınma” “iklim değişikliği” gibi kavramlar yakın geçmişte filmlerin felaket sahnelerinde “Acaba böyle mi olacak?” mesajıyla işleniyordu; bugün ise kendini dayatan bir gerçekliktir. Birleşmiş Milletlerin raporlarında da denildiği gibi, iklim değişikliği geleceğin sorunu değil, bugün ü ve her bölgeyi etkileyen bir sorundur. Bu gidişle, kişi başına düşen gelirin küresel çapta yüzde 7 azalması

ve 8 trilyon dolara yakın zararın ortaya çıkması bekleniyor. Dünyanın gözünü geç de olsa açtığı iklim konusunda hızlıca harekete geçen başlıca ülkelerden biriyiz. Çünkü biz yani AK PARTİ'miz icraat hareketiyiz, lafla değil, yaptıklarımızla biliniriz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Birleşmiş Milletlerin 2021'de yayınladığı İklim Raporu'nda Paris İklim Anlaşması'ndaki küresel sıcaklık oranlarına ulaşabilmek için emisyonların 2030'a kadar yüzde 45 azaltılmasının önemi vurgulanmıştı. Bu kapsamda Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın talimatlarıyla anlaşmayı kanunlaştırdık. 7 Ekim 2021'de de yürürlüğe girdi. Yeşil kalkınma vizyonunu Türkiye'ye kazandırmak çok şükür bize nasip oldu. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; gelecek nesillere ak bir dünya bırakabilmek adına bakın neler yaptık? İlk önce enerji kaynaklarımızın yenilenebilir olmasına önem vererek büyük bir seferberlik başlattık. 2022'de açılan elektrik santrallerimizin yüzde 94'ü yenilenebilir enerji kaynaklıdır. Yenilenebilir enerjimizin sistemdeki payı yüzde 54'e ulaşmıştır. İklim değişikliğine bağlı sellerle mücadele için Taşkın Tahmini ve Erken Uyarı Sistemi TATUM'u kurduk ülke yüzölçümünün yüzde 29,6'sını ağaçlandırarak erozyonla taşınan toprak miktarını 500 milyon tondan 154 milyon tona düşürdük. 81 ilimizde yürürlüğe koyduğumuz akıllı bina projemizle sürdürülebilir şehirciliğin önünü açtık. 150 bin kurum ve kuruluş binamıza sıfır atık yönetim sistemini kurduk. 17,5 milyon insanımıza bu konuda eğitim verdik. Yeşil ve dijital dönüşüm, enerji verimliliği, yeşil ve sürdürülebilir tarım, sürdürülebilir bankacılık, yeşil tahvil, yeşil kira sertifikası gibi uygulamaları geliştirmeyi sürdüreceğiz.

Milletvekili olmaktan gurur duyduğum gazi şehrim Gaziantep Avrupa'da aldığı "yeşil şehir" unvanını 10 yenilenebilir enerji tesisi, yeşil ulaşım, yeşil hidrojen ayrıştırma tesisleri, sıfır karbon binalar, sıfır atık projesinin uygulandığı bine yakın kurumuyla sonuna kadar hak etmektedir. Ayrıca, organize sanayi bölgemizde faaliyet gösteren 106 fabrikamızda güneş enerjisi kaynaklı kurulu gücümüz tamamlanacak projelerimizde üç ay içinde 400 megavata çıkacaktır. Bu vesileyle yeşil kalkınmamızın öncüsü Gaziantep'e yüce Meclisimizden selam olsun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlarım, iklim ve çevre işi gibi siyasetüstü bir konuda AK PARTİ olarak sürekli yatırımlar yapıyoruz ancak muhalefetten de çok garip tepkiler alıyoruz. Karadeniz'de doğal gaz buluyoruz; küçümsüyorsunuz, değersizleştiriyorsunuz. Millî servetlerimizi bulup ekonomiye kazandırıyoruz; dünya laf ediyorsunuz. Elektrikli araç Togg'u yaptık; bir sürü laf ettiniz. "Yapamazsınız." dediniz; çok şükür yaptık. Yolları kısaltan köprüler, denizaltında tüneller yaptık. Yakıt sarfiyatını azaltıp egzoz gazını düşürdük; buna da dünya laf ettiniz. Bakın, bütün bunlar ülkemizin kazanımları ve çevreye duyarlı işler. Destek vereceğinize bas bas bağırsınız. "Ayinesi iştir kişinin lafa bakılmaz." Bizim derdimiz millete hizmet; sizin derdiniz ise her işe bir kulp bulmak. Milletimiz iyi biliyor ki yaptığımız her eser yeni Türkiye Yüzyılı'na birer abide olarak hizmet edecektir. Yeşil geleceğin adresi denenip rafa kaldırılmış zihniyetler değil AK PARTİ'dir, öncüsü Recep Tayyip Erdoğan'dır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ve inşallah yirmi yılın tecrübesiyle ülkemizi yeşil geleceğe de biz taşıyacağız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun sizi dinliyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan, Togg'la ilgili sayın hatip bir şeyler söyledi, bizi kastetmemiştir inşallah. Togg'la ilgili emeği geçen herkese teşekkür etmeyi bir borç biliyoruz. Ancak daha önce konuşan Sayın Fahri Çakır partimize "Batı başkentlerinde, efendim, iktidar aradılar, dünyanın en kirli parasıyla temasa gittiler." gibi ağır satışmada bulunmuştur.

BAŞKAN – CHP'nin ismini direkt vermedi ama.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Hamburger... (Gülüşmeler) Hamburger olmasa mesele yok, hamburger var. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Hamburgeri ben de severim.

Buyurun.

IV.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR

1.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Düzce Milletvekili Fahri Çakar'ın 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin ikinci tur görüşmelerinde AK PARTİ Grubu adına yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Evet, hamburger ben de severim, arada yerim, kilo aldırır.

YAŞAR KIRKPINAR (İzmir) – Hamburgerin reklamı çok geçti, biraz da dönerin reklamını yapalım.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Şimdi, Genel Başkanımız hamburger yedi, afiyet olsun, helali hoş olsun, kendi parasıyla yedi. Ama Genel Başkanımız mal varlığıyla tehdit edilmedi. (CHP sıralarından alkışlar) Genel Başkanımız hamburger yedi ama haram yemedi. Mesela, 7 liralık elektrik kablo borusu için yandaş müteahhide 2 bin lira ödemedi ve kara para aklayıcısı Sezgin Baran Korkmaz'ı bir operasyonla yurt dışına yollamadı, Orta Doğu'nun en büyük uyuşturucu kaçakçısını cezaevinden çıkarıp yurt dışına salmadı; Başka? Türkiye'yi mülteci deposuna çevirmedi. Başka? Türkiye'yi uyuşturucu bataklığına da çevirmedi; Türk insanını dünyanın ucuz iş gücü de yapmadı ve Türkiye'yi gri listeye sokmadı. Keşke siz de hamburger yeseniz de bu ayıpları işlemezsiniz. (CHP sıralarından alkışlar) “Katil” dedikleriyle kanka olmadı, hamburger yedi. “15 Temmuzun finansörü.” dediği şerefsizlerle iki elini tutarak el sıkışmadı, yeniden dost olmadı. Bunda bir huy var “katil” diyor, sonra kanka oluyor. “15 Temmuzun sponsoru” diyor, “finansörü” diyor, sonra dost oluyor. Amerika'ya icazete gidenler belli, Sayın Erdoğan AK PARTİ'yi kurmadan önce gitti; kurdu, bir daha gitti ama gittiği yanındakilerle de yollarını ayırdı. Sayın Erdoğan'ın Amerika'ya niye gittiğini, kiminle konuştuğunu gelin, yüreğiniz yetiyorsa burada açıklayın. Sayın Erdoğan, Amerika'ya danışmanını yolladı, beni çöpe süpürmeyin, kullanın mesajı verdi. Bundan büyük ayıp olur mu ya? Önce bunlara bir cevap vereceksiniz. (CHP sıralarından alkışlar) “Bunu çöpe süpürmeyin kullanın.” dedi. Kemal Kılıçdaroğlu hamburger yedi ama Soros'la fotoğraf çekti. (CHP sıralarından alkışlar)

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Afiyet olsun.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Altay.

Sayın milletvekilleri, birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 13.56

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.17

BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ**KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Nevşehir), Abdurrahman TUTDERE(Adıyaman)**

BAŞKAN – Sayın Milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31’inci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum.

2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 362) (Devam)

2.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2021 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 201 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2021 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/2076) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 363) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

- 1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

- 1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

- 1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

- 1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

- 1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

- 1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) TİCARET BAKANLIĞI (Devam)

- 1) Ticaret Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
- 2) Ticaret Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) REKABET KURUMU (Devam)

1) Rekabet Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Rekabet Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) HELAL AKREDİTASYON KURUMU (Devam)

1) Helal Akreditasyon Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Helal Akreditasyon Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

BAŞKAN – Komisyon yerinde.

Evet, şimdi İYİ Parti Grubu adına yapılacak konuşmalara başlıyoruz.

İlk söz Sayın Bedri Yaşar'ın.

Sayın Yaşar, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BEDRİ YAŞAR (Samsun) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2023 yılı merkezî yönetim bütçesi üzerine söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, sözlerime başlamadan önce, dün burada yaşadığımız üzüntü verici olaya kısaca değinmek istiyorum.

Değerli milletvekili arkadaşımız, Trabzon Milletvekilimiz, sevgili kardeşim Hüseyin Örs'e AK PARTİ Bursa Milletvekili Zafer Işık tarafından gerçekleştirilen saldırıyı buradan şiddetle kınıyoruz. Gazi Meclisimizde yapılan bu saldırı milletin iradesine ve partimize yapılmıştır. Dün yaşadığımız bu vahim olayı bizler gibi AK PARTİ milletvekillerimizden birkaç kişinin haricinde hiç kimsenin tasvip edemeyeceğini düşünüyoruz. Hiç kimse dün yaşadığımız olaylara onay veremez fakat değerli vekilin yaptığından pişman olmadığını, üzüntü duymadığını ve özür dilemeyeceğini açıklaması gerçekleştirilen saldırının bilinçli bir hareket olduğunu göstermektedir. Gazi Meclis bu tür olayların vuku bulacağı bir alan kesinlikle değildir. Çok şükür, Hüseyin Hocamızın durumu gayet iyi, hızla sağlığına kavuşmaya başlamıştır ama şurası açıktır ki bu saldırı Türkiye Cumhuriyeti tarihine kara bir leke olarak geçmiştir ve milletimizin hafızasında ve kayıtlarda yerini alacaktır.

Değerli milletvekilleri, Gazi Meclisin çatısı altında olabilecek en makul seviyede siyaset yapmaya çalışıyoruz. İYİ Parti kurulduğu günden bugüne Türkiye'de siyaset kurumunun kalitesini artırmak, siyasetin dilini temiz, yapıcı ve birleştirici bir üsluba dönüştürmek için çok büyük bir çaba harcamaktadır. Bu anlayışla, İYİ Parti olarak bir taraftan burada milletimizin sorunlarını dile getirerek çözüm önerileri sunarken diğer taraftan da ülkemizin ve milletimizin yararına olan çalışmalarını destekliyoruz. Bu nedenle, ülkemiz ve milletimiz için çıktığımız bu yolda doğru bildiklerimizi, her şeyi söylemeye devam

edeceğiz. Dün olduğu gibi bugün de bizi bu yolumuzdan döndürmek ve bizi kavga ortamına çekmek isteyenler elbette olacaktır, biz bunların hiçbirine aldırmayacağız. Genel Başkanımız Sayın Meral Akşener'in söylediği gibi, hiçbir ahlaksız yumruk bizi hakkın ve hakikatin yolundan ayırmayacaktır. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, özellikle, Türkiye'nin bugün enerji konusunda ciddi handikaplarının olduğunu biliyoruz. Bugün, Türkiye'nin kurulu gücü yaklaşık 102.281; herhâlde son devreye alınanlarla beraber 103 bin megavat civarındadır. Bunun yüzde 30,9'u hidrolik enerjiden, yüzde 24'ü doğal gazdan, yüzde 20'si kömürden, yüzde 10'u rüzgâr, yüzde 8'i güneş, yüzde 1,6'sı jeotermalden üretilmektedir. Tabii, bu arada, üretilen bu enerjinin yüzde 32'si kamuda, yüzde 68'iye özel sektördedir.

Şimdi, burada şunu vurgulamak istiyoruz: Özellikle belli puant dönemlerinde, bizim, yaklaşık 103 binlik kurulu güce rağmen, kullandığımız güç 56.304 civarındadır; bu, neredeyse yüzde 50'si gibi. Hâlbuki bu manada daha iyi bir planlama, daha iyi bir projeksiyon yapılırsa kurulu gücü daha efektif kullanabiliriz diyoruz çünkü dünyada kabul gören, kurulu güç ile puant arasındaki fark yüzde 20 ile 25 arasında cereyan etmektedir. Tabii, özellikle son dönemde enerjiye ödediğimiz rakamlar ciddi oranda artmaktadır. Sadece bu yılın ocak ve eylül aylarında, yüzde 135 artışla 73 milyar 850 milyon dolar para ödemişiz. Veriler göstermektedir ki ülkemiz enerjide tam bir bağımlılığa sürüklenirken bu durum hem vatandaşımıza hem de devletimize ağır bir külfet getirmektedir. Kaldı ki işsizliğin önüne geçmek için her geçen gün bizim kurulu gücümüzün yanı sıra, hem onu, istihdamı artırmak hem de enerji üretimine ciddi destekler vermemiz gerekiyor.

Özellikle, yenilenebilir enerji konusunda hâlâ istediğimiz seviyede olmadığımızı sizler de biliyorsunuz. Bugün, üretilen enerjide güneş enerjisi yüzde 8,8; jeotermal enerji yüzde 1,6; rüzgâr enerjisi yüzde 10,9. Bugün, özellikle Avrupa'da yenilenebilir enerji konusunda ciddi yatırımlar ve ciddi destekler var. Bu manada, ülkemizde de muhakkak belli desteklerin verilmesi lazım, bu gücümüzü net olarak kullanmamız lazım. Ortalama aydınlanmamızın bin sekiz yüz saat olduğu bir yerde, bugün, Almanya özellikle bin dört yüzler mertebesinde; bizden daha fazla güneş enerjisinden istifade ettiğini biliyoruz. Dolayısıyla bu çerçevede, her türlü desteği yenilenebilir enerji kaynaklarına vermemiz gerekiyor. Mesela, özellikle barajların üzerindeki depolama alanları üzerinde enerji panelleriyle çok rahat enerji üretmek mümkün, bunu çeşitlendirmek mümkün. Tabii, bütün bunları söylerken bunun altyapısını da oluşturmak lazım yani rüzgâr türbinleri için hâlâ dışarıya para verdiğimiz sürece, jeneratörlere para verdiğimiz sürece, enerji panellerine ödemeler yaptığımız sürece bu rakamları aşağıya çekme şansımız mümkün değil, bunlara yatırım yapmadan da enerji maliyetlerini aşağıya çekmek mümkün değil.

Özellikle, hep söylüyoruz, savunma sanayisinde Kıbrıs Barış Harekâtı'ndan sonra çok ciddi adımlar atılmıştır. Bu konuda da rahmetli Erbakan'ın "Teksan" diye Ankara'da kurduğu bir türbin fabrikası vardır. Maalesef o günden bugüne hâlâ bu fabrikayı biz belli bir standarda getiremedik. Hâlâ basit alt taşeron işleriyle işi yürütmeye çalışıyor. Dolayısıyla bizim, enerjinin altyapısına ciddi oranda yatırım yapmamız lazım ki bu rakamlar düşsün. Bize verilen rakamlara göre, bugün Elektrik Üretim AŞ'nin yaklaşık maliyeti 1,1 TL; özellikle, verdiğiniz garantilerle güneş enerjisinde bu 13 sent, hidrolikte 7 sent, rüzgârda 12, yine, biokütlede 13 sent yani ortalama verdiğiniz garantiler 7 sent civarında, 7 senti bugünkü rakamlara çevirdiğiniz takdirde, rakamın nerelerde olduğunu hepimiz daha iyi biliyoruz. Aynı şekilde, Elbistan'da da verdiğiniz rakamı TL'ye çevirdiğiniz zaman 15 sent kilovatsaat, o da 3 TL civarında. Bugün, bu rakamlara mal ettiğiniz enerjiyi ne yapıyorsunuz? Meskenlerde 90 kuruştu, 170 kuruşa çektiniz; tarımsal sulamada 175'ti, 284; sanayide 100'dü, onu da 532 kuruşa çektiniz. Bunların artışlarına baktığınız zaman korkunç; sanayide yüzde 400 zam yapmışsınız, meskende yüzde 92, tarımsal sulamada yüzde 170 oranında enerji fiyatlarına zam yapmışsınız. Enerjinizin maliyetine de

baktığınız zaman bunun çok üzerinde. Otomatikman, işte... Sayın Bakanın geçen de bir beyanatu vardı: "100 milyar civarında katkı sağlıyoruz, enerjiye destek veriyoruz." Biz arzu ediyoruz ki insanların alım gücü artsın, üretim gücü artsın, siz de bunları desteklemeyin. AK PARTİ iktidara geldiği gün söylediği şeydi: "Biz, 2 milyon 300 bin aileye destek veriyoruz." Bugün geldiği rakam itibarıyla, 6 milyon küsur aileye destek veriyorsunuz. Bunun anlamı nedir? 2 milyondan 6 milyona yoksul sayısı arttı. Dünyanın hiçbir yerinde "Biz iktidara geldik, yoksul sayısını artırdık." diye övünen bir iktidar ben tanımıyorum. Hâlbuki iktidarların görevi... Sizin yüzyıl hedefleriniz de var, buradan ona girmek istemiyorum; özellikle, işte, kişi başı milli gelir açısından 25 bin dolarlardan, büyümede ilk 10'ların içindeki rakamlardan bahsediyorsunuz. Bu, ülkenin zenginliğinin emareleridir diye düşünüyoruz ama bu rakamların tutmayacağını bugün hepimiz biliyoruz.

Şimdi, yeni bir vizyon açıkladınız, "İkinci Yüzyıl Misyonu". E, 1'inci yüzyılın sonuçları size gelecekle ilgili ipuçları verecektir. Yani verdiğiniz hiçbir rakam tutmadığı sürece -ben anlamıyorum-yeni koyacağımız hedeflere kimi inandıracaksınız, kim sizin orta yere koyduğunuz hedeflere güvenerek bu işi yapacak? Dolayısıyla, sizin ortaya koyduğunuz enerji üretimi de dâhil, piyasalar da dâhil, rakamların net, anlaşılabilir, gerçekleştirilebilir olması, hem uluslararası arenada hem de Türk müteşebbisler tarafından satın alınması lazım ama bugün sizin orta yere koyduğunuz üretim ve ekonomik göstergelerle ilgili hiç kimsenin inandırıcı bir tarafı maalesef yok.

Diğer taraftan, Akkuyu Nükleer Santrali... Biz, Türkiye'de üretimin her türlüünü desteklemeye çalışıyoruz. Sadece şunu söyleyeyim: Verdiğiniz altmış yıl garantiyle bu firmaya ödeyeceğimiz para -biz zaten bunun 2 megavatını satın almayı 12 sent/kilovatsaatten garanti etmişiz, gerisini istediği alana satabilir- burada 35 milyar doları buluyor. Biz, yap-ışlet-devret, yap-ışlet-devam et, kamu-özel iş birlikleri gibi projelere karşı değiliz; biz sizin bunlara oluşturduğunuz maliyetlere karşıyız yani "Bizim cebimizden 1 kuruş çıkmıyor." dediğiniz her projeye. Hem otoyollarda araç garantisinden dolayı hem hastanelerde hasta garantisinden dolayı hem elektrik üretiminde kilovatsaat başına verdiğiniz garantilerden dolayı işte bu sıkıntıları yaşıyoruz; bu memleketin iki yakası bir araya gelmiyor.

Son dönemde bir şeyler daha yapıyorsunuz, özellikle belli rakamları ilan ettiniz. Sayın Bakan, biz bunu destekliyoruz. Siz rakamları ilan edin, zaten satılacak yer belli, kim ne kadar yatırım yapmak istiyorsa yapsın; buna engel olmayın. Mesela, son dönemde güneşle ilgili "Üreticiler, yatırımcılar kendi tükettikleri enerji miktarının 2 katı kadar bu enerji sistemini kurabilir." dediniz ve engel oldunuz. Bırakın, istedikleri kadar kursunlar yani bunun sizi rahatsız eden tarafı ne? Hem "Enerjiye ihtiyacımız var." hem "Ucuz enerjiye ihtiyacımız var." diyorsunuz hem de bu tür bariyerleri koyuyorsunuz. Dolayısıyla, rakamı siz tespit ettiğiniz sürece -rakamlar zaten belli- bırakın, insanlar istediği kadar enerjiyi istediği şartlarda üretsinsin. Tabii, bu enerjiyi tüketirken de dikkat etmek lazım. Bugün, özellikle akıllı binalarda veyahut diğer yapılarda izolasyon dâhil veyahut da su tüketimi dâhil, artık, biz, buradaki arkadaşlarımız yeşil enerjiden bahsediyoruz. Arkadaşlar, söylem başka bir şey, eylem başka bir şey; ses var, görüntü yok; sizin ortaya koyduğunuz durum bu. Onun için, buna da geçmek için yeni imar planlarında veya yeni inşaat ruhsatlarında demeniz lazım ki: "Bu suyun geri dönüşümünü yapmalısınız veyahut da enerji tüketimine yönelik yeterli izolasyonların muhakkak yapılması lazım ki enerji tüketiminde mesafeler katedebilelim."

Tabii, yine bunun yanı sıra özellikle bölgesel tarifeleriniz var. Yani, siz "Dağıtımı özelleştireceğiz." dediniz, rakamlar aşağıya gelecek diye ümit ettik ama maalesef bunların yaptığı yatırımları denetleyemiyorsunuz. Diyorsunuz ki "Normal şartlar altında dağıtım şirketleri kendi alt şirketlerine bu işi ihale edemezler." ama maalesef bugün bütün dağıtım şirketleri ki zaten Türkiye'de enerji alanında olsun, farklı sektörlerde olsun bilinen 5 firmanın dışında bu işleri yapan kimse yok... Sayın

Cumhurbaşkanımız diyor ki: “Dünya 5’ten büyüktür.” Biz de buna aynen katılıyoruz ama Türk müteşebbisi, Türk yatırımcısı da sizin 5’li grubunuzdan daha büyüktür, ben de bunun, burada altını çizmek istiyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

Değerli arkadaşlar, bu tüketimle ilgili kesinlikle bölgesel tarifeye geçmelisiniz yani Hakkâri’de veyahut da güneydoğuda yüksek kayıp kaçak oranlarıyla oluşan rakamları batıda, Aydın’da birilerine ödetmemelisiniz diye düşünüyoruz. Aynı şekilde, netice itibarıyla, dönüşü itibarıyla bunların yatırımları muhakkak ülkemize geri dönecek. Bu yatırımların da muhakkak denetlenmesi lazım diye düşünüyoruz.

Tabii, süre kalmadığı için özellikle bir iki konuya daha değinmek istiyorum. İletim hatları Türkiye’nin can damarları gibidir. Sakın ola ki bunları özelleştirmeye kalkmayın. Aynı şekilde, boru hatları bir vücudun kan damarları gibidir, bunları özelleştirmeye kalkmayın. Aynı şekilde, işte “Türkiye’de Mavi Akım’la, Türk Akımı’yla elde ettiğimiz gazı Avrupa’ya gönderiyoruz.” Diyorsunuz, “Putin’le aramız gayet iyi, Türkiye’yi bir gaz dağıtım merkezi hâline getireceğiz.” diyorsunuz. Peki, biz bundan bir şey anlamak istiyoruz, diyoruz ki: Bütün bu olaylardan dolayı Türkiye’de doğal gaz fiyatlarının düşmesi lazım. Bu kadar ilişkiler var, bu kadar diyaloglar var; Türkiye olmadan Avrupa da gazı tüketemediğine göre... Ama bugün Türkiye’deki gaz fiyatlarındaki artış yüzde 100’lerin üzerinde. Yani söyledikleriniz ile gerçekleşenler arasında çok ciddi farklar var. Biz ümit ediyoruz, bu ilişkilerinizden Türkiye istifade eder diye düşünüyoruz ama maalesef geldiğimiz nokta itibarıyla, bugünkü rakamlarla insanlar kombilerini, bildiğiniz, o evdeki kombilerini... Eskiden radyolar vardı, radyolar, üzerlerinde böyle çok güzel tenteler olurdu, süs gibi evin bir tarafında, başköşede dururdu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Bitiriyorum Başkanım.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Bugün sizin sayenizde evdeki kombiler de aynen evin bir köşesinde süs eşyası olarak, üstü gayet güzel kamufle edilmiş vaziyette duruyor. Hâlbuki diyorsunuz ki: Almanya Parlamentosunda gaz yanmadığı için, enerji tasarrufundan dolayı ısınamıyorlar, battaniyeyle oturuyorlar. Vallahi, Amerika’ya biz bir ara maske göndermiştik, ben buradan teklif ediyorum, Almanya’ya da biraz enerji gönderelim de hiç olmazsa -adamların durumu vahim- sayemizde bu işlerden kurtulsunlar diyorum. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

ALİ ŞEKER (İstanbul) – Almanya bizi kısıkanıyor(!)

BEDRİ YAŞAR (Devamla) – Bütün bu olumsuzluklara rağmen, ben, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçemizin devletimize, milletimize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Gaz üretiyoruz “540 milyar rezerv bulduk.” diyorsunuz, gayet tabii ki bu yatırımların tamamını da destekliyoruz. Ümit ediyoruz ki Doğu Akdeniz’de de bir an önce, aynı şekilde bu gazla ilgili sonuçlara ulaşırız diyor, yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Yasin Öztürk... (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA YASİN ÖZTÜRK (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi’nin Enerji Bakanlığının bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşları üzerine İYİ Parti Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve bu bütçenin her kuruluşunda hakkı olan milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Meclis Genel Kurulunun dünkü oturumunda AK PARTİ’si Bursa Milletvekili Zafer Işık tarafından gerçekleştirilen milletvekilimize yönelik şiddet eylemi demokrasimize, yüce Meclisimizin mehabetine yakışmayan bir olay olarak siyasi tarihimize geçmiştir. Bu elim olayı şiddetle kınıyoruz. Hiçbir ahlaksız

yumruk bizi hakkın ve hakikatin yolundan ayıramayacaktır. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) İktidar ellerinden gidiyor korkusuyla devlet adamlığı bilinci ve sorumluluğu olmayanların saldırıları bizleri asla yolumuzdan döndürmeyecektir.

Değerli milletvekilleri, 2022 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi görüşmeleri sırasında, yine, bu kürsüden Enerji Bakanlığı ve bağlı kuruluşların bütçesi üzerine söz almıştım ve demiştim ki: Enerji Bakanlığının bütçesine bir isim verilecek olsa bu isim “yokluk, karanlık ve unutkanlık” olmalıdır ve ne yazık ki dediğimiz oldu. 2021 yılının Aralık ayında bütçe görüşmeleri sırasında sözler veren iktidar, 2022 yılının ilk dakikalarında sözlerini unuttu. Ülkemiz 2022 yılının ilk dakikalarına elektrik ve doğal gazla yapılan bir zam yağmuru altında girdi; yetmedi, ocak ayının ortasında İran teknik bir arıza bahanesiyle Türkiye’ye gaz akışını on gün süreyle durdurdu. Önce BOTAŞ, doğal gazla üretim yapan fabrika ve santralleri kapsayan kullanıcı birliklerinin doğal gaz kullanımını yüzde 40 oranında kısıtladı, arkasından TEİAŞ da organize sanayi birliklerine telefonla bildirim yaparak OSB’lerde üç ila dört gün arası elektrik kesintisi uygulanacağını ilettili hem de ceza yazmakla, elektriklerinin kesileceği tehdidiyle. “Ey OBS’ler! Aydınlatma ve ısıtma dışında elektrik çekerseniz bedelini ödersiniz.” Bir Enerji Bakanı düşünün, 2021 yılı Aralık ayında “Elimizde doğal gaz var, her yılın sonunda bir sonraki yılın planlamasını yapıyoruz.” diyor ama anlıyoruz ki elimizde ne doğal gaz varmış ne de bir sonraki yıla yönelik plan. Olan plan, yalan ve dolan; aslında, hepsi talan. Daha bitmedi, şubat ayının başında Isparta günlerce elektriksiz kaldı hem de hava sıcaklığının eksileri gösterdiği günlerde vatandaşlarımız hem ısınma hem de aydınlatma ihtiyaçlarını gideremedi. Neden? Çünkü Isparta’ya çok fazla kar yağmış(!) Bahaneye bak. Gerçek ne? Dağıtımda elini özel sektöre kaptıran; iletimde, üretimde nasıl bir politika izlediği belli olmayan Enerji Bakanlığının havlu atmak zorunda kalması. Ama bu kesintilerden, anladığımız kadarıyla EPDK Başkanının haberi yok. Kendileri, bütçe sunum konuşmasında “Türkiye’ye baktığımızda özellikle elektrik ve doğal gaz sektörlerine yönelik 2022 yılının ilk aylarından itibaren atılan adımlar ve alınan tedbirlerle kış aylarına daha müsterih ve güvenle girdiğimizi söylemek mümkündür.” diyor. “Yalancısınız!” desek suç. Ne diyelim? Yalan mı söylüyorsunuz yoksa hayal âleminde mi yaşıyorsunuz?

Enerji iş yapabilme kapasitesiyle ilgilidir; enerjiniz yoksa iş yapabilme kapasiteniz de yoktur, enerjiniz yoksa üretim olmaz, enerji yoksa kalkınma olmaz. Bugün, hem ülkenin hem de AK PARTİ’si iktidarının enerji sorunu var. Bu nedendir ki 2023 yılı bütçesi enerjisi biten AK PARTİ’sinin son bütçesidir. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar) Bu bütçe geçim değil, seçim bütçesidir.

Değerli milletvekilleri, konuşmamın başında da dile getirdiğim gibi, Enerji Bakanlığının bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşları üzerine söz aldım. Konuşmamı hazırlarken de özellikle Plan ve Bütçe Komisyonundaki görüşmeler sırasında Sayın Bakan ve Bakanlıkla ilgili kuruluşların yetkili görevlileri de ne söylemiş dikkatle inceledim. Sayın Bakan biraz da karışık bir anlatımla demiş ki: “Geçmişteki başarılarımızdan çok, geleceğe yönelik kısa, orta ve uzun vadeli programlar yaparak hem piyasaların hem de yeni teknolojilerin içinden geçtiği büyüme ve gelişim sürecinin dışında kalmamak için millî enerji ve maden stratejilerimizle güçlü Türkiye anlayışıyla belirlediğimiz politikalar ve hedefler doğrultusunda reform niteliğinde birçok projeyi hayata geçirdik.”

Sayın Bakanın konuşmasının içerisinde birkaç konu var, çok dikkat çekici, biraz da ayrıntılarına gireceğim; mesela, “millî enerji ve maden stratejilerimizle güçlü Türkiye” ifadesi çok önemli; mesela, enerji fiyatlarının yüksekliği ve vatandaşlarımızın bu fiyatlardan etkilenmemesi için yapılan fedakârlıklar; mesela, kamu binalarındaki enerji verimliliğine yönelik tasarruflar; mesela, doğal gaz keşifleri; mesela, yenilenebilir enerji kaynaklarından yararlanmak üzere yapılan çalışmalar; mesela, Akkuyu Nükleer Enerji Santrali; hepsi ayrı ayrı çok önemli başlıklar ama içleri boş, nedenlerini kısaca anlatayım: Önce kulağa çok hoş gelen millî enerji konusu... Yıllardır ifade ediyoruz, ülkemiz enerjide

dışa bağımlı. Ülkemizin toplam ithalatının yaklaşık dörtte 1'ini enerji ithalatı oluşturmaktadır, bu dörtte 1'lik ithalat oranı ise enerji ihtiyacımızın dörtte 3'üne karşılık gelmektedir. Sayın Bakanım, bütçe sunumunda yer alan bilgiye de burada yer verirse kullandığımız doğal gazın yüzde 99'u, petrolün ise yüzde 92'si ithal edilmektedir. Evet, petrol ve doğal gaz rezervlerimiz yetersiz ama yenilenebilir ve alternatif enerji kaynaklarımız mevcut. Sadece doğru bir yatırımla, doğru bir stratejiyle bu kaynakları ülkeyi ele güne muhtaç etmemek üzere kullanabiliriz, yirmi yılda da kullanabilirdiniz ama gelgitleriniz ama öncelikleriniz ama tercihleriniz ülkemizi enerjide dışa bağlı, hatta bağımlı hâle getirdi. Unutulmaması gerekir ki bağımlılık bir hastalıktır. Bağımlılıktan kurtulmak sağlam bir irade gerektirir ama iktidarınız bağımlılığı daha da kalıcı bir hâle getirmeye çalışıyor.

Küçük bir örnek: Akkuyu Nükleer Santrali yapımında yaşananlar. Akkuyu'da Ruslara uluslararası anlaşmanın dışında hem yatırım teşviki hem de liman lisansı verdiniz. Ruslara tanıdığımız bu imtiyazlar Rusların Akkuyu'yu askerî üs olarak kullanmasının yolunu açabilir, farkında mısınız? Belki siz de farkındasınız ama birkaç milyar dolar adına eliniz kolunuz bağlandı. Sayın Cumhurbaşkanı, dostu Putin'le bekletmeli toplantılarının birinde Akkuyu'da yapılacak nükleer güç santralinin 20 milyar dolarlık sermayesiyle tek kalemde yapılan en büyük yatırım olduğunu kaydetti ve ekledi: "Rusya Devlet Atom Enerjisi Kurumu 700 milyon dolar sermaye aktardı, daha sonra 800 milyon dolar daha aktaracak. Bu rakamı 2,5 milyar dolara çıkarmak istiyoruz." Biz nükleer enerjiye karşı değiliz ama arkasında ne tür gizli pazarlıkların döndüğü, sahibinin kim olduğu belli olmayan; enerjide dışa bağımlılıktan kurtulmayı bırakın, yıllarca sürecek yeni bir bağımlılık yaratacak anlaşmalar imzalayan zihniyete ve yönetime karşıyız. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Ruslarla yapılan anlaşmada teknoloji transferi yok. Ruslar bizim ülkemizde ürettiği elektriği bize yüklü fiyatlardan satacak. Alım garantisinin büyüklüğü düşünülürse Akkuyu Projesi bütçede kocaman bir delik açacak, çöpü de atığı da bize kalacak. Sizin yaptığımız anlaşmayla Akkuyu Ruslara istediği gibi at koşturması için verilmiştir. Rusların Akkuyu'da Türk şirketinin feshedilmesi için yaptığı oyunları da gördük. 5'li çeteden bir firmayı savunacağımız aklımıza gelmezdi ama Rusların nükleer santral projesi yönetiminde yer alan Türk şirketi feshedip Türk şirketinin varlığını azaltmaya ve taşeron seviyesine indirmeye çalışmasına göz yummak vatana ihanetle eş değerdir.

Bizim tavsiyelerimize kulaklarınızı tıkıyorsunuz ama geçmişte birlikte yol yürüdüğünüz Cuneyd Zapsu'ya bari kulak verin. Cuneyd Zapsu, Akkuyu Nükleer Anonim Şirketinin tek Türk Yönetim Kurulu Üyesi. Zapsu geçtiğimiz günlerde şirkete hem dava açtı hem de noter kanalıyla ihtarname gönderdi. Daha önce de şirketin aldığı kararlara yönelik muhalefet şerhi de vermişti. Zapsu'nun şirketin içinden biri olarak söyledikleri çok önemli. Öncelikle, kendisi hiçbir Yönetim Kurulu toplantısına alınmamış. Fiziki toplantı istemiş, yok. Yönetim Kurulu toplanmadan ne şekilde alındığı belli olmayan kararların altına imza atması dayatılmış. Kamu yararı açısından bilgi ve belge istemiş, yok. Hem de bu kararlar ne biliyor musunuz? Türkiye ekonomisine mali yük, millî güvenliğimize tehdit oluşturacak kararlar. "Yerli, millî" gibi lafları kullanıp hamaset yaparak bu kıymetli kelimelerin içini de boşaltmayın. Efendim, Akkuyu Nükleer Santrali'nde şu anda 20 binin üzerinde beyaz ve mavi yakalı personel çalışmaktaymış. Bu çalışanların yüzde 80'i Türk vatandaşymış, geçiniz. Santral Rusların olduktan sonra içinde Türk çalışsa ne olur, Rus çalışsa ne olur. Bu arada biz Ruslarla nükleer ilişkimizin altmış yıl süreceğini zannediyorduk ya, seksen yılmiş; bunu da Nükleer Düzenleme Kurumunun açıklamasından öğreniyoruz. Son kez söylüyoruz, nükleer santral konusunda Rusya'yla kurulan asimetrik ilişki biçimi sürdürülebilir olmaktan çıkmıştır; aklınızı başınıza alın.

Değerli milletvekilleri, gelelim hayatımızın tam ortasında yer alan bir devlet kurumu olan EPDK'ye; gerçekten önemli bir kuruluş. "Avrupa İstatistik Ofisi (EUROSTAT)" diye bir kuruluş var. O kuruluş "enerji yoksunu" diye bir tanım yapıyor; eğer gelirin yüzde 25'i faturasını karşılıyorsa

o kişiyi enerji yoksunu sayıyor. Enerji zengini miyiz, fakiri miyiz? İşte, bizim vatandaşımızın enerji faturası adına harcadığı ne varsa önemli bir kısmı EPDK'nin yaptığı düzenlemelerle şekilleniyor ya da biz öyle zannediyoruz. Geçmişte elektrik tekti, kamu tekelindeydi; güya tekel kırıldı, dağıtım dağıtıldı, üretim kısıtlandı, iletimin ne olacağı belirsiz. Doğal gaz, petrol, akaryakıt ve LPG piyasalarında ise kontrol imkânsız. Hâlâ enerji yoksuluyuz, hâlâ enerji yoksuluyuz ama EPDK'nin -elektrik ve doğal gaz kesintileri gibi- bundan da haberi yok.

Bakınız, en önemli savunmaları var ya “Avrupa’da enerji krizi var. Avrupa’da da fiyatlar yüksek. Avrupa bizi örnek alıyor...” EUROSTAT verilerine göre, Ekim 2021 ve Ekim 2022 arasında Türkiye’de enerji fiyatları yüzde 137,4 olarak gerçekleşmiş, enerji enflasyonu sınırlanmasında Avrupa’da lideriz. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü OECD’ye göre, enerji fiyat artışlarında en kötü orana sahip ülke yine Türkiye ama EPDK Başkanı diyor ki: “Bu süreçte Avrupa’nın da örnek aldığı ve uygulamaya başladığı adımlarımız...”

Evet, yenilenebilir enerji konusunda iyi işler de yapmaya çalışıyorsunuz ama kafanız karışık. Mesela güneş enerjisinden yararlanmak için bir kanun çıkarıyorsunuz, yönetmelikle destekliyorsunuz; teşvik sistemi, vergi indirimi, destek açıklıyorsunuz, sonra birdenbire sanki bu kanunu başka biri çıkarmışçasına kanunu, yönetmeliği değiştiriyor, yatırımcıyı ortada bırakıp pişman ediyorsunuz. Bu konuda ülkenin birçok yerinde mağduriyet yaşayan yatırımcı var.

Ben seçim bölgem Denizli üzerinden bir örnek vermek istiyorum. 2019 yılında dediniz ki: “Siz yenilenebilir enerjiye yatırım yapın, ihtiyacınızı alın, üste kalan miktarını ben sizden devlet olarak alacağım.” Denizli sanayi şehri, her türlü fabrikanın çalışması için enerjiye ihtiyaç var. Sanayici size güvendi ve uzun vadeli kredi çekerek, borçlanarak yatırım yaptı. Siz ne yaptınız? Daha borcun vadesi bitmeden 2022 yılında tekrar bir yönetmelik çıkardınız “Kendi tüketebildiğiniz kadarı sizin, üzerini ben almayacağım.” dediniz ama başından söyleseydiniz sanayici yatırımını ve hesabını ona göre yapardı. Bugün ülkede size güvenen birçok sanayici gibi Denizlili sanayici de zorda. Kimin yüzünden zorda? Sizin yüzünüzden zorda.

Değerli milletvekilleri “Bu bütçe geçim değil, seçim bütçesi.” dedik. OECD ve EUROSTAT verileri tersini söylese de Sayın Enerji Bakanı diyor ki: “Meskenlerde ekim ayı itibarıyla birim enerji başına, Avrupa ülkeleri arasında, vatandaşlarına en ucuz doğal gaz sağlayan 3’üncü ülkeyiz.” Anlaşılan, hesaplamada bir sıkıntı var. Bununla birlikte, ısınmak için 4 milyon haneye yardım yapılacaktı. 4 milyon vatandaşımıza yardım yapılmasına karşı değiliz ama Sayın Bakan, doğal gazımız size göre bu kadar ucuz ama 4 milyon hane ısınmaya para ayırmaya muhtaç, bu da başka bir ayıbımız ama bununla da övünüyorsunuz.

Bir de evlere şenlik tavsiyeleriniz var: “Kısa mesafelerde yürüyün, saçınızı havluyla kurutun, banyoya kum saati koyun, dört dakikadan fazla duş almayın, fırını kullandıktan sonra kapağını açıp ortamı ısıtın.” Bu tavsiyelere hiç gerek yok, vatandaş bunların âlâsını yıllardır yapıyor; uzun mesafelere bile yürüyor, değil saç kurutma makinası, fırın kullanmak, lamba yakmayıp karanlıkta, kombi çalıştırmayıp soğukta battaniyeyle oturuyor.

Gelelim sloganımıza: “Aklınla Verimli Yaşa” Ya! Az kaldı, vatandaş akıyla verimli yaşamaya başlayacak. Seçim yaklaştıkça müjde üstüne müjde, açılış üstüne açılış. Yerli doğal gazımızla buluşmaya gün sayarken son günlerde ülkemizden petrol fişkırmaya başladı; Doğu Akdeniz’de 2 ayrı bölgede büyük rezerv, Çukurova’da 800 milyon dolar değerinde petrol keşfi, Şırnak’ta bulunan petrol 2022 yılında dünyada yapılması en büyük ilk 10 keşif arasında. Bu keşifleri Sayın Cumhurbaşkanı açıklayacak ama ön hazırlık A Haber tarafından yapılıyor. Dünya rezervlerinin yüzde 73’üne sahip

ülkemizde yıllardır yeterli yatırım yapılmayan bora ilişkin bor karbür üretim tesisleri 2023 Ocak ayında işletmeye açılacak. Eskişehir Kırka'da lityum karbonat üretim tesislerinin kurulmasına yönelik ihale 2023 yılında yapılacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

YASİN ÖZTÜRK (Devamla) – Eskişehir Beylikova'da bulunan nadir toprak elementini cevhere dönüştürmeye yönelik tesis 2023 Ocak ayında devreye alınacak. Bunlar tabii ki güzel gelişmeler ama keşke seçim müjdesi olarak tabela asmak değil de yıllar içinde icraat olarak karşımıza çıksaydı.

Konuşma süremin sonunda, bu ülkenin geleceğine karar verecek milletimiz seslenmek istiyorum: İktidar milletvekillerinin hırçınlığına siz de şahitsiniz; gidecekler, az kaldı çünkü ampul patladı. Su görülünce teyemmüm bozulur. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Güneş çıkınca gereksiz ampul söndürülür; güzel ülkemde iyi ve güneşli günlere az kaldı.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Erhan Usta...

Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – Öyle bir anons ediyorsunuz ki...

BAŞKAN – Efendim?

ERHAN USTA (Samsun) – Öyle bir anons ediyorsunuz ki...

BAŞKAN – E, işte, motive etmek için.

ERHAN USTA (Samsun) – Yani pek motivasyon yok gibi geliyor sanki Sayın Başkan.

BAŞKAN – Buyurun.

İYİ PARTİ GRUBU ADINA ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ticaret Bakanlığı bütçesi üzerine İYİ Parti Grubu adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlarım.

Dünkü Genel Kurul oturumunda Adalet ve Kalkınma Partisi Bursa Milletvekili Zafer Işık tarafından Milletvekilimiz Sayın Hüseyin Örs'e yönelik şiddet eylemi demokrasimize, yüce Meclisin saygınlığına yakışmayan bir olay olarak Parlamento tarihine geçmiştir; bu elim olayı şiddetle kınıyoruz. Hiçbir ahlaksız yumruk bizi yolumuzdan döndüremeyecektir, hak ve hakikati haykırmaya devam edeceğiz. (İYİ Parti ve CHP sıralarından alkışlar)

Bu arada şunu da söyleyeyim: Tabii, Adalet ve Kalkınma Partisi yönetimi bu şiddet meyilli milletvekiline karşı bir tutum alınca kadar da bütçe görüşmelerinde Adalet ve Kalkınma Partisini dinlemeyeceğiz, onları da boykot edeceğimizi buradan tekrar ifade etmek isterim. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Şimdi, ben bugünkü konuşmamda üç temel meseleye girmek istiyorum. Bir tanesi, tabii ki Hükümetin bir cari fazla hedefi vardı, “Türkiye ekonomi modeli” diye takdim edilen bir model vardı, bu model niye çöp oldu, nasıl çöp oldu, bunu konuşacağız; bu doğru bir program mıydı, bunu değerlendirmeye çalışacağım. İkinci olarak da tabii, şu anda bu model çöktü, mazeret olarak da -sürekli mazeret uydurduğu için- Hükümetin “Enerji faturamız çok arttı, o yüzden aslında bizim model çalışmadı.” şeklinde bir ifadesi var. Dolayısıyla o zaman enerji faturamız niye arttı? Aslında bugün çok güzel bir şey oldu, isabetli oldu yani Ticaret Bakanlığı ile Enerji Bakanlığının birlikte görüşülmesi, bu anlamda son derece önemli çünkü sürekli “Enerji faturası arttı.” diye bir ağılama var iktidar tarafında. Dolayısıyla bu artış sadece uluslararası enerji fiyatlarındaki artıştan mı kaynaklandı yoksa birtakım beceriksizlikler, birtakım -daha açık ifadesiyle- yolsuzluklar mı var, bundan mı kaynaklandı, bunu

irdelemeye çalışacağız. Üçüncü olarak şu anda, Türkiye’de piyasa mekanizması çalışmıyor. Bu piyasa mekanizması niye çalışmıyor, temel sorunlar nelerdir? Mesela, enflasyonun suçlusu marketler midir? Bu başlık altında bunları değerlendirmeye çalışacağız.

Tabii, zaman çabuk geçiyor Sayın Mehmet Muş -bu arada Sayın Bakanlar da hoş geldiler- geçen yıl Plan Bütçe Komisyonunda ve burada Türkiye ekonomi modeli takdim edildi; kendileri “Efendim, biz, cari fazla üzerine bir model uygulayacağız ve bu model üzerinden de önce kura istikrar kazandıracağız, sonrasında da enflasyonu düşüreceğiz.” dediler. Bunun olmayacağını söyledik, “Bakın, burada ya bir cehalet var ya da başka bir şey var; böyle bir şey olmaz. Türkiye sanayisinde, tarımında hangi yapısal dönüşümü yaptı da siz cari fazla vereceksiniz?” dedik ama onlar ne yaptılar? Geçen yılın ağustos, eylül ve ekim aylarında, üç ay cari fazla verilince zannettiler ki bu sürekli olacak bir şey. Tabii, iş bilmemek böyle bir şey; iş bilmeyen insanlar Türkiye’yi yönetince böyle oluyor. O üç aylık geçici cari fazlaya bakarak... Sayın Mehmet Muş burada, tutanaklar ortada; Plan Bütçe Komisyonunda kendisine ısrarla söyledim: “Sayın Bakan, yanlış yapıyorsunuz, Türkiye’nin bu şartlarda cari fazla vermesi mümkün değil. Üç aydaki cari fazla sizi aldatmasın, bu, kriz karakteristiğidir; krizden kaynaklanan cari fazlayı kalıcı zannetmeyin.” Fakat laf dinlemediler, kendi bildiklerini, daha doğrusu bilmediklerini okuyarak bir model kurguladılar ve bu model şu anda Türkiye’yi yangın yerine çevirdi, Türkiye’nin bütün makroekonomik dengelerini bozdu. Hiçbir literatürle, bilimle, akılla bağdaşmayan bu modelle, maalesef, Türkiye’yi deneme tahtasına çevirdiler.

Şimdi, enerji ithalatını analiz ederken ne yapıyorlar? “Efendim, enerji hariç cari açık bakalım.” deniliyor. Tamam, analiz olarak yani analiz açısından bir iktisatçı, bir bilim insanı enerji hariç cari açığa bakabilir; bunda herhangi bir beis yok, biz de bunu teknisyenken çok yaptık ama enerji hariç cari açık üzerinden model kurgulanmaz. Ya, siz enerji için fatura ödemeyecek misiniz? Bunun için para vermeyecek misiniz, bunun için döviz ihtiyacınız yok mu? Bu döviz ihtiyacını yok kabul ederek nasıl bir program yapabilirsiniz? Şimdi, geliyorlar, gidiyorlar, efendim, işte “Enerji olmasaydı şöyle olacaktı.” Arkadaşlar, Türkiye enerji bağımlısı bir ülke, AK PARTİ iktidarlarından önce de böyleydi, şimdi de böyle. Yirmi yıllık bir iktidar Türkiye’nin enerji bağımlılığını çözemedi, daha doğrusu, sadece enerji de değil, ithalat bağımlılığını çözemedi.

Bakın, sizin devraldığımız Türkiye’de 2002 yılında yüzde 6,4 büyüme vardı Sayın Bakanlar, yüzde 6,4 büyüme! Bu, neyle yapıldı? Sadece 600 milyon dolarlık cari açıkla yapıldı, 1 milyar dolar bile değildi, millî gelire oran olarak da millî gelirin yüzde 0,3’üydü. Şu anda bu yıl sonunda büyümenin ortalama yüzde 5 olacağını söylüyor Hükümet ama ortaya konulan açık 50 milyar doların üzerinde. Yani, devraldığımız Türkiye bugünkünden daha fazla büyümeyi 1 milyar doların altında bir rakamla yaparken siz yüzde 5’lik büyüme için 50 milyar doların üzerinde bir cari açık veriyorsunuz. Dolayısıyla, bu bile net bir şekilde Türkiye’nin ithalat bağımlılığının nasıl arttığını gösteriyor.

Şimdi, ocak-eylül rakamlarıyla falan -bunları çok konuştuk- vakit kaybetmek istemiyorum, 38 milyar dolar cari açık... Ya “Cari fazla verecek.” denilen bir dönemde, ocak-eylül döneminde 38 milyar dolar cari açık var ve üstelik bu cari açık da sağlam kaynaklarla finanse edilmiyor. 25 milyar dolar da nereden geldiği belli olmayan; kara mıdır, ak mıdır ne olduğu belli olmayan net hata ve girişle finanse ediliyor.

Şimdi, Ticaret Bakanlığı ocak-kasım rakamlarını açıkladı. Bakın, arkadaşlar, Türkiye ocak-kasım döneminde 99,9 milyar dolar dış ticaret açığı verdi, bütün zamanların en yüksek dış ticaret açığını verdi. Hani Sayın Bakan sürekli ihracat rakamlarından bahsediyor ya, bunun bir de ithalat tarafı var kardeşim; ona niye bakmıyorsunuz, ondan niye bahsetmiyorsunuz? Tüm zamanların en yüksek ithalatını yaparsanız tüm zamanların da en yüksek dış ticaret açığını verirsiniz. “Efendim, enerji faturamız olmasaydı -böyle bir varsayım kabul edilemez de- daha iyi olacaktı.” Olmayacaktı arkadaşlar. 27’nci fasıl enerjiyi

dışarıya aldığımızda, ocak-kasım döneminde, on bir ayda 26,6 milyar dolar ticaret açığımız var hâlâ; bakın, enerji ihracatını da ithalatını da tamamen dışarıda bırakıyoruz, buna rağmen 26,6 milyar dolar dış ticaret açığı var. Geçen yıl ne kadarmış bu? Sadece 3,4 milyar dolarmış. Hani bu seneki cari açığı bozulma enerjiden kaynaklanıyordu? Bunu söyleyebilir misiniz? Enerji hariç dış ticaret açığı tam yüzde 682 artmıştır; bu, kötü yönetimden başka bir şey değildir. Sonra, enerji fiyat artışları göz göre göre geldi arkadaşlar. Ukrayna-Rusya savaşı... Bir yıldan fazla bir süredir orada yığınak yapılıyor; bunlara göre siz devleti niye yönetmiyorsunuz? Bunların tedbirlerini niye almıyorsunuz?

Şimdi, nihayetinde yanlış hesap yapıldı, yanlış program kurgusu da Türkiye'yi yangın yerine çevirdi. Şimdi, ocak-eylül yani... "Enerji hariç cari fazla veriyoruz." deniliyor. Dış ticaret açığı var enerji hariç, enerji hariç olunca cari fazla var ama bu ilk defa değil ki. Sanki ilk defa bu sene oluyormuş gibi, bir şey varmış gibi ortaya koyuyorlar. Bakın, enerji hariç bu yıl cari fazla 22,9; e, geçen yıl 19,6 milyar dolarmış; daha 2019'a git, 35 milyar dolarmış; önceki yıllarda da var. Enerjiyi dışarıya aldığın zaman hemen hemen her yıl zaten cari fazla veriyor; yeni bir şeymiş gibi bunu niye takdim ediyorsunuz? Bunun üzerinden hesap yapıyorsunuz? Bunları kabul etmek mümkün değil.

Şimdi, tabii, ihracatın artırılması lazım ama ne oldu? Her yer arpalığa çevrildiği gibi ticaret müşavirlikleri de bu ülkede arpalığa çevrildi. Cumhurbaşkanı danışmanı vardı Soma'da vatandaşları tekmeleyen, hatırlıyorsunuz değil mi? O şu anda Almanya'da ticaret müşaviri arkadaşlar; ödüllendirildi, oraya gönderildi. 2 de savcının gönderildiğine ilişkin elimizde bilgi var, bu konuda da Sayın Bakan açıklama yaparsa memnun oluruz.

Şimdi, peki, enerji faturamız niye bu kadar arttı? Tek faktör uluslararası fiyat artışı mı? Bunlara bakalım. Şimdi, Sayın Mehmet Muş, eğer bu enerji faturasının artışıyla ilgili suçlu arıyorsanız, suçlu hemen yanı başınızda; Sayın Enerji Bakanı yani kendi kabinenizde. Niye arttı biliyor musunuz? Şimdi size madde madde bunları sıralamak istiyorum.

Türkiye'nin 2021 yılında 15,9 milyar metreküplük doğal gaz alım anlaşması sona eriyordu. Bu anlaşmalar bitti -önce bir yekûnunu söyleyeyim, sonra vaktim kaldığı sürece detaylarına gireceğim-zamanında yenilenmedi. Bunun nedeni nedir bilmiyorum, spottan alma birileri için çok kârlı olabilir çünkü uluslararası anlaşmayla almak yerine spottan almak kârlı olabilir birileri açısından; ondan mıdır, beceriksizlikten midir, nedir bilmiyorum ama bundan dolayı, maliyetin esas artış nedeni budur ki bu da bizim doğal gaz ihtiyacımızın 1/4'üdür.

Şimdi, 2021 yılı Nisan ayında Azerbaycan Faz 1 Anlaşması sona eriyor. Bu anlaşma sona erdikten sonra -bu anlaşma kapsamında bizim aldığımız doğal gaz maliyetimiz 250 ila 300 dolar arasında-Ağustos ayından itibaren anlaşma yenilenmiyor, spot piyasadan yani spottan almaya başlanıyor ve 250 dolardan aldığımız doğal gazı 450 dolardan almaya başlıyoruz arkadaşlar. Yani burada bir iyi niyetten bahsedilebilir mi? Ve normal alacağımız doğal gazın da sadece 1/3'ünü buradan alıyoruz, kalanları daha da pahalı alıyoruz; şimdi onlara geleceğim, bu birinci durum. Bu konuyu soruyorum: Niye bu anlaşma yenilenmedi de bizim doğal gaz maliyetimizi arttırdınız Sayın Bakan? Bunu bize bir söyleyin.

İki: Şimdi, biliyorsunuz, biz Rusya'dan birkaç kanaldan doğal gaz alıyoruz. Bir tanesi, Rusya batı hattı doğal gazı petrol bazlı fiyatlama formülüne göre alınıyor; maliyetimiz 300 dolar arkadaşlar, petrol bazlı fiyatlamaya göre alınıyor. 2002 Ocak ayından itibaren bu petrol bazlı fiyatlama yerine TTF bazlı fiyatlamaya geçiliyor ve Türk Akımı kapsamında Rusya'dan aldığımız 300 dolar olan maliyet 800 dolara çıkıyor arkadaşlar, 800 dolara çıkıyor. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Şimdi bunun hesabını bize verecek Sayın Bakan, bunu burada açıklayacak; niye bu yapıldı?

Bir de ne oldu? Bir de Mavi Akım kısmı var. Burada yapılanın aynısı Mavi Akım'a da uygulanıyor. Hâlbuki Mavi Akım Sözleşmemiz 2025'e kadar devam ediyor. 2025'e kadar daha ucuza alacağımız doğal gazı Rusya'yla ilişkilerimiz nedeniyle almıyoruz -bakın Rusya'ya verilen tavizlere- Mavi Akım'dan da tekrar yüksek fiyatla doğal gaz alıyoruz.

Şimdi, sadece bu olsa, bir de işin Nijerya tarafı var. Nijerya'dan LNG alıyoruz. Nijerya'yla LNG Anlaşmamız da yine 2021 yılı içerisinde bitti, bu anlaşma yenilenmiyor, özellikle Nijerya tarafının da çok olumlu yaklaşmasına rağmen kısa vadeli alımlar yapılıyor ve BOTAS burada da ciddi bir şekilde bir maliyete katlanıyor. Şimdi bütün bunlardan sonra ben Sayın Bakana soruyorum, diyorlar ki: "200 milyar dolar BOTAS zarar etti." BOTAS'ın bu zararının temel nedeni ne, bunların buradaki katkısı ne kadar? Bunları lütfen bize bir açıklayın. Dolayısıyla, buradaki bütün maliyetlerin tamamı getirildi BOTAS'a, bunun bir kısmını BOTAS üstlendi, hazine üstlendi çünkü 2023 yılına 175 milyar lira oraya biz para vereceğiz ama esas maliyet milletin sırtına yüklendi; onu da birazdan açıklayacağım.

Şimdi, iddialarımıza devam edelim. Bir şey daha var, efendim, 2018 yılında Gazprom ile BOTAS arasında bir tahkim meselesi başladı. BOTAS tahkimden vazgeçti. Bu tahkim neden kaynaklanıyordu? Özel sektör firmalarına biz sözleşme devirleri yaptıktan sonra Gazprom bu firmalara, özel sektör firmalarına tek taraflı olarak indirim yaptı. BOTAS "Kardeşim, bu indirimi bana da yapacaksın." dedi, tahkime gitti. Tam tahkim görüşülürken bu arada ne oldu? Rus uçağı düşürüldü, -dış politikadaki yanlışlar- ondan sonra maalesef Rusya'nın Ankara Büyükelçisi Türkiye'de öldürüldü, ondan sonra bunun üzerine tahkimden vazgeçildi ve bu yanlışlar nedeniyle Türkiye oradaki menfaatlerimizden vazgeçti. Dolayısıyla tahkim meselesi, TürkAkım Anlaşması'ndaki revizyon görüşmeleri ve S-400 süreçleri aynı masada görüşüldü ve Türkiye zarara uğratıldı; bu arada da S-400 alındı.

Şimdi, son konu olarak, diğerlerinde hep yurt dışına kaynak aktardık, yurt dışına kıyaklar yapıldı ve ciddi bir maliyet üstlendi Türk milleti; şimdi, burada da içeriye bir şeyler yapıldı. Şimdi, Gazprom'dan özel sektör firmaları gaz alıyordu, oraya tek taraflı indirim yapmıştı, bunu bir süre sonra Gazprom kestti. Gazprom kesince firmalar Gazprom'a karşı tahkime gittiler, tahkimi de kaybettiler. Ondan sonra bizimkiler ne yaptı? BOTAS hemen devlet olarak devreye girdi, ondan sonra bir, "Tahkim sürecinde bu firmaların almadığı doğal gazın tamamını biz alacağız." dedi, yüksek fiyattan. İki, ne yapıldı? Bu firmalara ciddi bir ödeme yükümlülüğü doğdu, bu ödeme yükümlülüğünü de BOTAS üstlendi. Bakın, bu firmaların birkaç tanesinin ismini vereyim: Kibar Enerji, AKFER, Enerya; bunlar bir yerden tanıdık geliyor. Bu şirketler Gazprom'dan BOTAS'ın aldığı fiyata göre 2-3 kat yukarıdan almak durumundaydılar ve bunlar bütün anlaşmaları... Daha doğrusu oradaki fiyat farklarının tamamı getirildi BOTAS'a yükletildi.

Şimdi, değerli arkadaşlar, işte budur Türkiye'deki enerji faturasının kabarmasının nedeni, uluslararası fiyatlar filan değil; elbette oradan bir kat var ama esas konuşulması gereken mesele budur ve bunlar Yüce Divanlık meselelerdir. Sayın Bakan bu maliyetlerin ne olduğu konusunda burada bize cevap verir, vermez ama nihayetinde bu soruların cevabını Yüce Divanda vermek zorundasınız Sayın Enerji Bakanım. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Şimdi, "Sübvansiyon yapıldı." filan deniliyor. Bir bakalım, arkadaş, bütün dünyada, Avrupa'da daha fazla enerji problemi var, değil mi? Yani fiyat artışı orada daha fazla. Şimdi, EUROSTAT rakamlarına bakıyorsunuz, Ekim 2022 itibarıyla Türkiye için verilen enerji enflasyonu yüzde 137,4 ki bunda sanayi yok, hane halkları esas alındı; oradaki metodoloji gereği öyle yapılıyor çünkü bizde sanayi ile hane halkı arasında bir uçurum var, birazdan söyleyeceğim onları. Şimdi, bakıyorsunuz, Avrupa Birliğinde ne kadar? Yüzde 38,7; bizde yüzde 137'yken bakın, 100 puan üzerindeyiz, OECD ortalaması da yüzde 28. Dolayısıyla yani enerji enflasyonu açısından Avrupa Birliğinin 3-4 katı kadar Türkiye'de bir enerji enflasyonuna maalesef Türkiye maruz kaldı.

Şimdi, doğal gazın biraz daha detayına geçelim. Bakın, hane halkında son bir yılda yüzde 174'lük bir fiyat artışı var, OSB'lerde -vaktim olmadığı için detayına giremeyeceğim- yüzde 442, elektrik santralleri de öyle. OSB'ye "Santral yapsın." demeyin arkadaşlar, bunlar nihayetinde bu fiyatı üstlenmiyor, bu maliyeti, geliyor, tüketici olarak bize yansıtıyor ve bunun aslında bütün maliyetine millet katlanmış oluyor.

Şimdi, Sayın Cumhurbaşkanı diyor ki: "Efendim, yüzde 75 sübvansiyon var konutta." Bu, yüzde 75 değil; bizim hesaplamalarımıza göre yüzde 68 sübvansiyon var evet; buradan hesap edersek maliyetin, doğal gazın maliyetininin 12,5 lira olduğu ortaya çıkıyor. Peki, sanayiye ne kadar veriyorsunuz? 19 bin liradan veriyorsunuz bin metreküpünü, elektrik santrallerine 20.625 liradan veriyorsunuz yani evet konuta bir sübvansiyon yapılıyor ama sanayiye yüzde 52 kârla, santrallere de yüzde 65 kârla satılıyor arkadaşlar. Herkese sübvansiyon yok ve bu maliyetler de az önce bahsettiğim gibi yine getiriliyor, milletin sırtına yükleniyor.

Şimdi, 3-5 milyar dolar için kapı kapı dolanacaksınız, Türkiye'yi dilenci hâline getireceksiniz, ondan sonra milyarlarca dolarlık Türkiye'nin menfaatini de başkalarına peşkeş çekeceksiniz, bu kabul edilebilir bir şey değildir. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Kaşıkçı dosyasını gönderip Türkiye'nin egemenlik haklarından vazgeçeceksiniz, "15 Temmuz faili" dediğiniz Birleşik Arap Emirlikleri'ne sarılacaksınız; Sisi'nin iki elini birden tutacaksınız, önce "darbeci" diyeceksiniz; Rusya'nın kapısında bekleyeceksiniz, ondan sonra başkalarına da milyarlarca dolarlık kıyak yapacaksınız, bunların hiçbirisini kabul etme imkânımız yok.

Şimdi, bu söylediğimiz konular üstlendiğimiz maliyetlerdi. Önümüzdeki dönemde gelecek maliyet, EPDK Başkanı burada mı bilmiyorum, şimdi çok ciddi bir iddiayı gündeme getireceğim, önümüzdeki döneme ilişkin maliyetler de gelecek arkadaşlar, işin büyüğü arkada.

Bakın, şimdi, 19 Kasım'da bir yönetmelik çıkardı EPDK, bir gece yarısı yönetmeliği yine normal olarak. Bu yönetmelikte diyor ki: "Depolama ve üretim lisansını aynı anda veririm." 2014'ten beri vermiyordu yani üretimiyseniz size depolama vermiyordu, depolamacıysanız üretim lisansı vermiyordu.

Şimdi, burada kıymetli olan ne biliyor musunuz? Üretim; rüzgâr ve enerjide üretim, rüzgâr ve enerji için var tabii bu. Üretim kıymetli olan, depolama ticari olarak kârlı değil, hiç kimse de depolamaya müracaat etmiyordu o vakte kadar. Bu yönetmelik 19 Kasım'da çıkıyor fakat temmuz ayından itibaren paldır paldır 40-50 tane firma, birinci halka yandaş firmalar, depolama için müracaat ediyorlar çünkü depolama alana üretim verilecek. Ya, daha ortada yönetmelik yok, yönetmelikle ilgili görüşe açılmış bir çalışma da yok. Bu firmalar nereden biliyor da bu vakte kadar kârlı olmayan bu depolama işi için 40-50 tane firma müracaat ediyor? Bunun bize bir açıklamasını yapın. 19 Kasım'da yönetmelik çıkıyor, bu sefer de 700 tane firma aynı gün... Hâlbuki o kadar çok evrakı var ki mümkün değil bir günde yetiştirmek. Hazırlanmış, TEİAŞ görüşleri alınmış, bilmem ne yapılmış yani önceden haber verilmiş.

Niye böyle oluyor peki? Haberli olmasının anlamı ne? Diyor ki: "Ben bu üretim lisansını bana müracaat sırasına göre veririm." Dolayısıyla önceden haber alanlar şu anda üretim hakkını alıyor değerli arkadaşlar. Firma, firma kimin ne aldığı elimizde var. Yazıktır ya, yazıktır bu ülkeye! (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Yani bunun üzerinden bir yarışma olur mu? Madem böyle bir şey açıyorsunuz, o zaman fiyat üzerinden yapın, bir rekabet yapın. Önceden haberi vereceksiniz, ondan sonra müracaat sırasına göre de "Size kıyak yapacağım, üretim lisansı vereceğim." diyeceksiniz, bunu kabul etmek mümkün değil.

Bu ne biliyor musunuz? On yıllık alım garantisi var ve devir mümkün, yapmak durumunda da değilsiniz. Bunun bir hava parası var; aldım bunu, ondan sonra al, iki gün sonra birisine, esas yapacak olana sat. Hatta “Depolamayı yapmasanız bile üretim lisansını da vermeye devam ederim.” diyor ya. Ya, depolama yapmak için üretim lisansını veriyorsunuz, yani “Şeyi almasanız da teşviki veririm.” diyor. Böyle bir şey olabilir mi yani böyle bir yolsuzluk olabilir mi? Bunun cevabını Sayın Bakan, burada sizden bekliyoruz. Bu, Türkiye’nin belki de önümüzdeki dönemde göreceği en büyük yolsuzluklardan biridir; daha fazla bununla ilgili vakit kaybetmek istemiyorum.

Şimdi, “Piyasa mekanizması çalışmıyor.” dedik değil mi; çalışmıyor. Nerede çalışmıyor? Faizde çalışmıyor. Merkez Bankasından yüzde 9’la kredi alan birtakım -15 tane- firmalar var. Ben bunu soru önergesiyle sordum, hâlâ cevap bekliyoruz. Milyarlarca liralık arkadaşlar, öyle küçük paralar filan değil. Yüzde 9’la alıyor yüzde 80 enflasyon olan bir ortamda çünkü ikili bir faiz var; normal vatandaş gittiğinde yüzde 30’la alıyor. Şimdi, unda, şekerde, yağda –biliyorsunuz- otomobilde piyasa mekanizması yok. Şimdi, ikinci elle ilgili bir düzenleme yaptınız Sayın Ticaret Bakanı; ya, piyasayı okuyamıyorsunuz, yaptığınız hiçbir düzenlemenin piyasa açısından bir kıymetiharbiyesi yok. İkinci elde dediniz ki: “Altı aydan önce satamaz, 6 bin kilometreden önce satamaz.” Ya, açın “sahibinden.com”u, “arabam.com”u, sayfalarca bu tür ilanlar var. Bunlar nereden geliyor, bunlar nasıl oluyor madem satılmayacaktı? Piyasa mekanizmasını bozdunuz, dolar kurunu fırlattınız, ondan sonra tabii ikinci el kıymetlendi; şimdi tedbir almaya çalışıyorsunuz, tedbirlerinizin hiçbiri çalışmıyor. Ve bir iddia var, özel kaleminiz tarafından gündeme getirilen bir iddia var, bu da şudur: Galericiiler size geliyorlar ve “Denetimi bırakın.” diyorlar yani şu yapılan düzenlemenin denetimi de şu anda bırakılmış durumda. Zaten bunun mekanizmalarını anlatabilirim –bu hileler nasıl yapıyor- eğer siz bana bunları tekrar soracak olursanız, vaktim olmadığı için mekanizmasına girmeyeceğim ama aldığımız tedbirler çalışmıyor.

Şimdi, dün yine bir şey yapıldı; bu gece, bu gece yarısı bir yönetmelik çıktı. Bu yönetmeliğe niye ihtiyaç duyuldu? Deniliyor ki işte: “Sayısı 200’den fazla olan market zincirler fiyat vermek durumundalar.” Değerli arkadaşlar, marketlerle ilgili biz, burada dünya kadar meseleyi gündeme getirdik, bu market zincirleriyle ilgili. Pandemi döneminde 10.001’inci marketini açtılar. Düzenlemediniz, onların hepsi size çok yakındı...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ERHAN USTA (Devamla) – Teşekkür ederim.

Düzenleme yapmadınız, şimdi her şeyde bir suçlu arıyorsunuz. Bu sefer de enflasyon suçlusu olarak marketleri kendinize hedef olarak koydunuz, şimdi marketlerle uğraşılıyor. “Uğraşılmasın.” dediğimiz filan da yok ama bu marketler çığ gibi büyürken siz neredeydiniz? Pandemi haftası sonları züccacıyeci kapalyiken, kırtasiyeci kapalyiken, çorapçı, çamaşırcı kapalyiken bunları hep açtırdınız siz; onların o reyonları açıktı. En son şu Meclis kürsüsünde benim gündeme getirmemden sonra, o reyonlar hafta sonları kapatıldı. Bunların hiçbirini görmediniz, oralara kıyakları yaptınız, şimdi bir suçlu arıyorsunuz, suçlu olarak da gittiniz üç harfli marketleri buldunuz. Marketler denetlensin ancak bu enflasyonun suçlusunu market olarak görmek, bu işi çok hafife almaktır ve yanlış bir teşhis yapmaktır. Burada söylenecek çok şey vardı ama onları söylemeye fırsatım kalmadı.

Netice olarak da şunu söyleyeyim: Bazı sektörlerde eğer bir şey yaparsanız çok ciddi kâr marjları var, bu kâr marjlarının üzerine gidin. Dünya bugün, bunları konuşuyor. Firma ismi vermek doğru olmaz, sektör ismi vermeyeceğim ama özelde sorarsanız bunların isimlerini verebilirim. Bunların

üzerine gidip bu kâr marjı çok yükselen firmalardan bir miktar daha fazla vergi almayı gündeminize alabilirsiniz diye değerlendiriyorum ve bütçe görüşmelerinin hayırlı olmasını diliyorum, hepinize saygılar sunuyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Metin Ergun... (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA METİN ERGUN (Muğla) – Sayın Başkan, muhterem milletvekilleri; 2023 yılı için hazırlanan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı bütçesi üzerinde İYİ Parti Grubu adına görüşlerimizi belirtmek için söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce heyetinizi ve bizleri ekranları başında izleyen büyük milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Muhterem milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 6 Aralık 2022 tarihli oturumunda AK PARTİ Bursa Milletvekili Zafer Işık tarafından gerçekleştirilen, milletvekilimize yönelik şiddet eylemi; demokrasimize, yüce Meclisimizin mehabetine yakışmayan bir olay olarak Parlamento tarihine geçmiştir. Bu elim olayı şiddetle kınıyoruz. Hiçbir ahlaksız yumruk bizi Hakk'ın ve hakikatin yolundan ayıramayacaktır. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

Muhterem milletvekilleri, günümüzde küresel ölçekte yaşanan çevre sorunlarındaki artıştan dolayı sosyoekolojik politikalar ağırlık kazanmaya başlamıştır. Bu nedenle, Paris İklim Anlaşması, Avrupa Yeşil Mutabakatı gibi sosyoekolojik politika adımları birer birer yürürlüğe konulmaktadır. Bu küresel eğilimden dolayı ülkemiz de uluslararası anlaşmalara taraf olmakta ve taahhütlerde bulunmaktadır. Maalesef, Türkiye'nin bu anlaşmalara taraf olması, mevcut iktidarın çevreye yönelik rantçı ve talancı zihniyeti açısından bir engel teşkil etmemektedir. Özellikle çevre ve şehircilik konularını mevcut iktidar her zaman bir rant ve zenginleşme alanı olarak görmüştür. Mevcut iktidarın anlayışı bu olunca talan odaklı çevre politikaları Türkiye'nin ekolojik ve çevresel değerlerini geri dönüşü olmayacak biçimde tahrip etmiştir. Bunun böyle olduğu, çevreyle alakalı uluslararası endeksler ve ölçümlerde de açıkça görülmektedir.

Bakanlık çevre politikalarında başarı hikâyeleri anlatsa da dünyanın en saygın üniversiteleri tarafından yapılan araştırmalar tam tersini söylemektedir. Mesela, Yale Üniversitesinin 180 ülkeyi dâhil ettiği Çevresel Performans Endeksi Raporu bu konuda aydınlatıcıdır. Bu rapora göre, 2016'da çevresel performans açısından dünyada 99'uncu sırada olan Türkiye, 2018'de 108'inci sıraya gerilemiştir, 2022'de ise 172'nci sıraya düşmüş durumdadır. Mevcut iktidarın rant ve talan politikalarından dolayı yakında en son sıraya düşmemiz şaşırtıcı olmayacaktır.

Benzer şekilde, ekonomik kalkınmanın ne kadar çevresel tahribat yaratarak ortaya çıktığını ölçen Ülkeler Ekolojik Ayak İzi 2022 Raporu'na göre ise 2002'de 182 milyon küresel hektar olan Türkiye'nin ekolojik ayak izi yirmi yıl içinde 276 milyon küresel hektara ulaşmıştır yani son yirmi yılda çevresel tahribat oranı yüzde 52 oranında artmış durumdadır. Bu durum Bakanlığın kendi raporlarında da kabul edilmiş durumdadır. Bakanlık tarafından hazırlanan Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Raporlarının sonucuna göre 27 ilde hava kirliliğinin, 27 ilde su kirliliğinin, 25 ilde atıkların, 2 ilde ise güdültü kirliliğinin 1'inci öncelikli çevre sorunu olmaya devam ettiği ve bu sorunların da ülkemiz için en öncelikli 3 çevre sorunu olduğu belirtilmektedir. Yine aynı rapora göre, su kirliliği 27 ilimizde 1'inci, 30 ilimizde 2'nci, 16 ilimizde de en önemli 3'üncü çevre sorunu olarak belirtilirken toplamda 73 ilimizin en önemli çevre sorununun su kirliliği olduğu ifade edilmiştir Bakanlık tarafından. Bu konuda en trajik verilerden biri de Türkiye yüzey sularının yaklaşık yüzde 79'unun kirlenmiş olmasıdır. Bunun en önemli sebebi, endüstriyel atık suların büyük ölçüde arıtılmaması ve arıtma tesisi yetersizliğidir. Marmara Denizi'nde yaşanan müsülaj felaketinin sebebi de budur. Türkiye'nin tatlı su kaynakları giderek kirlenirken kişi başına düşen su miktarı da peyderpey azalmaktadır, Sayın Bakan da bu gidişatı itiraf etmiş durumdadır. Zira, 22 Mart 2022 tarihinde İstanbul'da bir etkinlikte konuşan Sayın Bakan,

Türkiye'nin su stresi yaşayan bir ülke hâline geldiğini ve kişi başına düşen temiz su miktarının şu an 1.340 metreküp olduğunu söylemiştir. Yirmi yıl önce kişi başına düşen temiz su miktarının 4 bin metreküp olduğunu dikkate alırsak su kaynakları konusunda endişe verici bir seviyede olduğumuz açıktır. Hesaplamalara göre, Türkiye nüfusunun 2030 yılında 100 milyona ulaşması ve kişi başına düşen temiz su miktarının ise 1.120 metreküpe düşmesi öngörülmektedir yani acil tedbirler alınmaz ise yakın gelecekte, Türkiye, su fakiri bir ülke hâline gelecektir.

Muhterem milletvekilleri, hava kirliliği konusunda Türkiye nüfusunun yaklaşık yüzde 60'ının yaşadığı 38 ilde 2021 yılı boyunca hava ölçümleri yapılmıştır. Bu ölçümlerden elde edilen verilere göre nüfusumuzun maruz kaldığı ince partikül kirliliği Dünya Sağlık Örgütünün belirlediği yıllık limit değerinin 4 katından fazladır. Termik santrallere yönelik filtre tedbirlerini bile yıllarca hayata geçiremeyen bir iktidarın "hava kirliliği" diye bir meselesinin olmadığı açıktır. "Türkiye'de hava kirliliği algısı" başlıklı bir araştırmaya göre toplumun yüzde 60'ı son on yılda hava kirliliğinin arttığını düşünmektedir; aynı araştırmaya göre, vatandaşlarımızın yüzde 95'i ise hava kirliliğiyle ilgili nereye, nasıl başvuracağı konusunda en ufak bir bilgi sahibi değildir. Sadece bu veriler bile Bakanlığın hava kirliliği konusunda mutlak başarısızlığa sahip olduğunu göstermektedir. Bakanlık raporunda geçen ve iktidarın her alanda başarısız olduğunu itiraf eden şu cümleler oldukça vahim bir durumu göstermektedir: "Hava kirliliğine karşı önlem alınmasında başlıca zorluk, halkın alım gücünün yetersiz olması sebebiyle ısınmada kalitesiz kömür kullanımı ve diğer atıkların yakılmasıdır."

Muhterem milletvekilleri, toprak kirliliği konusuna geldiğimizde ise maalesef iç karartıcı bir tabloyla karşı karşıya olduğumuz açıktır. 35 ilimizde vahşi depolanan katı atıklar, 15 ilimizde yasa dışı atık boşaltımı, 8 ilimizde ise hayvancılık atıkları önemli bir çevresel sorun yaratmaktadır. Bunun temel sebebi, ülkemizde yaygın ve etkin bir atık yönetimi mekanizmasının olmayışı ve atıkların kaynağında ayrıştırılamamasıdır. Ülkemizde belediyelerce toplanan günlük işlenmemiş atık miktarı yılda yaklaşık 35 milyon tona ulaşmış durumdadır. Bunun içindeki toplam ambalaj atığı oranı yüzde 25 iken diğer atıkların oranı ise yüzde 75'tir. Yüzde 25'lik ambalaj atığının ise ancak yüzde 29'luk bir kısmı geri kazanılırken yüzde 71'lik kısmı ise geri kazanılamamaktadır. Oysa, mevcut iktidar 2023'e kadar geri dönüşüm oranının yüzde 60'lara kadar yükselmesini hedeflemekteydi; dolayısıyla, iktidarın birçok alanda olduğu gibi bu konuda da başarısız olduğu görülmektedir. Zira, 2023'te "Sıfır Atık" sloganıyla ortaya konulan atık toplama ve geri dönüşüm oranı yüzde 60 olarak hedeflenmişti fakat TÜİK verilerine göre Türkiye'nin 2021 yılı geri dönüşüm oranı yaklaşık yüzde 12 civarında gerçekleşmiştir. Hâl böyleyken iktidar, atıkları kaynağında ayrıştırmak ve geri dönüşüm süreçlerine entegre etmek yerine daha ucuza mal ediliyor diye çöp ithalatını teşvik etmektedir; bundan dolayı, Türkiye, 2021'de Avrupa Birliğinin en fazla katı atık gönderdiği ülke olmuştur. Türkiye, atık ithalatında Avrupa'da son üç yılda üst üste 1'inci sırada yer alırken geri dönüşüm konusunda ise son sırada yer almıştır. Kendi atıklarımızı değerlendiremediğimizden dolayı, gereken ham maddeleri satın almak için ülke olarak maalesef bir servet ödemeye devam ediyoruz. Atık yönetimi konusunda çok büyük reformlara ihtiyacımız var Türkiye olarak. Merkezî idareye bağlı kurumların, belediyelerin ve özel sektör kuruluşlarının, bu kapsamda, etkin bir iş birliği geliştirmeleri ve ortak akla dayanan entegre çözümleri hayata geçirmeleri şarttır. Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığına bu konuda çok hayati bir sorumluluk düşmektedir.

Muhterem milletvekilleri, AK PARTİ iktidarları döneminde Anadolu'nun doğal hayatına ve ekosistemine en ağır darbeyi indiren faaliyetlerin biri de vahşi madencilik teşvik edilmesidir. Türkiye'nin ormanları, tarım arazileri, korunması gereken alanları, zeytinlikleri ve su kaynakları vahşi madencilik için feda edilmektedir. Mesela bu konuda TEMA Vakfının çok çarpıcı bir raporu bulunmaktadır. TEMA raporuna göre Türkiye'nin ormanlık alanlarının yaklaşık yüzde 58'i, tarım

alanlarının yüzde 60'ı, önemli doğa alanlarının yüzde 64'ü, millî parkların yüzde 51'i, korunması gereken alanların ise yüzde 59'u madencilik faaliyetleri için ruhsatlandırılmış durumdadır. Bölgesel ve il bazlı olarak bakıldığında ise Kaz Dağları yöresinin yüzde 79'u, Ordu'nun yüzde 74'ü, Artvin'in yüzde 71'i, Muğla'nın yüzde 59'u, Kahramanmaraş'ın yüzde 58'i, Erzincan ile Tunceli'nin ise yüzde 52'si madenler için ruhsatlandırılmıştır. Bu oranlar Türkiye'de doğal çevrenin bizzat iktidar eliyle nasıl yok edilmek istendiğinin en açık göstergesidir.

Mevcut iktidarın madencilik konusunda ne yaptığı, hangi doğa tahribatlarına göz yumduğu ve teşvik ettiği artık herkesin malumudur. Bu hususta Kaz Dağları'nda yaşanan felaketin bilançosu ortadadır. Kaz Dağları'nda 200 bin ağaç kesilmiş, bölgenin ekosistemine ve biyoçeşitliliğine telafisi mümkün olmayan ağır bir darbe vurulmuştur. İktidar, madencilik için bir başka çevre felaketine Fatsa'da sebep olmuş, on binlerce ağaç maden için yok edilmiştir. Hızını alamayan iktidar geçtiğimiz yıl Anayasa ve ilgili kanunları yok sayarak zeytinlik alanlarını da madencilığe açmaya teşebbüs etmiştir. Bu doğrultuda, 1 Mart 2022'de bir yönetmelik değişikliğiyle zeytinlik alanlarda madencilüğün önünün açılması amaçlanmıştır. Bunun üzerine İYİ Parti olarak Danıştaya dava açmış, bu değişikliğin iptalini ve yürütmesinin durdurulmasını talep etmiştik. Başvurumuzu görüşen Danıştay da başvurumuzu haklı bulmuş ve yürütmeyi durdurmuştu. Bu kürsüden bir kez daha söylüyorum: İYİ Parti olarak zeytinliklerimizi ve tüm doğal güzelliklerimizi korumak için bundan sonra da mücadeleye devam edeceğimizden kimsenin şüphesi olmasın. (İYİ Parti sıralarından alkışlar) Madencilik faaliyetlerinin doğal hayatı ve çevreyi nasıl yok ettiğini herkes gibi Bakanlık da görmektedir fakat bu olumsuz tabloyu tersine çevirecek hiçbir adım atmadığı gibi asla izah edilemeyecek ÇED raporları ve verdiği izinlerle ekolojik yıkımları âdeta teşvik etmektedir.

Muhterem milletvekilleri, Bakanlığın sorumluluk alanlarına giren konulardan biri ise şehircilik meselesidir. Şehircilik meselesi yine iktidarın rant ve talana dayalı anlayışından dolayı kanayan yaralarımızdan birine dönüşmüştür. İktidarın şehircilik anlayışı, imar plan bütünlüğünden uzak, çok kurumlu ve rant odaklı noktasal projelere dayalıdır, bu da uyumlu bir kentsel bütünlüğün sağlanmasının önündeki en büyük engeldir. Bu anlayış kent ve imar planlarının sosyal ve çevresel yönünü ihmal ederek meseleyi sadece mekân planlaması seviyesine indirmektedir. Böylece, kentsel yapılı çevre projeleri belirli kişilere ve sektörlerle tahsis edilerek rant odaklı mekânsal planlamaya ve beton ekonomisine yöneltilmektedir. Bu uygulamaları yönetmekle görevli olan Bakanlık ise şehirleri sadece betonlaştırmakla kalmamış, toplumun belleği olan şehirlerin doğal ve tarihî silüetini yani hikâyelerini de yok etmiştir. İktidarın bu anlayışı, çarpık kentleşmeyi, afet risklerini, bölgeler arası gelişmişlik farklarını, çevresel problemleri, nüfus yığılmasını, göçü, işsizliği, yoksulluğu, tarım alanlarının parçalanmasını ve ulaşım problemlerini artırmaktadır.

Şehircilik konusunda iktidarın bir diğer başarısızlığı da kentsel dönüşüm konusundadır. Dünya Küresel Risk Yönetim Endeksi'ne göre insani krizler ve afetler bakımından yüksek riskli ülkeler grubunda yer alan ülkemizde kentsel dönüşüm meselesi hâlâ kanayan bir yara olmaya devam etmektedir.

Yine, şehircilik anlayışının da uzantısı olan başka bir mesele de konut meselesidir. Maalesef, bugün ülkemizde çok derin bir barınma krizi yaşanmaktadır. Vatandaşlarımız artan konut ve kira fiyatlarından dolayı yaşanabilir ve erişilebilir bir ev bulma konusunda büyük sıkıntı çekmektedir. Öğrenciler ise bu krizden en çok etkilenen kesimlerin başında gelmektedir çünkü mevcut iktidarın plansız, programsız ve öngörüsüz politikaları sayesinde, Türkiye'de üniversiteye giden her 100 öğrenciden yalnızca ve yalnızca 8'i yurtta kalabilme şansına sahiptir. Unutmayalım ki barınma hakkı bir insan hakkıdır. İktidarın bugüne kadar ortaya koyduğu politikalar, maalesef, insanları en temel haklarından dahi mahrum bırakmaktadır. Türkiye hiç bir dönemde bu kadar sarsıcı bir barınma krizi yaşamamıştır. Bugün ülkemizde başta düşük gelirli olmak üzere maaşlı çalışanların çok büyük çoğunluğunun bir

ömür çalışsa bile bir ev alma şansı kalmamıştır. İktidar ise her konuda olduğu gibi bu konuda da hayal satmaktan ve kredi kampanyaları ilan etmekten başka bir çözüm önerememektedir. İYİ Parti olarak yabancıların kolaylıkla ev sahibi olabilmesini mümkün kılan ve vatandaşlarımıza büyük bir sıkıntı yaşatan bu düzeni mutlaka ama mutlaka değiştireceğiz.

Muhterem milletvekilleri, Bakanlığın başarısız olduğu bir diğer temel sorumluluk alanı ise iklim değişikliğiyle mücadeledir. Türkiye, Küresel İklim Riski Endeksi Raporu'na göre 193 ülke arasında 64'üncü sıradadır ve gerekli uyum politikaları hızla devreye sokulmaz ise risk seviyesinin daha da artması kaçınılmazdır. Türkiye, Dünya Bankasının İklim Riskli Ülkeler Raporu'nda da iklim hassasiyeti kapsamında belirlenen kriterler doğrultusunda yüksek hassasiyete sahip ülkeler içinde yer almaktadır. İklim değişikliği sürecinin doğru yönetilmesi, net sıfır emisyon hedefine ulaşabilmek için iklim kanunu ve emisyon ticaret sisteminin kurulması konusunda iktidarın daha fazla zaman kaybetmemesi gerekmektedir. Yapılacak bu düzenlemeler, hem ülkemizin iklim risklerine karşı korunması hem de ihracatımızın büyük çoğunluğunu yaptığımız AB ülkelerinin uygulamaya koyacağı Avrupa Yeşil Mutabakat'ı ve sınırdaki karbon düzenlemesi için büyük bir önem taşımaktadır.

Muhterem milletvekilleri, biraz önce ifade ettiğim gibi, çevre konusunda giderek karmaşıklaşan ve her geçen gün aciliyeti artan pek çok problem çözüm beklemektedir. O yüzden Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının tüm bu meselelerde çok hızlı ve etkin bir şekilde harekete geçmesi önem arz etmektedir.

Konuşmama burada son verirken hem 2023 yılının hem de önümüzdeki genel seçimlerin her alanda, bilhassa çevre, şehircilik ve iklim meselelerinde köklü bir zihniyet değişimine vesile olmasını diliyorum. 2023 yılı bütçesinin ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını temenni ediyor, hepinize saygılarımı sunuyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR

1.- Siirt Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Eş Başkanı Selçuk Mızraklı hakkında Yargıtayın verdiği bozma kararına ve çocukların yargı eliyle istismarına göz yumulmasına ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

İki konu var kısaca aktaracağım. Bir tanesi, Diyarbakır Büyükşehir Belediye Eş Başkanımız Selçuk Mızraklı hakkında; Yargıtay bozma kararı verdi, oldukça ciddi bir bozma kararı. Selçuk Başkan 2019 yılından beri tutuklu, üç yıldır cezaevinde ve kendisi sadece kayyum atanması için tutuklanan bir cerrah, bir doktor, aynı zamanda bilim insanı. Selçuk Mızraklı hâlâ tahliye edilmedi bozma kararından sonra. Diyarbakır halkının iradesinin serbest bırakılması yönünde buradan çağrı yapmak istiyorum.

Diğer mesele, çok vahim bir mesele; üç gündür basın-yayın organlarında sıkça tartışılıyor fakat, maalesef, ilgili bakanlıklar henüz çıt çıkarmadılar. Nedir mesele? İsmailağa cemaatine bağlı Hiranur Vakfı kurucusu Yusuf Ziya Gümüşel, 1998 İstanbul Fatih doğumlu “H. K. G.” adlı kızını 6 yaşındayken 29 yaşındaki müridi Kadir İstekli'yle imam nikâhıyla evlendirmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) - Belgeler de elimde yani mahkeme kararları vesaire. Sonra, 6 yaşından itibaren bu Kadir İstekli'nin sistematik bir cinsel saldırısına maruz kalmış ve maalesef, ebeveynler, anne-baba da bunu onaylamış, kız çocuğunun bütün itirazlarına “Bu, doğaldır.” şeklinde yanıtlar vermiş; bu, çocuğun kendi ifadesinden. Sonra, 14 yaşına geldiğinde resmî olarak evlendirilmiş yani aileler arasında tören falan herhâlde yapılmış, nişanlandırılmış ve evlendirilmiş. Düğünden tam

dört ay sonra sağlık sorunları sebebiyle hastaneye götürülmüş ve doktor, cinsel istismarı fark ettiği için sevk etmiş. Bu istismar vakası doktor tarafından, hastane tarafından ilgili adli kurullara bildirilmiş ve kemik yaşı talep edilmiş, o tarihteki yaşı tespit edilmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Siirt) – Özetliyorum: Ve başka biri kemik testine, ultrasona, ilgili tetkike -her neyse- girmiş, kemik raporunda 21 yaşında tespit edilmiş ve kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verilmiş.

Çağrım açıkça Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına, İçişleri Bakanlığına, Adalet Bakanlığına ve tabii ki iktidar sözcülerine. Bu bize doğrudan Ensar Vakfını hatırlatıyor, faillerin korunmasını, kadınların, kız çocuklarının mağduriyetini hatırlatıyor. Bu çok ağır bir vakadır, bunun elle tutulur, kabul edilebilir hiçbir yanı yok zaten; en ağır cezayla cezalandırılması gerekiyor. Kovuşturmaya yer olmadığına karar veren kişi hakkında da derhâl soruşturma açılması gerekiyor. Çocukların, aynı zamanda yargı eliyle istismarına göz yumulmasını bir dehşetle karşıladığımızı da ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 362) (Devam)

2.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller; 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2021 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 201 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2021 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/2076) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 363) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) TİCARET BAKANLIĞI (Devam)

1) Ticaret Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ticaret Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) REKABET KURUMU (Devam)

1) Rekabet Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Rekabet Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) HELAL AKREDİTASYON KURUMU (Devam)

1) Helal Akreditasyon Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Helal Akreditasyon Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

BAŞKAN - Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Sayın Abdurrahman Başkan.

Buyurun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA ABDURRAHMAN BAŞKAN (Antalya) - Sayın Başkan, kıymetli bakanlarımız, Gazi Meclisimizin değerli milletvekilleri; Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu, Nükleer Düzenleme Kurumu, Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2023 yılı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle yüce Meclisimizi ve televizyonları başında bizleri izleyen aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Bütçe üzerine görüşlerimi ifade etmeden önce, 4 Aralıkta kutladığımız Dünya Madenciler Günü dolayısıyla, dünyanın en kıymetli mücevheri olan alın terlerini döken tüm madencilerimize buradan saygılarımı, şükranlarımı sunuyorum, maden kazalarında hayatını kaybeden maden şehitlerimize Allah'tan rahmet diliyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun 100'üncü yılına adım atmaya yaklaştık. 2023 yılında bölgesinde güçlü, kendi içinde refah, üretimde hız kazanmış, enerji kaynakları konusunda çalışmalarını daha da artırmış bir Türkiye Cumhuriyeti'ni Türk milletiyle buluşturmak her şeyden önce bir vatan borcu olarak düşünülmelidir. Dünyanın en önemli enerji kaynağı olan gençlerimize sunacağımız güçlü bir Türkiye ise tarihî sorumluluğumuzun ve kutlu mirasımızın adıdır. Bu mirasın kültürel kodları Türk tarihinin derinliklerine kadar uzanmaktadır. Bilimsel açıdan dünyanın en büyük enerji kaynağı olan güneşi "tuğ" olarak telakki eden Türk milleti "Güneş bayrağımız olsun, gök çadırımız." anlayışını hafızasına naksetmiştir. Oğuz Kağan Destanı'nda ifade bulan ve bir anlamda enerjinin kıymetine de vurgu yapan bu anlayış, Türk devlet aklının jeopolitik ufkudur aynı

zamanda. Dolayısıyla büyük Türk milletinin hayati ve var oluş amacını kurgulayan bir düşünce iklimine işaret ettiğimizde karşımıza felsefi bir derinlik açılmaktadır, önemli olan ise bu derinliği gönül gözüyle görebilmektir. O zaman göreceğiz ki enerji de dâhil olmak üzere bugün üzerinde çalıştığımız pek çok konu yalnızca maddi kazanç elde edeceğimiz unsurlar değil, çok daha derinlikli bir evren tasavvurunun kültürel kodlarımız aracılığıyla aşikâr edilmesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun kurulduğu 2000 yılından bu yana yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı kurulu gücü yüzde 360 düzeyinde artarak 12 bin megavattan 55.238 megavat seviyesine ulaşmıştır. 2022 yılında devreye alınan kurulu gücün yaklaşık yüzde 82'sini hidroelektrik, rüzgâr, biyokütle, güneş gibi yenilenebilir enerji kaynakları oluşturmaktadır. Bu yenilenebilir enerji kaynaklarıyla dünyanın gündemine oturan elektrikli araçlar da aynı zamanda bu yenilenebilir enerjiyle şarj edilecektir. Bu kapsamda, başta yerli ve millî aracımız Togg olmak üzere elektrikli araçların kullanımı için şarj istasyonlarının kurulması, şarj altyapısının gelişmesi ve tüm ülkeyi kapsayacak bütüncül bir şarj ağına ulaşılması amacıyla Şarj Hizmeti Yönetmeliği EPDK tarafından yürürlüğe sokulmuştur. Yapılan bu yatırım ve düzenlemelerle elektrikli araç sahiplerinin kaliteli ve sürekli şarj hizmeti almasının sağlanması amaçlanmış olup 2022 yılı Eylül ayı itibarıyla 43 adet şirkete şarj ağı işletmesi lisansı verilmiştir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 yılında yerli gazımızın piyasaya arz edilmesiyle birlikte, Türkiye, hiç şüphesiz, organize gaz piyasalarının, Avrupa'da, kendi ülkesinde üretilen gazın uluslararası ticarete konu edildiği az sayıdaki gelişmiş gaz ticareti merkezlerinden biri olacağı açık ve nettir.

Başka bir önemli konu ise elektrik ve doğal gaz gibi akaryakıt piyasalarımız da hızla büyümekte ve gelişimini sürdürmektedir. Akaryakıt Kalitesi İzleme Sistemi yani AKİS'le yapılan çalışmalarda, ülkemizde piyasaya arz edilen akaryakıtın yüzde 99,7'sinin yani neredeyse tamamına yakınının teknik düzenlemelere uygun olduğu da görülmüştür.

EPDK, petrol piyasalarını düzenleme açısından önemli bir görevi yerine getirmektedir. Petrol piyasasında, bugün itibarıyla toplam 6 adet rafinerici lisansı bulunmakta olup ülkemizin yıllık 41 milyon tonluk bir ham petrol işleme kapasitesiyle birlikte rafinaj konusunda önemli bir merkez hâline gelmesini de son dönemde önemli olarak görüyoruz.

Değerli milletvekilleri, hepimizin malumudur ki dünyada enerji kaynaklarına olan ihtiyaç her geçen gün artmakta ve bu husustaki çalışmalar çeşitlilik göstererek devam etmektedir. Ülkesinin yaşadığı enerji krizi ve yaklaşan kış mevsimi dolayısıyla Alman Başbakanı Olaf Scholz ve Ekonomi Bakanı Robert Habeck'in bu yıl tamamen sona erdirilmesi planlanan nükleer santralleri yeniden canlandırmanın seçenekler arasında olduğunu belirtmesi, nükleer enerjinin önemini bir kez daha dünya kamuoyunun gündemine getirmiştir. Yine, son yıllarda enerji sıkıntısı yaşayan bir başka ülke olan Fransa da yeni nesil nükleer reaktörlerin inşasına 2027'den önce başlanacağını açıklamıştır. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemiz de bu gelişmeleri yakından takip etmekte, kendi bünyesinde araştırma ve geliştirme faaliyetlerini hızla sürdürmektedir.

Nükleer enerji, doğal gaz, madencilik gibi faaliyet alanları arttıkça çevre temizliği ve güvenliği gibi hususlar da hiç şüphesiz beraberinde gündeme gelmektedir. Doğayla çatışmadan, güvenlik zafiyeti oluşturmadan, insan sağlığını tehlikeye atmadan, ucuz, ulaşılabilir ve sürdürülebilir güvenli enerji kaynaklarını Türk milletinin hizmetine sunma gayret ve çabalarını önemsiyor ve Milliyetçi Hareket Partisi olarak benimsiyoruz.

Ülkemizin enerji alanındaki en büyük yatırımlarından biri olan, 2023 yılında devreye alınması planlanan Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projesi tamamlandığında Türkiye'nin elektrik ihtiyacının yaklaşık yüzde 10'u buradan temin edilecektir. Söz konusu proje kapsamında 4 adet nükleer reaktörün de faaliyete geçeceği bilinmektedir. Akkuyu Nükleer Güç Santrali Projesi, Rusya ile Türkiye arasında en büyük ortak proje olması dolayısıyla da ayrıca önem arz etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Ukrayna ve Rusya arasında olan gerilim bir kez daha bize gösterdi ki ülkelerin dışa bağımlılığının en büyük nedeni enerjiden kaynaklanmaktadır. Bu da demek oluyor ki bir ülke enerjide ne kadar dışa bağımlı olursa cari açığı da o denli büyük olacaktır. Bu nedenle Doğu Akdeniz havzasındaki enerji rekabetinde Türkiye Cumhuriyeti'nin aktif bir şekilde rol alması geleceğimiz açısından hiç şüphesiz hayati önemdedir.

Kendi sınıfında dünyadaki 5 sondaj gemisinden biri olan 7'nci nesil, en son teknolojiyle donatılmış ve ilk defa bizim kullanacağımız 4'üncü sondaj gemimiz Abdülhamid Han 19 Mayıs 2022 itibarıyla Taşucu Limanı'na ulaşarak Yörükler-1 kuyusundaki sondaj operasyonunu tamamlamış, Taşucu Limanı'nda kuyu sonu bakım çalışmalarına devam etmektedir. Yakın zamanda, Rusya ile Avrupa ülkeleri arasında doğal gaz konusu üzerinde gündeme gelen restleşme dahi yapılan bu çalışmaların ne denli kıymetli olduğunu sanırım vurgular niteliktedir. Bu vesileyle 4 sondaj ve 2 sismik araştırma gemisinde çalışan tüm teknik personelimize kolaylıklar diliyorum, onlara şükranlarımızı sunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; doğal gazda kaynak ve güzergâh çeşitlendirilmesi kapsamında önemli adımların atıldığını görmek bizim açımızdan memnuniyet verici bir gelişmedir. Buna göre, Trans Anadolu Doğal Gaz Boru Hattı Projesi (TANAP) 25 Ekim 2011 tarihinde yapılan anlaşmayla Azerbaycan'ın Hazar Denizi'ndeki gaz sahalarında üretilen doğal gazın Türkiye ve Avrupa'ya iletilmesi amacıyla planlanmıştır. TANAP projesi kapsamında Türkiye'ye gaz teslimi ise 2018 yılı Haziran ayında başlamıştır. TANAP'ın bağlandığı ve Avrupa enerji arz güvenliğinin önemli bir halkası olan Trans Adriyatik Boru Hattı (TAP) tamamlanmış olup Azerbaycan gazının Avrupa'ya iletilmesine ise 31/12/2021 tarihinde Türkiye sınırından başlanmıştır.

Rusya ile Türkiye arasında 10 Ekim 2016 tarihinde imzalanan anlaşmayla çalışmalarına başlanan TürkAkım Boru Hattı ise biri Rusya Federasyonu'ndan başlayıp Karadeniz'i geçerek Kıyıköy Alım Terminali'nden ülkemize, diğeri ise Bulgaristan sınırimızdan Avrupa'ya giriş yapan, her biri 15,75 milyar metreküp kapasiteli 2 hattan oluşmaktadır. Yine, ifade etmek gerekir ki Rusya'yla 2025 yılı sonuna kadar TürkAkım Hattı'ndan gelecek 5,75 milyar metreküplük doğal gaz ticaret anlaşması 30 Aralık 2021 tarihinde imzalanmıştır.

Türkiye'nin ilk yerli sondaj kulesi olan Koca Yusuf'un testleri 2021 yılında tamamlanmış olup ilk sondajımı 2022 yılında Diyarbakır'da gerçekleştirmiştir. Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı tarafından Şehit Esmâ Çevik Petrol Sahası'nda yapılan keşfin 2022 yılında dünyada yapılmış en büyük ilk 10 keşif arasında yer almasının da önemli olduğunu ifade etmek istiyorum. Ayrıca, 27 Haziran 2022 tarihinde Adana Çukurova Petrol Sahası'nda rezerv değeri 800 milyon dolar olan bir petrol sahası da keşfedilmiştir.

Petrol arama faaliyetleri kapsamında son müjde ise 5 Aralık tarihinde gelmiştir. Dün akşam Enerji Bakanımız Sayın Fatih Dönmez'in bir televizyon programında yaptığı samimi açıklamalar ve verdiği müjdeler hepimizi heyecanlandırmış ve gururlandırmıştır. Bir zamanlar terör örgütünün üs bölgelerinden olan Cudi ve Gabar Dağlarının birleştiği havza, kararlı bir şekilde yürütülen operasyonlar sonucu terörden temizlenmiş, yer altındaki saklı zenginliklerimiz bir bir ortaya çıkmaya başlamıştır. Türkiye'yi zengin kaynakların bekçisi yapmak isteyenler bilsinler ki bizler gençlerimize ve gelecek

nesillerimize daha zengin bir Türkiye bırakmak için gece gündüz çalışmaya devam edeceğiz. Bizler Milliyetçi Hareket Partisi olarak, her şeyden önce, enerji odaklı çalışmaların siyasetüstü bir anlayışla ele alınması gerektiğini sürekli bu kürsülerden savunmaktayız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizde özellikle nükleer enerji ve madencilik alanında yapılan çalışmaların kurumsal adreslerinden biri TENMAK yani Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumudur. Kamu tüzel kişiliğini haiz, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıyla ilgili özel bütçeli kuruluş olan TENMAK; TAEK, BOREN ve Nadir Toprak Elementleri Araştırma Enstitüsü kurumlarını bünyesinde toplayarak oluşmuş temel bir yapıdır. Bu anlamda, araştırma ve geliştirme çalışmalarının yoğun olduğu TENMAK, uluslararası pek çok kuruluşa da üyedir. Dolayısıyla, TENMAK'tan beklentimiz yüksektir. 2020 yılında faaliyetlerine başlayan söz konusu Kurumun kısa zamanda pek çok projeye imza atması dolayısıyla enerji alanında ülkemize katkı sağlayacak daha pek çok önemli çalışmayı da sürdüreceğine yürekten inanıyoruz.

Dünya her geçen gün değişmekte ve yeni gelişmelere şahitlik etmektedir. Enerji odaklı çalışmaların çeşitliliği ve hızı da bu anlamda doğru orantılı olarak artmaktadır. Bizlere düşen görev ise bu sistem içerisinde, yüz yılını tamamlamak üzere olan Türkiye Cumhuriyeti'ni çağın gereklilikleri doğrultusunda güçlendirmektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi'nin son grup toplantımızda söylemiş olduğu şu tarihî ifadeyi bir kez daha hatırlatmak istiyorum: “On üç asır önce Ötügen'den kutlu hakanların buyruğu olarak yola çıkan mesajlar bizi milletler mücadelesinde bugün var edebiliyorsa, bugün hem söyleyip hem de yapacaklarımızın Türk milletinin devamını ve yükselişini yeni bir on üç asır daha taşınması neden mümkün olmasın?” demiştir.

Sözlerime burada son verirken, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Fatih Dönmez, Ticaret Bakanımız Sayın Mehmet Muş, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız Sayın Murat Kurum nezdinde Bakanlıklarımızın bütçelerinin hayırlara vesile olmasını diliyorum, hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum.(MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Lütfi Kaşıkçı...

Buyurun.(MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA LÜTFİ KAŞIKÇI (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 yılı Enerji Bakanlığı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz alınmış bulunmaktayım. Yüce heyetinizi ve ekran başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum

Değerli milletvekilleri, bugün sizlere ülkemizde gerçekleştirilen bir keşiften bahsetmek istiyorum. Ceyhan'da bulunan petrolden bahsetmeyeceğim, Şırnak Gabar Dağı'nda bulunan ve miktarı açıklandığında herkesi sevince boğacak petrolden de bahsetmeyeceğim, Karadeniz ve Doğu Akdeniz'de yapılan derin deniz sondajlarından da bahsetmeyeceğim; bugün sizlere madencilik alanında yaşanan çok önemli bir keşiften bahsetmek istiyorum. Bu keşfi, bugün, bu kürsüde dile getirmemin iki önemli sebebi vardır: Birincisi, böylesine önemli bir keşfin kamuoyunda yeteri kadar yer bulmadığına inanıyorum. İkincisi ise son zamanlarda ülkemizin geleceğini Batılı adreslerde ve orada yaşayan yabancı bilim insanlarının aklında arayanlara inat, ülkemiz kurumlarının ve çalışanlarının neleri başarabileceğinin hikâyesini sizlere gösterme arzumdur. Bakın bakalım, Batı kompleksi karşısında Türk aklını görmezden gelenler aslında neleri ıskalıyorlar.

Değerli milletvekilleri, belki de bir çoğumuzun ilk defa duyacağı nadir toprak elementlerinden bahsetmek istiyorum ki adından da anlaşılacağı üzere nadiren bulunan doğal bir zenginliktir. Dünya genelinde yıllık sadece 170 bin ton üretilmektedir; üretiminin ise yüzde 80'ini, sahip olduğu 800

milyon ton rezervle tek başına Çin karşılaşmaktadır. Yani dünya piyasasını Çin elinde bulundurmaktadır. Öyle ki Çin, bu gücünü Kuzey Çin Denizi'nde hâkimiyet mücadelesi verdiği Japonya'ya karşı bir silah olarak da kullanmaktadır.

Adından da anlaşılacağı üzere nadir bulunan bu elementler havacılık, savunma ve uzay sanayisi, tıp sanayisi, uydu haberleşme, akıllı füzeler, yakıt hücreleri, fiber optik, lazer, sensör, x-ray görüntüleme, optik camlar, süper alaşımlar, bataryalar, katalizörler, petrol ve doğal gaz sondaj kuyuları, enerji depolama sistemleri, rüzgâr türbinlerinin motor ve jeneratörleri, hibrit otomobil motorları, elektrikli otomobiller gibi alanlarda kullanılmaktadır. Yakın zamana kadar bu alanda dışa bağımlı olan ülkemiz ise yeni keşifle birlikte piyasanın en etkili oyuncusu olma seviyesine yükselmiştir.

Eskişehir'e bağlı Beylikova ilçesi sınırları içinde yapılan çalışmalar neticesinde tam 694 milyon tonluk nadir toprak elementi cevheri keşfedilmiştir, bu da keşfettiğimiz bu cevherin bir numunesidir. Kim tarafından keşfedildi? Tabii ki Türk mühendisleri tarafından. Şimdilerde ise bu cevherin içerisinde bu elementlerin ayrıştırılması için tesisler yapılmaktadır. Tesislerin devreye girmesiyle birlikte Beylikova'daki bu maden alanından ağırlıklı olarak 10 element çıkarılacak, yıllık 570 bin ton cevher işlenecek, buradan 10 bin ton nadir toprak oksitleri elde edilecek ve bunun yanında 72 bin ton barit, 70 bin ton florit, 250 ton toryum çıkarılacaktır. Toryum, bildiğiniz üzere yeni nükleer teknolojiler için çok çok önemlidir. Peki, bu cevherden toryumu kim çıkartacak? Tabii ki Türk mühendisleri çıkaracak.

Yapılan bu keşfin önemi belki bugün için ülkemizde yeterince anlaşılmamış olabilir ancak bir noktaya özellikle dikkatinizi çekmek istiyorum. Avrupa Birliği Komisyonunun yayınladığı 207 no.lu Rapor'a göre bazı ham maddeler tedarik riski ve ekonomideki önemine göre "kritik ham maddeler" olarak kabul edilir. Kritik ham maddelerin en başında ise nadir toprak elementleri bulunuyor ki şu an için dünyanın en yüksek rezerve sahip 2'nci ülkesi konumundayız.

Değerli milletvekilleri, ülkeler arasındaki siyasi ve stratejik çekişmeler tedarik zincirinde büyük riskler oluşturmaktadır. Bununla birlikte, birçok sektörde kullanılmakta olan nadir toprak elementlerine olan talep, mevcut ve yeni teknolojik gelişmelere bağlı olarak sürekli olarak artacaktır. Evet, değerli milletvekilleri, Avrupa Birliği Komisyonu Raporu'na göre en kritik ham madde olarak belirtilen nadir toprak elementlerinde ülkemiz, 694 milyon ton rezervle, dünyanın Çin'den sonra 2'nci en büyük rezervine sahiptir. Bu keşif ülkemizin başarısıdır. Bu keşif Türk mühendisliğinin zaferidir. Bu keşif kurumlarımızın iftiharındır. Bu keşif üretime dayalı yeni ekonomik modelin ilk çıktılarındandır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

LÜTFİ KAŞIKÇI (Devamla) - Bu keşif yeni yüzyılın Türkiye Yüzyılı olacağına işaretidir. Bu keşif enerjide ülkemizi dışa bağımlılıktan kurtarmaya çalışan Cumhurbaşkanımızın ortaya koyduğu vizyonun eseridir. Bu keşif değerli devlet adamı ve bilim insanı Sadrettin Alpan'ın "İnsanı maden yaşatır." sözünün hayat bulmasıdır. Bu keşif MTA'nın kurucusu Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün hayalinin gerçekleştiğinin göstergesidir. Bu keşif Türkiye'nin ayak sesleridir; ayaklandık, geliyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle emeği geçenlere teşekkür ediyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ahmet Özyürek...

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA AHMET ÖZYÜREK (Sivas) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi'nin Ticaret Bakanlığı, Rekabet Kurumu ve Helal Akreditasyon Kurumu bütçeleri üzerinde Milliyetçi Hareket Partisi Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

İki yıldan fazla bir süre boyunca devam eden pandemnin ardından Rusya ile Ukrayna arasındaki savaş küresel ekonomik aktivitedeki yavaşlamayı hızlandırmıştır. Rusya-Ukrayna savaşının ekonomi üzerindeki çok boyutlu etkisi nedeniyle 2022 yılının ikinci çeyreğinde küresel ekonomiye dair riskler belirgin hâle gelmiştir.

Savaşın büyük Avrupa ekonomileri üzerindeki etkileri yüksek enerji fiyatlarının yanı sıra tüketici güvenindeki zayıflama, kalıcı tedarik zinciri kesintileriyle ve artan girdi maliyetleri kaynaklı imalat sanayisinde yaşanan ivme kaybı nedeniyle beklenenden daha olumsuz olmuştur. Küresel ölçekte yaşanmakta olan tüm bu olumsuz yöndeki gelişmelere rağmen Türkiye ekonomisi içinde bulunduğumuz yılın ilk yarısında yüzde 7,5 büyümeyle güçlü performansını devam ettirmiştir.

Küresel ekonomik gidişat üzerinde salgının ve savaş ortamının olumsuz etkileri yanında alternatif tedarikçi arayışı ve bölgeselleşme eğilimleri görülmektedir. Bu eğilimler ülkemizin küresel tedarik zincirleri içerisindeki konumu ve ihracat kapasitesinin artırılması için yeni fırsatlar doğurmaktadır. Dünya genelinde ekonomik bütünleşme süreçleri nedeniyle global ölçekte pazara giriş stratejileri yoğun bir şekilde uygulanmaktadır.

Ülkemizin sürdürülebilir ekonomik büyümesine ve toplumsal refahının artışına katkı sağlamak amacıyla girişimcilerimizin ve ihracatçılarımızın desteklenmesi önemlidir. Rekabet gücü ve katma değeri yüksek ürünlerin ihracat içerisindeki payının artırılması ve ihracatta ürün ve pazar çeşitliliğinin sağlanması, ülkemizin küresel değer zincirindeki konumunun güçlendirilmesi bakımından değerlidir.

Yine, ülkemizin küresel dış ticaret hacmindeki payının artırılması için e-ticaretin etkin bir e-ihracat kanalı hâline getirilmesi, bunun için de KOBİ'lerin ve mikro girişimcilerin e-ihracata ulaşmalarının kolaylaştırılması gerekmektedir. Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da yapılan değişikliklerin etkin şekilde uygulanması, e-ticaret pazar yerlerindeki esnaf ile mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin haklarının korunması bakımından önemlidir. Bu şekilde sektör içerisindeki rekabeti bozan ve sınırlandıran faaliyetler engellenerek sektörün sağlıklı bir şekilde büyümesi sağlanabilecektir.

İthalatın yerli üretim üzerinde neden olabileceği zararlar ve potansiyel tehditlere karşı yerli üretimin korunması önem arz etmektedir. Ara malı ithalatının azaltılması, yerli ara malı üretiminin ve kullanımının teşvik edilmesi gerek ihracatçının pazarlama kabiliyetinin yükseltilmesine gerekse sanayinin girdi tedarikinde etkinliğin ve güvenliğin sağlanmasına katkı sağlayacaktır.

Ek olarak, sürdürülebilir ekonomik büyüme hedeflerinin gerçekleştirilmesinde kooperatifçilik faaliyetlerinin önemi büyüktür. Kooperatiflerin ekonomik hayatın aktif kuruluşları hâline gelmesi için kooperatifçilik bilincinin artırılması ve kooperatifleşme faaliyetleri desteklemelerine devam edilmesi elzemdir.

Millî ekonomimizin güçlü ve güvenli olması, esnaf ve sanatkârlarımızın korunması ve güçlendirilmesiyle mümkündür. Ekim ayında duyurulan, esnaf ve sanatkârlara yönelik yeni finansman imkânları, esnaf ve sanatkârlarımızın rekabet güçlerinin ve kapasitelerinin artırılması noktasında fayda sağlayacaktır. Ek olarak, yeni destekleme modellerinin geliştirilmesi ve mevcut programlarda etkililiğin artırılmasıyla birlikte esnaf ve sanatkârlarımızın meslek standartlarında gelişme sağlanmalıdır. İhracattaki artışın sürdürülmesi, ithalatımızda etkin denetimin sağlanması ve toplumun

teknik düzenlemelere uygun, kalitesi yüksek ürünlere ulaşması için ürün güvenliğinin sağlanması ve tüketicinin korunması oldukça önemlidir. Zira, tüketicinin korunmasına ilişkin düzenlemeler ve yapılacak çalışmalar sadece tüketiciciyi değil, belirli standartta ve kalitede mal ve hizmet üretiminin sağlanmasıyla üreticileri ve dolayısıyla ülke ekonomisini de koruyacaktır. Bu sebeple, piyasadaki haksız şartların, aldatıcı reklamların ve haksız ticari uygulamaların denetlenmesinde etkinliğin artırılması sağlanarak tüketicinin irade bağımsızlığı temin edilmelidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Anayasa'mızın 167'nci maddesinin devlete açıkça piyasalarda doğacak tekelleşmeyi ve kartelleşmeyi önleme görev ve sorumluluğunu vermesi üzerine söz konusu görevin yerine getirilmesini sağlamak için Rekabet Kurumu teşkilatlanmasını sağlayarak 1997 itibarıyla faaliyete geçmiştir. Kurumun faaliyetlerinin temel çerçevesi 4054 sayılı Kanun'la belirlenmiştir. Rekabet Kurumunun faaliyet alanlarını temel olarak üç ana başlık altında toplamamız mümkündür. Bunlar; rekabet hukukunun uygulanması, rekabet savunuculuğu ve politika geliştirmedir. Piyasa mekanizmasının sağlıklı bir şekilde işlemesi, uluslararası rekabet gücünün artırılması, giriş engellerinin azaltılarak yatırım ortamlarının sağlıklı işletilmesinin temini için Rekabet Kurumunun faaliyetlerinde etkinliğin sağlanması ise önemlidir. Rekabet Kurumunun rekabet savunuculuğu faaliyetleri çerçevesinde kamu kurumlarına, sivil toplum kuruluşlarına, üniversitelere, özel sektöre ve tüketicilerin geneline yönelik rekabet hukukunun ve kurumunun tanıtılmasına ilişkin çalışmalar yürütmesi toplum bilincinin oluşturulması bakımından önem arz etmektedir.

Teknolojik gelişmeler ve dijitalleşme sürecinin hızlı ilerleyişi pandemi dönemiyle birlikte ivme kazanarak tüm sektörler açısından dönüşümün gerektiğini açıkça ortaya koymuştur. Kurum açısından bu durum, bilgi teknolojilerinin gelişimi karşısında ihlallerin tespitinin güçleşmesi, teknolojik ve endüstriyel gelişmelerle değişen iş yapma biçimlerinin takibinin zorlaşması gibi problemlerin ortaya çıkmasına yol açabilecektir. Bu nedenle, rekabet hukuku uygulayıcıları ve diğer rekabet otoriteleri ön alıcı bir yaklaşım benimseyerek dijitalleşme hususunda kurumsal inovasyonların gerçekleştirilmesi sorumluluğunu taşımaktadır.

Değerli milletvekilleri, küresel çapta gelişmeye devam eden helal ürün pazarının tüketici güvenini kazanarak büyümeye devam etmesini teminen helal ürün ve hizmetlerin belgelendirilmesi gerekliliği bulunmaktadır. Helal ürün ve hizmet ticaretindeki artışa karşılık, helal alanında çok fazla standardın bulunması nedeniyle üreticiler ürün pazarına göre birden fazla belge alma zorunluluğuyla karşılaşmakta ve bu durum maliyet artışlarına, en nihayetinde ise tüketicinin refah kaybına neden olmaktadır. Gerek ülkemiz özelinde helal akreditasyon alanında faaliyette bulunmak gerekse uluslararası platformdaki helal akreditasyon çalışmalarında Türkiye'yi temsil etmek ihtiyacına binaen Helal Akreditasyon Kurumu kurulmuştur. Kuruma başvuruların kabul edilmeye başlandığı Kasım 2019'dan günümüze kadar ülkemiz dâhil 23 farklı ülkeden 80 akreditasyon talebi gelmiştir. Akreditasyon güvencesi kapsamındaki helal belge sayısı ise 790'ı aşmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

AHMET ÖZYÜREK (Devamla) – Helal ürünün aynı zamanda güvenilir, temiz ve etik kurallara uygun olarak üretimi gerçekleştirilmiş bir ürünü ifade ettiğini bütün dünyaya tanıtmak elzemdir. Bu amaca yönelik olarak helal ürün ve hizmet alanındaki tüketici farkındalığının artırılmasını sağlayacak bilgilendirici faaliyetlerin düzenlenmesi gerekmektedir.

Ek olarak, Helal Akreditasyon Kurumunun ulusal ve uluslararası alanda bilinirliğinin artırılması ve küresel seviyede uyumlaştırılması, bir helal akreditasyon sisteminin tesisine yönelik diğer ülkelerin akreditasyon kuruluşlarıyla çok taraflı ve ikili iş birliği anlaşmalarının geliştirilmesi için çalışmalar

yapılması önemlidir. Böylelikle, helal ürün pazarında faaliyet gösteren ya da faaliyet göstermek isteyen ihracatçıların pazara girişleri önündeki engeller kaldırılacak ve helal ürünlerin uluslararası ticarete dolaşımını kolaylaştırılacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Süreniz tamamlandı, ilave süreyi verdim.

Sağ olun.

AHMET ÖZYÜREK (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Nevin Taşlıçay...

Buyurun.

MHP GRUBU ADINA NEVİN TAŞLIÇAY (Ankara) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Helal Akreditasyon Kurumu bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Bu vesileyle aziz Türk milletini ve yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

Kitlesel tüketim kültürü, tüketim alışkanlıklarını tek tipleştirmeye çalışsa da dünya üzerindeki tüketici davranışlarını biçimlendiren birçok etken vardır. Dinî inançlar bunlar arasındaki en etkili biçimlendiricilerden biridir. “Helal” kavramı tam da bu noktada üretim-tüketim ilişkisine büyük etki eden bir ölçüt olarak varlığını sürdürmektedir. Bugün dünya üzerinde helal tüketim hassasiyeti taşıyan potansiyel tüketici sayısı yaklaşık 2 milyar nüfusla dünya nüfusunun yüzde 25’ini oluşturmakta, dolayısıyla dünyadaki tüketici nüfusun dörtte 1’ine tekabül eden büyük bir ekonomiye denk düşmektedir. Bu tüketici gruplarında ilk olarak “helal gıda” kavramıyla başlayan hassasiyet, günümüzde tarım, lojistik, kimya, kozmetik, teknoloji ve turizm olmak üzere üretim-tüketim denkleminin neredeyse her alanına yayılmıştır.

Dünya nüfusunun çeyreği boyutundaki tüketici kitlesinin hassasiyetlerine mukabil İslam Ülkeleri Standartlar ve Metroloji Enstitüsü tarafından helal tüketim kriterleri belirlenmiştir. Helal Akreditasyon Kurumu belirlenen kriterler doğrultusunda bu büyük pazardaki akreditasyon işlemlerinin önemli bir aktörüdür. Helal sertifikalı ürün ve hizmet tüketme bilincinin dünya genelinde yaygınlaşması, potansiyel tüketici kitlesindeki nüfus artış hızının yüksekliği sebebiyle oluşan büyük tüketim potansiyeli iyi değerlendirilmelidir. Türkiye’nin jeopolitik konumu ve tarihî bağları nedeniyle bulunduğu coğrafyada helal belgelendirme alanında lider olma imkânının yüksek olması kurumun geleceği ve sağlayabileceği ticari getiriler açısından büyük bir avantajdır. Bu amaçlar doğrultusunda, Helal Akreditasyon Kurumunun dış paydaşlarından olan Ticaret Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Hazine ve Maliye Bakanlığıyla ortak bir program kapsamında KOBİ’lerimize sunulan helal belgelendirme desteği miktarı artırılarak devam ettirilmelidir. KOBİ’lere kuruluş aşamasından itibaren helal belgelendirmenin sağlayacağı ihracat fırsatlarına yönelik danışmanlık hizmeti sağlanmalı, bu alanlarda faaliyette bulunacak olan KOBİ’lere yönelik teşvikler uygulamaya geçirilmelidir.

Bunun yanı sıra, Türkiye henüz helal lojistik alanında yeterli olgunluğa erişmemiştir. Türkiye’de ulusal ve uluslararası düzeyde faaliyet gösteren lojistik firmalarına bu konuda küresel durum analiz desteği, ticari vizyon desteği ve teşvikler sağlanmalıdır. Coğrafi konum avantajımız değerlendirilerek Türkiye’nin dünya helal lojistik hizmetinin ana üssü olması hedefiyle çalışmalar yürütülmelidir.

Türk Devletleri Teşkilatı hepimizi gururlandıran ve geleceğe dair umutlarımızı pekiştiren bir birlikteliktir. Günden güne sıkılaşan ilişkilerimiz doğrultusunda ticari ilişkilerimiz de aynı oranda geliştirilmelidir. Bu noktada, nüfuslarında yüzde 70’ten yüzde 96’ya varan oranlarda potansiyel helal pazar tüketicisi olan Türk dünyasındaki kardeş ülkelerimizle ikili veya çok yönlü anlaşmalar

gerçekleştirilmeli, helal belgelendirme sahibi ürün ve hizmetlerin topluluk dâhilinde serbest dolaşıma girmesi de sağlanmalıdır. Helal ürünlerin ve hizmetlerin sağlıklı ve kaliteli olması tüm tüketici gruplarının bu alana talep gösterdiği bir duruma evrilmektedir. Bu yönelim doğru yönetilmeli, tanıtım, reklam stratejileri doğrultusunda tüketici pazarı genişletilmeli, helal pazarın ticaret hacminin büyümesine yönelik gayretler ortaya konulmalıdır. Helal Akreditasyon Kurumu, dış paydaşlar olan işletmeler ve kurumları bir araya getirmeli, bu organizasyonlarda ülkemizde var olan turizm potansiyeline helal turizm faaliyetleriyle katkı sağlayacak stratejik planlar hazırlanmalıdır.

İnançla ifade etmek isterim ki Türkiye her alanda 21'inci asrın yıldızı olacaktır. Bu doğrultuda hilalin merkezi Türkiye, helalin de merkezi olmalıdır.

Bu duygu ve düşüncelerle Genel Kurulu ve aziz Türk milletini tekrar saygıyla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Sadir Durmaz...

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA SADİR DURMAZ (Ankara) – Sayın başkan, değerli milletvekilleri; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizi izleyen aziz milletimizi saygılarımla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Cenab-ı Allah'ın muhteşem bir ölçü, nizam ve dengeyle yarattığı varlık âlemi olan dünyamızda, topraktan biten her türlü bitki, gökyüzünden indirilen su, toprak altından çıkarılan madenler ve doğal kaynaklar, hayvanlardan sağlanan iş gücü, besin veya endüstriyel kaynaklar hep yeryüzünün müstesna varlığı olan insan hayatının idamesi içindir. Tabiatın aktif bir parçası olan insan ekosistemin tüm unsurlarıyla dolaylı veya doğrudan etkileşim hâlinde olup insanın tabiata bakış açısı ve onunla geliştirdiği ilişki biçimi de kendisinin ait olduğu medeniyet kodlarıyla yakından ilgilidir. İçine doğup büyüdüğümüz medeniyet ve inancımız bize her şeyin bir ölçü ve denge içinde yaratıldığını, dengeyi bozmanın felaketlere gebe olduğunu, en önemlisi de tabiatın bize emanet edildiğini öğütler. Bu anlayış, hayatımızda doğaya saygı duyulan nice davranış biçimini oluşturmuş, kültürümüzde nice geleneği meydana getirmiştir. Ormana ağaç kesmeye giderken diğer ağaçlar görmesin diye baltanın ucunu bezle saran hassasiyet, ateşe odun atarken üzerinde karınca, börtü, böcek varsa yanmasın diye odunu yere vurarak ateşe atan naif düşünce hâlen Anadolu'da yaşatılmaktadır. Biz, topraktan geldiğimize inanırız ve topraktan gelen insanın topraktan koparıldığında kimliğini kaybedeceğini düşünürüz. Buna karşın modern anlayış, insanın doğa üzerinde tahakküm kurma hakkı olduğunu iddia etmiş ve bunun sonucunda mekanik ve matematik bir bakış açısıyla tabiatı bir makineye dönüştürmüştür. Doğaya hâkim olunarak ilerleme kaydedileceğini düşünen bu anlayış, doğal döngü içinde seyreden ve insanın fitratıyla uyumlu bir hayat tarzı yerine suni ve problem üreten bir hayat tarzı ortaya çıkarmıştır. Maalesef, Batı medeniyeti, ne Batı felsefesinde ne de Batı biliminde ekolojik bir bakışın gelişmesine imkân sağlamamıştır. Özellikle, sanayi devrimi sonrası dünyayı yer altı ve yer üstü tüm değerleriyle sömüren Batı medeniyeti bugün günah çıkarmaya çalışmaktadır. Dünyamız sömürülen, tüketilen yer altı ve yer üstü kaynakları nedeniyle iklim krizinin ağır tehditleriyle karşı karşıyadır. Mevsimler değişmekte, buzullar erimekte, su kaynakları kurumakta, toprak çöllerleşmektedir. Sadece mevsimsel değişimin bu ilk sonuçları bile dünyanın temel ihtiyaç maddesi olan su ve tarımsal ürünlerle ilgili bir kriz yaşayacağını ayan beyan ortaya koymaktadır. Özellikle, ülkemizin de içinde bulunduğu Akdeniz havzası, iklim değişikliğinin olumsuz etkilerine karşın en hassas bölgelerden biri olarak tanımlanmaktadır. Her geçen gün artan dünya nüfusunun aksine her geçen gün azalan kaynakların teşkil ettiği sorunların içerisinde en önemlilerinden biri de susuzluk ve kuraklıktır. Cennet vatanımız

da ne yazık ki sınırlı su kaynaklarıyla su stresi yaşayan ülkelerden biri durumuna düşmüştür. Gelen tehlike çok büyüktür ve fertten millete ve devlete kadar meseleye çok daha fazla duyarlı ve dirençli hâle gelmemiz kaçınılmazdır. Bu konuda Hükümetin 2017 yılında başlattığı Sıfır Atık Projesi büyük takdir ve beğeni toplamış, 2053 net sıfır emisyon hedefleri Türkiye'nin meseleye olan hassasiyetini ve kararlı duruşunu göstermiştir.

Bilhassa Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın bünyesindeki kuruluşlarla birlikte iklim değişikliğiyle mücadeleden sosyal konut projelerine, kentsel dönüşüm çalışmalarından erozyonla mücadeleye kadar çok geniş ve hayati öneme sahip alanlarda bilimsel temelli, geleceği anlayan ve planlayan bir projeksiyonla atıkları adımları takip ediyor, takdirle karşılıyoruz. En son Mısır'daki İklim Zirvesi'nde (COP27) ülkemizin ulusal katkı beyan hedefinin yüzde 41 olarak güncellenmesi, küresel mücadeledeki konumumuzu tahkim eden anlamlı bir adım olmuştur. Ayrıca, bizim de yerinde tanıklık ettiğimiz Mısır'daki COP27 toplantısında Türkiye'nin iklim kriziyle yaptığı mücadelede çalışmaları fevkalade bir sunumla ve açılan Türkiye standıyla başta katılımcı 197 ülke olmak üzere tüm dünyaya gösteren Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız Sayın Murat Kurum'u ve mesai arkadaşlarını, emeği geçen herkesi yürekten kutluyorum. Küresel iklim krizinin müsebbibi gelişmiş ülkeler de aynı hassasiyet ve samimiyetle çalışırlarsa inşallah dünyamızı çok daha güzel bir şekilde gelecek nesillere bırakabiliriz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; iklim değişikliğinin ne denli büyük bir problem olduğunu ve ülkemizin bu noktada dirençli ve yeniliklere açık bir şekilde, kararlı bir mücadele içerisinde olduğunu beyan ettikten sonra meseleye dair milliyetçi, ülkücü hareketin düşüncelerini ve yaptıklarını da anlatmak isterim. Milliyetçi, ülkücü hareket bu konuda ilhamını “Kıyamet anında olsanız dahi elinizdeki fidanı dikiniz.” diyen iki cihan serveri Hazreti Peygamber'in kutlu hadisinden ve kendini doğanın bir parçası görüp tabiatı hayatının merkezine alan muhterem ecdadımızdan almaktadır. “Yaratılanı severiz Yaradan'dan ötürü.” diyen Yunus Emre'nin veciz dizesini ilke olarak benimsiyor; insana, tabiata ve diğer mahlukata bahçesindeki ağaçları harap eden karıncaları dahi incitmeye çekinen Sultan Süleyman Han'ın hassasiyetiyle yaklaşıyoruz. Yeryüzünde gençlerini fidana benzeten, soyunu ağaçla, büyüklüğünü dağla, iltifatı gökyüzüyle tarif eden başka bir millete rastlayamazsınız. Biz tarihimizi bir ufuk gibi istikbale tutuyor, kadim kültür ve değerlerimizden aldığımız güçle geleceğe doğru emin adımlarla yürüyoruz. Cennetmekân Başbuğumuz Alparslan Türkeş Bey bize dokuz ışığın köycülük ilkesinde bu meseleye dair ipuçlarını vermiştir. Başbuğumuz Alparslan Türkeş Bey kaleme aldığı eserinde; dönemin şartlarından hareketle toprağın korunmasının, tarımsal uzmanlar yetiştirilmesinin, zirai uzmanlarla toprağın uzun ömürlülüğünün temin edilip ilahi nizama uygun bir şekilde, sürdürülebilir bir forma kavuşmasının gerektiğini ifade eder. Bununla beraber tarımsal alanların korunması, geliştirilmesi ve geleceğe taşınması adına hukuki düzenlemelerin şart olduğunu da ifade eder. Liderimiz, Genel Başkanımız, Sayın Devlet Bahçeli de bu meseleye dair şöyle net ve kalın bir çerçeve çizmiştir: “Bizim bir vatanımız, bir de dünyamız vardır. Biri olmadan diğersinin varlığı elbette anlamsızdır. Hem vatanımızı hem de içinde yaşadığımız gezegenimizi düşünmek, sorunlarını dert etmek, payımıza düşen sorumlulukları yerine getirmek durumundayız çünkü bizim milliyetçiliğimiz ekolojik dengenin sürdürülebilirliğine saygıyı gerektirir, çünkü bizim milliyetçiliğimiz çevre duyarlılığıyla eş anlamlıdır.” İşte, liderimizin çizdiği bu çerçeveden hareketle milliyetçi, ülkücü hareketin mensupları olarak bütün sorumluluk alanlarımızda yüksek bir çevre hassasiyeti gösteriyoruz. Partimizin Yerel Yönetimler Vizyon Belgesi olan “üretken belediyecilik” kapsamında üç hilal sancaklı belediyelerimizde sıfır atık ve iklim değişikliği şubelerinin kurulması için çalışmalarımızı başlattık. Gayemiz, bütün belediyelerimizde ve yerel yönetimler idaresiyle Türk milleti tarafından bize tevdi edilmiş her bir alanda iklim değişikliğinin boyutunu gözler önüne sermek ve Türk milletini bu krize karşı bilinçlendirmektir.

Bu sayede gelecek nesillere temiz, yaşanabilir, doğal ve kültürel değerleri korunmuş bir çevre bırakmak sağlıklı çevre ile kenti buluşturma yaklaşımımızın esasını teşkil etmektedir. Doğal kaynaklarımızın ve korunan alanlarımızın idamesi için gerekli düzenlemeleri yapıyor, çeşitli etkinliklerle yediden yetmişe herkese çevre bilinci aşlamaya gayret ediyoruz.

Türk gençliğinin çınar ağacı ve Türk milletinin gençlik pınarı olan ölkü ocaklarımız da bu konudaki faaliyetleriyle farkındalık oluşturmaya devam etmektedir. “Çevrecilik milliyetçiliktir.” anlayışıyla tabiatı “yeşil vatan” olarak tarif eden ölkü ocaklarımız yayımladığı raporlar, Ölkü Ocakları dergisinde sıklıkla yer verdiği iklim değişikliği konusu gibi adımlarla meseleye entelektüel ve bilimsel bir boyut katmaktadır. Özellikle Ölkü Ocakları dergimizin 205’inci sayısının “Çevre Bilinci Eşittir Vatan Sevgisi” kapak konusu ve manşetiyle yayımlanması, içeriğinde birbirinden kıymetli çalışmalar barındırması Ocağımızın çevre hassasiyetine verdiği önemin örneklerinden sadece biridir. Ölkü Ocakları Genel Merkezi çevre, bilim ve teknoloji birimi koordinatörlüğünde yurt dışında sıklıkla düzenlenen geri dönüşümü mümkün olmayan maddelerin temizlenmesi ve geri dönüşümü mümkün olan maddelerin ayrıştırılması etkinliği Ölkü Ocaklarında ruh ve karakter bulan her bir Türk gencine büyük bir çevre bilinci aşlamaktadır. Ölkü Ocaklarımızın her şart ve zeminde hatıra ormanı dikerek aziz şehitlerimizin adını yaşatıp ruhlarını şad etmesi, bunu da iklim dostu bilinçle yaparak mensuplarına yeşil bir hassasiyet kazandırması da Türk milleti tarafından büyük bir takdirle karşılanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ülkemizin geçmişten bugüne yaşadığı deprem felaketleri, yakın tarihimizde yaşadığımız depremler, sel baskınları, orman yangınları sosyal hayatı felç etmekle kalmayıp hayatın her alanına olumsuz etki eden Covid-19 pandemisi hepimize yaşadığımız şehirlerin hatta köylerimizin her anlamda dirençli hâle getirilmesinin ne denli önemli olduğunu göstermiştir.

Temelinde iklim değişikliğinin olumsuz etkileri yer alan söz konusu afetleri ve etkilerini en aza indirmek için verilecek mücadele bireyden millete ve devlete oradan da dünyanın tamamına yayılması şart olan küresel bir teyakkuz hâlini gerektirmektedir. İşte bu gerçekliklerden hareketle Bakanlığımızın, ilgili kurumlarımızın milliyetçi-ölkücü hareketin, Ölkü Ocaklarımızın, konuya duyarlı tüm sivil toplum kuruluşlarımızın attığı adımlar, ortaya koyduğu politikalar bir çığ gibi gelen iklim krizine karşı yine bir çığ gibi büyüyen direnç mekanizması olacaktır.

Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak kadim umdelere bağlı kalmakla beraber zamanın imkân, şart ve usullerini tatbik ederek insanı, tabiatı ve mahlukatı koruyacak, geliştirecek her türlü sürdürülebilir plan ve çalışmanın Cumhuriyet İttifakı ruhuyla yanında olduğumuzu beyan ediyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle sözlerime son verirken bütçemizin ülkemize, milletimize hayırlı olmasını diliyorum, Gazi Meclisimizi ve muhterem hazırunu saygılarımla selamlıyorum. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Hasan Kalyoncu...

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA HASAN KALYONCU (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ve bağlı kuruluşlarının 2023 yılı bütçesi üzerine Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz aldım. Yüce heyetinizi ve aziz Türk milletini saygıyla selamlıyorum.

Günümüzün konusu iklim değişikliği, küresel ısınma, emisyon azaltımı ve yenilenebilir enerji kaynaklarıyla ilgili Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı gerekli çalışmalarını yapmaktadır. Fakat iklim değişikliğinin gelecekte meydana getireceği etkileri konusunda önlemler almamız hayattır. Bu sebeple sürekli gündeme getirdiğimiz yağmur suyu kanalları ve kanalizasyonun birbirinden ayrılması konusu üzerine belediyelerin eğilmesi ve yağmur suyunu depolayarak belediyeler tarafından park, bahçe sulamalarında kullanılması sağlanmalı, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının

da bu konuda gerekli düzenlemeleri yapması gerekmektedir. Yapılacak yeni binaların hem iklim değişikliğine karşı dirençli şekilde hem de su hasadı yapılacak şekilde planlanması gerekmektedir. Aynı zamanda, belediyeler kayıp kaçak oranlarını düşürmeli, yeşil alan sulamalarında ve özellikle refüj ve kara yollarında yapılacak sulamalarda kapalı basınçlı damla sulama sistemleri kullanılmalıdır. Daha önce önerilerimiz arasında yer alan ve sıklıkla dile getirdiğimiz “suda sıfır kayıp kampanyası” yapılması gerekliliği Tarım ve Orman Bakanlığında karşılık bulmuş ve “suda sıfır israf seferberliği” başlatılmıştır. Bu seferberliğin alanı genişletilmeli, sıfır atık kampanyası yapıldığı gibi “suda sıfır kayıp kampanyası” başlatılarak suyumuzla sahip çıkmamız gerekmektedir. Sıfır atık kampanyası demişken, biz bu kampanyayı destekliyoruz fakat biz desteklemekle beraber atıkların kaynağa ayrıştırılması gerektiğini de söylüyoruz. Eğer kaynağa ayrıştırma yaparsak sosyoekonomik açıdan büyük faydalar sağlayacağı da ortadadır. İklim değişiminden ilk önce etkilenecek canlılar endemik türlerdir; bu endemik türlerin yaklaşık yüzde 40’ı da tıbbi aromatik bitkilerdir. Bu türlerin kaybı sadece biyoçeşitlilik açısından değil ekonomik açıdan da büyük zararlara sebep olacaktır. Doğal ekosistemde yaşanacak kayıplar toplum üzerinde doğrudan etki yapacaktır; bunun için “daha fazla yeşil ve daha az beton” demeliyiz.

Millet bahçeleri, ülkemize kazandırılan güzellikler arasında yer alırken, botanik bahçesi hüviyeti kazanmalıdır. Millet bahçeleri, botanik bahçesi gibi düzenlenir ve bu bahçelerde bölgenin yerel bitkileri kullanılırsa birçok fayda birden sağlayabilir. Özellikle, geniş arazilere sahip millet bahçelerinde iklimatik seralar oluşturulmalı, bölgeye özgü endemik türler için planlanmalı ve gelecekte yok olmaları için en iyi şekilde korunmalı ve denetlenmelidir. Aynı zamanda ilk ve ortaöğretimde okuyan gençlerimiz için de bir çevre bilinci oluşturmaya katkı sağlayacağı kanaatindeyiz. Daha önceki konuşmalarında da dile getirdiğim gibi şehirlerimizin tamamı hava koridorları açısından incelenmeli, hava koridorları oluşturulmalı, ısı adası oluşabilecek alanlar belirlenmeli ve bu alanlarla ilgili çalışmalar bir an önce başlatılmalıdır çünkü sıcaklık artışları, şehirlerde ısı adalarının oluşumunu artıracak ve bu alanlarda doğrudan sağlık sorunlarına neden olacaktır.

Bakanlığımız açısından bir başka önemli konu da deniz seviyelerinin yükselmesidir. Bir an önce bu yükselmeler öngörülerek kıyı şeritlerimiz, kültürel varlıklarımız buna göre şekillendirilmelidir. Önlem alınacak öncelikli alanlar belirlenmeli ve bu alanlarda ne tip önlemler oluşturulacağı da bir an önce planlanmalıdır. Deniz seviyesi yükselmesi, birçok şehrimiz ve vatandaşımız için büyük bir risk oluşturmaktadır. Bunların yanında 25 nehir havzasında havza yönetim planları yapılmış ve bu yönetim planlarının bir kısmı uygulamaya sokulmuştur fakat hâlen akarsularımız kirlenmeye devam etmektedir; bu durumun bir an önce önüne geçilmesi gerekmektedir. Günümüzde dahi birçok ilçemizde hatta ilimizde atık su arıtma tesisi bulunmamakta ve atık sular doğrudan akarsularımıza verilmektedir. Bunların yanında atık su arıtma tesisleri olan her işletmenin ve kurumun çok sıkı bir şekilde denetlenmesi gerekmektedir. Bu denetimlerin sadece atık su çıkışında değil aynı zamanda alıcı ortamlarda da yapılması gerekmektedir. Denetimler sadece sularımızda değil, çevreyi kirletebilme kapasitesine sahip her alanda yapılmalıdır.

Sayın milletvekilleri, vatan, toprağıyla suyuyla Türk milletine aittir; kutsaldır, korunması gerekmektedir, Türk milleti bu vatan toprağında ebediyen var olacaktır. Bu sebeple, bugün kullandığımız su, ektiğimiz toprak, yetiştirdiğimiz başak ve soluduğumuz hava Türk milletinin gelecek nesilleri için paylaşması gereken kutsallarıdır. Milliyetçi Hareket Partisinin çevreye yaklaşımı, Türk milletinin binlerce yıllık bütünlükçü bir evren anlayışının tezahürüdür. Merhum Başbuğ’umuz Alparslan Türkeş’in dokuz ışıkta ahlakçılık ilkesini açıklarken ifade ettiği gibi “Tabiat kanunlarıyla uyumlu olmak Türk ahlakının belirleyici unsurlarından biridir.” Başbuğ’umuz diyor ki: “Bizim ahlakçılığımızın dayanacağı temeller şunlardır: Türk ahlakı Türk geleneklerine, Türk ruhuna, Türk milletinin inançlarına uygun olacaktır. Türk ahlakı, hiçbir zaman tabiat kanunlarına aykırı olmayacak, tabiat kanunlarıyla da

bağdaşan birtakım temellere dayanmış bir ahlak olacaktır. Ahlakçılıkta gözeteceğimiz, araştıracağımız şeylerden biri de Türk ahlakının Türk milletinin yükselmesi, yaşaması ve korunmasını sağlamaya yarayacak esasları içinde toplaması olacaktır.” Sayın Genel Başkanımız Devlet Bahçeli, 8 Haziran 2021 tarihli konuşmasında aynı çizgiyi herkesin anlayacağı kadar açık ve veciz biçimde ortaya koymuştur. Muhterem Genel Başkanımızın ifadeleriyle söylersek “Bizim milliyetçilik anlayışımızda çevrecilik ana eksenlerden biridir. Çevre demek insanlığın çehresi, medeni olmanın çağrısı demektir. Çevre demek aynı zamanda vatan demektir. Çevreye hürmet çağın şifrelerini çözenin, huzurlu ve mutlu bir hayatın ilk şartıdır.”

Sayın milletvekilleri, Başbuğ Alparslan Türkeş ve liderimiz Devlet Bahçeli tarafından çizilen milliyetçi hareketin siyaset anlayışı nasıl şahsi çıkar heveslerini aşmayı emrediyorsa milliyetçi siyasetin vatan anlayışı da siyasi sınırları aşan bir derinliğe sahiptir. Başbuğ’umuzdan ve liderimizden aldığımız ilhamla tekrarlıyorum: Vatan haritalardaki bir hudut çizgisinden ibaret değildir. Bu vatanın kurdu, kuşu, deresi, gölü, denizi, havası ve toprağı –en kıymetlisi, bu toprağı- Türk vatani kılan bütün insanları hep birlikte millî vatani oluşturmaktadır. Tek bir çakıl taşı, tek bir insan veya tek bir ot, bir buğday başağı vazgeçilesi değildir. Çevre bilincimiz ile vatan bilincimiz birbirinden ayrılmaz. Toprağı ana vatandan ayırmak, birtakım insanları millî bütünden koparmak isteyen bölücüye nasıl hasım ve düşmansak vatan toprağını aşındıran erozyona da kirlenmeye de çölleşmeye de duyarlı ve uyanık durumdayız.

Son söz olarak, doğanın, doğal çevrenin sürekliliğine hassasiyet gösteren bütün insanlarımıza teşekkürlerimizi sunuyoruz ancak, güya çevre koruma duyarlılığıyla kitleleri devletle karşı karşıya getirmeye uğraşan çevresel terörün farkında olduğumuzun da altını çizmek istiyorum.

2023 yılı bütçesinin milletimize ve devletimize hayırlı olmasını diler, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlarım. (MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Ayşe Sibel Ersoy...

Buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA AYŞE SİBEL ERSOY (Adana) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurul görüşmelerinde Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ve İklim Değişikliği Başkanlığının bütçeleri üzerinde konuşma yapmak üzere Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunuyorum. Bu vesileyle, Gazi Meclisimizi ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Kıymetli milletvekilleri, insanlığın doğanın bir parçası olmak yerine doğaya tahakküm ettiği bir dönemdeyiz. Teknolojinin gelişmesiyle birlikte üretim kolaylaşmış, bu durum aynı zamanda tüketimi de artırmıştır. Üretim ve tüketim odaklı yaşam trendleri, kaynakların kendisini onarma, yenileme hızını aştığı gibi bir yandan da havaya, suya, toprağa yüksek oranda zararlı emisyon ve atıkların bırakılmasına yol açmıştır. Bu durumdan, yine en çok insanlığın kendisi zarar görmüş ve ne yazık ki görmeye de devam etmektedir. 20’nci yüzyılın ikinci yarısında görülen büyük çaplı hava kirliliği, kimyasal kirlilik gibi hadiseler sonrasında, dünya kamuoyunda seslerin yükselmesi liderleri bir araya getirmiş ve çevremizin, doğamızın, su kaynaklarımızın, ozon tabakasının, iklim sistemimizin korunması noktasında birçok uluslararası sözleşmenin geliştirilmesi sağlanmıştır. Ancak biliyoruz ki sözleşmeler genel hükümler içeriyor; “İklim değişikliğiyle mücadele veya uyum noktasında kim ne yapacak, nasıl yapacak, hangi zamana kadar yapacak veya ne oranda emisyon azaltımı sağlayacak?” gibi uygulama hususları yer almıyor. Bu nedenle, belirlenen periyotlarda sözleşme taraflarının bir araya geldiği bu platformlara kısaca “COP” deniliyor. Kimi sözleşmelerde bu toplanma sıklığı iki yılda bir olurken iklim değişikliği

alanında ise düzenli olarak her yıl yapılıyor. Yine, COP toplantılarında sadece kararlar alınırken kimi toplantılarda Kyoto Protokolü ve Paris Anlaşması gibi daha önemli sonuçlar da çıkabilmektedir. Japonya'nın Kyoto şehrinde düzenlenen 3'üncü Tarafflar Konferansı'nda Kyoto Protokolü doğmuştu. Bu protokolün amacı, kısaca, gelişmiş ülkelerin emisyonlarının belirli oranda azaltılmasıydı. Akabinde, 2015 yılında Fransa'nın Paris şehrinde yapılan 21'inci Tarafflar Konferansı'nda ise çerçeve sözleşmenin 2020 yılı sonrasını şekillendiren Paris Anlaşması doğdu. Hepimizin malumu, bu çatı altında, geçtiğimiz yıl ekim ayında Paris Anlaşması'na ülke olarak taraf olduk. Bu sene de Tarafflar Konferansı'nın 27'ncisi düzenlendi, ev sahipliğini ise Mısır yaptı. Burada alınan kararların dünyayı ve ülkemizi ilgilendiren yönlerine kısaca değinmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, yıkıcı hadiselerin sayısı, şiddeti ve etkisi artıyor; hâliyle, dünya kamuoyu çözüm odaklı kararlar bekliyor. Pandemiyle birlikte, Rusya-Ukrayna geriliminin yol açtığı enerji ve gıda krizleri ile enflasyonist durumlar hâlen etkisini sürdürmekte. Bu durum, ülkelerin fosil yakıt bağımlılığını sonlandırmasını da engelledi. COP'larda fosil yakıt kullanımının azaltılması hedefiyle, iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum eylemlerinin harekete geçirilmesi için ihtiyaç duyulan finansman akışını hızlandıran karar veya politikaların çıkması bekleniyordu.

Küresel iklim değişikliğiyle Dünya Meteoroloji Örgütü ve Birleşmiş Milletler Çevre Programı tarafından hazırlanan bilimsel temelli sunulan raporlar COP öncesi yayınlanarak çıkacak olası kararlara katkı sunması amaçlanmıştı. Dünya Meteoroloji Örgütünün 6 Kasım'da yayınladığı 2022 Küresel İklim Görünümü Geçici Raporu, 2015-2022 döneminin kayıtlardaki en sıcak sekiz yılı barındırdığına -Pasifik'te yaşanan "La Nina" denilen hava akımının ki bu, küresel sıcaklığı geçici olarak düşürücü etki yapan bir hadise- içinde bulunduğumuz 2022 yılının da kayıtlardaki en sıcak beş veya altıncı yılı olabileceğine, artan sera gazı emisyonları dolayısıyla da sıcaklık artışının sanayi öncesi döneme kıyasla artı 1,15 santigrat derece daha fazla olmasına yol açtığına dikkatleri çekti.

Benzer şekilde, Birleşmiş Milletler Çevre Programı da emisyon uyum ve açık raporlarını yayınladı. 27 Ekim'de yayınlanan Emisyon Açığı Raporu, kısaca, hâlihazırda verilen tüm taahhütlere uyulsa dahi yüzyılın sonunda oluşması beklenen sıcaklık artışının 2,4 ila 2,6 santigrat derece olacağına vurgu yaptı. 1 Kasım'da yayınlanan Emisyon Uyum Raporu ise uyum için ihtiyaç duyulan finansmana odaklandı. Raporda, özetle, gelişmekte olan ülkelere yapılan finansal akışların olması gerekenden 5 ila 10 kat daha düşük olduğu; 2030 yılına kadar yıllık bazda ihtiyaç duyulan finansın 160 ila 340 milyar, bu değer 2050 yılına kadar ise 315 ila 565 milyar dolar olacağı dile getirildi.

COP27'de alınan en önemli karar ise hiç kuşkusuz, iklim değişikliği etmenlerinden oluşan zarar ve kayıpların telafisi için bir fonun kurulması oldu. Aslında, bu konu COP gündemine son anda girebilmişti. Bu fonun iklim değişikliğine etkisi neredeyse olmayan ancak değişimin tetiklediği afetler karşısında son derece kırılgan olan ülkelerin yaşadığı kayıpları telafi edecek olması memnuniyetle karşılandı ancak bu fona kim, ne derece katkı sunacak, fondan hangi ülkeler istifade edecek, izleme ve denetimi kim yapacak gibi birçok soru gündeme geldi. Bu teknik detayları çalışmak üzere de bir geçiş komitesinin kurulması kararlaştırıldı. Bu konu, uzun süredir müzakere edilmesine karşın, özellikle iklim değişikliğinde başrol oynayan gelişmiş ülkelerin tarihsel sorumluluklarını gün yüzüne çıkarma ihtimaline karşı sürekli engelleniyordu. Burada kısa bir hatırlatmada bulunmak istiyorum: Yapılan değerlendirmelere göre atmosfere şu ana kadar salınan karbon emisyonlarının yüzde 25'inden Amerika Birleşik Devletleri, yüzde 22'sinden Avrupa Birliği, yüzde 13'ünden Çin, yüzde 7 mertebesinde ise Rusya sorumlu; ülkemizin tarihsel sorumluluğu ise on binde 7 gibi oldukça düşük bir değer. Bu kararı, şahsen, hakkaniyetli uygulanması hâlinde "kirleten öder" ilkesiyle uyumlu olduğundan destekliyorum. Aynı şekilde "iklim adaleti ve kimseyi geride bırakmama" düşünceleriyle son derece isabetli bir karar olduğunun da altını çizmek istiyorum.

Sayın milletvekilleri, ülkemiz iklim değişikliğinden en çok etkilenmesi beklenen Akdeniz çanağında yer alıyor. Yıkıcı afetlerin sayısı ve etkisi her geçen gün artıyor. Ülkemizin daha önce çeşitli gerekçelerle iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum için geliştirilen Yeşil İklim Fonu'ndan istifade etmesi önlenmiş olmasıyla artık bu haktan yararlanması gerektiğini düşünüyor; halkın iradesini temsil eden Gazi Meclisin de bu konuda gerekli desteği sunacağına inanıyorum.

Son olarak, başta Çevre, Şehircilik ve İklim Bakanımız Sayın Murat Kurum olmak üzere, Başmüzakerecimiz ve Bakan Yardımcımız Profesör Doktor Mehmet Emin Birpınar'a gösterdikleri gayret için tebrik ve teşekkür ediyorum. Ayrıca, ülkemiz, milletimiz ve çevremizin öncelikleri dâhilinde müzakereleri titizlikle takip eden Türk "Pavilion"umuzda birçok etkinliğe ev sahipliği yaparak büyük beğeni alan, ülkemizin çevre yönetimi ve iklim değişikliğiyle mücadele alanında gösterdiği başarılı uygulama örneklerini dünya ülkeleriyle paylaşan tüm yetkililerimize ve temsilçilerimize gönülden teşekkür ediyor, 2023 yılı merkezi yönetim bütçesinin ülkemize, milletimize hayırlara vesile olmasını temenni ediyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Ali Kenanoğlu.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bütçesi üzerine partimiz adına söz aldım, bu konuda görüşlerimizi aktaracağız.

Tabii, enerji meselesi bir bütün olarak politik bir meseledir. Meseleyi "politikaüstü" ya da "siyasetüstü" gibi sözlerle karşılamak doğru değildir çünkü sizin enerjide nasıl bir üretim tekniğini belirleyeceğimiz, önceliğimizin ne olduğunu belirleyen sizin siyasi yaklaşımlarınızdır. Dolayısıyla iktidarın tümüyle siyasi yaklaşımları, siyasi öncelikleri enerji politikalarındaki yaklaşımını da ortaya koymaktadır. Enerjinin kimin için, ne kadar ve nasıl üretildiği de tamamen politik bir meseledir ve -dediğim gibi- tercihlere bağlıdır.

Şimdi, şöyle bir bakış açısı var: Yani, siz bu enerjiyi halk için kamucu bir yaklaşımla mı üretiyorsunuz ve tüketime sunuyorsunuz yoksa sermayenin kâr kâr hırsını karşılamak için mi bu enerji politikalarını ele alıyorsunuz? Mesele burada düğümleniyor. Amaç, şirketleri, bir avuç yandaşı zengin etmek mi, onların gelirlerine gelir katmak mı yoksa toplumun enerji ihtiyacını karşılamak mı? Bu anlamdaki bakış açısı tümüyle enerji politikalarını da ortaya koyuyor. Türkiye'nin elektrik üretiminin sadece yüzde 16'sı kamunun elindedir, onun dışındakinin tümü özel sektördedir ve dağıtımın tamamı neredeyse şu anda özel sektörün elindedir. Dolayısıyla kamucu ve toplumcu bir bakış açısını enerji politikalarında görmek mümkün değildir.

Şimdi, Türkiye'de 48 milyon -yaklaşık tabii, küsuratları var bunun, 48 milyon- elektrik abonesi var. Bu abonelerin toplamda yüzde 83'ü meskenlerden oluşuyor, yüzde 83'ü. Peki, bu yüzde 83'ün tüketimdeki payı ne? Bunun tüketimdeki payı yüzde 24. AVM'lerin, sarayların ve kamu kurumlarının binalarının abonelikteki oranı yüzde 14 ama tüketimdeki karşılığı yüzde 25. Şimdi, bakıyoruz, Sayın Bakan zaman zaman halka tasarruf tedbirleri öneriyor fakat hiç oraya, buraya gerek yok, şurada Halkla İlişkiler Binası yani bizim milletvekillerinin odalarının olduğu binalara gidiyorsunuz -ki bu son yapılan binalardan bir tanesidir- gündüz elektriği açmadan içeride duramıyorsunuz yani binalar karanlık. Dolayısıyla bu binalar yapılırken... Son süreçte yapılmış bir binadır, eski bir bina değildir. Yine, kamu binalarına gidiyoruz, oralarda da gündüz elektrik yakmadan, elektriği açık olmadan hiçbir şekilde aydınlanmak mümkün değil. Yani, vatandaşa bu tür tavsiyelerde bulunurken önce devletin, iktidarın

kendisi bu tür yapıları, bu tür mekânları, kamunun kullandığı toplu kullanım alanlarını, özellikle, günümüz koşullarında, günümüz teknolojisi içerisinde, çok fazla sarfiyat olmadan, elektrik tüketimi çok fazla yapılmadan oluşturabilecek şekilde dizayn etmesi gerekirken maalesef, bu böyle.

Tabii, Türkiye bir AVM cenneti ve AVM'lerdeki enerji tüketimini, elektrik tüketimini hepimizi görüyoruz yani tüm Türkiye'deki konutların tükettiği elektrikten daha fazla elektrik buralarda tüketiliyor. O nedenle, hani deniliyor ya: "Nükleer santrale ihtiyacımız var, bizim elektrik ihtiyacımız var." diye. Ya, elektrik ihtiyacımız filan yok, yeter ki siz tasarruf tedbirlerini alın, yeter ki siz bu israfı ortadan kaldırın, yeter ki siz bir avuç yandaşı zengin etmekten vazgeçin. Eğer, siz, dağıtım şirketlerine olan denetimi yerine getirseniz, dağıtım şirketleri kendi görevlerini yerine getirirse, elektriğin alınıp iletilmesi noktasındaki kaçaklar, kayıplar ortadan kaldırılrsa yüzde 10'un üzerinde tasarruf sağlıyorsunuz ve bu tasarruf Akkuyu Nükleer Santrali'nin tam faaliyetli üretiminde elde edilecek elektriğe denk gelen bir şey yani Akkuyu Nükleer Santrali'ne ihtiyaç yok; Sinop'takine hiç yok. Ama bakış açısı bu olmayınca işte, politik tercihler bütünüyle bu tutumu ortaya koyuyor.

Şimdi, değerli arkadaşlar, elektriğin üretiminde, bir de burada -iktidar milletvekilleri de çok iyi ifade ettiler- sürekli yenilenebilir enerji oranını ne kadar yükselttiğimizi söylediler. Sayın Bakan da Komisyonunda, yanılmıyorsam, yüzde 50'nin üzerine çıkarıldığını söyledi. Kurulu güç anlamında doğru ancak şu anda elektrik üretimi anlamında yenilenebilir enerjinin payı yüzde 32,27 megavattır. Dolayısıyla, o, yüzde 50'liler oranında filan değil; birincisi bu. İkincisi, yenilenebilir enerji ne demek yani "temiz enerji" diye ifade edilen bu enerji ne demek? Yani siz bir aracı, bir otomobili ulaşım için kullanabilirsiniz, o zaman faydalıdır ama bir toplumun, bir topluluğun üzerine sürerseniz bu bir katliam aracı hâline dönüşür. Siz JES'leri, HES'leri, GES'leri, RES'leri, BES'leri, bütünüyle yenilenebilir enerji kapsamında sunmuş olduğunuz bu enerji alanlarını siz, kendi elinizle bir felakete dönüştürdünüz. Buralar, bu alanlar şu anda yenilenebilir enerji kapsamında değil.

Şimdi, JES'ler yani jeotermal kaynaklardan elektrik üretilmesi, baktığımız zaman evet, elektrik... Burada ne oluyor? 1.000 ila 3.500 metre arasındaki bir derinlikten sıcak su çıkartılıyor, bunun üzerine elektrik elde ediliyor ve daha sonra bu suların geri pompalanması lazım, deşarj edilmesi lazım, geri verilmesi lazım o toplama havuzundaki kuyuya. Peki, bu denetliyor mu, bu yapılıyor mu? İşte bu yapılmadığı zaman o JES'ler bir felakete dönüşüyor, Türkiye'deki durum da budur yani Türkiye'de şu anda JES'lerin yenilenebilir enerji kapsamında olması mümkün değildir. Bir taraftan tarım alanlarına yapılıyor, bir taraftan yerleşim yerlerinin yakınlarına yapılıyor -ki bunların katiyen olmaması gerekiyor ama diğer taraftan da dediğim gibi, o çıkan atığın, o sızının tekrar aynı derinliğe gönderilmesi gerekiyor ama bu yapılmıyor. Niye? Çünkü maliyet çok yüksek. O nedenle, özel sektör, şirketler bunu yapmıyorlar ve siz de bunu denetlemiyorsunuz, ondan sonra da buraya çıkılıyor, deniliyor ki: Bu kadar yenilenebilir enerjimiz var. Ya, yenilenebilir enerji kapsamında, YEKDEM kapsamında buraları destekliyorsunuz, para aktarıyorsunuz. HES'ler var, HES'ler. Türkiye'de şu anda küresel ısınmadan kaynaklı olarak 2021 yılında HES'lerden üretilen elektrik düştü. Niye düştü? Su yok, su yok yani. O nedenle, bütünüyle bu beton yığınlarını da bize "yenilenebilir enerji" diye yutturmaya çalışıyorsunuz. Bu doğru değildir.

Diğer taraftan ne oldu? Diğer taraftan şu oldu: Kasım 2020'de buradan bir yasa geçti, benim de üyesi olduğum Enerji ve Tabii Kaynaklar Komisyonundan. Ya, isyan ettik, bütün kamuoyu isyan etti, dedik ki: "Ya, atık lastiklerin yakılmasından elde edilen enerjiye, 'yenilenebilir enerji' denmez. Bunlara YEKDEM kapsamında bir destekleme olamaz, bu mümkün değildir." Sayın Elitaş Komisyon Başkanıydı ve dedi ki: "Ya, haklısınız." İçeride bir sürü müzakere ettik, "Haklısınız." dedi. Sayın Bakan Yardımcıları da vardı "Bu konuyu en kısa zamanda bir torba yasayla düzeltereğiz." dediler. Düzeltildi mi? Düzeltildi, hâlâ atık lastiklerin yakılmasından elde edilen enerjiye biz "yenilenebilir enerji" diyoruz, ondan sonra da buraya çıkıyorlar, diyorlar ki: Şu kadar yenilenebilir enerjimiz var, bu

kadar çağ atlıyoruz, bu kadar ileri teknolojiyle elektrik üretiyoruz, enerji üretiyoruz, Türkiye’de devrim yapıyoruz. Ya, sizin devrim anlayışınız bu işte yani atık lastiği alıp yakıyorsunuz, buna da “devrim” diyorsunuz.

Dolayısıyla değerli arkadaşlar, bu YEKDEM’in kapsamının ve “yenilenebilir enerji” kavramının tümüyle gözden geçirilmesi gerekiyor. Biz bununla ilgili kanun teklifi verdik işinizi kolaylaştırmak için, bu atık lastiklerden elde edilen enerjiye, biyokütle enerjisine “yenilenebilir enerji” denmesin ve YEKDEM kapsamından çıkarılsın diye kanun teklifi de verdik, o da dikkate alınmadı.

Dolayısıyla şudur arkadaşlar: Türkiye’nin, elektrik üretimine yetecek derecede kurulu gücü vardır ve burada, Türkiye’de kaynak olarak da nükleer santraller başta olmak üzere bu ucube yatırımlara ve ucube işlere gerek yoktur.

Sayın Bakan, birlikte Hamburg’daydık, enerji fuarına gittik. Enerji fuarında, siz, tabii, göreviniz gereği açılışlara katıldınız, biz oraları dolaştık. Şimdi, burada deniliyor ki...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Bitiriyorum Başkan.

...“Almanya nükleer santrale geri dönme kararı aldı.” Ya, onlar mevcut santrallerini “Açalım mı?” diye düşünüyorlar. Peki, Avrupa nereye yatırım yapıyor? Hidrojene yatırım yapıyor yani “Hidrojen üzerinden enerjiyi nasıl elde ederim?” yatırımı yapıyor. Peki, siz ne yapıyorsunuz? Siz Avrupa’nın düşündüğü şeye yatırım yapıyorsunuz yani nükleer santrale yatırım yapıyorsunuz, atık lastik tesislerine yatırım yapıyorsunuz yani desteklemeniz gereken yeni teknolojiler olması gerekirken siz hâlâ Taş Devri dönemindeki uygulamalara yatırım yapıyorsunuz. Artık onlar kalmadı, bununla övünmeyin, Avrupa’yı da örnek göstermeyin. Biz o fuarda tümünü gezdik, tümünü gördük, asla böyle bir uygulama yok, tümüyle halkı yanıltıyorsunuz, toplumu yanıltıyorsunuz. Çözüm, yerinde ve yenilenebilir temiz enerjidir. HDP olarak biz bunu sağlayacağız. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Muazzez Orhan Işık.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Teşekkürler.

AKP-MHP iktidarı ülkede var olan sorunları çözmek yerine daha da büyük sorunlar yaratarak unutturma siyaseti yapıyor. Toplumsal barış, demokratik bir yaşam yerine savaşta, halk için doğal ve yenilenebilir enerji üretmek yerine nükleer enerjide ısrar ediyor. Türkiye’de nükleer tehlikenin her geçen gün arttığını, bu nükleer enerji üretimi hevesinin doğayı ve toplumu tehlikeye attığını defalarca ifade ettik. Rusya ve NATO’nun Ukrayna’da devam eden savaşı, nükleer santrallerin ve nükleer silahların tüm dünyaya insanlık için nasıl bir tehlike oluşturduğunu bir kez daha hatırlattı.

Devletlerin gizlediği verilere rağmen, ABD’de 169, Japonya’da 23, Rusya’da 205, İngiltere’de 17 ciddi nükleer kaza kamuoyuna yansımıştır. Öte yandan, radyoaktif atıkların toplum sağlığını nasıl tehdit ettiği kanser vakalarının artışında görülmektedir. Türkiye’nin 15 Temmuz dâhil darbeci siyasal kültürü, sabotaj riskleri, deprem olasılıkları bir yana, Bartın, Soma, Ermenek gibi katliamlardaki ihmaller zinciri tehlikenin boyutlarını göstermektedir. Geçtiğimiz 14 Ekimde ihmal ve tedbirsizlikten dolayı Bartın’da maden katliamında yine onlarca canımızı yitirdik. Doğayla uyumlu, yenilenebilir enerji üretmek varken nükleer enerjide ısrar etmeniz halkın ihtiyaç ve yararına değil saray şürekâsı ve yandaşlarınızın ihtiyaçları içindir. Biz, sizin yaşam ve doğa düşmanı bu nükleer santral projelerinize son vereceğiz. Yatırım ve teşvik bütçelerini ekolojik rehabilitasyon ve ormanlaşmaya harcayacağız.

Değerli milletvekilleri, Türkiye’de enerji dışı bağımlı, piyasanın insafına bırakılmış ve denetimsizdir. İktidarın ranta dayalı, halk düşmanı ekonomi ve enerji politikaları her şeyin fiyatını artırmıştır. Bu hafta açıklanan üretici enflasyonu yüzde 136’dır. Elektrik ve doğal gazda ise yüzde 442 oranında zam açıklanmıştır. Bu soygun düzeninde iktidar yurttaşların ve küçük esnafın cebine el atmıştır. AKP düzeninde akaryakıt istasyonları, yandaş enerji şirketleri ve GSM operatörleri gibi kurum ve kuruluşlar vergi tahsildarlığına dönüştürülmüş; dünyanın hiçbir yerinde olmayan fahiş oranlarla faturalar üzerinden vergi tahsil edilmektedir. Halk vergi ve zam yükü altında ezilirken dev şirketler, enerji tekelleri, bankalar, yandaşlar servetlerine servet katmaktadır.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu yurttaşlardan fatura bedeli dışında sayaç kontrol, ödeme bildirimini, teknik kalite ölçüm, ihbar bırakma, sayaç sökme takma gibi ilave ücretlerle âdeta soygun yapmaktadır. Halka hizmet değil, eziyet edilmektedir. Faturasını ödeyemediği için doğal gazı kesilerek sokakta bırakılan hane sayısı yüz binleri geçmiştir. Elektrik ve doğal gaz faturaları Türkiye tarihinin hiçbir döneminde kira fiyatını geçmemiştir. Sayenizde konut ve iş yerlerinin faturaları kira bedelini geçti. İşte, özelleştirme ve soygun politikalarımızın fotoğrafı bu; iyi bakın, bir esnafın size karşı isyanının resmidir bu. Ortalama bir hanede minimum tüketilmesi gereken 210 kilovatsaatın bedeli 550 TL’yi geçmiştir. Vatandaş bu faturayı nasıl ödesin; sadece elektrik değil ki, suyu, telefonu, interneti, doğal gazı var? Diğer fosil yakıtlara göre daha temiz olan doğal gaz hâlâ birçok il ve ilçeye ulaştırılamamıştır. Kömür fiyatlarındaki fahiş artış doğal gaz ihtiyaçlarını daha da artırmıştır. İnsanca yaşamak için en temel ihtiyaçlar olan kalemlerde yüzde 400’ü aşan zamlarla, ekonomik krizle insanları işsiz, gelirsiz, faturasını ödeyemez duruma getiren iktidar, halka soğuk ve karanlık kışları yaşıyor. Ülkenin başına karabasan gibi çöken iktidarınız, bu kara kışta hanelerde yaşanan trajedilerden habersiz. Halkın karşısına çıkacak yüzünüz varsa esnafı dolaşın, evleri gezin, bu ülkeyi nasıl viraneye çevirdiğinizi görün. Gerçi umurunuzda olsaydı bu talan düzenini kurmazdınız. Sosyal bir devlette enerjiye ulaşmak temel bir haktır. Ancak amacınız halkın ihtiyacını karşılamak değil.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Devamlı) – İcraatınız; doğanın talanı, yaşam alanlarının kâr ve para hırsıyla ranta ve yandaş şirketlere peşkeş çekilmesidir. Doğayla uyumlu, yenilenebilir enerji yerine, ekolojik tahribatı amaç edinen bir iktidar var; tek derdiniz para ve rant. AKP Kürt coğrafyasında da HES’lerle hem bir ekolojik kırım yapmakta hem de bu iş için seçtiği yerlerde bir tarihî kültür ve hafıza kırımını amaçlamaktadır. İktidarın “Enerji ihtiyacı var.” söylemi bir manipülasyondur. Önceliğiniz, yenilenebilir, halkın yararına ve temiz enerji üretmek olmamıştır. Hasankeyf’te, Zilan’da, tarihî Şırnak’ta, Dersim’de, Kaz Dağları’nda ormanları, her yerde madenleri ve nehirleri talan eden ekolojik kırım siyaseti var.

Biz geldiğimizde sizin doğa düşmanı, kâr odaklı anlayışınızla yoksuldan alıp yandıya aktaran düzeninizi bozacağız; savaşa ve saraya endekslı kurduğunuz bu düzende halkın emeğini sömüren, ekmeğini çalan, geleceğini karartan yoksulluk ve talanla döndürdüğünüz çarkınızı durduracağız.

Saygılarımla. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Mahmut Celadet Gaydalı...

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MAHMUT CELADET GAYDALI (Bitlis) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım. Sizleri ve kamuoyunu saygıyla selamlarım.

1935 yılında Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu maden ve ham madde kaynaklarını araştırmak, rezerv ve tenörlerini tespit etmek, ekonomiye kazandırmak amacıyla kurulmuş önemli bir kurum olan MTA maalesef bugün sermayenin ve emperyalist güçlerin ihtiyaçları doğrultusunda hizmet veren bir yapı hâline dönüştürülmüştür. Bu ülkenin en temel ve acil ihtiyaçlarından biri enerjidir. Enerjide dışa bağımlı bir ülkeyiz ve ülkenin sahip olduğu enerjileri açığa çıkarmak için MTA'nın ciddi çalışmalar yapması gerekiyor. Bugün, jeotermal enerji, önemli ve özellikle ekonomiye kazandırılması gereken temiz bir enerji kaynağı iken ihmal edilmektedir.

Bakınız, doğu ve güneydoğuda, Van, Bitlis, Iğdır, Erzurum ve Ağrı gibi illerde jeotermal enerjiden yararlanarak hanelerde ısınmayı sağlayabilmek mümkün iken MTA sermayenin talepleri doğrultusunda sadece maden araştırması yapıyor. Bitlis'te milyonlar harcayarak saray yaptıracağınıza hanelerin daha ucuza ısınmasını sağlayacak enerji kaynaklarına yönelerek hem bölge insanının ucuza ısınmasını hem de ekonomik açıdan tasarrufu sağlayabilirsiniz ama doğal gaz özendiriliyor. Bunun için de "Bu bütçeler halkın değil sermayenin bütçesi." diyoruz. Bitlis'te, Van'da, Iğdır'da, Erzurum'da, Ağrı'da yaşayan halklarımız, MTA görevini yapmadığı için ucuza ısınamıyorsunuz. Örnek olarak Afyon gösterilebilir, jeotermal enerji sayesinde hanelerin ısınma maliyeti doğal gaza göre üçte 1, kömüre göre beşte 1'den daha ucuz fiyata geliyor. Bölge müdürlükleri işlevsizleştirilmiş olduğundan bu çalışmalar yapılamıyor. Genel Müdürlükte 1.865 personel varken 12 bölge müdürlüğünde toplam 866 personel çalışıyor. Bu nasıl bir iştir? Bu kadroların çoğu da MTA'da araştırma yapacak mühendis kadroları değil. MTA'daki mühendisler kölelik düzeninde çalıştırılıyor. Genel Müdürlüğün hizmet alımı yoluyla mühendis istihdamı ihalesi tam bir trajedidir. Yargı bu uygulamayı durdurmasına rağmen MTA, kanununun arka yolundan dolanmayı tercih ediyor. Biz, MTA'nın gerçekten daha işlevsel bir hâl almasını istiyoruz. Bu da ancak nitelikli ve güvenceli kadro anlayışıyla gerçekleştirilebilir. Mühendislerin istediği kamuda kadrolu, güvenceli istihdam. Bu kadar basit, anayasal ve hukuki açıdan desteklenen bir talebi nasıl kabul etmezsiniz, anlamak mümkün değil. Proje bazlı mühendis çalıştırılıyor, MTA gibi usta-çırak ilişkilerinin önemli olduğu bir kurumda mühendislerin böylesine kötü şartlarda çalıştırılması kabul edilemez.

Değerli milletvekilleri; madenlerden, metallere bahsediyoruz, siyasette "metal yorgunluğu" diye bir kavram ortaya attınız, elemanlarımızı elimine ettiniz ama metallerde metal korozyonu yani metal çürümmesini hiç dikkate almadınız. Metal yorgunu metallere tekrar değerlendirilerek daha kalitesiz işler için kullanılabilir ama korozyona uğramış metallere yani çürümüş metallere korozyondan arındırılmadıkça hiçbir işe yaramazlar. Korozyona maruz kalan bir metal tamamen temizlenmezse metalin kemirilmesini önleyemezsiniz. Elinizde at nalı gibi 4 tane bakanınızın "...)(* ile iltisaklı, irtibatlı, ittifaklı olduğu açığa çıkmışken radikal bir çözüm olan temizleme yerine üstünü örterek, boyayarak kamufle ettiniz hatta bazılarını da ödüllendirdiniz ama boya kabarak çürüme devam etti. (HDP sıralarından alkışlar) Metalde korozyon ne ise siyasette "...)(* da aynı şeydir. "...)(* ise rant, yalan, talan ve rüşvetin ortak adıdır yani yerli ve millî karşılığıdır. Çelik konstrüksiyonlar aynen siyasette olduğu gibi her beş yılda bir bakım onarıma alınır. Korozyon belirtileri varsa taşlanıp, zımparalanıp, gerekirse yama yaparak veya parça değiştirilerek boyanır ve tekrar hizmete sokulur.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

MAHMUT CELADET GAYDALI (Devamla) – Beş yılda bir halkın önüne konan sandıkta halkın temizlik için taşlama, törpüleme ve zımparalamasından sonra metalinizden geriye ne kalır bilemiyorum ama işe yarayacak bir şey kalacağını da tahmin etmiyorum çünkü siz de halkın cebini, ekmeğini törpülediniz. Aşırı korozyona maruz kalmış metallere de gideceği yer topraktır. İşte, metallere evrimi de topraktan çıkıp toprağa geri dönmektir.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

(*) Bu bölümlerde hatip tarafından Türkçe olmayan kelimeler ifade edildi.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bravo!

BAŞKAN – Sayın Pero Dundar...

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDPGRUBU ADINA PERO DUNDAR (Mardin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle ekranları başında bizleri izleyen değerli halklarımızı ve cezaevindeki arkadaşlarımızı selamlıyorum.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığıyla birlikte tüm bakanlıkların Mardin halkına yaşattığı zulme dair sadece birkaç noktaya değineceğim. İşçi ve emekçileri düşünmeyen talan ve rant düzeni sebebiyle 14 Ekimde Amasra’da 42 madenci yaşamını yitirdi. Sizin dediğiniz gibi “kader” olmadığını çok iyi biliyoruz, bu hırstan toplumun çok canı yandı.

Bunlardan bir diğeri de Derik. Ülkeyi peşkeş çektiğiniz bölgede, Derik’te çok sayıda ekolojik tahribata imza atan Cengiz Holdinge ait tesislerde 2 tırın çarpmasıyla 21 insan yaşamını yitirdi. Bu vesileyle, hem Derik’te hem de Amasra’da yaşamını yitiren insanlarımızı saygıyla anıyorum.

Derik, Kızıltepe, Nusaybin yollarının nasıl tehlikeli olduğunu, neredeyse her gün bir kazanın olduğunu defalarca dile getirdik ama herhangi bir çözüm üretilemedi. Derik’teki kazaya dair hazırlanan iddianame yargının da yandaşları koruduğunu gösteriyor. Ülkede adalet diye bir şeyin kalmadığını, kâr hırslının insan hayatını hiçe saydığını gösteriyor. Biz kez daha söylüyoruz: Sadece tır şoförlerine ceza vererek “Kusur yok.” ve “Yetki alanımız dışında.” diyerek de bu ölümlerin üzerini kapatamayacaksınız; Cengiz Holding de onu koruyanlar da çevre yolu talebine sessiz kalanlar da elbette halka hesap verecektir. Mardin Büyükşehir Belediyesi Ulaşım Koordinasyon Merkezinin bağlı olduğu halk iradesini gasbeden, halkın kaynaklarını yandaşlara aktaran kayyum da hesap verecektir.

Kayyum rejiminin 2’nci dönemindeyiz. İlk dönemi her türlü yolsuzlukla geçen kayyum rejiminin 2’nci dönemi de “Daha iyi nasıl gasbederim?” diye devam ediyor. Her fırsatta belediyenin bir taşınmazını satarak, Dara Antik Kenti’nin çevresini imara açarak halkın kaynaklarını talan ediyorlar. Ne kendisinin ne de MARSU gibi kurumların halka hizmet gibi bir derdi yoktur.

MARSU, halka hizmet üretmiyor; birçok köylünün, köyün, mahallenin altyapı ve su sorunu devam ediyor; yurttışı susuz bırakmaktan hiç çekinmiyor MARSU, tıpkı DEDAŞ’ın zulmettiği gibi halka zulmediyor. DEDAŞ yanına koluğu da alarak bölgede zulme devam ediyor. Hiçbir hak hukuk tanınmaması, kullanılan elektrikten fazla fatura kesilmesi, sık sık elektrik kesintileri yapılması, tarım arazilerine elektrik verilmemesi hiç mi ilgilendirmiyor sizi?

Mardinli çiftçiye eziyet ediyorsunuz, üretmez hâle getirdiniz. Yüksek fatura, mazot ve gübre fiyatlarıyla tarlasını ekemez hâle getirdiniz. Bu, Mezopotamya ovasını kurutmaktır, üretimi bitirmektir, halkı göçe zorlamaktır.

İktidarın Kürt ve kadın düşmanlığının yerelerde temsilcisi kayyumlardır. Nusaybin’de Gülşilav Kadın Merkezi’ni ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Merkezi’ni kapatanlar, Kadın Daire Başkanlığına erkek atayanlar aynı zamanda Mardin’deki tüm kadına yönelik şiddeti besleyenlerdir. Bizler şunu çok iyi biliyoruz ki bu iktidarın kadına yönelik şiddeti engelleme gibi bir derdi yoktur; bunu yasalardan biliyoruz, İstanbul Sözleşmesi’nden çıkılmasından biliyoruz, her türlü baskıya ve şiddete karşı mücadele eden kadınların, TJA’lı arkadaşlarımızın tutuklanmasından biliyoruz, gerekli tedbirler alınmadığı için katledilen Pakistan Demir’den ve daha birçoklarından biliyoruz.

Tabii, bir de ekonomik kriz var, bunun yerele yansımaları var. Halk yoksulluk içinde, ev almak bir yana, kirasını bile ödeyemiyor, küçük esnaf iflas etmek üzere. Ekonomik krizin bedelini en çok kadınlar ve gençler ödüyor. Tekstil atölyelerinde işçiye asgari ücretin altında ücret verildiğinden haberiniz var mı? Geçinemeyen emeklinin çalışmak zorunda kaldığını biliyor musunuz? Elbette biliyorsunuz ama amurunuzda değil.

Bir diğerk sorun okullarda yaşanıyor, öğrenciler okullara aç gidip geliyorlar. Defalarca kez, günde bir öğün yemek okullarda ücretsiz olsun dedik, ücretli öğretmenler dâhil ataması yapılmayan öğretmenler atansın dedik, servis ücretlerinin yüksek aidatlarına çözüm bulunsun dedik.

Ekonomik krizin yanında yönetememe krizi var, özgürlük krizi var, adalet krizi var. Bunların hepsinin temelinde de Kürt düşmanlığı, kadın düşmanlığı var, savaş ve şiddet politikası var. Bu kadar krize rağmen çıkıp Mardin’de sosyal yardım alan aileleri Cumhurbaşkanı selamlıyor ve mektubunu iletiyorsunuz. Yoksulluk içindeki toplumun derdini selamla mı çözeceksiniz? Bunun üzerinden oy alacağınızı zannediyorsunuz, yazık! Gidişiniz yakındır.

Tüm bu sorunların çözümü nerede biliyor musunuz? Çözümü de çaresi de HDP’dedir, toplumun kendisindedir. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Sait Dede...

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA SAİT DEDE (Hakkâri) – Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; 2023 Merkezi Yönetim Bütçe Kanun Teklifi’nde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı kısaca “TENMAK” olarak ifade edilen Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun bütçesi üzerine söz almış bulunmaktayım.

Enerji, maden, iyonlaştırıcı radyasyon, parçacık hızlandırıcıları ve nükleer teknoloji alanlarında faaliyet göstermek üzere 2020 yılında kurulmuş olan TENMAK bütçesine baktığımızda tüm bütçenin ruhuna uygun olarak burada da ağırlıklı olarak personel giderleri, kaynak transferleri kalemleriyle karşılaşılıyor. Karşılığında mal ve hizmet alımı olmayan ve bütçeden karşılıksız olarak yapılan aktarımlar anlamına gelen cari transferler bütçenin vazgeçilmezi olmuş durumdadır. Ülkede tek gelirin vergi olduğu, üretimin olmadığı, harcanan her kuruşun yurttaş faiziyle fatura edildiği bir adisyona benzeyen AKP’nin 2023 bütçesinin gelir kaleminin büyük bir kısmı vergi gelirlerinden, bunun da önemli bir kısmı dolaylı vergilerden meydana gelmektedir. Özetle, yüzde 84’ü KDV ve ÖTV ağırlıklı olmak üzere çoğunlukla yoksullardan alınan dolaylı vergilerden oluşan bir bütçe. Ülke kaynaklarının, üretimi, istihdamı artırmak yerine savaşa ayrılması; döviz kurlarındaki ve enflasyondaki rekor artışlar; yine, lüks, israf ve şatafat için savrulan paralar ve yaklaşan seçimler düşünüldüğünde bu bütçenin de yılın ilk çeyreğinde kadük olacağı ortadadır. AKP’nin hemen her bütçesinde temel kalemler; sermayeye kaynak transferi, faiz ödemeleri, savaş ve güvenlik harcamaları olmuştur.

Sayın milletvekilleri, esasında bütün dünyanın vazgeçtiği, santrallerini tek tek kapattığı bir alan nükleer enerji. Bakın, nükleer santrallere sahip olan ve hâlen kullanan ülkeler ekonomik olarak umdukları başarıyı yakalayamamışlardır. Radyoaktif atıkların nasıl bertaraf ettirileceği hâlâ çözüme kavuşmamıştır. Yine, normal işletme anında bile çevreye sızan ve işletmede çalışanlara da zarar veren radyasyon yayılımı hâlâ ciddi bir tehdittir. Sıkça yaşanan ve milyonlarca kişiyi etkileyen nükleer kazalar, nükleer silahlanmaya bağlı uluslararası tehditlerin artması ve yine, uranyum yakıtı işletmeciliğinin sorunları ülkeleri nükleer enerjiden uzaklaştırmıştır. Artık gelişmiş ülkelerde yenilenebilir, alternatif, temiz enerji kaynaklarına yönelim var. Sormak lazım: Madem nükleer santraller iddia edildiği kadar çevreci, temiz, risksiz, ucuz, sorunsuz ve tehlikesiz, neden dünyanın birçok ülkesi nükleer santrallerden vazgeçiyor ve vazgeçtikten sonra da gelip santrallerini Türkiye’de açıyor?

İktidar her fırsatta enerji krizine sığınıyor ama bu krizin asıl sebebi yönetememe krizidir. Kamu kaynaklarının har vurulup harman savrulmasıdır asıl mesele. Türkiye hızla enerji krizine doğru adım adım yaklaşmakta. Bu, öyle, kaynakların yetersizliği ya da yanlış kullanımıyla da açıklanacak bir durum değil, hele hele tencere kapağının kapalı tutulması ya da kum saatiyle duş alınmasıyla giderilecek bir sorun da değil. Siz bin odalı saraylarda oturacaksınız ama yurttaş diyeceksiniz ki “Tencere kapağımı

kapalı tutun.” Sizin sadece bir avuç ayrıcalıklı kesimin yararına kurduğunuz sistemin miadı dolmuştur artık. Sermayenin AKP’yle el ele verip yok ettiği ormanları, su varlıklarını, tarım alanlarını, ekolojik koridorları ve sistemleri elbette biz kurtaracağız. Demokratik ekonomi yaklaşımıyla yurttaşların temel ihtiyaçlarını kamusal ve tamamen ücretsiz bir biçimde karşılanabileceği bir ekonomiyi yine biz yaratacağız. Sağlık, eğitim, ısınma, su, elektrik, internet ve iletişim gibi temel ihtiyaçların tamamen kamusal kaynaklardan karşılanacağı yeni bir sistemi biz inşa edeceğiz. Sağlık, eğitim, ulaşım, iletişim, ısınma, temel beslenme giderleri, barınma gibi temel insani gereksinimler bir hak olarak devlet tarafından karşılanmalıdır. Bu alanlar sadece parası olanların erişebildiği ve bir grup seçkin azınlığın ulaşabildiği alanlar olmaktan çıkarılmalıdır.

Enerji alanında ücreti ödendiği hâlde enerjiye ulaşmak şirketlerin kâr hırsı yüzündün mümkün olmamaktadır. Sürekli “Malım çalınıyor.” diye sızlanan ancak bilançolarına baktığımızda hepsinin yüksek kârlar elde ettiğini gördüğümüz enerji dağıtım şirketleri bu halkın vergilerini, bu halkın emeğini sömürmeye devam etmektedir. Ağır zırlı araçlarla köy baskınları yapan bir dağıtım şirketini dünyanın hiçbir yerinde göremeyiz, tarihte bile bunun örneği yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

SAİT DEDE (Devamla) – Tamamlıyorum Başkan.

Bakın, ordularını şirketlerin denetimine vererek Hindistan’ı yıllarca sömüren İngilizler bile bu kadar pervasızca davranmamıştır. Hiçbir devlet yurttaşını şirketlerin insafına terk edemez. Dağıtım şirketleri, hatların bakım onarımını yapmadığı için sürekli elektrik kesintileri yaşanmaktadır. Bakım ve onarım ayrı bir külfet getireceğinden, kârları azalacağından yirmi otuz yıllık şebekeler üzerinden elektrik dağıtımında ısrar edilmektedir.

Korkunç bir dönemde yaşıyoruz, artık savaşlar bile canlı yayında veriliyor. Rusya Kiev’i veya Ukrayna’nın başka bir şehrinin saatlerce bombalıyor, bunu televizyonlar naklen veriyor, görüntüler halk arasında endişe uyandırırken şaşkınlık da oluşuyor. Saatlerce bombalanan şehirlerde elektrikler hiç kesilmiyor, hatırlarsanız Körfez Savaşı sırasında ABD Tomahawk füzeleriyle Bağdat’ı vururken Bağdat’ta sokak lambaları sönmüyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ederim Sayın Dede.

Süreniz tamamlandı.

SAİT DEDE (Devamla) – Bakın, Hakkari’de yılın ilk karı yağdığından beri elektrikler -şimdiden- kesilmeye başladı.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Erol Katircioğlu...

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA EROL KATIRCIOĞLU (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Bu bütçe konuşmasında -ki on dakika bir vaktim var- bazı tespitlerimi böyle çok fazla detaya da inmeden söylemek istiyorum. Bir kere hemen şunu söyleyeyim: Adalet ve Kalkınma Partisinin yani iktidarın yetkililerinin ekonomiyle ilişkileri bir tuhaf, ekonomide bir şeyler oluyor fakat onlar başka bir şey söylüyorlar ama bu hep oluyor yani neredeyse dört senedir hep bu tespitleri yapmaya yönelik laflar etmişimdir burada. Mesela, son olarak dün Sayın Kavcıoğlu Merkez Bankası Başkanı olarak diyor ki: “Ocak sonu, şubat ayında enflasyonu yükselten sebepler geride kalacak.”

Şimdi, arkadaşlar, ekonomiye bakan herhangi biri biraz ilgisi varsa şunu görür: Bütün dünya esasında bir resesyona doğru gidiyor. Özellikle Avrupa Topluluğu son verilen rakamlara göre önümüzdeki yıl 0,5 büyüyecek ki hatırlatırım size bizim ihracat pazarlarımız daha çok Avrupa pazarı yani ihracatımızın yüzde 50'sini biz Avrupa'ya yaparız. Dolayısıyla da çok açıkça önümüzdeki yıl itibarıyla ihracatın düşeceği gözüküyor ve dolayısıyla da üretimimizin düşeceği gözüküyor. Daha başka şeyler de sayabilirim. Bunlara rağmen bunu söyleyebiliyorlar yani bunu anlamak benim açımdan çok zor. Yine, devam ediyor Sayın Kavcıoğlu, diyor ki: Türk ekonomi modelini, felsefesini gerçekleştirme sebebi cari fazla sağlamaktır. Fiyat istikrarını artık faiz artırarak değil, cari fazla vererek gerçekleştirmemiz gerekiyor." Güzel. Peki, arkadaşlar, yani son rakamlar, on ayın rakamları var elimizde; cari açık 100 milyar dolara varmış vaziyette yani cari açık azalmıyor, artıyor. E, peki, Sayın Kavcıoğlu bunu görmüyor mu? Görmemesi de mümkün değil ama niçin böyle söylüyor, bunu da anlamak mümkün değil.

Başka birkaç şey daha söyleyeyim. Sayın Muş geçenlerde dedi ki: "Adalet ve Kalkınma Partisi millî geliri 3 kat artırdı." Doğru fakat Sayın Muş, şöyle de bir gerçek var: Başka ülkeler 5-6 kat artırdı aynı dönemde. Yani ben size sayayım: Rusya, Sırbistan, Bulgaristan, Hindistan; onların aynı dönemlerdeki gayrisafi millî hasıladaki artışlarına bakarsanız onlar 5-6 kat artırdılar yani onlar sizden daha hızlı büyümüşler, daha hızlı koşmuşlar. E, siz şimdi bununla övünüyorsunuz. Yani nasıl bir çerçevede değerlendirdiğinizi siz varın düşünün.

Bir başka tespitim de şu, bunu Sayın Oktay çok sık yapıyor: Efendim, her niyeşe referans noktası bütün istatistiklerde 2002 yılı; 2022'yi konuşuyoruz ama 2002 yılıyla bağlantı kurarak konuşuyorlar. Mesela, Sayın Oktay -bu sene yapmadı onu ama geçen sene çok yapmıştı- şöyle diyor: Bakın, 2002'de bu rakam 3 bindi, şimdi 30 bin oldu, yahu, 9 kat arttı; ne kadar önemli bir şey yapmışız. Fakat değerli arkadaşlar, mesela 2012'ye baktığınızda 2012'de 60 bin. Dolayısıyla da 60 binden 30 bine düşmüşüz aslında ama istatistikler bunlara izin veriyor. Fakat bütün bunları toplayacak olursam söylemek istediğim şey şu: Sayın Cumhurbaşkanı başta olmak üzere, Fuat Oktay'ın kendisinin de geçenlerde burada bütçe üzerine yaptığı konuşmalarda ifade ettiği üzere, Sayın Muş'un Plan ve Bütçe Komisyonunda yaptığı açıklamalardan da benim anladığım kadarıyla gerçekten olan biten ile kendi durdukları model -diyeyim- arasında çok büyük bir uçurum var. Dolayısıyla da gerçekten ne olduğunu çok fazla bildikleri kanaatinde değilim ben, Türkiye'nin ekonomisinde neler olduğuna dair.

Şimdi, bakın, ben geri kalan zamanda şunları söylemek istiyorum: Şimdi, enflasyonla mücadelede gerçekten bu Hükümet değişik bir şey yaptı, değil mi? Değişik bir şey yaptı. Ne yaptı? Efendim, bütün dünya yükselen... Yani ekonomiler ısınmaya başladı, onun üzerine faizleri artırarak talebi daraltmaya yani fiyatlar yükseliyor diye, enflasyon ortaya çıkıyor diye faizleri yükselterek ekonomiyi soğutmaya çalışıyorlar, çalışmaya karar verdiler. Böylelikle de enflasyon şöyle düşecekti doğal olarak; talep düşünce üretim azalacaktı, üretim arttığında istihdam artacaktı, tabii istihdam arttığında asıl önemli olan şey şu: Ücretler düşecekti. Dolayısıyla da enflasyonun bütün faturasını ücretlilere yüklemek durumunda bugünün Batı dünyası. Dolayısıyla da ben bizde de görüyorum, bizim iktisatçılarımızın oldukça önemli bir kısmı "Keşke faizleri arttırsak." diye bakıyorlardı ama doğrusu bu değil. Peki, ne yapılabilir? Yani antienflasyonist politikalarda nasıl başka bir yol bulunabilir? Tabii ki üretimin artırılması. Nitekim Hükümet böyle bir karar verdi ama bu kararı vermesinin asıl sebebinin ben size söyleyeyim: Değerli arkadaşlar, seçime giden bir iktidar sıkı para politikasıyla, efendim, talebi daraltarak enflasyonu düşürmek şeklinde bir yolu denemezdi zaten. Çünkü bunu deneyenler tarihte her zaman iktidarlarını kaybetmişlerdir. Dolayısıyla da dediler ki: "Ya, biz başka bir şey yapalım; TL'yi zayıflatalım, ihracata dayalı bir büyüme sağlayalım, üretim artsın." Efendim, evet, üretim artsın, cari açık kapansın; dolayısıyla da ülkeye ihtiyacımız olan dolarlar gelsin. Dolayısıyla TL değersin ve

dolayısıyla da enflasyon aşağı çekilsin. Yani mantıklı gibi gözüküyor esas itibarıyla. Fakat değerli arkadaşlar, bu olmuyor, bir türlü olmuyor. Bakın, son rakamlar, ekimde 85,5'ti enflasyon, kasımda 84,4'e geldi ki burada baz etkisi de var ve dolayısıyla da esasında diyebiliriz ki çok zayıf bir enflasyonda bir adım atılmış gibi gözüküyor.

Değerli arkadaşlar, neden olmuyor? Neden olmuyor, söyleyeyim size -bunu Türkiye tartışmıyor ama gerçekten tartışmamız gereken önemli bir konu bu bence- çünkü değerli arkadaşlar, Türkiye'de piyasa ekonomisi iddia edildiği gibi serbest olan bir ekonomi değildir. Türkiye'de piyasa ekonomisi doğrudan doğruya kartel ve tekellerin kontrolü altındadır. Dolayısıyla da bakın, ne oluyor, biliyor musunuz? Faizleri düşürdüğünüzde lider firmalar liderliklerini kaptırmamak için hem daha fazla yatırım yaparak pazarlarını büyütüyorlar hem de kendi aralarında anlaşmalara gidiyorlar ve böylelikle kâr marjlarını artırıyorlar. Değerli arkadaşlar, dolayısıyla burada ne oluyor? Evet, Sayın Muş da Plan ve Bütçe Komisyonunda söylemiş. Efendim, işte, ekonomide neler oluyor? "Dışarıdan geliyor." Yine, dış güçler ne yapıyor? "Mesela, emtia fiyatları artıyor, petrol fiyatları artıyor. E, ne yapalım? Bu da bizim maliyetlerimizi artırıyor." Fakat değerli arkadaşlar, diyelim ki yüzde 10 bir maliyet artışı oldu ama emin olun, fiyatlar yüzde 10'dan daha fazla artıyor. Neden? Çünkü piyasadaki firmalarımızın, bizim hâkim firmalarımızın piyasa güçleri, pazar güçleri var ve bundan dolayı da artan maliyetleri çok rahatlıkla fiyatlarına geçirebiliyorlar ve bunu da daha yüksek kâr marjları yaparak geçirebiliyorlar. Dolayısıyla da değerli arkadaşlar, ben size şunu söyleyeyim: Böyle bir yapı ki biz bu yapıyı konuşmuyoruz, Türkiye'de maalesef bu yapıyı konuşan çok az insan var ama bu yapı var olduğu sürece yani bu kadar tekelleşmiş bir sanayileşme düzeyi olduğu sürece bu ekonomide makroiktisat politikaları istendiği gibi yürümez ve istediğiniz sonuçları da vermez ve nitekim Hükümetin bu yöndeki adımlarının gerçekleşmeyeceğini söyleyebilirim.

Peki, ne oluyor arkadaşlar? Olanı söyleyeyim: Bir, borsa şirketlerindeki kârların artışına bakın arkadaşlar yani aldığım rakamlar, 2021'de 150 milyar -yanılmıyorsam- Türk lirasıyken 2022'de 244 milyara çıkıyor, yüzde 60-70 civarında bir artış var. Bankalara bakın, bankaların geçen yıl 50 milyar civarında kârları vardı. Şimdi ne kadar oldu biliyor musunuz arkadaşlar? 252 milyar Türk lirası oldu, yüzde 400 arttı. Peki, bunun sonucunda ne oluyor? Hızlı gitmem gerekiyor. Bunun sonucunda şu oluyor: Zenginler daha zengin oluyor, fakirler daha fakir oluyor. Yine ben size bir rakam söyleyeyim: Mesela, 2020'de millî gelirden sermayenin aldığı pay yüzde 43'ken 2022'de yüzde 54'e çıkıyor, 2020'de emeğin payı yüzde 37'yken şimdi yüzde 25'e düşüyor yani gelir dağılımında bir problem oluyor.

Değerli arkadaşlar, ben lafımı bitirmeden bir şey daha söyleyeyim ama ben bunu sadece iktidara değil, bütün Parlamente'ye söylüyorum: Hiç baktınız mı... Ya da böyle bir çalışma yapılmadı bildiğim kadarıyla da onun için bildiğinizi varsaymıyorum. Ben Kürtlerin yaşadığı 15 tane ildeki kişi başına millî gelir rakamlarını hesapladım ve diğer 66 ille karşılaştırdım. Ne çıkıyor biliyor musunuz arkadaşlar? Yarı yarıya.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

EROL KATIRCIOĞLU (Devamla) – Teşekkür ederim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bir daha söyler misiniz?

EROL KATIRCIOĞLU (Devamla) – Evet, yarı yarıya yani mesela 66 il -batıdaki illerimizi kast ederek söylüyorum daha çok- eğer 10 bin dolar kazanıyorsa Diyarbakır'daki insan 5 bin dolar kazanabiliyor. Değerli arkadaşlar, kimileri diyor ki: "Kürt sorunu yoktur." Arkadaşlar, Kürt sorunu böyle bir sorun. Kürt sorunu, sadece Kürtlerin yıllar yılı onurlarının çiğnenmiş olmasından kaynaklanan bir sorun değil, aynı zamanda bir yoksulluk sorunudur, bir yaratılan değerden daha az pay almak zorunda

birakılmışlık sorunudur. Dolayısıyla da ben bunu herkes için söylüyorum çünkü nedense -Türkiye’de siyaset böyle- Kürtler konu olduğu zaman susmayı tercih ediyorlar. Arkadaşlar, ben tam tersini söyleyeyim: Eğer biz Kürtleri konuşamazsak, inanın, size, bu ülkede herhangi bir şekilde herhangi bir zaman bir demokrasi olamaz diyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Serpil Kemalbay...

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) - Sadece büyük insanlığın değil, aynı zamanda doğamızın, ağacımızın, hayvanların ve tüm canlıların yaşam hakkının gözetildiği, ezenin, sömürenin dışlandığı, insanın insana kul olmadığı bir yeni yaşamı kuracağımıza derin inancımınla değerli halklarımızı selamlıyorum.

AKP-MHP bloku istiyor ki 2023 bütçe anlatısı Alice Harikalar Diyarı’ndaki masal gibi olsun ama yağma yok, HDP olarak bu kürsüden “Kral çıplak.” demeye devam edeceğiz.

Bütçe paketinin biraz yanına yaklaştığımızda kesif bir ölüm kokusu, karın gurultusu, acı ve keder görüyoruz. Bu bütçe, halkın ihtiyaçları için değil, Erdoğan’ın bekası, ekonomik, politik tercihleri için hazırlanmıştır; savaşa, ranta, yandaşa kaynak aktarma bütçesidir. Erdoğan Türkiye’si bir yoksulluk, yolsuzluk ve yasaklar ülkesi olmakla kalmamıştır, koca bir hapisane, işkencehane, tecrit -bazılarına göre- tımarhane şekline dönüşmüştür. Yirmi yılın hikâyesinin spotu, bundan sonra olabileceklerin fragmanı dün bu Mecliste yaşandı. Bir milletvekili, AKP’li vekilin saldırısıyla az kalsın yaşamını yitiriyordu; Kürtçe konuşan bir milletvekilinin mikrofonu kapatıldı; cinsiyetçi küfürler havada uçtu. HDP’nin değiştirmek istediği, işte, bu şiddete dayanan despotik, cinsiyetçi, yasakçı anlayıştır. İklimi de insanı da koruyacak olan emek, barış, demokrasidir. Emek ve özgürlük ittifakı olarak bunun için mücadele ediyoruz, mutlaka kazanacağız.

Amasra katliamını konuşacağım fakat öncelikle enerji politikalarında kârı maksimize etmeyi birinci hedef olarak gören hiçbir anlayış, bu anlayışla yapılan hiçbir yatırım emeği ve doğayı koruyamaz, ekolojik dengeleri gözetmez; kömür madenlerine olduğu kadar RES’lere, HES’lere, JES’lere bakarsanız da bunu görürsünüz. En verimli topraklara, Ege’de incirin, zeytinin fişkırdığı yerlere bu santrali yapan iktidarın amacı sadece yandaşa kâr devşirmektir. Öte yandan, derelerimiz, zeytinlerimiz HES’lere, JES’lere kurban edilirken vatandaşın elektrik faturası da her ay kabarmaktadır. Her evin ihtiyacı kadar elektrik, ısınma giderlerinin bu bütçeden ücretsiz karşılanmasını talep ettik; önergemiz reddedildi sizin tarafınızdan. Buna karşılık, madenleri yandaşlarınıza peşkeş çekmeye devam ediyorsunuz; nadir kalan kamu kurumlarından TTK Amasra İşletmesine havzanın sadece yüzde 3’ünü tahsis ederken yüzde 97’sini yandaşlara veriyorsunuz. Bakın, işte burada, 42 madencinin katledildiği Amasra maden kazasının neden yaşandığına geliyoruz. Havzada iş sağlığı ve güvenliği politikasını baltalayan böl-parçala-yönet özelleştirme redevans sistemi Amasra’daki katliamın sebeplerinden birincisidir.

301 madencinin yaşamını yitirdiği Soma kazası Türkiye tarihinin en büyük maden katliamı olmuştur. Soma’dan hangi dersleri çıkardınız Sayın Bakan? Hiç. Çünkü sorun, bilmemek değil; sorun, tercih etmemektir; Amasra katliamının ikinci nedeni de burada yatıyor.

Bilim “Yüzde 100 önlenebilir.” demesine rağmen, Erdoğan Soma için ısrarla “Kaza, kader, fitrat.” demişti ve ölümleri normalleştirmişti. Siz, Soma’nın yargıçlarını değiştirip ceza almalarının önünü kestiniz; Soma’nın avukatları Sevgili Selçuk Kozağaçlı’yı ve Can Atalay’ı tutukladınız. Buradan da üçüncü nedene geliyoruz Sayın Bakan: Cezasızlık politikası.

Havalandırmanın yetersiz olduğu, metan gazının sürekli yükseldiği, sensörlerin 355 kere alarm verdiği, tali vantilatörün hasarlı olduğu, ana havalandırma aspiratörünün modernize edilmediği, ATEX sertifikalarının bulunmadığı ortadayken, Sayıştay raporları bunları yazarken Sayıştay raporlarını sümen altı ettiniz Sayın Bakan ve sendika, sarı sendika da sizinle birlikte sustu. İşte, Amasra maden katliamının dördüncü sebebi de burada yatıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (Devamla) – 42 can grizu patlamasında yaşamını yitirdi. Amasra’da tekrar Erdoğan sahneye çıktı ve dedi ki: “Kader planı.” Ya, bu kader hep madencilere, işçilere, yoksulların çocukları üstüne mi plan kuruyor? Bu, kader planı değil; bu, sömürü planıdır, yeni katliamlara davetiyedir. Bakın, Amasra’da yaşamını yitiren Mehmet Bulut’un eşi -Sayın Bakan, bakın bu fotoğrafa- “Öldürdüler, cinayet bu, kaza değil; keserler, sansürlerler; siz kesmeyin.” diyor. 42 kişiyi siz öldürdünüz Sayın Bakan. Sayıştay “Olacak.” dedi, siz “Olursa olsun.” dediniz. Onur istifayı gerektiriyor Sayın Bakan, derhâl istifa edin! (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Murat Çepni, buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA MURAT ÇEPNİ (İzmir) - Teşekkürler Başkan.

Genel Kurul ve değerli halkımız; burada 17 bakanlığın bütçesini görüşüyoruz, oysa sadece bir bütçeyi görüşüyoruz, o da sarayın saltanat bütçesi. Ha Adalet Bakanlığı ha Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ha Ticaret Bakanlığı, hiçbiri fark etmiyor, hepsi sarayın saltanat bütçesini inşa etmek için elinden ne geliyorsa yapıyor.

Bu bütçe, halk açlıkla uğraşırken yüzde 300-500 kâr yapan şirketlerin, bankaların bütçesidir yani yüzde 1’in bütçesidir. Bu bütçe, betonların, dozerlerin bütçesidir ve bu bütçe, fidan dikmeyi orman sananların kurnazca inşa ettiği bir bütçedir. Bu bütçe, tüm coğrafyayı delik deşik eden maden ve enerji şirketlerinin bütçesidir ve bu bütçe, mafyaların, çetelerin, tarikatların bütçesidir. Bu bütçe, dağına taşına, deresine, ormanına sahip çıkan köylüye saldırmayı vatan millet adına savunan, yapan suç şebekelerinin bütçesidir ve yoksulun daha yoksul, zenginin daha zengin olduğu, tüm soygunların, hırsızlığın, suçun, çürümenin vatan, millet, din, iman edebiyatıyla örtüldüğü bir bütçedir, bu sistemin bütçesidir. Evet, gerçekler başka, iktidarın ortaya koyduğu yalanlar başka.

Şimdi, Çevre Bakanlığından ekoloji sorunlarına, çevre sorunlarına müdahale etmesini beklersiniz; halkın, itiraz eden bilim insanlarının söylediklerine kulak vermesini, onların işini kolaylaştırmasını beklersiniz oysa tam tersine Bakanlık doğa katliamlarının, doğa kırımının bizzat merkezinde duruyor. Ekolojik yıkıma gösterişli ambalajlar üretmekle meşgul Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, şirketlerin taleplerine hukuki zemin ayarlamakla meşgul Bakanlık. Bakanlığın doğa lehine yaptığı tek bir şey yok, tek bir icraatı yok Bakanlığın. “Kirlet, nasılsa halkın bütçesiyle hallederiz.” diyen bir Bakanlık. Bakanlık ekoloji ihtilaflarıyla, ekoloji örgütlerinin itirazlarıyla, bilim insanlarıyla bırakın uğraşmayı, onların yaptıklarını manipüle etmekle meşgul.

Evet, şimdi, birkaç örnek vermek istiyorum değerli arkadaşlar. Bakın, Akbelen’de beş yüz sekiz gündür İzkıköylüler direniyor, buradan onları selamlıyoruz.

SALİH CORA (Trabzon) – Ayder Yaylası’nı gördün mü Sayın Çepni?

MURAT ÇEPNİ (Devamla) – Beş yüz sekiz gündür direnenler, ormanları devletten korumaya çalışıyorlar.

SALİH CORA (Trabzon) – Ayder Yaylası’nı gördün mü?

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Arkaya geç, arkaya.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Yemek zamanı. Yemeğe git.

MURAT ÇEPNİ (Devamla) – İdare mahkemesi önce yürütmeyi durdurma kararı veriyor fakat nasılsa, bilirkişi raporları peş peşe geliyor ve yeniden bu kararlar iptal ediliyor. Şimdi, soruyoruz: Bakanlığın burada ne yapması lazım? Bakanlık bu işleri kotarmakla meşgul. Marmaris; Sinpaş'ta bir kaçak inşaat sürüyor, kaçak inşaat, suç inşaatı. Burada verilen “ÇED Gerekli Değildir” raporu daha sonra iptal ediliyor fakat inşaat sürüyor, inşaat hâlâ sürüyor. Bakanlık ne yapıyor, kime kulak veriyor? Sinpaş'a kulak veriyor, işte Çevre Bakanlığı böyle bir Bakanlık. Şimdi, Sinpaş'ta direnen Marmaris Ekolojik Mücadele Komitesi ve Kent Konseyi ve tüm halkımızı buradan bir kez daha selamlıyoruz, onların yanındayız.

Evet, Kaz Dağları'nda yine aynı şey geçerli. Önce, bu yerli ve millî Hükümet, Alamos Gold'u karara rağmen bir yıl alandan çıkaramadı; yerli ve millî ya bunlar, çıkaramadılar. Şimdi de Cengiz İnşaat aynı yerde çalışma yapmaya hazırlanıyor.

SALİH CORA (Trabzon) – Ayder'e gel, Ayder'e, Ayder'e gel.

MURAT ÇEPNİ (Devamla) – Ayder'i de siz batırdınız, Ayder'i de siz batırdınız.

SALİH CORA (Trabzon) – Ayder'e gel, ne güzel yaptık orayı.

MURAT ÇEPNİ (Devamla) – Şimdi, Kaz Dağları'nda durum bu. Evet, Kaz Dağları'nda da yine direnen ve kazanan halkımızı, arkadaşlarımızı buradan bir kez daha selamlıyorum.

Bakın, Şırnak'ta iki yıldır devlet kontrolünde çetelerin ormanları katliamı gerçekleşiyor, iki yıldır. Her gün 15 tane kamyon ağaçları kesip taşıyor; nereye taşıyor, kim taşıyor, belli değil.

SALİH CORA (Trabzon) – Şırnak'ta petrol bulduk, petrol; petrol bulduk.

MURAT ÇEPNİ (Devamla) – Aliğa'da gelecek olan zehirli gemi itirazlar sonucunda engellendi. Bakan dedi ki: “600 ton yok, 9 ton var.” Bakan için 9 ton zehir önemli değil. Sonrasında iptal edildi. Bakan özür diledi mi, bilim insanlarına teşekkür etti mi? Hayır, hâlâ yerinde oturuyor. Gazimir'de nükleer atıklar hâlâ çıkmış değil.

Evet, ne yapacağız? “İklim kriziyle mücadele” adı altında “temiz enerji” “yeşil üretim” gibi kılıflarla “temiz fonlar” “yeşil krediler” süslemesiyle sermayeye yeni olanaklar yaratılıyor. Bu yeşil soygun yalanını reddediyoruz. Toplumsal ihtiyaçları ve doğanın sınırlarını gözetken politikaları belirleyeceğiz HDP olarak. Emperyalist, kapitalist ülkelerin planları doğrultusunda enerji yoğun, emek ve doğa sömürsü yoğun ikincil sanayilerin üssü olmayı reddediyoruz. İşçilerin, emekçilerin söz, yetki, karar süreçlerinde etkin olduğu demokratik, halkçı, planlı bir ekonomi politikasını uygulayacağız. Nüfusu belli kentlere toplayarak megakentler yaratan rant ve kâr odaklı kentleşme politikalarını reddediyoruz. Kentlerimizi demokratikleştireceğiz, küçülteceğiz, yeniden doğal alanlarına kavuşturacağız. Gıda alanında şirket egemenliğine son vereceğiz. Endüstriyel tarımla toprağın, suyun, havanın ve gıdanın zehirlenmesine son vereceğiz. Kirletilen, atıl bırakılan tarım alanlarını rehabilite edeceğiz, halkın kullanımına açacağız. Ekolojik, doğa dostu kolektifleri, kooperatifleri, küçük aile tarımını geliştireceğiz. Enerjide şirket egemenliğine son vereceğiz. Doğa ve insan sağlığına rağmen kâr odaklı enerji politikalarını reddediyoruz. Termik santralleri kapatacağız; Akkuyu NGS başta olmak üzere nükleer enerji ve silahlanma projelerine son vereceğiz. Bu alanda yapılan bütün gizli anlaşmaları açıklayacağız. Savaş politikalarına, silahlanma çalışmalarına son verecek, halklar ve doğa lehine politikaları esas alacağız. Orman ve su varlıkları mutlak korunacak, buralarda bilimsel çalışma dışında tüm faaliyetler yasaklanacak. Dicle, Fırat, Kızılırmak, Çoruh, Gediz, Menderes gibi havzalar hızla rehabilite edilecek. Hayvanlara yönelik her türlü şiddet ağır biçimde cezalandırılacak. Biyolojik ve kültürel çeşitliliği koruyan, geliştiren politikaları uygulayacağız. Ekokırımı suç olarak sayacağız, yaban hayatını koruyacağız, avcılığı yasaklayacağız. Biz doğayı, emekçiyi, köylüyü, hayvanı kısaca

tüm canlıları koruyan, egemenlik değil eşitlik ilişkisi kuran bir yaşamı kuracağız. Paranın yenmediğini bilerek paraya tapılan soygun düzenini yıkacağız. Gündüzlerinde aç gezilmeyen, gecelerinde aç yatılmayan özgür, demokratik, sosyalist bir ülkeyi ve dünyayı mutlaka kuracağız! (HDP sıralarından alkışlar)

SALİH CORA (Trabzon) – Komünizmi getireceksiniz öyle mi?

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Getireceğiz.

SALİH CORA (Trabzon) – Hayal dünyası...

BAŞKAN – Sayın Zeynel Özen...

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Başkan, Cora'ya beş dakika ver de laf atmayı kessin.

BAŞKAN – Efendim?

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Beş dakika verin, laf atmayı kessin.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Ya konuş ya git bir çorba iç; ikisinden birisini yap.

BAŞKAN - Sayın Cora mı?

MAHMUT TOĞRUL (Gaziantep) – Evet, lütfen.

PERO DUNDAR (Mardin) – Yani bir beş dakika verin, çıksın konuşsun.

BAŞKAN – Yarın Nimetullah Bey verir.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Git bir çorba iç, git bir çorba iç.

SALİH CORA (Trabzon) – Başkanım, kötü bir şey demedim ki yani.

HASAN ÖZGÜNEŞ (Şırnak) – Ya, hakikaten sen ilginç bir insansın ya!

SALİH CORA (Trabzon) – Kötü bir şey demedim ki “Komünizmi mi getireceksiniz?” dedim. Merak ettim, sordum yani.

MURAT SARISAÇ (Van) – İşin parazitlik senin.

HDP GRUBU ADINA ZEYNEL ÖZEN (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri, tüm halklarımız; bu bütçe ne hakçadır ne de halkın bütçesidir; bu bütçe yandaşa rant dağıtma bütçesidir, savaşın bütçesidir. Bakın, bu bütçede yoksullar yok, emekliler yok, işçiler yok, çiftçiler yok, hayvancılıkla uğraşanlar yok, öğrenciler yok; tüm yoksullar, emekçiler yok burada.

Bu bütçenin amacı yoksulluğu ve adaletsizliği azaltmak değil. Bu bütçe uygulandığında Maraşlı çiftçinin, Konyalı esnafın, Ağrı'da hayvancılıkla uğraşanının durumu daha da iyi olmayacak. Rantın, faizin ve savaş iktidarı olan AKP'nin bu bütçesiyle iş cinayetleri devam edecek, kadın kırım politikaları sürdürülecek, doğanın ekolojik talanı derinleşecek; AKP iktidarı varken yoksulluk ve işsizlik azalmayacak, tam tersine artacak.

Bu bütçe, Karadeniz'de “Ben halkım!” diyen Havva Ana'nın karşısına jandarma copu olarak çıkacak, Dersim'de orman yakacak, Meriç'te mülteci boğacak; Şirvan'da, Amasra'da, Soma'da madenciye ölümü fitrat olarak dayatacak. Bu bütçeyle her sabah evinden çıkan en az 6 işçi akşam evine geri dönemeyecek, iş cinayetlerinde katledilecektir. Bu bütçe “Köle değiliz!” diyen işçilere gözaltı ve tutuklama olacak. Bu bütçe kadın emeği için bağımlı yaşamı dayatacak çünkü bu bütçe emeğin sömürüsü demek. Bu bütçe engelliler için daha çok engel çıkaracak. Bu bütçe esnaf için iflas, çiftçi için daha çok masraf demek. Bu bütçe halka dolaylı vergide artış; ranta vergide af demektir. Bu bütçede AKP'nin adaletsizliği tescillidir. Ekonomide bunca rezalete ve enflasyon rekorlarına rağmen AKP'liler kürsüye çıkıyor, pembe tablolar çiziyor. Hiç sokağa çıkmıyor musunuz siz AKP'liler? (HDP sıralarından alkışlar)

Sayın Ticaret Bakanı, sizin sefeğiniz olan Ruhsar Pekcan, kendi Bakanlığında, kendi şirketindeki bozuk dezenfektanları fahiş fiyattan satmıştı. Peki ne oldu? Herhangi bir soruşturma açıldı mı? Üstüne üstlük ödül bile verdiniz. Bu memlekette ekonominin neden bu hâlde olduğunun cevabını Ruhsar Pekcan örneğinde anlayabiliriz arkadaşlar. Avrupa’da bakanlar en ufak bir hediye aldığında bu istifa gerekçesi olur, bizde ise kendi bakanlığını dolandırana ödül verilmektedir. Adalet dersiniz hak getire. 12 Eylül faşist cuntası döneminde üç ay gözüm açılmadı ve her türlü işkenceye maruz kaldım.

SALİH CORA (Trabzon) – Geçmiş olsun.

ZEYNEL ÖZEN (Devamla) Ama bugün, adalet hak getire. Cezaevlerinde yaşanan her işkence, sistematik olarak hak ihlalleri normal duruma gelmiştir.

SALİH CORA (Trabzon) – İşkence yok.

ZEYNEL ÖZEN (Devamla) – Geçtiğimiz yıl 9 Aralıkta Kandıra Cezaevinde yaşamını yitiren Garibe Gezer’in intihar ettiği söylendi fakat geçtiğimiz haftalarda basına yansıyan görüntülerde, Garibe çok sayıda gardiyan tarafından yerlerde sürükleniyor ve işkenceye uğruyor. Bu görüntülere rağmen Kandıra Savcılığı “Garibe’nin ölümünde kimsenin kastı veya kusuru yoktur, kovuşturmaya gerek yoktur.” diyor.

Bugün cezaevlerinde binlerce hasta mahpus ölümü bekliyor. İnsanları diri diri yakan Madımak katili Ahmet Kılıç’ı yaşı gerekçesiyle serbest bırakanlar, 85 yaşında onlarca hastalığı olan, ayakta bile durmakta zorlanan Mehmet Emin Özkan’ı yıllardır cezaevinde ölüme sürüklüyorlar. Arkadaşlar, yakılanları değil, yakanları affediyorlar. (HDP sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ZEYNEL ÖZEN (Devamla) – Teşekkürler Başkan.

Son olarak, bu bütçe halkın bütçesi değil, bir avuç oligarşik grubun bütçesidir; saray ve küçük ortağının son bütçesidir; 5’li çetenin bütçesidir; halkın cebindeki parayı bir avuç sermayedara aktarma bütçesidir. Biz bu talan ve soygun bütçesini kabul etmiyoruz ve hayır diyoruz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Elitaş, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

2.- *Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş’ın, Yenilik Partisi Genel Başkanı Ardahan Milletvekili Öztürk Yılmaz’a ilişkin açıklaması*

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Şimdi aldığımız bir habere göre Yenilik Partisi Genel Başkanı Sayın Öztürk Yılmaz Ankara’daki ofisinde bıçaklı saldırıya uğramış, hastaneye kaldırmışlar. Ardahan Milletvekili ve Yenilik Partisi Genel Başkanı Sayın Öztürk Yılmaz’a geçmiş olsun dileklerimi iletiyorum. Siyasetçiler, ne olursa olsun korunması gereken, bir kurumu temsil eden arkadaşlarımız. Bu saldırıyı şiddetle kınıyorum.

Teşekkür ediyorum.

ERDAL AYDEMİR (Bingöl) – Darısı Salih Cora’nın başına.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Altay, buyurun.

3.- İstanbul Milletvekili Engin Altay'ın, Yenilik Partisi Genel Başkanı Ardahan Milletvekili Öztürk Yılmaz'a ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çok teşekkür ederim.

Ben de aynı sebeple söz almıştım Sayın Başkan. Yenilik Partisi Genel Başkanı ve Ardahan Milletvekili Sayın Öztürk Yılmaz bugün Parti Genel Merkezi'ndeki makam odasında bir bıçaklı saldırıya uğramış ve yaralı olarak hastaneye sevk edilmiştir. Kendisine acil şifa diliyorum, parti camiasına da geçmiş olsun diyorum.

MAHMUT ATİLLA KAYA (İzmir) – “Darısı Salih Cora'nın başına.” demek ne demek?

SALİH CORA (Trabzon) – Başkanım, “Darısı Salih Cora'nın başına.” demiş.

FUAT KÖKTAŞ (Samsun) – “Darısı Salih Cora'nın başına.” dedi.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ancak, Sayın Elitaş'ın da söylediği gibi, devletin 85 milyonu korumak gibi bir görevi var ama öncelikle -öncelikle derken- siyasetçilerin de kamuoyunda göz önünde olan insanların da korunması konusundaki bu zafiyet de kabul edilemez. Bir siyasi parti genel başkanının makam odasında saldırıya uğraması bir aczin de ifadesidir. Bu konuda yetkilileri daha duyarlı olmaya da bu vesileyle davet ediyorum.

Teşekkür ederim.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sayın Başkan...

ERKAN AKÇAY (Manisa) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Akçay, söz vereceğim. Önce Sayın Oluç'un söz talebi var.

Buyurun Saruhan Bey.

4.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Yenilik Partisi Genel Başkanı Ardahan Milletvekili Öztürk Yılmaz'a ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ardahan Milletvekili ve Yenilik Partisi Genel Başkanı Öztürk Yılmaz'a yapılan saldırıyı biz de üzüntüyle öğrendik. Bu saldırıyı kınıyoruz, kendisine acil şifa diliyoruz ve vekillere yapılan her türlü saldırıyı -ister Meclis içinde ister Meclis dışında, kim tarafından yapılırsa yapılsın- kınıyoruz ve bunları protesto ediyoruz. Demokratik siyasete yönelik saldırılardır bunlar, hiçbir şekilde kabul edilemez. Tekrar geçmiş olsun diyoruz kendisine.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, HDP sıralarından “Darısı Salih Cora'nın başına.” diye bağırılmasına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın Oluç, arka sıralarınızdan bir milletvekili arkadaşımız da “Darısı Salih Cora'nın başına.” diye bağırdı, siz onu da duydunuz mu, bilmiyorum.

SALİH CORA (Trabzon) – Başkanım, açık açık tehdittir bu ya!

BAŞKAN - Buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

5.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) - Sayın Başkan, kesinlikle kabul ettiğimiz ve doğru bulduğumuz bir şey değil, bir espri olarak söylemiş olabilir fakat bunun esprisi bile yapılmaz.

BAŞKAN – Espri bile iyi değil.

SALİH CORA (Trabzon) – Espri olduğunu söylesin. Tehdit mi, espri mi?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) - Asla kabul edebileceğimiz bir şey değildir, onu net olarak söyleyeyim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

Sayın Akçay, buyurun.

6.- Manisa Milletvekili Erkan Akçay'ın, Yenilik Partisi Genel Başkanı Ardahan Milletvekili Öztürk Yılmaz'a ilişkin açıklaması

ERKAN AKÇAY (Manisa) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biz de Milliyetçi Hareket Partisi Grubu olarak Yenilik Partisi Genel Başkanı Sayın Öztürk Yılmaz'a yapılan bu menfur saldırıyı kınıyoruz, Sayın Öztürk Yılmaz'a da geçmiş olsun dilekelerimizi iletiyoruz.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

BAŞKAN - Sayın Usta, buyurun.

7.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Yenilik Partisi Genel Başkanı Ardahan Milletvekili Öztürk Yılmaz'a ilişkin açıklaması

ERHAN USTA (Samsun) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biz de İYİ Parti Grubu olarak Yenilik Partisi Genel Başkanı Sayın Öztürk Yılmaz'a yapılan bu saldırıyı kınıyoruz. Asla bu tür şeyler kabul edilemez. Kendisine geçmiş olsun diyorum, sevenlerine de yine geçmiş olsun dilekelerimi iletmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARİ (Devam)

2.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, Yenilik Partisi Genel Başkanı Ardahan Milletvekili Öztürk Yılmaz'a geçmiş olsun dilekelerini ilettiklerine ve Parlamento açısından böyle bir saldırının kabul edilemez olduğuna ilişkin konuşması

BAŞKAN – Biz de Ardahan Milletvekilimiz ve Yenilik Partisi Genel Başkanı Öztürk Yılmaz Bey'e geçmiş olsun dilekelerimizi iletiyoruz. Parlamentomuz açısından da böyle bir saldırının kabul edilemez olduğunu da ifade etmek istiyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 362) (Devam)

2.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2021 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 201 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2021 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/2076) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 363) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) TİCARET BAKANLIĞI (Devam)

1) Ticaret Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ticaret Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) REKABET KURUMU (Devam)

1) Rekabet Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Rekabet Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) HELAL AKREDİTASYON KURUMU (Devam)

1) Helal Akreditasyon Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Helal Akreditasyon Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

BAŞKAN – Son söz Halkların Demokratik Partisi Grubu adına Sayın Oya Ersoy'un. (HDP sıralarından alkışlar)

HDP GRUBU ADINA OYA ERSOY (İstanbul) – Sayın Başkan, yaşamları boyunca kentlerin yağmasına, doğanın talanına karşı mücadele eden arkadaşlarımız, halkın eşitlik, özgürlük, saygı talebiyle sokakları, meydanları doldurduğu ve bu ülke tarihinin en demokratik, en yaratıcı, en kitlelesel direniş hareketi olan Gezi direnişinin tutukluları sevgili Mücella Yapıcı, Can Atalay ve Tayfun Kahraman arkadaşlarımızı sevgiyle saygıyla ve özlemle selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

Yirmi yıllık AKP hükümetlerinin en fazla mesai yaptığı alanlardan birinin bütçesini konuşuyoruz; çevre. İktidara gelir gelmez çevre konusunda ne varsa, yasal düzenleme, ne varsa, her birini, çevreyi koruyan bütün düzenlemeleri çöpe attı ve en büyük darbeyi de 2010 referandumuyla yaptı, Danıştayın kamu yararına denetim yetkisini kaldırdı ve kentlerin yağmasının, o doğanın talanının önündeki yargı engelini -Genel Başkanlarının tabiriyle- ortadan kaldırdı. Halkın yararlandığı kent meydanlarını, memleketin dört bir yanındaki koruları, ormanları, dereleri, meraları, yaylaları, kıyıları, zeytinlikleri, tarım alanlarını, arazileri, gözünüzü bile kırpmadan inşaat sektörünün, turizmin, enerji ve maden şirketlerinin yağmasına açtınız. Göller, dereler, sulak alanlar, akarsular betonlarla ıslah edilip zincire vuruldu ve izin verilen şirket etkinlikleri yüzünden de kurudu. Henüz kurumayan nehirler var ya, hani, azıcık kalan, onlar da oralara bırakılan sanayi ve tarımsal atıklar nedeniyle zehir akmaya başladı, denizler oksijensiz bırakıldı.

İçerisinde plastik ve tehlikeli atık maddelerin bulunduğu atıkların ithal edilmesine ve asbestli gemilerin ülkeye girmesine izin verdiniz; ne oldu? Türkiye emperyalist devletlerin, tekellerin çöplüğü hâline geldi. 2022 yılına geldiğimizde durum şudur: Türkiye'yi, Çevresel Performans Endeksi'nde 180 ülke arasında 172'nci sıraya, ekosistem canlılığında 176'ncı sıraya, iklim krizinin azaltılmasında 166'ncı sıraya yerleştirdiniz.

Yirmi yıl boyunca iklim kriziyle mücadele konusunda hiçbir politikanız olmadı. Tam tersine, "İklim felaketlerinin çok daha fazlasını görmemek için tüm o fosil yakıt kullanımının sona erdirilmesi gerekir." deniyor ya her yerde -bu sadece iklim krizini çözmek için tek şey değil- ama siz bunu azaltmak yerine fosil yakıtlara ve özellikle de kömüre dayalı enerji santrallerine "yerli, millî" adı altında hız kesmeden devam ediyorsunuz. Trakya'dan Ege'ye, Bursa'dan Eskişehir'e kadar birçok yerde kömür yakan termik santralleri halklara dayatıyorsunuz. Yoğun enerji tüketen ve önemli oranda da sera gazı salınımı yapan çimento ve demir çelik fabrikalarına ağırlık veren mega projelere devam ediyorsunuz. Ormanları rant amaçlı mega projeler için tamamen talana açıyorsunuz ve enerji projeleri için her şeyi talan etmeye hazırsınız. Evet, buna karşı direnen halklarımız var. Muğla'da Limak Holding, termik santrali için Akbelen Ormanı'nda kömür madeni açmak istiyor. İkizköylülüler var orada, İkizköy halkı ormana, suya, tarım alanlarına sahip çıkmak için Akbelen'de nöbet tutuyor. Diyorlar ki: "Limak ormandan gider, biz burada kalırız ve gidene kadar da asla terk etmiyoruz."

Dünya üzerinde biyolojik çeşitliliğiyle sayılı ekosistemlerden biri Kaz Dağları, memleketim. Kaz Dağları'nın yüzde 79'una maden ruhsatı verdiniz ve orada yaşayan halk bereketli yaşam alanlarını, kurdu, kuşu, sincabı korumak için ve Kaz Dağları'ndaki milyonlarca canlının varlığını sürdürebilmesi için maden şirketlerine karşı mücadele ediyor. Evet, bu şirketlerden biri o çok ünlü 5'li çetenin bir tanesi, Cengiz Holding ve Cengiz Holdingin Çanakkale Halılağa Bakır Madeni Projesi var. Eğer bu proje de yaşama geçerse 3 köy haritadan silinecek, biliyor musunuz bunu? Ve üstelik, yakınındaki diğer köyler de etkilenecek. Dün, bu projeye karşı oradaki çevre örgütleri ve Çanakkale halkı dava açtı, onların duruşması vardı ve İstanbul'da da İklim Adaleti Koalisyonu üyesi arkadaşlarımız Kaz Dağları'na destek olmak için Cengiz Holding önünde bir açıklama yapmak istedi. Bu açıklamaya, 7 kişinin yaptığı açıklamaya önce şirket yetkilileri saldırdı, daha sonra da sizin polisiniz. Devletin polisinin görevi şirketlerin lehine halka saldırmak mıdır?

FUAT KÖKTAŞ (Samsun) – O hepimizin polisi.

OYA ERSOY (Devamla) – Bunu soruyorum.

FUAT KÖKTAŞ (Samsun) – Bu ülkenin polisi o.

OYA ERSOY (Devamla) – Evet, bitmedi, Çanakkale’de talan var, talanın her türlü var; HES’ler var, RES’ler var, kıyı doldurma var, tam bir işgal altında. Ve Lâpseki’de bir tarafta TÛMAD’ın altın madeni, diğer yanda kurşun-çinko madeni; tarım ve hayvancılığı, su kaynaklarını tehdit ediyor.

Gelelim, iklim kriziyle mücadele adı altında “Yeni dönem başlattık.” diye sunduğunuz yeşil kalkınma hedeflerinize. Yenilenebilir enerji üretimi, yeşil dönüşüm adı altında HES’ler, rüzgâr, güneş, jeotermal, biyokütle ve biyogaz yenilenebilir enerji kaynakları olarak pazarlanıyor. “Hidroelektrikte Avrupa 2’ncisiyiz.” diye övünüyorsunuz, o HES’lerle Karadeniz’de kurutmadık dere bırakmadınız. Sadece dereleri kurutmakla kalmadınız, aynı zamanda bu toprakların, insanlığın tarihî ve kültürel varlığı 12 bin yıllık Hasankeyf’i sulara gömdünüz. “Avrupa 1’incisiyiz.” diye övündüğünüz JES’ler ve biyokütle santralleri, bunlar da yer altı sularını tamamen bitiriyor, toprağı ve havayı zehirliyor. Bu jeotermal santrallerin bulunduğu Ege’ye bakalım. Aydın, Manisa, Salihli; buradaki halklara sorun, bu arazilerde bor, yer altı sularında yoğun arsenik saptandı -bunu biz saptamadık, DSİ saptadı- ve zeytinlikler, incirler, üzüm bağları kurudu; dereler, ırmaklar kirlendi ve derelerde balıklar öldü. Yine, jeotermal kaynak arama projesi var Bakrom’un. 40 bin dönümlük ruhsat alanıyla Behramkale köyünü, Assos Antik Kenti’ni tehdit ediyor. Yani Hasankeyf’ten sonra Assos da...

Evet, nerede bir kalkınma varsa o, sizin şirketlerinizin kalkınması, halkların yoksullaşması, emeğin sömürüsü ve doğanın talanı demek; biz bunu gayet iyi biliyoruz artık, Türkiye halklarına öğrettiniz. Yirmi yıldır uyguladığımız inşaata dayalı büyüme tercihinizin sonucu, aynı zamanda halkın yoksullaşması dışında bugün bir de barınma krizi olarak yaşanıyor. İnşaata dayalı büyüme politikanız gayrimenkul yatırımlarını cazip hâle getirdi; konut artık barınma değil, tamamen bir yatırım aracı hâline geldi. Özellikle orta ve lüks sınıfa dönük lüks konut üretimini artırdınız, böylece bütün fiyatlar yukarı çekildi ve tam anlamıyla bir barınma krizi yaşanıyor. Bu krizlerin hiçbirinin çözümü sizde değil, hiçbirini çözme yeteneğine sahip değilsiniz çünkü bu sorunların hepsinin kaynağı sizsiniz.

Bizler, bu ülkenin dört bir tarafında doğaya, suya, toprağına sahip çıkan halkımızla ve ekoloji hareketinin tüm bileşenleriyle beraber doğanın, insanın, kurdun, kuşun haklarını gözeten yeni bir ülkeyi hep birlikte kuracağız. Bu krizin çözümü için yapacağımız program çok nettir; iklim krizi için, yüzyıllardır süregiden üretim ilişkileri tamamen değişmek zorundadır, kapitalist yağma düzenine son verilmesi gerekir. Biz bunu yapacağız; doğanın kapitalist yağmasına son vereceğiz, sermayenin yararına değil, doğanın ve halkın yararına demokratik bir dönüşümü esas alacağız, kömür yakıtlı termik santraller tamamen kapatılacak, tüm enerji sistemlerini kamulaştıracacağız, yerinde ve halkın ihtiyacı için kullanım değeri kadar üretim yapacak enerji sistemlerini biz kuracağız, endüstriyel tarımdan vazgeçilecek ve küçük çiftçi tarımı desteklenecek. Evet, tüm enerji sistemlerini kamulaştıracacağız. O 5’li çete başta olmak üzere, halktan çalınan her şeyi halka yeniden iade edeceğiz. Bizler bu ülkenin bütün emeğini ve değerlerini savunan herkesle birlikte, sizi hep birlikte göndereceğiz ve barış içinde yaşayacağımız, eşit, özgür bir ülkeyi hep birlikte biz kuracağız. (HDP sıralarından alkışlar)

SALİH CORA (Trabzon) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Cora, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

8.- Trabzon Milletvekili Salih Cora’nın, Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir’in “Darısı Salih Cora’nın başına.” diyerek açıkça tehdit içeren bir ifade kullanmasına ilişkin açıklaması

SALİH CORA (Trabzon) – Başkanım, AK PARTİ Grup Başkan Vekilimiz Sayın Mustafa Elitaş Yenilik Partisinin Genel Başkanının uğradığı saldırı nedeniyle geçmiş olsun dileklerini iletirken HDP sıralarından Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir “Darısı Salih Cora’nın başına.” diyerek açıkça tehdit içeren bir ifade kullanmıştır. Biz siyasette çok tehditler gördük, biz inandığımız dava uğruna mücadele

etmeye her zaman hazırız; demirden korkan trene binmez. Birçok terörist, terörist yardakçısının tehdidine maruz kaldık ama sizin yaptığınız bu tehdidi de açıkçası kınıyorum. Sizden korkan sizin gibi olsun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Oluç, buyurun.

ERDAL AYDEMİR (Bingöl) – Başkanım, ben söz almak istiyorum.

BAŞKAN – Sayın Oluç istedi, ona söz verdim önce, müsaade edin Grup Başkan Vekilimize.

ERDAL AYDEMİR (Bingöl) – Tamam, ondan sonra benim.

9.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Trabzon Milletvekili Salih Cora'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sayın Başkan, biraz evvel siz bu konuda hatırlatma yaptınız ve ben bunu, asla parti olarak böyle bir yaklaşımı kabullenmediğimizi, bir espri olarak bile kabullenemeyeceğimizi dile getirdim.

BAŞKAN – Doğrudur.

SALİH CORA (Trabzon) – Espri olduğunu söylesin o zaman.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Dolayısıyla bu konuda bizim açımızdan hiçbir şüphe söz konusu değildir yani Salih Cora'nın bu konuda bize yönelik yaptığı eleştirilerin partimiz adına bir karşılığı olmadığını söylemiş olayım. Hani, aranızda laf sokuşturmak babından “terörist” filan demesini de şık bulmuyorum, onu da söylemiş olayım.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Aydemir...

10.- Bingöl Milletvekili Erdal Aydemir'in, Trabzon Milletvekili Salih Cora'nın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERDAL AYDEMİR (Bingöl) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; özellikle Salih Cora, yapılan bütün konuşmalarda hatiplerimize karşı sataşmalarda bulunuyordu. Bütçe görüşmeleri esnasında sürekli ve sistemli bir şekilde kürsüde konuşan bütün hatiplere karşı sözlü sataşmaları var. Benim Sayın Salih Cora'yla aramızdaki hukuka dayalı olarak şaka yaptığımı kendisi benden çok daha iyi biliyor çünkü karşılıklı da gülüştük.

LÜTFİYE SELVA ÇAM (Ankara) – Hiç güzel bir şaka değil.

ERDAL AYDEMİR (Bingöl) – Bunu çarpıtıp farklı sınırlara farklı yorumlaması da affedilir değil. Ayrıca, konuşması içerisindeki benimle ilgili yapmış olduğu ithamları aynen kendisine iade ediyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 362) (Devam)

2.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2021 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 201 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2021 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/2076) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 363) (Devam)

- A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)
- 1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
  - 2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)
- 1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
  - 2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)
- 1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
  - 2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)
- 1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
  - 2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)
- 1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
  - 2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)
- 1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
  - 2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- F) TİCARET BAKANLIĞI (Devam)
- 1) Ticaret Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
  - 2) Ticaret Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- G) REKABET KURUMU (Devam)
- 1) Rekabet Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
  - 2) Rekabet Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- Ğ) HELAL AKREDİTASYON KURUMU (Devam)
- 1) Helal Akreditasyon Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
  - 2) Helal Akreditasyon Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- H) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)
- 1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
  - 2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- İ) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)
- 1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
  - 2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- İ) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)
- 1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi
  - 2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı
- J) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)
- 1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

BAŞKAN – Siyasi gruplar adına söz talepleri karşılandı.

Şahsı adına ilk söz, lehinde olmak üzere Sayın Ahmet Sami Ceylan'ın.

Buyurun Sayın Ceylan. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AHMET SAMİ CEYLAN (Çorum) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Sayın Başkan, Gazi Meclisimizin kıymetli milletvekilleri; 2023 yılı bütçesi üzerinde şahsım adına lehte söz almış bulunmaktayım. Bu vesileyle Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Gururla ve onurla ifade ediyorum ki bu bütçe, cumhuriyetimizin 100'üncü yıl, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan liderliğindeki AK PARTİ'nin 21'inci bütçesidir. Bu emaneti yirmi yıldır bizlere tevdi eden aziz milletimize şükranlarımı arz ediyorum.

Türkiye; iktidarımızla, yirmi yıl içerisinde enerjide, ticaretle, çevre ve şehircilik anlayışında çok büyük mesafeler katetmiştir. Türkiye Yüzyılı vizyonumuzla bu hizmet aşkımızı, Cumhurbaşkanımızla birlikte daha ileri seviyeye taşıyacağız.

Sayın Cumhurbaşkanımızın duyurusunu yapmış olduğu sosyal konut projelerimiz de bu vizyonun bir ifadesidir. İki yılda tamamlanması planlanan bu sosyal konut projesinin ilk etabı olan 250 bin konut, 1 milyon arsa ve 10 bin iş yeri için 8 milyona yakın vatandaşımız başvuruda bulunmuştur. 2003 yılında başlattığımız kentleşme ve konut seferberliği kapsamında 1 milyon 100 bin konut üretilmiştir. Son yıllarda meydana gelen afetlerden olumsuz şekilde etkilenen vatandaşlarımıza yönelik konut üretimiyle, afet zamanında vatandaşlarımızın her daim yanında olmuştuk. Cumhurbaşkanımız tarafından başlatılan millet bahçeleri projelerimizin tamamına yakını tamamlanmış veya tamamlanmak üzeredir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; en son açıklanan sosyal konut projesinde, Çorum ilimizde, 13 bin konutluk arsa, 200 iş yeri ve 2.160 konut inşa edilecektir, 14 ve 15 Aralıkta da kura çekimi yapılacaktır; bu müjdeyi de buradan hemşehrilerimle paylaşmak istiyorum. Bu çalışmalarından dolayı Sayın Murat Kurum'a ve çalışma ekibine de teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu hizmetlerin yanında ülkemizin özellikle ihracat alanında cumhuriyet tarihinin rekorlarını kırmaya devam ettiğini belirtmek isterim. 2002 yılında sadece 36 milyar dolar ihracatımız var iken 2022 yılı Kasım ayı itibarıyla 231 milyar dolara ulaşmıştır. 2002 ve 2021 yılları arasında ekonomimiz yıllık ortalama yüzde 5,5 büyüme oranını yakalamış, 2021 yılında yüzde 11,4 büyüme oranıyla bir rekor kırmıştır. Üretimde, istihdamda, yatırımda ihracat odaklı büyüme politikamızla hedeflerimizi gerçekleştiriyor, ekonomi modelimizle ülkemizi dünyanın en büyük on ekonomisi içerisine girme yolunda hızlı adımlarla ilerliyoruz. Sayın Bakanımız Mehmet Muş ve çalışma ekibine de teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Tabii ki bu arada çalışkanlığıyla, dürüstlüğüyle, müteşebbis ruhuyla çok kıymetli Çorumlu sanayicilerimizin de bu süreçteki destekleriyle Çorum ilimizin 2,6 milyar dolar ihracat rakamına ulaştığını da belirtmek isterim. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

FUAT KÖKTAŞ (Samsun) – Bravo Çoruma, helal olsun!

AHMET SAMİ CEYLAN (Devamla) – Çorum'umuz için üreten, ihracat yapan işçimizden, esnafımızdan, sanayicimizden, çiftçimize kadar tüm hemşehrilerime şükranlarımı sunuyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; birçok ülke enerji darboğazıyla boğuşurken Türkiye gelecek yüzyıllara damga vuracak enerji politikalarını adım adım uygulamaktadır. Sakarya gaz sahasında keşfedilen doğal gazı denizden karaya nakledecek 170 kilometrelik boru hattı tamamlanmış olup 2023 yılı içerisinde inşallah milletimizin kullanımına da sunacağız. İktidarımız döneminde Çorum ilimizde merkez ilçe dâhil olmak üzere, Sungurlu, Alaca, Osmancık, İskilip, Mecitözü, Dodurga,

Oğuzlar, Bayat, Uğurludağ, Kargı ve Laçın ilçelerimiz doğal gazla buluşmuştur. 2023 yılı sonunda ise Ortaköy ve Boğazkale ilçelerimiz ile Aşdağul beldemizle birlikte Çorum ilimizin tamamı doğal gazla buluşacaktır. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

Kıymetli milletvekilleri, enerji alanında yürütülen yüksek yatırımlar sayesinde elektrik üretimi 2002-2021 yılları arasında yüzde 159 artışla 334,7 milyar kilovatsaate ulaşmıştır.

Enerji alanındaki en büyük projelerden biri de açılışını yakın zamanda Cumhurbaşkanımızın gerçekleştirmiş olduğu Artvin Yusufeli Barajı ve HES’tir. Dünyanın 5’inci büyük barajı olan bu önemli yatırım, ülkemizin sürekli artan elektrik ihtiyacının karşılanması bakımından son derece stratejik bir adımdır. Sayın Fatih Sönmez ve beraber çalıştığı ekibine de buradan teşekkür ederim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın lütfen.

Buyurun.

AHMET SAMİ CEYLAN (Devamla) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kıymetli milletvekilleri, biz bunları yaparken, yirmi yıldır halkımızla beraber yol yürürken sözüm ona birileri “ikinci yüzyıl” adı altında “Jeremy”lerden ve ithal danışmanlardan medet ummaktadır ama maalesef şunu da bilmiyorlar ki bizim bu milletle çıktığımız yolda Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde Cumhuriyet İttifakı’yla beraber bu hizmet kervanı hiçbir zaman durmayacak, hiçbir zaman kesilmeyecektir. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

2023 yılı bütçesinin milletimize, ülkemize hayırlara vesile getirmesini dileyerek yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 18.17

ÜÇÜNCÜ OTURUM**Açılma Saati: 18.57****BAŞKAN: Başkan Vekili Süreyya Sadi BİLGİÇ****KÂTİP ÜYELER: Mustafa AÇIKGÖZ (Neveşehir), Abdurrahman TUTDERE (Adıyaman)**

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 31’inci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

2023 yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin görüşmelerine devam ediyoruz.

Komasyon yerinde.

Evet, şimdi yürütme adına söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Fatih Dönmez’indir.

Buyurun Sayın Dönmez. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Dönmez, süreniz yirmi üç dakikadır.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Gazi Meclisimizin Sayın Başkanı ve değerli milletvekilleri; hepinizi şahsım ve Bakanlığım adına saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Yüzyılı’nın temel paradigmalarından biri olan enerji bağımsızlığı ve enerjinin; çevreci, güvenli, yeterli miktarda ve katlanılabilir maliyetle tüketiciye sunulması stratejik açıdan büyük önem arz etmektedir. Nitekim küresel yeniliklere kendini adapte edebilen, dinamik ve güçlü bir altyapıya sahip olan ülkemiz ekonomisi pandemi sonrasında hızla toparlanarak 2021 yılında yüzde 11,4 büyümüştür. Söz konusu büyümenin itici gücü, bir önceki yıla göre yüzde 8,3’lük artışla 159,4 milyon ton eş değer petrole ulaşan birincil enerji arzıyla oluşmuştur. Yenilenebilir enerjiden madene, katma değeri yüksek AR-GE projelerinden nükleere, sektöre katkı sağlayan her alanda politik ve finansal sürdürülebilirlik ile iyi yönetim ilkelerini gözeterek büyüyen ekonomimizi destekleyecek, teknolojik altyapıyı güçlendirecek yatırımlara imza attık, atmaya da devam ediyoruz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; küresel gelişmelere bağlı olarak enerji arz güvenliğinin birinci öncelik hâline geldiği bu dönemde üretim, iletim, dağıtım ve depolama alanında gerekli yatırımları yapmak ve önlemleri almak ülkemizin sürekli artan elektrik ihtiyacının karşılanabilmesi için kritik öneme sahiptir. Bu amaçla kapsamlı analiz ve projeksiyonlar sonucunda hazırladığımız ve enerji sektörüne yatırım yapmak isteyen girişimcilerimiz için bir rehber niteliği taşıyacak Türkiye Ulusal Enerji Planı’nı kısa süre içerisinde kamuoyuyla paylaşacağız. 2002 yılında 12.305 megavat olan yenilenebilir enerji kaynaklı kurulu gücümüz 2022 yılı Ekim sonu itibarıyla 55.901 megavat olarak gerçekleşmiştir. Ülkemizin yenilenebilir enerji kaynaklı kurulu güçte Avrupa’da 5’inci, dünyada ise 12’nci sırada yer alması “daha fazla yerli, daha fazla yenilenebilir” anlayışıyla gerçekleştirdiğimiz özverili çalışmalarımızın en önemli göstergelerinden biridir. Yenilenebilir enerji kurulu gücümüzün toplam kurulu gücümüz içindeki payı 2022 yılı Ekim sonu itibarıyla yüzde 54’e yükselmiştir. Yerli ve yenilenebilir kurulu gücümüz ise yüzde 65 olmuştur. Toplam kurulu gücümüz ise 2002 yılına göre 3,2 katına yükselerek 2022 yılı Ekim sonu itibarıyla 103.276 megavata yükselmiştir.

Ülkemizin yenilenebilir enerji alanında öncü ülkelerden biri olma hedefine ulaşması ve bu alandaki yatırımların süratle hayata geçirilmesinde çok önemli bir işlevi olan YEKA projelerinin seyrine bakıldığında, bugüne kadar 5.850 megavatlık güneş ve rüzgâr YEKA yarışmaları gerçekleşmiştir. Bu kapsamda, Avrupa’nın en büyük, dünyanın ise sayılı güneş enerji santralleri arasında yer alan Konya

Karapınar'daki YEKA GES-1'deki 976 megavatlık kapasite servise alınmıştır. Son dönemde dünyada enerji fiyatlarında yaşanan anormal artışlar ve beklenmedik arz sorunları enerjide kendi kendine yetebilmenin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha ortaya koymuştur. Bu kapsamda kendi elektrik tüketimlerini karşılamak üzere kurulan lisanssız santrallerin toplam kurulu gücü 2022 yılı Ekim sonu itibarıyla 8.386 megavata ulaşmış olup 2022 yılının ilk on ayında üretilen elektriğin yüzde 4,6'sı lisanssız santrallerden elde edilmiştir.

Gerçekleştirdiğimiz yatırımlarla elektrik altyapımızı büyüyen ve gelişen Türkiye'nin ihtiyaçlarına cevap verebilecek biçimde geliştirmeye devam ediyoruz. Elektrik altyapımızın geliştirilmesi ve modernize edilmesine yönelik çalışmalar neticesinde dağıtım hattı uzunluğumuz yaklaşık 1,4 milyon kilometre, iletim hattı uzunluğumuz ise 73 bin kilometre seviyesine ulaşmıştır. Bu büyük rakamları tasavvur etmek zaman zaman zorlaşıyor; bu rakamın toplamında, dünyanın etrafını 36 kez dolaşacak büyüklüğe eşit bir rakamdan bahsediyoruz. Bunların büyük bir kısmının atmosfere açık şebekeden oluştuğunu ifade edebilirim. 2021 yılında güncel fiyatlara göre yaklaşık 35 milyar liralık elektrik şebeke yatırımı yapılmışken bu tutarın 2022 yılında 49 milyar lira olarak gerçekleşmesi öngörülmektedir.

Ülkemize ve milletimize hizmet sunma yolunda elektrik enerjisi sektöründe yirmi yılda elde ettiğimiz başarının bir benzerine doğal gaz sektöründe de ulaştık. Yirmi sene önce sadece 5'i il merkezi olmak üzere 57 yerleşim yerinde doğal gaz kullanılmakta iken günümüzde 81 il merkezinin tümüne ve 693 yerleşim yerine daha doğal gaz ulaştırılmıştır. 2022-2026 döneminde 275 yerleşim yerine daha doğal gaz ulaştırılması hedeflenmektedir. Yirmi yılda doğal gaz imkânı sunduğumuz vatandaşlarımızın sayısı 4,2 katına çıkarak 69 milyona ulaşmıştır. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

EKREM ÇELEBİ (Ağrı) – Halkın sağlığı Fatih ağabey.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – 2021 yılında 2022 yılı Kasım TÜFE'sine göre 13,3 milyar lira doğal gaz şebekesi yatırımı yapılmışken bu tutarın bu yıl için 18,9 milyar lira olması planlanmaktadır. Hedefimiz, tüm ilçelere ve yerleşim birimlerine doğal gazın konforunu ulaştırmaktır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; pandemi sonrası dönemde birçok sektörde arzın talebi karşılayamaması, yatırımların gecikmesi ve uluslararası krizler nedeniyle enerji fiyatları kısa sürede hem seviye hem de değişkenlik bağlamında aşırı yükselmiştir. 2020 yılında varili ortalama 42 dolar olan Brent petrolün fiyatı 7 Mart 2022 tarihinde 139 doları görerek 2008 yılından beri görülen en yüksek değere ulaşmıştır. Doğal gaz fiyatlarına baktığımızda ise 2020 yılında ortalama 115 dolar olan bin metreküplük spot doğal gazın fiyatı 30 Ağustos 2022 tarihinde rekor kıyarak 3.332 dolara ulaşmıştır. Benzer bir rekor kömür fiyatlarında da gerçekleşmiştir. Vatandaşlarımızın artan enerji maliyetlerinden asgari seviyede etkilenmesi için gerekli tüm tedbirleri aldık, bundan sonra da almaya devam edeceğiz.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Battaniye çağı başladı, battaniye çağı!

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Nitekim geçen yıl elektrik ve doğal gazda 100 milyar lira sübvansiyon yaptık. Hâlihazırda elektrikte düşük kademedeki yaklaşık yüzde 50, doğal gazda ise yüzde 75'le söz konusu desteği artırarak sürdürüyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Sadece Akbaşoğlu alkışlıyor bak Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Ekim ayı itibarıyla Avrupa ülkeleri arasında, meskenlerde vatandaşlara birim enerji başına en ucuz doğal gaz sağlayan 3'üncü, elektrikte ise 4'üncü ülke konumundayız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

VELİ AĞBABA (Malatya) – Yine kimse yok, yine kimse yok.

BAŞKAN - Sayın Ağbaba, rica ediyorum, size yarın söz vereceğim ben, müsaade edin.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Mesken ve tarımsal faaliyetler abone gruplarında yer alan tüketiciler için KDV oranı yüzde 18’den yüzde 8’e düşürülmüştür. Elektrikte de hem meskende hem de ticarethane abone gruplarında kademeli tarifeye geçilerek dar ve orta gelirli vatandaşlarımızın daha uygun fiyattan elektrik temin etmeleri sağlanmıştır. Tanzim edilen elektrik faturalarının meskende yüzde 83’ü, ticarethane yüzde 87’si düşük kademede yer almıştır. Ayrıca, elektrik faturalarında sizlerin de bildiği gibi Enerji Fonu ve TRT payını da kaldırdık.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kayıp kaçağı bile vatandaşın sırtına yüklediniz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – İhtiyaç sahibi hanelere, elektrik tüketim desteği verilmesine yönelik düzenleme kapsamında 2019-2022 döneminde 9,5 milyar lira tutarında elektrik tüketim desteği verilmiş olup 2022 Ocak-Ekim döneminde ise 2,4 milyon haneye 3,4 milyar liralık destek sağlanmıştır. 2021 yılında ülke genelinde 2 milyon aileye 1,8 milyon ton kömür teslim edilmiş olup bu yıl da kömür yardımı yine aynı şekilde devam etmektedir.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – İstifa etmiyor musunuz Sayın Bakan?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Ayrıca, ısınma yardımı alan hanelere verilen desteklere doğal gaz desteği de dâhil edilmiştir. Buna göre, yaklaşık 4 milyon haneye senelik 3 milyar liralık yardım yapılacak olup 2022 Ocak ve Ekim dönemlerinde 331 bin haneye 114 milyon liralık doğal gaz tüketim desteği sağlanmıştır.

Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; daha önce hayal bile edilemeyen adımları son yirmi yılda atarak 2023 yılına bir asırdan uzun süreli bilgi birikimi ve tecrübeyle giren enerji ve maden sektörümüz, Bakanlık olarak ortaya koyduğumuz vizyon çerçevesinde âdeta kendi yüzyılımı inşa ederek Türkiye Yüzyılı’na hayat verecek temel unsurlardan biri olacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Türkiye Yüzyılı’nda ülkemiz, enerji ve maden alanında kendi kendine yeten bir ülke hâline gelecektir. Enerjide tam bağımsız olmak, geleceğimizi aydınlatan vizyonumuzdur.

Karadeniz doğal gazı ve diğer keşiflere gelince...

VELİ AĞBABA (Malatya) – İş cinayetlerine gel, iş cinayetlerine.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Dünyadaki 5 sondaj gemisinden 1’i olan 7’nci nesil, en son teknolojiyle donatılmış 4’üncü sondaj gemimiz Abdülhamid Han’ı dâhil ettiğimiz güçlü filomuz, yeni keşifler için çalışmalarına ara vermeksizin devam etmektedir.

Yıllar boyunca hem karada hem de denizde ihmal edilmiş alanlarda arama ve üretim projelerine hız verdik, son üç yılda dünya çapında keşifler yaptık. Rezerv büyüklüğü açısından Sakarya gaz sahası Tuna-1 kuyusunda gerçekleştirilen keşif, 2020 yılında denizlerde yapılan, dünyanın en büyük keşfidir; Amasra-1 kuyusunda yapılan keşif ise 2021 yılında gerçekleştirilmiş dünyanın 2’nci büyük keşfidir. Kara alanlarında da yeni keşif ve üretim artışlarımız devam ediyor. Son beş yılda Türkiye Petrolleri Anonim Ortaklığı tarafından yapılan hidrokarbon üretimi yaklaşık yüzde 70 seviyesinde artmıştır. Toplam 540 milyar metreküplük doğal gaz keşfi sonrasında keşiften ilk üretime kadar dünyanın en hızlı saha geliştirme projesini yaklaşık iki buçuk yıl gibi rekor bir sürede tamamlayarak cumhuriyetimizin 100’üncü yılında yerli gazımızı milletimizle buluşturmayı hedefliyoruz. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, keşfediyoruz, keşfediyoruz da bir türlü göremedik şunu Sayın Bakan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Bu kapsamda, derin deniz tabanındaki 170 kilometrelik boru hattının serim işlemini tamamladık. Test ve devreye alma işlemleri ise devam etmekte olup Filyos Doğal Gaz Kara İşleme Tesisindeki çalışmalarımızı da büyük oranda tamamladık. Şu hususa özellikle dikkat çekmek isterim: Yerli doğal gazımızı milletimizin

hizmetine sunma sürecinde Türkiye Petrolleri ve bağlı şirketlerinin derin denizlerde elde ettiği arama ve üretim tecrübesi, bu şirketlerimizi dünyadaki büyük enerji şirketleri sınıfına sokmuştur. Nitekim, bu konuda birçok ülkeden talepler alıyoruz. Enerji şirketlerimizi dünyada rol model hâline getirmek, Türkiye Yüzyılı vizyonumuzun önemli bir parçası olacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, yirmi yıldan beri iktidarsınız Sayın Bakan. Yirmi yıldan beri enerji sektöründe kim vardı? Yirmi yıldan beri ne yaptınız? Elinizi tutan mı vardı?

NEVZAT ŞATIROĞLU (İstanbul) – Dinle, dinle, bir dinle!

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Tabii, gerçekler acı, gerçekler acı, gerçekler acı. Yirmi yıldan beri enerjiyi çözemediniz.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; son yıllarda uluslararası alanda kazan kazan politikasını temel alan, operasyonel yetkinliğimizi en üst düzeye çıkaran iş birliği modellerini enerji diplomamızın merkezine aldığımız bir döneme girdik. Bu çerçevede, Hazar bölgesi, Körfez bölgesi ve Kuzey Afrika coğrafyasında iş birliği yaptığımız ülkelerin sahip olduğu enerji kaynaklarına ilişkin karşılıklı arama, üretim ve ticaret konularında çalışmalarımızı yoğun bir şekilde sürdürüyoruz.

Avrupa ülkeleri önümüzdeki kış aylarını endişeyle beklerken toplam 6 milyar metreküp kapasiteye sahip ve yüzde 100 dolu olan Silivri Yer Altı Doğal Gaz Depolama Tesisi ile Tuz Gölü Yer Altı Depolama Tesisinin mevcut kapasitesini iki yıl içerisinde 10 milyar metreküpe çıkartmayı hedefliyoruz. Toplam geri üretim kapasitesini ise günlük 155 milyon metreküpe ulaştıracağız. Altyapı tesislerimiz ve kaynak esnekliğimiz sayesinde kış aylarında bir olumsuzluk yaşamamayı hedefliyoruz ayrıca TANAP Doğal Gaz Boru Hattı'nın kapasitesinin 2 katına çıkarılması suretiyle Hazar bölgesinden hem Türkiye'ye hem de Avrupa'ya daha fazla gaz arzı sağlanması için çalışmalarımızı da başlattık. 196 bin kilometrelik doğal gaz iletim ve dağıtım boru hattı, yakında servise alınacak olan 3'üncü yüzer depolama ve gazlaştırma ünitemiz Saros FSRU'yla birlikte 5 LNG terminali, 2 yer altı depolama tesisiyle fiziki altyapısını güçlendirirken yakın zamanda tesis ettiği vadeli işlemler piyasasıyla ticari altyapısını hazırlayan ülkemiz için bir sonraki adım, dünyadaki örneklerine benzer ve referans alınan bir doğal gaz ticaret merkezi kurmaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Trakya'da kurmayı planladığımız doğal gaz ticaret merkezi için izlenecek yol haritasını kısa süre içerisinde netleştireceğiz. Yaptığımız ve yapacağımız yatırımlara bağlı olarak birçok ülkeden gerek boru hattı gerekse LNG şeklinde temin edeceğimiz doğal gaz ve Karadeniz'den elde edeceğimiz kendi doğal gazımız sayesinde piyasa katılımcıları hem fiziki olarak hem de finansal enstrümanlarla doğal gaz ticareti yapabilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; nükleer enerjiyi arz kaynaklarımız arasına dâhil etmek olmazsa olmazımızdır. Şu anda dünyanın en büyük nükleer güç santrali şantiyesi olan Akkuyu NGS'de 4 reaktörün de inşaatı aynı anda devam etmektedir. NGS tam kapasitesiyle çalışmaya başlayınca yılda yaklaşık 35 milyar kilovatsaatle ülkemizin mevcut elektrik üretiminin yaklaşık yüzde 10'u sıfır emisyonla karşılanacaktır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Akkuyu NGS dışında en az 2 tane daha nükleer güç santralini kurulmasına yönelik çalışmalarımız da devam etmektedir. Böylece, hükümetlerimiz öncesinde on yıllardır gerçekleştirilemeyen bir hayali daha hayata geçirmek Türkiye Yüzyılı'na nasip olacaktır.

Enerji verimliliği ve çevreyle ilgili hususlara gelince...

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Türkiye'de iyot tableti yok.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Enerji yoğunluğumuzu gelişmiş ülkeler seviyesine düşürmek için enerji verimliliği büyük önem arz etmekte olup yapılan çalışmalar neticesinde kayda değer kazanımlar elde edilmiştir. Son yirmi yılda 1 birim katma değer üretmek için yüzde 27 daha az enerji harcayan bir ülke konumuna geldik. 2021 yılı enerji verimliliğinde en yüksek yatırımın ve en yüksek tasarrufun sağlandığı yıl oldu, enerji tasarrufunda ilk defa 1 milyon ton eş değer petrol sınırını aştık. 2017-2023 dönemlerini kapsayan Ulusal Enerji Verimliliği Eylem Planı'mızla 2017-2021 yılları arasında 6,5 milyar dolar enerji verimliliği yatırımları gerçekleştirilmiş ve 4,5 milyon ton eş değer petrol enerji tasarrufu sağlanmıştır. Böylelikle kümülatif olarak 43 milyon ton eş değeri sera gazı azaltımı yapılmış ve 12 bin yeni istihdam oluşturulmuştur.

Türkiye Yüzyılı, ürün geliştirmeden ticarileşmeye kadar enerji teknolojilerinin her aşamada atılım yapacağı ve ülkemizin teknoloji geliştirme konusunda merkez hâline geleceği bir dönem olacaktır. Bu çerçevede yenilenebilir enerji projelerinde yerli aksam ve yurt içi üretim gibi şartlarla AR-GE ve inovasyon çalışmalarını teşvik ediyoruz, buna da devam edeceğiz. Ankara'da kurulan Avrupa ve Orta Doğu'nun ilk ve tek entegre güneş paneli üretim fabrikasının yanı sıra, tasarım aşaması tamamlanan ve Sarıyar Hasan Polatkan Hidroelektrik Santrali'nde kullanılması planlanan ilk yerli türbin ile yakında seri üretime geçilecek ilk yerli jeneratör, söz konusu AR-GE ve inovasyon teşviklerinin gurur verici örneklerinden bazılarıdır.

Öte yandan, hidrojen üretimi, depolanması ve dağıtımından oluşacak bir hidrojen değer zinciri oluşturarak başta yerli elektrolizörün ve depolama sistemlerinin geliştirilmesi olmak üzere hidrojen teknolojilerinde ve ekonomisinde öncü bir ülke olmayı hedefliyoruz. Ayrıca 2053 yılı net sıfır emisyon hedefi kapsamında elektrolizör kapasitemizi 70 gigavat seviyesine ulaştıracağız. Bu sayede yeşil dönüşüme katkı sunarken enerji ithalat faturamızı azaltacağız ve ekonomimizin rekabet gücünü artıracacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; kaynak milliyetçiliğinin arttığı bu dönemde kritik madenlere ulaşım giderek hayati bir konu hâline gelmektedir. Bu çerçevede Bakanlığımız bünyesinde Türkiye Stratejik ve Kritik Minerallerin Belirlenmesi Projesi yürütülmekte olup geliştirilecek politikalarla kritik madenlere yönelik yatırımların hızlanması ve arama faaliyetlerinin artırılması hedeflenmektedir. Bu çerçevede, savunma sanayisinde ve aşınmaya dayanıklı makine parçalarının üretiminde kullanılacak, yıllık bin ton kapasiteli bor karbür üretim tesisiyle ülkemiz ferro bor ihtiyacını karşılayacak, yıllık 800 ton kapasiteli tesisi Balıkesir Bandırma'da 2023 yılı içerisinde tamamlamayı öngörüyoruz.

Diğer yandan, yeşil dönüşüm için kritik önemi haiz yerli lityum için Eskişehir Kırka'da 600 tonluk, Balıkesir Bandırma'da 100 tonluk, toplam 700 ton kapasiteli lityum karbonat üretim tesisinin kurulmasına yönelik proje çalışmalarımız devam etmektedir.

Eskişehir Beylikova'da havacılık, savunma, uzay sanayisi, biyomedikal gibi alanlarda kullanılan 694 milyon ton nadir toprak elementi keşfi gerçekleştirilmiştir. İlk etapta yıllık 1.200 ton cevher işleyecek pilot üretim tesisinin kurulması çalışmalarına hâlihazırda devam edilmektedir. Söz konusu tesis, 2023 yılı Ocak ayında devreye alınacak olup tam kapasiteye ulaştığında tesiste yıllık 570 bin ton cevher işlenebilecektir.

Dünya rezervlerinin yüzde 73'üne sahip olduğumuz bor işletmeciliğinde yüzde 62 pazar payıyla lider konumuna ulaştık. Eti Maden 2022 yılında yaklaşık 2 milyon 650 bin ton bor ürünleri satışı ve 1 milyar 250 milyon doların üzerindeki ciroyla, henüz 2022 yılı tamamlanmadan yeni bir rekor kırmış olup bu, ülkemiz açısından büyük bir gurur kaynağıdır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) 2022 yılında madencilik ihracatı 6 milyar doları aşarak yeni bir rekor kıracaktır.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – İstifa edecek misiniz Sayın Bakan?

BAŞKAN – Sayın Bankoğlu, lütfen...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Hiç şüpheniz olmasın, Türkiye Yüzyılı madencilik alanında da keşif müjdelerimizi sıklıkla milletimizle paylaşacağımız bir sürece dönüşecek olup madencilik sektörümüzün gayrisafi yurt içi hasıla içindeki payını ve ihracat gelirini istikrarlı ve çevreye uyumlu bir şekilde artıracacağız.

Sayın Başkan, kıymetli hazırım; Amasra’da maden kazasında hayatını kaybeden vatandaşlarımıza bir kez daha Allah’tan rahmet, sevenlerine ve yakınlarına başsağlığı diliyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Facia, facia, kaza değil cinayet!

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Amasra maden kazası sonrasında kazanın her yönüyle araştırılarak sorumluların belirlenmesi için bir yandan adli ve idari süreç devam ederken diğer yandan da Türkiye Büyük Millet Meclisi Meclis Araştırması Komisyonu kazayı ele almaktadır.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Kaza değil Sayın Bakan, kaza değil cinayet o, katliam.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – TTK Genel Müdürü hâlâ neden görevde Sayın Bakan? TTK Genel Müdürünü kim koruyor, neden istifa etmiyor, neden görevden alınmıyor?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Biz de Bakanlık olarak söz konusu Komisyonun çalışmalarına ilgili kurumlarımızla her türlü katkıyı sağlıyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Komisyona siz de gelecek misiniz?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – İdari olarak neden hiçbir şey yapmıyorsunuz? TTK Genel Müdürü neden görevde? Neden hiç kimsenin ifadesi alınmadı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Diğer yandan, vefat eden madenci kardeşlerimizin geride kalan yakınlarına da sahip çıkıyor, her türlü maddi ve manevi desteği sağlıyoruz.

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Komisyona Enerji Bakanı olarak siz de gelecek misiniz?

BAŞKAN – Sayın Yavuzylmaz, Sayın Bankoğlu, lütfen...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Bu çerçevede yapılan düzenlemeyle vefat eden madencilerimizin yakınlarına aylık bağlanacak ve kamuda istihdam olanağı sağlanacaktır.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – TTK Genel Müdürü neden görevde? TTK’den kimsenin ifadesi alınmadı, Ankara’ya soruşturma uzanmadı, neden Sayın Bakan?

BAŞKAN – Sayın Bankoğlu, lütfen...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri...

DENİZ YAVUZYILMAZ (Zonguldak) – Komisyona siz de gelecek misiniz?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – “Komisyona gelecek misin?” diye soruyorlar Sayın Bakan.

BAŞKAN – Sayın Yavuzylmaz, Sayın Bankoğlu...

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – 3 milyar 999 milyon 188 bin lira olan Bakanlığımız 2021 yılı bütçesi...

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Bakanlıktan kimse ifade vermedi. Hiçbir kimse soruşturmada tek kelime ifade vermedi. Hiç kimse hakkında soruşturma açmadınız. Neden? Neden? Neden?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – ...başlangıç ödeneğine, genel aydınlatma giderleri ile cari ve yatırım giderleri için 433 milyon 173 bin 101 lira eklenmesi sonucunda 2021 yılı bütçe ödeneğimizin toplamı 4 milyar 432 milyon 361 bin 101 lira olmuştur.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Amasra'yı iki cümleyle mi geçeceksiniz?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Bu tutarın 4 milyar 314 milyon 752 bin 417 lirası harcanmış olup kalan 117 milyon 608 bin 684 TL ödenek yıl sonunda iptal edilmiştir.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – Amasra için iki cümle mi kuracaksınız?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Ailelerin ahı var üzerinizde, ahı var. Adalet arıyorlar, adalet. Aileler size güvenmiyorlar.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – 42 madenci için iki cümle mi kuracaksınız?

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Neden soruşturma açmıyorsunuz?

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Onur, istifayı gerektirir Sayın Bakan.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hiç de yüzü kızarmıyor!

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Ortaya çıkan bu kesin hesap rakamlarına bağlı olarak Bakanlığımızın 2021 yılı bütçe gerçekleşme oranı yüzde 97'dir.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hiç de yüzü kızarmadı!

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Aileler size hakkını helal etmiyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Bakanlığımız merkez teşkilatı için...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Bakan, sözlerinizi tamamlayın.

Buyurun.

DENİZ YAVUZYLMAZ (Zonguldak) – 42 madenci için sadece iki cümle mi kuracaksınız?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Son cümlelerim Sayın Başkanım.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Neden soruşturma açmıyorsunuz?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – ...2023 yılı bütçe teklifi 18 milyar 861 milyon 264 bin lira olup MTA, MAPEG, TENMAK, EPDK ve NDK'yle birlikte teklif edilen toplam bütçe tutarı 23 milyar 854 milyon 250 bin Türk lirasıdır.

AYSU BANKOĞLU (Bartın) – Madenciler hâlâ idari izin...

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Lütfen susar mısınız.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Sözlerime son verirken tüm milletvekilleriime teşekkür eder, 2023 yılı bütçesinin milletimiz, devletimiz ve Bakanlığımız için hayırlara vesile olmasını diler, yüce Meclisimizi saygıyla selamlarım. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Öldürmeyi çok güzel biliyorsunuz, bravo size(!)

BAŞKAN – Şimdi yürütme adına ikinci söz talebi Ticaret Bakanı Sayın Mehmet Muş'un.

Sayın Muş, buyurun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

Süreniz yirmi dört dakikadır.

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; sizleri saygı ve muhabbetle selamlıyorum.

Bugün Ticaret Bakanlığı ile bağlı, ilgili ve ilişkili kuruluşlarımızın 2023 yılı bütçesini ve 2021 yılı kesin hesabını yüce Meclisimize arz etmiş olacağız. Öncelikle, Bakanlığımız hakkında görüş beyan eden ve yapıcı eleştirilerde bulunan tüm milletvekillerimize teşekkür ediyorum.

Bünyesinde merkez, yurt dışı ve taşra teşkilatını barındıran Ticaret Bakanlığı, ülkemizin ihracat odaklı ve sürdürülebilir büyümesine katkı sunmak, rekabetçi ve adil bir piyasa oluşturmak, esnaf ve sanatkârlarımıza destek olmak ve tüketicilerimizi haksız uygulamalar karşısında korumak için çalışmalar yürütmektedir.

Bakanlığımızın çalışmalarını sizlere takdim etmeden önce Türkiye ve dünya ekonomisindeki gelişmelerle ilgili Genel Kurulu bilgilendirmek istiyorum. Sizlerin de şahit olduğu gibi geçtiğimiz birkaç yıl içerisinde dünya ekonomisi ardı ardına meydana gelen şoklarla sarsılmıştır. Pandemiyle başlayan arz talep dengesizlikleri, tedarik zinciri aksamaları ve parasal gevşeme hem arz hem talep yönlü bir küresel enflasyona sebep olmuştur. Şubat ayında patlak veren Rusya-Ukrayna savaşı, özellikle enerji ve gıda sektörü kaynaklı olarak söz konusu fiyat artışlarını körüklemiştir. Rusya ve Ukrayna; tahıl ürünleri, yağlı tohumlar ve gübrelerde temel tedarikçiler olduğu için gıda fiyatları yılın ilk yarısında keskin bir şekilde yükselerek özellikle az gelişmiş ülkeler için gıda güvenliği endişelerini artırmıştır. Birçok ülkenin küresel enflasyona çözüm olarak başlattığı mali sıkılaştırma politikaları henüz enflasyonu düşüremeden, yeni bir küresel resesyon süreci tetiklenmiştir.

Öte yandan, kış aylarına girdiğimiz bu dönemde, gaz tedarikinde küresel çapta ciddi sorunlar yaşanmakta olup bu durumdan en fazla etkilenen bölge en büyük ihracat pazarımız olan Avrupa Birliğidir. Bu gelişmeler ışığında, OECD gibi uluslararası kuruluşlar küresel ekonomik büyümeye dair tahminlerini sürekli aşağı yönlü olarak revize etmektedirler. Küresel ticarete de benzer beklentiler görülmekte olup Dünya Ticaret Örgütü 2021 yılında gerçekleşen yüzde 9,7'lik küresel mal ticareti hacmi büyümesinin 2022 yılında yüzde 3,5'a, 2023 yılında ise yüzde 1'e gerileyeceğini tahmin etmektedir. Nitekim, Dünya Ticaret Örgütü'nün küresel ticaretteki trendleri izlediği ticaret barometresi geçtiğimiz ay 100'ün altına düşerek ticarete yavaşlamayı yansıtmaya başlamıştır. Diğer taraftan, pandemi döneminde artan küresel borçluluk seviyesi yükselen finansman maliyetlerinin de etkisiyle kaygı verici seviyelere gelmiştir.

Değerli milletvekilleri, küresel ekonomideki olumsuz gelişmelere rağmen, Türkiye ekonomisi, odağın üretim ve istihdamda tutarak büyümeye ve ülkemizin mallarını dünyanın dört bir yanına ihraç etmeye devam etmiştir. Nitekim, ekonomimiz 2021 yılında yüzde 11,4 oranında büyüyerek son elli yılın en yüksek büyüme performansını göstermiştir. Bu büyümeye mal ve hizmet ihracatının katkısı 5,3 puan gibi yüksek bir seviyede olmuştur. 2022 yılının üçüncü çeyreğinde ise ekonomimiz, yüzde 3,9 oranında büyüyerek son dokuz çeyrekte kesintisiz büyümeye devam etmiştir. 2022 yılının ilk üç çeyreklik kısmında yaşanan yüzde 6,2'lik büyümeye ihracatın katkısı 3,4 puan seviyesinde olmuştur. Gerçekleşen yüksek oranlı büyümenin yarısından fazlası mal ve hizmet ihracatından kaynaklanmış olup ihracat, büyümenin itici gücü olmaya devam etmektedir. 2022 yılı Ocak ayına kıyasla bakıldığında sağlanan ilave istihdam 1 milyon seviyesine çıkmıştır. Pandeminin etkisiyle yüzde 61,6 düzeyine kadar gerileyen imalat sanayisi kapasite kullanım oranı ihracat artışından aldığı önemli destekle pandemi öncesi düzeyini de aşarak kasım ayı itibarıyla yüzde 75,9 seviyesinde gerçekleşmiştir. Tüm bu gelişmeler, üretim kapasitesini ihracatla destekleyen Türkiye hedefine ulaşma noktasında doğru adımlar attığımızın göstergesidir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; salgın ve savaş nedeniyle görülen yeni tedarikçi arama ve bölgeselcilik, Türkiye'nin küresel tedarik zincirindeki konumu için yeni fırsatlar barındırmaktadır. 2021 yılında küresel ekonomideki hızlı toparlanmayla mal ihracatı yüzde 33 artışla 225 milyar dolar seviyesinde gerçekleşmiş, küresel mal ihracatından alınan pay ilk defa yüzde 1'in üzerine çıkmıştır. 2022 yılı Kasım ayı itibarıyla ihracatımız 2021 yılında gerçekleşen toplam ihracatı yakalamış durumdadır. Ocak-Kasım dönemi ihracatımız ise yüzde 14 artışla 231 milyar dolara gelmiştir. Bu rakamlarla hem ihracatta on bir ay bazında en yüksek aylık hedeflere ulaştık hem de 2022 yılının ilk on bir ayında dünyanın farklı coğrafyalarına yaptığımız ihracat güçlü bir şekilde devam etmiştir. Oransal olarak en fazla ihracat artışı Afrika Kıtası'na gerçekleşirken en önemli ticari partnerimiz olan Avrupa Birliğine ihracatımız yüzde 12 artmış, AB'yle ticaret fazlamız 10 milyar dolara çıkmıştır. Birleşik Krallık'la ticaretimiz ise 6,6 milyar dolar dış ticaret fazlası vermektedir. Enerji ve emtia fiyatlarında yaşanan sert artışın etkisiyle ithalatımız kasım ayında 30,7 milyar dolar olmuştur. Bu ay enerji ithalatımız yüzde 17,4 artışla 7,7 milyar dolar olarak gerçekleşti. Ocak-Kasım döneminde ise ithalatımız yüzde 37 artarak 331 milyar dolar seviyesine gelmiştir.

Değerli milletvekilleri, burada bir konuya da açıklık getirmek istiyorum. Türkiye'nin Ocak-Kasım 2022 döneminde dış ticaret açığı 90 milyar dolar; bunun 16,8 milyar doları altın ithalatı; 73,3 milyar doları enerji ithalatıdır yani iki kalem, toplam dış ticaret açığımızın yüzde 90'ını oluşturmaktadır. 2021'e göre 2022 yılının ilk on bir ayındaki artışımız, dış ticaretteki artış 60 milyar dolar olmuştur. Bu 60 milyar dolarlık dış ticaretteki, dış ticaret açığındaki artışın yüzde 86'sı yani 52 milyar doları enerji ve işlenmemiş altın ticaretindeki açığımızdan kaynaklanmaktadır. Dolayısıyla, miktarsal olarak benzer rakamları kullanmamıza rağmen değer olarak yükselen enerji fiyatlarından kaynaklı bir açık söz konusudur. Burada...

ERHAN USTA (Samsun) – Enerji fiyatları arttığı için ihracat artmıyor mu?

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ (Devamla) – Erhan Bey... Değerli arkadaşlar, Erhan Bey bunları, rakamları, sayıları Parlamentoda en iyi bilen arkadaşlarımızdan ve hangisini ifade edeceğini, hangisini saklayacağını, hangisini söylemeyeceğini de iyi biliyor; dolayısıyla, ben aynı şekilde mukabele ediyorum.

Şimdi, Finlandiya'nın...

ERHAN USTA (Samsun) – “Dış ticaret açığı 90 milyar dolar.” dediniz; 99,9.

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ (Devamla) – Bakın, arkadaşlar, şimdi, bu bir eleştiri olabilir.

ERHAN USTA (Samsun) – Hayır, hayır; sizin rakamınızı söylüyorum.

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ (Devamla) – Şimdi, enerjiyle alakalı ithal eden ülkeler ile ihracatçı ülkelerin cari dengelerinde ne olmuş? Yani, bizde artmış da farklı ülkelerde ne olmuş? Mesela, Finlandiya, 2021'den 2022'ye değişim...

ERHAN USTA (Samsun) – Kurları patlamış mı onların?

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ (Devamla) – Finlandiya'nın...

ERHAN USTA (Samsun) – Kurları patlamış mı? Sonuca gelin!

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ (Devamla) – Ya, Erhan Bey bir dur, şurayı bir anlatayım.

ERHAN USTA (Samsun) – Adamın parası var, ithalat yapmış. Kurları patlatmışlar mı sizin gibi?

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ (Devamla) – Sen bir dinle, anlatayım.

Yüzde 0,64 fazla veriyorken -3,6'ya düşmüş; dolayısıyla, cari dengesinde yüzde 4 kötüleşme olmuş. Değerli arkadaşlar, bunun sebebi enerji fiyatları. Şimdi...

ERHAN USTA (Samsun) – Bizim kaç kötüleşti?

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ (Devamla) – Bizimki de aynı, 4.

BAŞKAN – Sayın Muş, lütfen Genel Kurula hitap edin.

ERHAN USTA (Samsun) – 4 ama onların parası var, rezervi var, kurları patlamadı.

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ (Devamla) – Bizimki de 4. İngiltere'ninki...

ERHAN USTA (Samsun) – Kuru niye patlattınız, ben onu soruyorum size, niye ithalat yaptınız demiyorum ki!

BAŞKAN – Sayın Usta, siz bütün sorularınızı kürsüden sordunuz.

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ (Devamla) – İngiltere'ninki -2'den 5,9'a gerilemiş. Bakın, değerli arkadaşlar, enerji ithal eden ülkelerin cari dengesinde fiyatlardan kaynaklı bir bozulma varken enerji ihracatçısı ülkelerin cari dengelerinde artış var, dolayısıyla bu birinde artıyorken birinde eksiye dönüyor. Bu, İtalya'da da 3,1'den -0,8'e... Baktığımız zaman, enerji ithal eden ülkeler cari dengede ortalama 4 puan eksiye gitmiş. Peki, ihraç eden ülkeler ne durumda? Mesela, Azerbaycan'ın cari fazlası 15,2'den 18,5'e çıkmış; İran'ın 4,2'den 8,7'ye çıkmış; Rusya'nın 6,9'dan 12,9'a çıkmış; Suudi Arabistan'ın 5,3'ten 13,5'e çıkmış. Dolayısıyla, enerji ihraç eden ülkelerde iyileşme olurken ithalatçı ülkelerin cari dengelerinde fiyatlardan kaynaklı bir bozulma olduğu aşikârdır; bunu ifade etmiş olayım. Bunu izah ettikten sonra konuşmamıza kaldığımız yerden devam edelim.

Değerli milletvekilleri, küresel ekonomide biraz önce çizdiğim tablo ihracatımız için çeşitli riskler barındırmaktadır. Özellikle, en önemli ihraç pazarımız olan Avrupa Birliği üyesi ülkelerdeki yavaşlama belirgin bir hâl almıştır. Bu kapsamda, ihracatçılarımızı alternatif pazarlara yönlendirmek için Bakanlık olarak yeni stratejiler ortaya koyuyor, Bakanlığımızın yol göstericiliğinde ihracatçılarımızın yeni girdikleri pazarlarda da aynı başarıyı göstermeleri için büyük bir çaba sarf ediyoruz. Bu kapsamda, ihracatımızın geleneksel ürün pazar yapısını bir ileri aşamaya taşımayı ve uzak ülkelerde ticaretimizi geliştirmeyi hedefliyoruz. Bu doğrultuda Bakanlığımızca ortaya konulan ve temmuz ayında kamuoyuyla paylaştığımız Uzak Ülkeler Stratejisi'yle, belirlediğimiz 18 ülkeye yönelik toplam 328 eylem ortaya koyduk. Böylece, ülkemizin ihracat menzilini genişletmeyi ve bu ülkelere olan ihracatımızı 4 kat artırmayı hedefliyoruz. Ayrıca, bu strateji kapsamındaki ülkelerin de içinde bulunduğu hedef ülkelerimize yönelik ihraç destek oranlarımızı ilave 20 puana kadar, hedef ülkelere hedef sektörlerde olması durumundaysa ilave 25 puana kadar yükseltiyoruz.

Değerli milletvekilleri, finansmana erişimde teminat sorununun ortadan kaldırılması, krediye erişimin kefalet suretiyle sağlanması, bu sayede ihracatımızın tabana yayılması için TİM ile EXIMBANK'ın öz kaynaklarıyla kurulan İhracatı Geliştirme Anonim Şirketi mart ayı itibarıyla faaliyete geçmiş ve temmuz ayında sermaye yapısı güçlendirilmiştir. Bu kapsamda, teminat sorunu kolaylıkla çözülüyor ve ihracatçılarımız artık kredi almak için mal varlığını bankaya ipotek etmek zorunda kalmıyor. Bugüne kadar İGE AŞ tarafında -kısa ismi "İGE" bunun- onaylanan 3.264 başvuru kapsamında 11,8 milyar kefalet sağlanmış, bunun karşılığında EXIMBANK tarafından 11,3 milyarlık kısmı kredi olarak kullanılmıştır. Daha çok yeni olduğu için... Zaman içerisinde çok ciddi bir yapıya dönüşeceğine eminim. Diğer taraftan, bildiğiniz gibi ihracatımıza finansman sağlanması hususunda TÜRK EXIMBANK oldukça önemli bir yere sahiptir. Türkiye'nin tek resmî ihracat destek kuruluşu olan TÜRK EXIMBANK 2022 yılının ilk on bir ayı itibarıyla ihracatçılarımız için 41 milyar dolar finansman desteği sağlamıştır. Bankanın ödenmiş sermayesi 3 milyar lira artışla 13,8 milyar liraya yükselirken kayıtlı sermaye tavanı 17,5 milyar liradan 30 milyar liraya yükseltilmiştir.

Değerli milletvekilleri, bizim için en az mal ihracatı kadar önemli olan bir diğer alan hizmet ihracatıdır. Hizmet ihracatımız 2021 yılında bir önceki yıla göre yüzde 74,3 oranında artarak 61,3 milyar dolar seviyesine ulaşmış, aynı dönemde hizmetler dengesi ise 31,7 milyar dolar fazla vermiştir. 2022

Eylül ayı yıllıklandırılmış veriye baktığımızda ise hizmet ihracatımız bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 59 artış kaydederek 85,3 milyar dolara ulaşmış, aynı dönemde hizmet sektöründeki dış ticaret fazlası yüzde 81 artışla 47,5 milyar dolara yükselmiş bulunuyor.

Hizmet ihracatımızı artırmaya yönelik yaptığımız çalışmalar neticesinde nisan ayında hizmet ihracatı destek programı paketini uygulamaya almış bulunuyoruz. Bu kapsamlı paketle tüm hizmet yöntemlerini içeren bir tanımlama yapılırken sağlık hizmetleri, bilişim, film dizi, eğitim, yönetim danışmanlığı, yayıncılık, lojistik, yolcu taşımacılığı, ulaştırma altyapı hizmetleri, gastronomi, perakende ve konaklama sektörlerimizin uluslararası pazarlara daha fazla açılmaları ve bu pazarlarda kalıcı olabilmeleri amaçlanmaktadır. Ayrıca bilişim sektörüne özel olarak tasarlanmış olan E-Turquality, diğer adıyla Bilişimin Yıldızları Programı'yla bilişim alanında bölgesel ve küresel anlamda rekabet edilebilir şirketlerin çıkarılması ve inovasyonun artırılması amaçlanmaktadır. Bakanlığımız tarafından 2022 Ocak-Kasım dönemi içerisinde 697 firmaya yaklaşık 820 milyon lira civarında ödeme yapılmıştır

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; nisan ayında yayınladığımız bir diğer kararla, Yurt Dışı Lojistik Dağıtım Ağlarının Desteklenmesi Hakkında Karar'la tüm lojistik süreçlerinin uçtan uca yönetildiği entegre bir model kurularak dağıtım ağları aracılığıyla lojistik imkân ve kabiliyetlerimizin sınır ötesine taşınması hedeflenmektedir. Bu ağlarla ihraç ürünlerimizin son alıcısına yirmi dört ila yetmiş iki saat içerisinde ulaştırılması ve taşımacılık maliyetimizin asgari yüzde 20 oranında azaltılması amaçlanmaktadır. Böylece kaliteli, hızlı ve katma değerli hizmet sunumuyla hem mal hem de lojistik hizmet ihracatımız artırılabilecektir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; özellikle yüksek doluluk oranlarına ulaşan Kocaeli, Ege ve İzmir Serbest Bölgelerinde yeni yatırım taleplerinin karşılanması amacıyla söz konusu serbest bölgelerimizin genişletilmesi Bakanlığımızın önemli gündem maddelerinden biri olmuştur. Örneğin, İzmir'de mevcut 3 serbest bölgeye ilave olarak Menemen Serbest Bölgesi'nin kuruluşuna ilişkin Cumhurbaşkanlığı kararnamesi geçtiğimiz ekim ayında yayınlanmıştır. Benzer şekilde, 2023 yılında faaliyete geçirilmesi planlanan Batı Anadolu Serbest Bölgesi'ni Bergama'da kurmuş bulunuyoruz. Serbest bölgelerimizde 2022 yılı Kasım sonu itibarıyla 30 milyar dolar ticaret hacmine ulaşılmış olup yaklaşık 90 bin kişiye istihdam sağlanmaktadır.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Bakanlığımızın bir diğer faaliyet alanı olan iç ticarete şeffaf, adil ve güvenilir bir ortam oluşturmak, tacir ve esnafımızın refahını artırmak ve tüketicimizi korumak temel hedeflerimizden biridir. Bu noktada, iç ticarete yönelik yıl içerisinde önemli faaliyetlerimize değinmek istiyorum. Bildiğiniz üzere, pandemi koşullarıyla birlikte elektronik ticaret tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de büyük bir önem kazanmıştır. Bu kapsamda, sektörün rekabetçi koşullar altında yeni oyunculara alan açacak şekilde büyümesi için düzenlemeler yapılması ihtiyacı doğmuştur. Bu doğrultuda, Parlamentodaki milletvekillerimizin desteğiyle, tüm Parlamentonun oy birliğiyle Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'da önemli değişiklikler yapılmıştır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Böylece, elektronik ticaret sektöründe rekabeti bozucu veya sınırlayıcı faaliyetlerin engellenmesi, çok oyunculu bir yapının tesisi ve sektörün sağlıklı şekilde büyümesi amaçlanmıştır. Bu düzenlemelerin etkin şekilde uygulanmasıyla adil ve şeffaf bir piyasa oluşturulacak; elektronik ticaret pazar yerlerindeki mikro, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin, esnafın hakları korunacaktır.

Burada yine, Sayın Usta'nın konuşmasında özellikle bu ikinci elle ilgili getirdiğimiz 6 bin kilometre ve altı ay gibi sınırın sitelerde ihlal edildiğiyle alakalı... Bu, biliyorsunuz, bireysel. Bireyseller için bir kısıtlama söz konusu değil yani arabayı aldım ben, iki ay sonra satabilirim.

ERHAN USTA (Samsun) – Bireysel değil o, galeride.

TİCARET BAKANİ MEHMET MUŞ (Devamla) – Bu, özellikle bayilerde arabaların ikinci el ticari işletmelere devriyle oluşan bir durumdur. Bahsettiğiniz siteleri biz de yakından takip ediyoruz. Dolayısıyla amacımız herkese ceza yazmak değil, herkesi kurallı şekilde davranmaya teşvik etmektir. Çok ceza yazmak çok iyi netice demek değildir.

ERHAN USTA (Samsun) – Bunlar şahıs adına alınan galeri araçları Sayın Bakan.

TİCARET BAKANİ MEHMET MUŞ (Devamla) – Galerileri de takip ediyoruz.

ERHAN USTA (Samsun) – 8 bin lira cezaya razı zaten çünkü fark daha fazla.

TİCARET BAKANİ MEHMET MUŞ (Devamla) – İlanları genellikle 6 ile 7 bin kilometre arasında verilir. Süreyi de takip ediyoruz. En son, zaten onlara uygulayacağımız cezanın limitleri yükseltildi dolayısıyla aslında orada uygulanan cezalar can yakıcı cezalar. Kolay kolay sektör tarafından çok ihlal edilebileceğini düşünmüyoruz çünkü anlık takip ediyoruz. Size ulaşan ihlaller varsa lütfen bize ulaştırın.

ERHAN USTA (Samsun) – Olur.

TİCARET BAKANİ MEHMET MUŞ (Devamla) – Şimdi, tabii, sürem azalıyor, çok fazla konu var, hızlıca diğerlerini geçiyorum.

Değerli milletvekilleri, önemli işgal alanlarımızdan biri de -gümrüklerimizdeki yenilikleri ve kaçakçılıkla mücadele faaliyetlerimizi de sizlerle burada paylaşmak istiyorum- 2022 yılının ilk on ayında ülkemizin vergi gelirlerinin yüzde 30'unun tahsil edildiği gümrüklerdir. Mümkün olan en ileri seviyede hizmet sunabilmek için önemli teknolojik yatırımlar yapıyor. Dijitalleşmeyle gümrük işlemlerini basitleştirip bürokrasiyi azaltmak için uğraşıyoruz. 2022 yılının ilk on bir aylık sürecinde gümrük idarelerimizde işlem gören ihracat beyannamesi sayısı bir önceki yılın aynı dönemine kıyasla yüzde 4,9 artarak 4,5 milyonu aşarken yaklaşık 9,2 milyon araç ve 111,8 milyon yolcunun işlemleri başarıyla gerçekleşmiştir. Bu doğrultuda Türkgözü, Gürbulak, Pazarkule ve Ceylânınar Gümrük Kapılarının modernizasyon çalışmaları devam etmektedir. Şanlıurfa Gümrük Müdürlüğü, Mersin Laboratuvar Müdürlüğü, Ege Gümrük ve Dış Ticaret Bölge Müdürlüğü, Şırnak Silopi ve Hakkâri Yüksekova lojmanlarının yenilenmesine ilişkin projeler de hızlı bir şekilde devam etmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; burada bir konuyu da sizlerle paylaşmak istiyorum. Bu gümrüklerde kullanılan cihazlar genelde ithal cihazlar yani x-ray cihazları. Bunların yerleştirilmesiyle ilgili önemli bir proje Bakanlığımız tarafından yürütüldü ve ilk millî tarama cihazı İzmir Alsancak Limanı'nda kullanılmaya başlandı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Neticeleri, geri dönüşleri muadillerinden çok daha iyi. Dolayısıyla bundan sonraki bütün bu cihazları yerli olarak alacağız ve burada hem mobil hem de yolcu kaçakçılığı için cihazları da mart ayı itibarıyla yerleştirmeyi hedefliyoruz, planlıyoruz. Burada, gümrük muhafaza ekiplerimizce gümrüklerde kaçakçılıkla çok ciddi bir mücadele verilmektedir ve 10,5 milyar değerinde kaçak eşyaya gümrüklerde el konulmuştur.

Yine, Bakanlığımız bünyesinde görev yapan akaryakıt özel ekibince bu yıl içerisinde yürütülen çalışmalarda 4 milyar değerinde vergi ziyai ile 10 milyar değerinde sahte fatura tespit edilmiş ve 1.289 ton kaçak akaryakıt el konulmuştur.

Değerli milletvekilleri, yapılan bütün çalışmalar devletin ilgili kolluk birimleriyle birlikte yapılmaktadır. Burada, 7318 sayılı Kanun sonrası -yine Parlatentonun desteğiyle, burada pek çok milletvekilinin katkısıyla çıktı- dış satış yöntemiyle gerçekleştirilen suistimallerin engellenmesine yönelik çalışmalar yürütülerek yaklaşık 31 milyar lira değerinde vergi ziyai engellenmiştir. Bu yıl uyuşturucuyla mücadelelerimizi gümrük kapılarında etkin şekilde sürdürmeye devam ediyoruz. Gürbulak Sınır Kapısı'nda 1 ton 18 kilo, diğeri 622 kilo olmak üzere sıvı metamfetamin ele geçirilmiştir.

Bunlarla ilgili adli soruşturmalar yargı tarafından da sürdürülmektedir. Dolayısıyla toplama baktığımız zaman 13,7 ton uyuşturucu; yaklaşık 32 ton uyuşturucu yapımında kullanılan kimyasal; 9.411 ton akaryakıt...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ (Devamla) – Sayın Başkan, toparlıyorum.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ (Devamla) – ...2,5 milyon paket sigara; 21,4 milyon adet sigara kâğıdı ve filtresi; 3,4 milyon adet elektronik sigara; 8.550 ton gıda; yaklaşık 26 bin adet tarihî eser gümrüklerde ele geçirilmiştir ve zehir tacirlerine sınırlarımızda müsaade edilmemiş, geçit verilmemiştir.

Tüm Genel Kurulu ben tekrar saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Birkaç tane konu kaldı, onların notu gelince de soru-cevapta cevap vermiş olacağız; çoğunu atladım zaten süreyi zamanlı kullanabilmek için. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Muş.

Yürütme adına son söz Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat Kurum'un.

Sayın Kurum, buyurun. (AK PARTİ ve MHP sıralarından alkışlar)

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Saygıdeğer Başkanım, değerli milletvekilleri; Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımız ile bağlı kuruluşlarımızın 2022 yılı faaliyetlerini, 2023 yılı hedeflerini sunmak üzere huzurlarınızdayım. Gazi Meclisimizi ve aziz milletimizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Değerli milletvekilleri, ben sözlerimin hemen başında Düzce'mizde meydana gelen depremden etkilenen vatandaşlarımıza geçmiş olsun dilekelerimizi bir kez daha iletiyorum.

Düzce'de, her afette olduğu gibi, yine, depremin ilk anından itibaren 600 uzmanımızla, ilgili tüm Bakanlıklarımızla birlikte çalışmalarımızı başlattık. 60 bin bina, 157 bin bağımsız birimde hasar tespitlerimizi özveriyle bir çalışmayla tamamladık. Ağır hasarlı 791 binamızın 210'unun yıkımını süratle tamamladık. Bu vesileyle, Düzceli kardeşlerimize ifade etmek isterim ki acı bir depremle sarsıldığımız Elâzığ ve Malatya'da kardeşlerimiz nasıl yeni yuvalarında hayat sürüyorlarsa, İzmir'de evlerine kavuşan kardeşlerimiz nasıl huzur içerisinde oturuyorlarsa, İzmirliyle yine tarihinin en büyük dönüşümüyle nasıl umut doluyorsa Düzce'mizde de inşallah aynı güzellikleri yaşatacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ve tüm kurumlarımızla, belediyelerimizle el ele vererek binalarımızı yenileyecek, milletimizin yeni yuvalarını, yeni iş yerlerini yine en hızlı şekilde teslim edeceğiz ve işin sonunda hayır dualarını alacağız. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın milletvekilleri, Düzce'mizdeki en büyük tesellimiz, can kaybımızın olmamasıydı, şehirdeki binaların yüzde 80'inin 1999 sonrası yapılan düzenlemelere uygun bir şekilde yapılmış olmasıydı. Yine burada yaptığımız nitelikli dönüşüm çalışmaları hasarın daha da kötü olmasına mani olmuştur. Tabii, son depremde bir kez daha gördük ki bu cennet vatanın deprem meselesindeki yegâne çözümü kentsel dönüşümdür, deprem dönüşümüdür. Cumhurbaşkanımız 2012 yılında her türlü siyasi bedeli de göze alarak tarihe altın harflerle yazılacak bir adım atılar, Türkiye'nin her yerinde kentsel dönüşüm hedefiyle, anlayışıyla bu çalışmaları başlattılar ve bugün 81 şehrimizde yaptığımız kentsel dönüşümü yavrularımızın istikbal meselesi olarak görüyor, 922 ilçemizin tamamını âdeta baştan aşağı yeniliyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Cumhurbaşkanımızın liderliğinde geçen yirmi yılda tam 13 milyon vatandaşımızın, başka bir ifadeyle Yunanistan, Portekiz, İsveç nüfuslarına denk gelen sayıda insanımızın huzur içerisinde yaşadığı tam 3 milyon 200 bin konutumuzu yeniledik. Bir seferberlik

şuuruyla şu anda sahada 250 bin konutumuzu da canla başla yeniliyoruz. Tabii, bu bir liderlik, bir vizyon meselesidir, ufuk meselesidir, bu topyekûn millet sevdasıdır. Bu büyüklükteki bir dönüşümü bu kadar sürede gerçekleştirebilen dünyada başka da bir ülke yoktur ve bu gurur hepimizin, Türkiye Cumhuriyeti'nin gururudur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Tabii, diğer taraftan da medeniyetimizin başkenti İstanbul'umuz bu noktada deprem dönüşümünün merkezi konumundadır. Bugün İstanbul'umuzda tam 695 bin konutun dönüşümünü tamamladık ve 39 ilçemizde girilmedik mahalle bırakmadık. Kartal'da binamız çöktü, yakınlarını yitiren kardeşlerimizin hemen yanındaydık. Kâğıthane'de istinat duvarı çöktü ve çöken alanda yepyeni bir hayatı başlattık. Üsküdar Kirazlıtepe'de, Fikirtepe'de, Okmeydanı'nda, Beykoz'da ve daha birçok yerde tüm dönüşüm sorunlarını azimle, kararlılıkla çözdük. Bu kararlılıkla bugün İstanbul'un her noktasına yayılan tam 93 bin yuvanın yenilenmesi için var gücümüzle çalışıyoruz.

Başkentimiz Ankara'nın Mamak ve Altındağ ilçelerinde tarihî bir dönüşümü başlattık. Tüm ilçelerimizde cansiparane bir şekilde çalışıyoruz. Şimdiye kadar 39 bin konutumuzun Ankara'da dönüşümünü bitirdik. Yaklaşık 5 bin güvenli yuvamızı en kısa sürede milletimize sunacağız. Tüm bu gayretin yegâne sebebi de milletimizin selametidir. Biz bu güzel vatanın, gözümüzün nuru evlatlarımızın geleceğini ilgilendiren dönüşümü her zaman ortak aklın ürünü, siyasetüstü bir istiklal meselesi olarak gördük. Bundan sonra da aynı anlayışla çalışmalarımızı yürüteceğiz. Siz değerli vekillerimiz ve belediyelerimizle birlikte bu siyasetüstü seferberliğe her şart ve durumda güçlü destek vermeye mecburuz. Hiç kimse “Depremi merkeze alacağız.” deyip de deprem bütçesini kısamaz. Milletın hayatını ilgilendiren bu meseleyi hiçbir şekilde erteleyemez, reklam ve algı faaliyetleriyle deprem gerçeğini gölgeleyemez. Kentsel dönüşüm, emin olun, terörle mücadele kadar önemlidir; her türlü siyasetin de, her türlü ikbal kaygısının da, düşüncesinin de üstündedir, üzerindedir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bundan bir yıl önce ebediyete uğurladığımız büyük üstadımız Sezai Karakoç “Medeniyet, kendini kurduğu şehirlerle ifade eder.” derdi. Medeniyetimizin en güzel tezahür mekânları, her biri birer açık hava müzesi olan ve tarihî değerlerimizin içinde yer aldığı kent meydanlarımızdır. Bugün “tarihe vefa, geçmişe saygı” anlayışıyla 45 ilimizde 80 tarihî meydanımızı yeniliyoruz ve Türkiye Yüzyılı'nın abide eserleri hâline getirmek için tüm ekibimizle, milletvekillerimizle, belediye başkanlarımızla birlikte çalışıyoruz. Açılışını Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle gerçekleştirdiğimiz Mevlâna Meydanı'mızla Konya'mızın güzelliğine güzellik kattık. Mimar Sinan'ın emaneti Selimiye Camisi ve çevresine ışıltısını yeniden kazandırdık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bursa Ulu Camisi çevresindeki tarihî çarşı ve hanlar bölgesinde şanlı tarihimizi bütün ihtişamıyla yeniden ayağa kaldırıyoruz. Bitlis'imizde Selçuklu'nun emaneti köprülerimizi, hanlarımızı, medreselerimizi güneşle yeniden buluşturuyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Balıkesir'imizde, güzel Balıkesir'imizde Zağnos Paşa Camisi çevresinde maneviyatı yeniden harekete geçiriyoruz. Zonguldak, Sinop, Trabzon ve Rize'de tarihimizi yeşille kucaklıyoruz. Terör örgütü eliyle harabeye dönen Diyarbakır Sur'u aslına uygun bir şekilde imar ederek bin yılların köklü kardeşlik tarihini yeniden ayağa kaldırıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Mardin'de, Şırnak'ta, Urfa'da tarihî alanlarımızı ihya ederek yine bu milletin çocuklarını yüzyıllardır akıp giden mimarimizle, kültürümüzle yeniden buluşturuyoruz. Ankara'mızı Türkiye Yüzyılı'nın güçlü başkenti yapmak için Hergelen Meydanı ve çevresini, Saraçoğlu Mahallesi'ni, tescilli ağaçları, tescilli yapıları da koruyarak milletimize, inşallah, bu yıl sonu armağan ediyoruz. Elbette durmuyoruz; Erzurum tarihî meydanı yeniden kahramanlık hikâyeleri yazsın diye; Yozgat Çapanoğlu Camisi ve çevresi şiirle, edebiyatla dolsun diye; Muş, Kütahya, Isparta, Bingöl, Afyon ve Kayseri tarihî kent meydanlarımız misafirlerine tarihin, yeşilin, şiirin, edebiyatın zevkini sunsun diye gayret gösteriyoruz.

BURCU KÖKSAL (Afyonkarahisar) – Afyon Zafer Müzesinin hâlâ üstü açık. Ne meydanaından bahsediyorsunuz? Zafer Müzesinin tadilatını bitirin.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) – Her biri şehrin ekonomisine, istihdamına, üretimine ve turizmüne katkı sunacak tüm bu değerlerimizi yükseltmek için var gücümüzle çalışıyoruz. Bizim esnafımız değerli milletvekillerimiz, yüzyıllar boyunca “Dükkân kapısı Hak kapısı.” demiştir. Biz de esnafımızın hakkını verecek, gençlerimizin ekmeğine ekmek, aşına aş katacak, sanatına katkı sunacak, şehirlerimizin ekonomisini, yatırım potansiyelini güçlendirecek 10 bin sanayi dükkânı projemizi 81 şehrimizde inşa ediyoruz.

Her biri yöremizin kendi dokusuna uygun Tarımköy Projelerimizi de çok çok önemsiyoruz. Kırsal kalkınmayı sağlamak adına hemen hemen her ilimizde Tarımköy Projelerimizi yürütüyoruz. Şu an sahada 7 bin Tarımköy Projemizi milletimizin efendisi olan köylü kardeşlerimize armağan ettik. Hele hele haksız, yersiz, mesnetsiz her türlü iddialara muhatap olsa da Cumhurbaşkanımızın Artvin’i teşrifleriyle su toplamaya başlayan Yusufeli Barajı’mız Yusufelili kardeşlerimizin yeni yuvalarına, yeni iş yerlerine taşınmaya başladığı yeni Yusufeli’imiz muhteşem bir eser olmuştur. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Tabii, böylece cumhuriyet tarihimizin en büyük, en hızlı, en kaliteli iskân projesini hayata geçirmek de Cumhurbaşkanımızın liderliğinde AK PARTİ’imize nasip olmuştur. İnşallah, devletimizin gücü, milletimizin desteğiyle; ihya edilmiş tarihî meydanlarıyla, yeni sosyal konutlarıyla, yeni sanayi alanlarıyla birlikte 2035 yılına kadar da ülkemizde tek bir sağlıksız yapı bırakmayana kadar aşkla, azimle, kararlılıkla çalışacağız.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün birçok gelişmiş ülke bile ekonomiye dair nedenlerle sosyal devlet uygulamalarını askıya almıştır. Türkiye ise tüm zor şartlara rağmen, her zaman olduğu gibi, milletin olanı yine millete vermektedir, tarihimizin milletten en çok teveccüh gören sosyal devlet anlayışını, hamlesini gerçekleştirmektedir. TOKİ’imizle ürettiğimiz 1 milyon 170 bin sosyal konutla hiçbir ülkenin yapmaya dahi cesaret edemeyeceği bir istikbal yatırımını hayata geçirdik. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Şu an 81 ilimizde 138 bin yeni yuvamızın inşası da devam etmektedir. Bizim gözümüz hiçbir zaman dışarıda olmadı.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İthal çöp bile getirdiniz, ithal çöp.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Hele hele ithal ekonomi uzmanlarında, ithal iklim ve şehircilik uzmanlarında hiçbir zaman olmadı. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – İthal plastik bile getiriyorsunuz, ithal plastik.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Bizim kulağımız da gözümüz de aklımız da milletimizde oldu, milletimizin rızasında oldu.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ülkeyi çöplüğe çevirdiniz, çöplüğe!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) - Türkiye olarak kendi kaynaklarımızı oluşturduk, planımızı yaptık, milletimiz bizden yeni yuvalar istedi, biz de yaptık. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Şimdi, yine cumhuriyet tarihinin en büyük sosyal konut hamlesini yerli ve millî imkânlarımızla büyük bir gururla başlattık. 500 bin sosyal konut, 1 milyon altyapısı ve imarı hazırlanmış konut arsası ve 50 bin iş yerimizi halkımıza sunuyoruz.

ULAŞ KARASU (Sivas) – Kaç tane inşaat yarım kaldı, kaç müteahhit battı?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) – Projemize 8 milyonu aşkın vatandaşımız başvurdu ve 5 milyon 135 bin başvuru ise kuraya katılmaya hak kazandı. 2 milyon 30 bin gibi rekor bir başvuru sayısı ile kendilerine güvenmeyen mahfillerin tamamına

tarihî bir cevap veren gençlerimizin her birine ayrı ayrı teşekkür ediyor, alınlarından öpüyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Bir taraftan projemizi açıkladık ve hemen ardından ekim ayında temellerini attığımız 5.615 konutumuzla beraber ihalesi yapılan ve ihale aşamasındaki konut sayımız şu an itibarıyla 22.500'e ulaştı ve kura çekimlerimiz 2023 yılının Mart ayına kadar inşallah tamamlanmış olacak. İnşaatlarımızın başlaması özel sektörümüzü harekete geçirecek, konut arzı yükselecek, herkes kazanacak, en önemlisi milletimiz kazanacak, Türkiye kazanacak. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Tabii, yeri gelmişken bu projenin teminatını, garantisini soranları da unutmayalım. Bu dev hamlenin teminatı da garantisini de bundan önce olduğu gibi, yirmi yıldır yaptığımız projelerde olduğu gibi, bundan sonra da güçlü Türkiye'nin mimarı, Türkiye Yüzyılı'nın mimarı Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'dır. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Ve buradan ilan edelim, sosyal konutta yeni etaplar başlatmaya, yeni sosyal konut müjdelerini ardı ardına vermeye...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Hayal satmaya devam!

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) – ...milletimize yeni yuvalar kurmaya buradan, milletin kürsüsünden hep birlikte söz veriyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün maalesef iklim değişikliği kaynaklı afetlerin sıklığı, şiddeti ve etkileri artık daha da geri dönülemez bir noktaya doğru ilerlemektedir. Dünya Meteoroloji Örgütü son elli yılda afet sayılarının 5'e katlandığını ve bu afetler dolayısıyla da her gün 115 insanın hayatını kaybettiğini ifade ediyor. Son yıllarda iklim değişikliği sebebiyle birçok sel ve yangın afetleriyle karşı karşıya kaldık; Karadeniz'de yaşanan sellerde ocaklara ateşler düştü, Antalya ve Muğla'daki ateş çemberi hepimizin içini dağladı. Her ne kadar birileri çıkıp "Ne aceleniz var?" diyerek anlamsız bir itirazda da bulunsa...

CAVİT ARI (Antalya) – Kim Sayın Bakan? Kim itirazda bulundu?

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) – ...hızımızdan rahatsız da olsalar biz milletimizin yaralarını sarmak için, çocuklarımızın geleceğe umutlu bakmasını sağlamak için hep birlikte gece gündüz çalıştık.

CAVİT ARI (Antalya) – Öyle bir şey olmadı.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) – Ve güzeller güzeli Giresun'umuzda "Yeni Dereli" "Yeni Doğan kent" diyerek yepyeni bir şehir kurduk. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Kastamonu Bozkurt'ta tüm şehri, sanayi alanlarıyla birlikte inşa ediyoruz. Hepinizi oralara davet ediyoruz. Yine, Rize, Sinop ve Bartın'da yeni yuvalar kuruyoruz. Antalya Manavgat'ta sarıldığımız İbrahim amcamızı güvenli bir hayata, Muğla'mızda Ayşe teyzemizi yeni bir yuvaya kavuşturmanın mutluluğunu yaşıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Devlet-millet bütünleşmesinden rahatsız olanların, her iyiye "kötü" her güzele "çirkin" her hayra "şer" diyenlerin ithamlarına rağmen bugün tüm bu afet alanlarında 45 bin konut, iş yeri, ahır, köy evini büyük bir oranda tamamladık ve aziz milletimizin hizmetine sunduk. (AK PARTİ sıralarından "Bravo" sesleri, alkışlar)

Bu hakikatler ortadayken bize dönüp "yapmadınız" "bitirmediniz" diyenlerden şöyle bir aynaya bakmalarını, üç buçuk yıldır yönettiğiniz belediyelerinizde ne yaptığınıza, hangi yatırımları başardığınıza bakmanızı özellikle tavsiye ediyorum. (CHP sıralarından gürültüler)

ULAŞ KARASU (Sivas) – O zaman aday ol, aday ol.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) – Başımızı ellerinizin arasına koyup bu şehirlere kaç metrekaşe yeşil alan kazandırdığınızı, üç buçuk yıllık süreç içerisinde, 100 bin konut dönüştürme vaadiyle çıktığınız yolda ne yaptığınızı kendinize sormanızı

her birinizden rica ediyorum. Biz Allah'ın izni, 85 milyon vatandaşımızın desteğiyle milletimizi sıcak yuvalarına kavuşturduk, bundan sonra da Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde tüm ekibimizle birlikte kavuşturmaya devam edeceğiz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Bir daha söylemen lazım ha. 5'e tamamla, en az 5 defa söylemen lazım.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bu yaptıklarından sonra bir belediye başkanı adayı ol, hadi görelim...

ÇEVRE, ŞEHİR VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) – Ve şunu herkes çok iyi bilmelidir ki afet alanlarında tarihinin en büyük dönüşümlerine imza atan bir Türkiye var, devletine güvenen bir millet var ve bu güveni millet lehine kullanan bir Türkiye var. İşte, bu Türkiye, bu afetlerle ve iklim değişikliğiyle mücadeleyi Türkiye'nin istikbal ve istiklal mücadelesi olarak görmektedir. Cumhurbaşkanımızın ilan ettiği 2053 net sıfır emisyon hedefiyle, yeşil kalkınma hedefiyle iklim kriziyle mücadelemizde ihtiyaç duyduğumuz kalıcı dönüşüm için tarihî bir adım atıyoruz. Şubat ayında ülkemizde tüm üniversitelerimizle birlikte ilk iklim şûramızı düzenledik; 217 karar aldık, uygulamalarımızı çeşitlendirdik. Mısır'da düzenlenen COP27 Toplantısı da kendi bilim insanlarımızla birlikte gerçekleştirdiğimiz iklim diplomasisinin geldiği noktayı dünyaya göstermiştir.

Ulusal katkı beyanımızı güncelledik; 2030 yılında gerçekleşmesi öngörülen artıştan yüzde 21 azaltım hedefimizi büyük bir cesaret ve ülkemize duyduğumuz güvenle yüzde 41'e yükselttik. Sadece 2030 yılında bile 500 milyon ton emisyonumuzu insanımızdan ve dünyamızdan uzaklaştırmış olacağız. Bu noktada, yüce Meclisimizden de en büyük beklentimiz iklim kanununun hazırlanmasıdır ve bu kanuna katkı verecek vekillerimize ben şimdiden teşekkürlerimi sunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dünyamızda bir yılda toplam 2 milyar ton atık oluşmaktadır ve bu değer 800 bin olimpik havuzu doldurabilecek bir büyüklüğe sahiptir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi Sayın Kurum.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) – İşte, bu küresel israf krizine karşı geliştirilen Sıfır Atık Hareketimiz artık 5 yaşında. Saygıdeğer Emine Erdoğan Hanımefendi'nin himayelerinde 2017'de başlayan bu hareket küresel bir çevrecilik modeline dönüşmüştür ve bu kapsamda 150 bin kamu kuruluşu binamızda Sıfır Atık Projemizi yaptık, artık binalarımıza çöp kamyonları girmiyor. Plastik poşet kaynaklı 550 bin ton plastik atığın oluşumunu ve 23 bin ton sera gazı salımını engelledik. Bu yıl da aldığımız kararla poşet fiyatını 25 kuruş olarak belirliyor ve herhangi bir artışa gitmiyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Bedavaydı ya, bedavaydı! 25 kuruş yaptınız, bedavaydı.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) – Şimdi, bu, poşette gösterdiğimiz başarıyı inşallah depozito iade sistemiyle de göstereceğiz. Aynı doğa koruma hassasiyetiyle Ayder'de, Salda'da, Uzungöl'de, Van ve Beyşehir Göllerimizde, tüm yaylalarımızda çevre düzenlemeleri yapıyor, insan eliyle oluşacak zararları bertaraf ediyor ve bu değerleri gözümüz gibi koruyoruz. Bugün, Sıfır Atık Mavi çatısı altında denizlerimiz artık daha temiz çünkü gemilerin ürettiği atıkların kabulü için kurulan tesis sayımızı 326'ya çıkardık. Yine, bu kapsamda, 93 atık düzenli depolama tesisimizde 70 milyon vatandaşımıza hizmet veriyoruz. Sanayide yeşil dönüşümün en önemli adımlarından birini atarak tüm atıkları ham madde olarak kullanıyoruz. Bu yolda, 2022 yılında 2,8 milyon ton atığı ham madde olarak kullandık ve milletimizin cebine gelir olarak iade ettik.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son kez açıyorum Sayın Bakan, tamamlayın sözlerinizi.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) – Ne hazindir ki 2002 yılında 145 tesisle nüfusumuzun sadece yüzde 35’ine atık su arıtma hizmeti veriliyor, kalan yüzde 65 günlük hayatında kirli suyla muhatap oluyordu. Biz, İller Bankamızla atık su arıtma tesisi sayımızı 1.176’ya çıkararak nüfusumuzun yüzde 90’dan fazlasına hizmet vermeye başladık ve yine, sanayi tesislerimizin denetimlerini yedi gün yirmi dört saat yapıyoruz.

“81 ilde 81 milyon metrekare” hedefiyle yola çıktığımız millet bahçemizde bugün 72 milyon metrekareye, 468 sayısına ulaştık. Atatürk Havalimanı Millet Bahçemiz’in karşısına dikilen sözde çevrecilere, maskeli doğaseverlere milletin kürsüsünden ifade etmek isterim ki Türkiye’nin en büyük millet bahçesini ağaçları, fidanları, göletleri, kıraathaneleri, kütüphaneleriyle 29 Mayıs 2023’te İstanbul’un kutlu fethinin 570’inci yıl dönümünde Cumhurbaşkanımızın teşrifleriyle açıyoruz. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Selamlama için açıyorum.

Tamamlayalım lütfen.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) – Ben şimdiden tüm halkımızı, vekillerimizi İstanbul’da düzenlenecek fetih ve yeşilin, zaferin bayramına davet ediyorum.

Değerli Başkan, kıymetli milletvekilleri; bizim medeniyetimiz iki dünyanın fikir ve eser dünyasının medeniyetidir. Hem fikir hem de eser diyen bir medeniyettir. Hem Yunus gibi düşüneceğiz, anlatacağız hem de Sinan gibi üreteceğiz, eser yapacağız.

BAŞKAN – Sayın Bakan, selamlamanızı alalım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) – Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğinde bir eliyle Süleymaniye’yi, Selimiye’yi, köprüleri, medreseleri, çarşıları kadim şehirleri...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ULAŞ KARASU (Sivas) – Sayın Başkanım, beş dakika oldu, beş.

(CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Selamlama için mikrofonu açıyorum Sayın Bakanım.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) – ... diğer eliyle yüzbinlerce sıcak yuva, altyapı tesisleri, yüzlerce millet bahçesi ve akıllı şehirleriyle çağın en muhteşem eserlerini yapan bu cennet vatanın hadimi olacağız, milletin hizmetkârı olacağız. Türkiye Yüzyılı’nın neferi olacağız. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

(CHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın Bakan...

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM (Devamla) – Ben bu duygularla siz değerli milletvekillerimize, tüm çalışma arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum. 81 ilde milletvekillerimizle birlikte şehirlerimizin sorunları için gece gündüz çalışıyoruz. Ve 2023 yılı bütçemizin ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum, sizleri bir kez daha saygı ve hürmetle selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, şimdi şahsı adına aleyhte olmak üzere Sayın Remziye Tosun’a söz vereceğim.

Buyurun. (HDP sıralarından alkışlar)

REMZİYE TOSUN (Diyarbakır) – Savaş politikalarına karşı tüm direnenleri saygıyla selamlıyorum.

Baskı politikalarının tırmandığı ancak buna karşı direnişin de yükseldiği bir süreci yaşıyoruz. Bir tarafta halkı sömüren, diğer tarafta yoklukla cebelleşen; bir yanda savaştan beslenen zulümkârlar, diğer yanda onurlu barışın yılmaz savunucuları. İşte bu ikilemle, neredeyse seçim çalışması gibi, bütçe görüşmelerini gerçekleştiriyoruz. Toplumla vekâleten burada bulunurken toplumun onurlu barışı için mücadele etmek boynumuzun borcudur; bundan dolayıdır ki “Savaşa değil, barışa bütçe.” dedik, demeye devam edeceğiz.

Fakat toplumun emeği, alın teri yine savaş harcamalarına aktarılıyor; yirmi yıllık çatışmaların maliyeti trilyonlarca lira. Bu harcamalardan toplumun payına düşen; baskı, ölüm, şiddet, açlık.

(AK PARTİ sıralarından bir grup milletvekilinin Komisyon sıraları önünde toplanması)

BAŞKAN – Sayın milletvekillerimiz, sayın hatibimiz kürsüde, lütfen yerlerimize geçelim.

ORHAN SÜMER (Adana) – Sayın Başkanım, daha devam ediyor...

CAVİT ARI (Antalya) – Bu ne Başkanım ya, bu ne ya! Ayıp ya, ayıp! Vallahi hiç yakışmıyor.

ORHAN SÜMER (Adana) – Daha sonra girsinler sıraya.

BAŞKAN – Sayın milletvekillerimiz, lütfen yerlerimize geçelim.

REMZİYE TOSUN (Devamla) – Savaş politikaları; cezaevlerinden sokağa, sokaktan sınır dışı operasyonlarına dağılıp artıyor. Cezaevlerinde bir yılda tam 73 tutsak yaşamını yitirdi; 73 can, devletin gözü önünde katledildi. Hasta tutsaklar, ellerinde koz; siyasi tutsaklar ise rehlin olarak tutuluyor.

BAŞKAN – Sayın vekillerimiz, daha buradayız, bir yere gitmiyoruz, lütfen.

REMZİYE TOSUN (Devamla) – Bu yolla, tüm muhaliflere gözdağı veriliyor; idare ve gözlem kurulları, Adli Tıp Kurumu ölüm kararları saçıyor. Cezaevlerinden her gün hak ihlalleri haberleri alıyoruz; bu ihlallere karşı hiçbir işlem yapılmıyor, hatta gardiyanlar “Buranın Allah’ı benim.” diyor.

Kapatma davası ve Kobani davası devam ederken gazetecilerden sağlıkçılara, meslek örgütlerinden kadınlara, tüm direnenlere boyun eğdirilmeye çalışılıyor. Tüm bu uygulamalar, temelde İmralı tecrit sisteminden cesaret alıyor. Hukuku, ahlakı, insanlık onurunu altüst eden sistemin karadeliliği, İmralı cezaevinde uygulanan her politika dalga dalga tüm topluma yayılıyor, Sayın Abdullah Öcalan’dan iki yıldır haber alınmıyor. Kürt sorununda çözümsüzlüğü dayatan iktidar kuzey doğu Suriye’de, Kürdistan Bölgesel Yönetimi’nde askerî operasyonlara devam ediyor. Bu operasyonlarda kimyasal silah görüntüleri ortaya çıkıyor. Kimyasal silahın kullanımı araştırılmıyor, “Araştırılsın.” diyenler tutuklanıyor. Kürt sorununda çözümsüzlükte ısrar etmek toplumu felakete sürüklüyor. Mücadele tarihinden süzülerek geldiğimiz aşamada yıllardır her baskı yöntemi uygulandı, uygulanmaya da devam ediyor. Çözümsüzlükte ısrar eden yöntemler ise direnişle karşılandı. 1990’lı yılların karanlığına karşı Cumartesi Annelerinin direnişi öncü oldu. Bugün, başta Barış Anneleri ve kadın mücadelesi olmak üzere tüm kesimler savaş politikalarına karşı direniyor, hâlen ülkenin birçok yerinde barış ve adalet nöbetleri devam ediyor. Buradan hem toplumun vicdanı hem de öncüsü olan Cumartesi Anneleri ve Barış Annelerini saygıyla selamlıyorum. (HDP sıralarından alkışlar)

Şimdi, barışa hiç olmadığımız kadar ihtiyacımız var, en çok da kadınların ihtiyacı var çünkü çatışmalardan en çok yara alan kadınlardır. Öyleyse geleneklerimizde beyaz tülbandını yere atarak çatışmaları sonlandıran kadınların bugün de bu gücünü kullanması gerekir. Ben de çatışmaların son bulması için, tecrit sisteminin kaldırılması için, bu coğrafyaya onurlu bir barışın gelmesi için tülbandımı tüm savaş kararlarının verildiği buraya atıyorum.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Tuu! Allah belanı versin! Allah belanı versin!

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – “Tuu” ne demek ya? O da ne? O ne demek? Bu ne ya!

REMZİYE TOSUN (Devamla) – Operasyonlar durdurulsun, İmralı’daki tecrit kaldırılınsın, onurlu barışın yolu açılınsın. (HDP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, ikinci turdaki konuşmalar tamamlanmıştır.

Şimdi, soru-cevap işlemine geçiyoruz.

Sayın...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Başkan... Sayın Başkan...

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Söz talebimiz var efendim.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Soru-cevap var, soru-cevap.

İSMET YILMAZ (Sivas) – “Soru-cevaptan sonra vereceğim.” demişti.

BAŞKAN – Efendim?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sataşmadan dolayı grupların...

BAŞKAN – Sataşma... Kim sataştı?

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Sayın Bakan.

BAŞKAN – Bir şey demedi Sayın...

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Belediyelerimizi de eleştirdi “Hiç icraat yapmadılar.” diye, Jeremy Rifkin’de de kafayı takmış, başkanışmanımıza yani bizim dışarıdan...

BAYRAM ÖZÇELİK (Burdur) – Götürme oraya, götürme oraya ne gerek var?

BAŞKAN – Evet, kürsüden iki dakika.

Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Yerimizden yapıyoruz ya Başkanım.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – O başka, soru-cevaptan sonra o.

BAŞKAN – Yok, yok, efendim, o ayrı.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – O ayrı.

BAŞKAN – Soru-cevabı tamamladıktan sonra isteyen Grup Başkan Vekillerimize ikişer dakika yerlerinden söz vereceğim, o ayrı ama sataşmadan kürsü.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Tamam, olur.

BAŞKAN – Sataşma varsa kürsü, yoksa söz yok.

CEMAL ENGİNYURT (Ordu) – Sataşma bana da var.

ERHAN USTA (Samsun) – Aslında biraz sataştı bana da “Sakladı.” falan dedi.

BAŞKAN – Sayın Enginyurt, ben sataşacağım sana, sen merak etme.

Buyurun Sayın Altay. (CHP sıralarından alkışlar)

IV.- SATAŞMALARA İLİŞKİN KONUŞMALAR (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum’un 362 sıra sayılı 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ve 363 sıra sayılı 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi’nin ikinci tur görüşmelerinde yaptığı konuşması sırasında Cumhuriyet Halk Partisine sataşması nedeniyle konuşması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Teşekkür ederim.

Şimdi, Bay Kemal kâbusunu anlıyorum bunların, 6’lı masa kâbusunu da anlıyorum. Yeni bir kâbusları oldu, Jeremy Rifkin. Niye taktılar, niye böyle bir panik havasındalar anlamıyorum. Jeremy Rifkin kim? Merkel’e, Çin Devlet Başkanına endüstriyel dönüşüm ve teknoloji... Sanayi teknolojileri

konusunda dünyada kendini kabul ettirmiş büyük bir deha âdeti. Hazreti Peygamberimiz der ki Sayın Elitaş: “İlim Çin’de de olsa git, bul, al.” Biz onu yapıyoruz, sizin gibi Amerika’dan emir almıyoruz Sayın Bakan. (CHP sıralarından alkışlar) Biz Amerika’dan emir almıyoruz, Amerika’ya secde etmiyoruz. Şunu yalanlayamadınız, şu mektubu...

İFFET POLAT (İstanbul) – Emir alan sizsiniz.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Faik Öztrak niye öyle diyordu? Faik Öztrak ne diyordu?

ENGİN ALTAY (Devamla) – Başladın gene, başladın gene, cırcır!

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Hiç alakası yok.

BAŞKAN – Sayın Çilez, lütfen...

Arkadaşlar, huzur iyi gelmiyor size.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Başkanım, işine gelmiyor konuşmam.

ENGİN ALTAY (Devamla) – Sayın Erdoğan’ın 4 Kasım 2002’de Amerika Birleşik Devletleri’ne yazdığı bir mektup geziyor ortada. Bir şey dileniyor oradan, bunu bir türlü yalanlayamadınız, önce onun cevabını bir verin.

İki, Sayın Erdoğan 8 Şubat 2002’de, genel seçimlerden on ay önce, AK PARTİ’yi kurduktan altı ay sonra -Amerika’ya kiminle gittiğini biliyoruz, Abdullah Gül, Turhan Çömez; ikisi de yanında yok- Amerika’da kimlerle görüştü? Ne yaptı oralarda? Niye gitti? Mal almaya mı gitti, mal satmaya mı gitti, gezmeye mi gitti? Bu millete önce bunun hesabını bir verin ya! Allah’tan korkun ya! (CHP sıralarından alkışlar)

Evet, ben Sayın Genel Başkanımıza buradan teşekkür ediyorum, AK PARTİ’nin kâbuslarına kâbus katmaya devam ediyor. Jeremy Rifkin daha çok dengenizi ve düzeninizi bozacak.

Çok teşekkür ederim. (CHP sıralarından alkışlar, AK PARTİ sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, rica ediyorum.

Sayın Oluç, sizin bir söz talebiniz var ama anlayamadım. Sataşma mı, yerinizden mi, açıklama mı?

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sayın Başkan, Adalet ve Kalkınma Partisi...

BAŞKAN – Buyurun, mikrofonunuzu açıyorum Sayın Oluç.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sayın Başkanım, Adalet ve Kalkınma Partisi milletvekili bizim vekilimizin konuşması üzerine kürsüye doğru hamle yaparak “Allah belanı versin!” lafını kullandı hem temiz dil kullanmaya çağırılması gerekiyor hem de buna cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN – Buyurun, siz cevap verin, ben temiz dile çağırırım.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

11.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç’un, kürsüde konuşma yapan Diyarbakır Milletvekili Remziye Tosun’a Çorum Milletvekili Erol Kavuncu’nun “Allah belanı versin!” diye müdahale etmesine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

EROL KAVUNCU (Çorum) – Sözümün arkasındayım.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sayın vekiller, bakın, dinlediğinizi önce sakın dinlemeniz gerekiyor, ondan sonra anlamak gerekiyor -size söylüyorum evet- eleştiri varsa söz alıp eleştirinizi yapmanız gerekiyor ya da Grup Başkan Vekiliniz yapabilir. Bir vekilimiz kürsüde konuşurken sizin oraya doğru yürüyüp “Allah belanı versin!” deme hakkınız ve haddiniz yok, yok bu!

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Daha dün, burada, bir vekil sizin davranışınız gibi davranışlar yüzünden ölümden döndü, böyle bir şey yapamazsınız; birincisi bu. Diyorum, haddiniz değil. İkincisi, ya, vekilimiz bir barış çağrısı yapıyor ve diyor ki: “Bu ülkede artık hiç kimse ölmesin, bir tek eve bile ateş düşmesin, barış olsun.” ve Kürt halkının, Kürt kadınının geleneksel bir tutumunu sergileyerek başörtüsünü çıkartıyor, beyaz tülbendini yere atıyor; barış olsun diye geleneksel bir şey yapıyor ve siz buna “Allah belasını versin!” diyorsunuz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Yürü be! Uydurma! Neyi uyduruyorsun?

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Konuşma, konuşma! Konuşmayın!

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – İşte, sizin anlayışınız bu, işte sizin anlayışınız bu; kınıyorum ve protesto ediyorum, böyle bir yaklaşım olmaz. (AK PARTİ sıralarından gürültüler)

MEHMET ŞÜKRÜ ERDİNÇ (Adana) – Uydurma!

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Siz uyduruyorsunuz ya!

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bağırmanın oradan, söyleyecek bir şeyiniz varsa çıkın, tartışın bizimle, bağırarak olmaz o.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Savaş tezkerelerinin kararlarını burada almıyor musunuz? O da onun için işte. Siz ne anlarsınız?

VI.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI (Devam)

3.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in, Hiçbir milletvekilinin bir diğerine sözlü olarak hakaret etme, beddua etme ve fiilî olarak müdahale etme hakkının olmadığına ilişkin konuşması

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, hiçbir milletvekilinin bir diğerine sözlü olarak hakaret etme hakkı asla yoktur, beddua etme hakkı da yoktur, fiilî olarak müdahale etme hakkı da yoktur. Eğer katılmadığınız bir konu varsa usulü dairesinde, İç Tüzük hükümlerine uygun olarak söz talep edersiniz, söz veriliyorsa da açıklamanızı yaparsınız ama hiç kimsenin bir diğerine hakaret etme hakkı yoktur.

EMİNE GÜLİZAR EMECAN (İstanbul) – Orman kanunları geçiyor artık burada.

ERKAN AYDIN (Bursa) – Kınama cezası verin! Buna bir kınama verin!

BAŞKAN – Dün burada acı bir tecrübeyi yaşadık, Allah'tan... Çok daha kötü sonuçlanabilirdi. Bunun hâlâ üzerine gitmenin hiç kimseye bir faydası yok.

Sayın Elitaş, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

12.- Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın, Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Süreyya Sadi Bilgiç'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Sayın Başkan, teşekkür ediyorum.

Biraz önce yaptığımız uyarı çok önemli. Gerçekten hiçbir milletvekilinin hiçbir milletvekiline karşı sataşması -belki sataşma gelenek hâline gelmiş ama- hakaret etmesi uygun değil fakat burada şimdi... (HDP sıralarından gürültüler)

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Ya, “Fakat” ne? “Fakat” ne? “Ama”lı sözlerinizle hiçbir şey kalmıyor ortada.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Arkana söyle Elitaş!

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Ya, Sayın Başkan, lütfen susturur musunuz?

BAŞKAN – Sayın Başaran, lütfen.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Benim milletvekilime yaptığın eleştiriyi sizin yanınızda oturan kişi aynısını yapıyor.

ALİ KENANOĞLU (İstanbul) – Hakaret etmedi ya.

VELİ AĞBABA (Malatya) – Arkana dön Sayın Elitaş.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Şimdi, bakan, Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu ülkeyi kuran, hepimizin baş tacıdır ama burada başındaki tülbendi “Savaş kararlarının alındığı bu Parlamento’ya lanet olsun.” diye atıyorsa ona lanet olsun! Lanet olsun! Lanet olsun! (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – “Lanet olsun.” demedi. “Lanet olsun.” demedi.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Ne diyor, ne laneti ya! “Atıyorum.” diyor, ne dediğini bile dinlememişsiniz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bu Parlamento’yu savaşıyla itham edenler bu kürsüden aynı şekilde...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Ne dediğini dinlememişsin Sayın Elitaş, öyle bir şey yok.

BAŞKAN – Buyurun.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bizim yaptığımız icraatları, pazartesi günü Cumhurbaşkanı Yardımcımızın yaptığı konuşmaları lanetleyen Grup Başkan Vekilleri vardı “Utanmaz adam.” diyen Grup Başkan Vekilleri vardı “Utanmaz adam.” diyen milletvekilleri vardı.

SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ (İzmir) – Provokasyon yapma!

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Provokasyon yapıyorsunuz, manipülasyon yapıyorsunuz.

MUSTAFA ELİTAŞ (Kayseri) – Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisinin aldığı kararları “savaş kararı” diye iddia etmek ve o başörtüsünü atmak milletvekillerinin tepkilerinin en doğal göstergesidir.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Tutanakları isteyin, tutanakları. Bir ne olduğunu görün, sonra...

PERO DUNDAR (Mardin) – Bence siz dinlemediniz Sayın Başkan.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Sayın Elitaş, tutanaklara bakın, ne demiş.

BAŞKAN – Sayın Oluç...

13.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Kayseri Milletvekili Mustafa Elitaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Elitaş, bakan, tutanakları isteyelim.

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Milyonlarca lanet olsun, binlerce lanet olsun!

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Savaş baronları, susun bir oradan!

AYŞE ACAR BAŞARAN (Batman) – Aldığınız karar neyin kararı?

MUSTAFA LEVENT KARAHOCAGİL (Amasya) – Hesabını vereceksiniz.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Küfrediyor Başkanım, oradan, dinleyin.

BAŞKAN – Müsaade edin.

Sayın Oluç, buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Sayın Elitaş, tutanakları isteyelim. Vekilimiz “Lanet olsun.” diye bir laf kullanmadı, tutanakları isteyelim, bakalım. Böyle bir şey varsa değerlendiririz.

BAŞKAN – Kullanmadı.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Şimdi, ikincisi, son derece barışçı bir şey yaptı. Bakın, Kürt kadınlarında geleneksel olarak beyaz tülbendin yere atılması barışçı bir çağrıdır, çok önemlidir, geleneksel bir tutumdur.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Öyle bir şey yok. Başörtüsü yere atılır mı ya!

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Kafasındaki başörtüsünü nasıl çıkartıp atar ya!

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Ve bunu yaparken şu eleştiriyi biz her zaman dile getirdik.

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Kürt kadınına hakaret etmeyin “Başörtüsünü çıkarıp atıyor.” diye! Yapmayın bunu arkadaşlar ya!

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Efendim, dinleyin, siz de itirazlarınızı söyleyin. Ne yapalım, siz de itirazlarınızı söyleyin. Beğenmiyorsanız eleştirirsiniz.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Hangi Kürt kadını başörtüsünü yere atıyor ya!

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bizim de eleştirme hakkımız var. Bu Parlamentoda tezkere kararları alınmadı mı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Oluç, buyurun.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Müslüman Kürt kadını başörtüsünü niye yere atsın?

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Doğru konuş!

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bu Parlamentoda...

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Müslüman Kürt kadını başörtüsünü niye yere atsın?

BAŞKAN – Arkadaşlar, bir müsaade edin.

MUAZZEZ ORHAN IŞIK (Van) – Neden rahatsız oluyorsunuz?

BAŞKAN – Sayın milletvekilleri, müsaade eder misiniz lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bu Parlamentoda tezkereler teker teker karar altına alındığında, biz, her seferinde kalkıp eleştirilerimizi dile getirmedik mi? Bu tezkereleri doğru bulmadığımızı söylemedik mi? Bu tezkereleri eleştirmedik mi? Eleştirimiz politiktir. Bunların savaş tezkeresi olduğunu söylemedik mi? Söyledik ve dış politikanızın yanlışlığını anlatmadık mı? Anlattık ve haklı çıktık hepsinde.

Şimdi, bu Parlamentoda bu kararların alınmasını eleştirip “Bu Parlamento artık barış kararları alsın.” diye bir niyet beyanında bulunmak, fikir ifade etmek neden eleştiri konusu oluyor ve sizin tarafınızdan bu kadar ağır hakaretlerle karşı karşıya kalınıyor?

MUSTAFA DEMİR (İstanbul) – Hakaret ya, Kürtlere hakaret, kadınlara hakaret, inanca hakaret.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Niye yüzünüzü buruşturup böyle davranıyorsunuz? Görüşür bu, fikirdir, tartışıyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Siz beğenmiyorsunuz diye görüşlerimizi açıklamayacak mıyız biz?

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)**A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)**

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 362) (Devam)

2.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2021 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 201 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2021 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/2076) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 363) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) TİCARET BAKANLIĞI (Devam)

1) Ticaret Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ticaret Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) REKABET KURUMU (Devam)

1) Rekabet Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Rekabet Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) HELAL AKREDİTASYON KURUMU (Devam)

1) Helal Akreditasyon Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Helal Akreditasyon Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

- 1) *Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*
2) *Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*
İ) *METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)*

- 1) *Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*
2) *Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*
J) *İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)*

- 1) *İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

BAŞKAN – Evet, Sayın milletvekilleri, şimdi soru-cevap işlemlerine başlıyorum.

Sayın Yılmazkaya...

BAYRAM YILMAZKAYA (Gaziantep) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Elektrik ve doğal gaz faturalarının son yıllardaki zam yağmuruyla birlikte tarihî zirve yaptığı, karakışın soğuğu hissedilmeye başladığı şu günlerde, vatandaşlar haklı olarak içinde bulunduğumuz kış aylarında nasıl ısınacağını hesabını yapıyor. Bankalar doğal gaz ve enerji faturalarının ödenebilmesi için kredi vermeye başladı. Vatandaş kredi kartına taksitle doğal gaz faturasını ödemeye çalışıyor. Sayın Bakana sormak istiyorum: Bu kış doğal gaza ve elektriğe zam yapacak mısınız?

Bir diğer sorum Çevre Bakanına: Yirmi yıldır sadece 1 milyon 170 bin konut üreten TOKİ baş yolda 500 bin konutu hangi kaynakla üretecek çok merak ediyorum. Engelli, şehit, gazi yakınları ile dar gelirli vatandaşlar yıllardır ev hayali kurarken TOKİ'nin konut projelerinden Suriyeli ve yabancı vatandaşlara da ev çıkmasını nasıl açıklıyorsunuz Sayın Bakan? Gaziantep, Hatay gibi birçok ilde bunu yapmışınız; vatandaş da bize soruyor.

BAŞKAN – Sayın Gaytancıoğlu...

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Bir inat uğruna sürdürdüğünüz, bahane olarak “enerji tasarrufu” dediğiniz, yıl boyunca yaz saati uygulaması nedeniyle çocuklarımız kör karanlıkta evlerinden çıkıyor. İnsanlarımız karanlıkta yola düşüp işlerine varmaya çalışıyor. “Enerji tasarrufu yapıyoruz.” masalınıza kimse inanmıyor. Madem tasarruf yapıyorsunuz neden çocuklarımız boş beslenme çantalarıyla, aç karınlarıyla okula gidiyor? Madem tasarruf yapıyorsunuz neden anne-babalar çocuklarına et, süt, peynir, meyve sebze yediremiyor? Madem tasarruf yapıyorsunuz “bütçe” diye getirdiğiniz bu şey neden hamamcı peştamalı gibi her yerinden delik deşik. Tasarruf yapacaksanız niye “itibar” denen görgüsüzlükten tasarruf yapmıyorsunuz? Küçük yavrularımız boş beslenme çantalarıyla karanlıkta evlerinden çıkınca neyin tasarrufunu yapmış oluyorsunuz? Velhasıl herkesin inat uğruna sürdürdüğünüzü bildiği damat Bakandan hatıra olduğu için dokunamadığımız saçma sapan yaz saati uygulamasını ne zaman sonlandıracaksınız?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Keven...

ALİ KEVEN (Yozgat) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Kötü giden ekonomi yönetiminin bir sonucu olan önlenemeyen hayat pahalılığı yüzünden karnını bile zor doyuran vatandaşın fatura, kredi kartı gibi borçlarını ödeyecek hâli kalmamıştır. Bu durum, hâliyle ülkemizde icra ve iflas dosyalarını şaşırtıcı biçimde arttırmıştır. İcra ve iflas dosyaları günlük 4.500 adede ulaşırken dosya sayısı bu yıl içinde toplam 7 milyon 690 bine ulaşmıştır. Mahkemelerde bekleyen davalarla birlikte icra ve iflas dosyalarının toplamı 23 milyon 600 bin olmuştur. 12 kilogramlık tüpün 350 TL olduğu ülkemizde buradan Sayın Ticaret Bakanına soruyorum: Ülkemizde ticaret sizce iyi mi gidiyor? Size bu harita neyi hatırlatıyor Sayın Bakan, ne düşünüyorsunuz?

BAŞKAN - Sayın Çepni...

MURAT ÇEPNİ (İzmir) – Dünya Sağlık Örgütü ve Uluslararası Çalışma Örgütü asbest mineralini birinci grup kesin kanser nedeni olarak tanımlamasına rağmen asbestli gemi sökülerine Bakanlık nedeni onay vermektedir? Son beş yılda Aliğa'da kaç gemi sökülümüş ve kaç ton asbest bertaraf edilmiştir? Ne kadar çöp ithal ediyorsunuz? Geçmişte deprem toplanma alanı olarak belirlenmesine rağmen, bugün üzerinde AVM, konut ve benzeri bulunan alan sayısı nedir? Komisyonunda yaptığınız konuşmada “2.343 projenin 936'sının yani yaklaşık 40'ının ÇED raporunu olumsuz olarak bitirdik, iade ettik.” dediniz. Ancak Bakanlığınız Şırnak çevresinde 22 bölgede ÇED raporuna gerek görmeden maden arama izni verdi, bunun sebebi nedir? Nusaybin ile Kamışlı arasındaki gümrük kapısını ne zaman açacaksınız?

BAŞKAN – Sayın Taşkın...

ALİ CUMHUR TAŞKIN (Mersin) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın güçlü liderliğinde, AK PARTİ olarak yirmi yılı aşan iktidarımızda, ticarete ihracatımızı artıran, ithalatımızı da azaltan, yerli üretim ve sanayimizi koruyan ve güçlendiren bir stratejiyi hayata geçirdik. Ticarete, 2002'de 36 milyar dolar olan ihracatımızı da 2022 yıl sonu itibarıyla 250 milyar doları yakalamış olacağız. Kasım ayında ihracatımız yüzde 1,9 oranında artarak 21 milyar 384 milyon dolar olarak gerçekleşti.

Ülkemizin ve Akdeniz'in en önemli ticaret merkezlerinden biri olan seçim bölgem Mersin, kasım ayında gerçekleştirdiği 323 milyon 122 bin dolar ihracatla yükseliş trendini sürdürmüştür.

Bugün görüşülen Ticaret Bakanlığımızın ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığımızın, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın 2023 yılı bütçelerinin hayırlı olmasını diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından “Bravo” sesleri, alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Öcalan...

ÖMER ÖCALAN (Şanlıurfa) – Sayın Bakan “Siyasetüstü seferberlik.” dediniz. Bakınız, Urfa'ya gidin, özellikle Halfeti ilçesine; ne bir hazine arazisini bıraktılar ne de Belediyeye ait bir araziye bıraktılar. Şu an Belediye Başkanı Halfeti'de arazileri parsel parsel satıyor. “Siyasetüstü seferberlik.” dediğiniz herhâlde rant ve hırsızlık seferberliği. Yarın bir gün bu Belediyeye bu araziler lazım olmayacak mı? Halfeti ilçesine bir park yapılmayacak mı ya da bir sosyal tesis yapılmayacak mı? Siz çıkıp siyasetüstü seferberlikten bahsediyorsunuz. Urfa'da mitinge Cumhurbaşkanı geldi, Belediye Başkanını mitinge gelen insanlar istifaya çağırıldı. Bakınız, Urfa'da almış bir rant mekanizması, her şeyi parsel parsel satıyor, sadece Halfeti'de değil...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Girgin...

SÜLEYMAN GİRGİN (Muğla) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Ticaret Bakanlığına...

Bugün zincir marketlerin satış fiyatlarını Ticaret Bakanlığına bildirme zorunluluğuna ilişkin bir yönetmelik yayımlandı. Asıl sorun, zincir marketlerin satış fiyatında değil alış fiyatlarındadır. Alış maliyet fiyatlarını Bakanlığa bildirmeleri lazım. Bir de üreticilere paketli ürünlerin üzerine tavsiye edilen satış fiyatı yazmaları zorunlu olmalı. Eğer fahiş fiyat sorunu varsa bu sorun bu şekilde giderilebilir. Gelişmiş ülkelerde üretici ve tedarikçiler küçük ya da büyük tüm işletmelere aynı fiyatları uygulamakta ve aynı koşullarda satış yapmaktadır.

Sayın Bakan, üretici ve tedarikçilerin perakendecilere satış fiyatlarını, bir başka ifadeyle zincir marketlerin alış fiyatlarını ve maliyetlerini de kontrol altına almayı düşünüyor musunuz? Bu konuda Rekabet Kanunu'nda düzenleme yapacak mısınız? Paketli ürünlere tavsiye edilen satış fiyatının yazılması konusunda üreticilere zorunluluk getirecek misiniz?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kayışoğlu...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Kurum, konuşmanızda “Ulu Cami etrafındaki Hanlar Bölgesi’ni ayağa kaldırdık.” dediniz, biz bunu destekliyoruz, teşekkür ederiz ama lütfen, bu projeyi takip edin, elinize yüzünüze bulaşmasın çünkü oradaki yıkılan AVM’nin yerine başka bir AVM’nin eklentisi yükseliyor.

Yine, Gemlik’te MKS firması derin deniz deşarjıyla denizi ısıtıyor ve bu müsilaja sebep oluyor ve siz de Bakanlık olarak bu firmaya, maalesef, kapasite artırımı için izin verdiniz. Bundan vazgeçecek misiniz?

Üçüncüsü, TOKİ’nin Bursa’da 12 ilçede konut yapma kararı var, Karacabey’de karar aldığımız yer Ramsar bölgesinde, Uluabat Gölü yakınındaki Yenikaraağaç. Teknik olarak buraya konut yapma imkânı yok. Ne yapacaksınız?

Bir diğer konu, Yunuseli Havaalanı. Büyükşehirle birlikte burayı yapılaşmaya açmayı düşünüyorsunuz, Bursalılar buna karşı çıkıyorlar çünkü Bursa yeterince betona boğuldu, bu konuda ısrarcı mısınız?

Diğer bir konu da: Defalarca Nilüfer Çayı’nı gündeme getirdik; geçtiği her yerde can suyu olması gerekirken maalesef kimyasal ve zehir akıyor, sürdürülebilir bir çözüm üretecek misiniz?

BAŞKAN – Sayın Özdemir...

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Teşekkür ederim Başkanım.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanına sormak istiyorum. Sayın Bakan, Komisyon aşamasında da sormuştum size, Millî Eğitim Bakanına da sordum. Bu kalıcı yaz saati uygulamasının yarattığı sorunlar nedeniyle özellikle öğrenci, veli, çalışanların çok büyük şikâyet ve sorunları var; özellikle güvenlik anlamında, sağlık anlamında. Ancak siz verdiğiniz cevabınızda, yazılı cevabınızda teknik üniversitenin bir raporuna atıfta bulundunuz ve burada kalıcı yaz saati uygulamasının aksine, saat değişikliklerinin depresyon, kaygı, stres yarattığını söylüyorsunuz ve bir tasarruftan bahsediyorsunuz. Bu raporu bizimle paylaşır mısınız? Bu raporun dayanağı nedir?

Bir de Çevre ve Şehircilik Bakanına sormak istiyorum. Sayın Bakan, İstanbul Göktürk Mahallesi’nde, Kemerköy’de Demirören ve Ziraat Bankasının bir teminat anlaşması sonucunda bir doğa katliamı var, mahkemenin iptal kararı var. Bu konuda bir açıklama yapar mısınız?

Teşekkürler.

BAŞKAN – Sayın Kaya...

İSMAİL KAYA (Osmaniye) – Teşekkürler Sayın Başkanım.

Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan’ın güçlü liderliğinde birçok alanda çığır açan hizmetleri vatandaşlarımızla buluşturan kadrolardan olan yatırım, üretim, istihdam, ihracat odaklı büyüme stratejimizin en önemli uygulayıcılarından Ticaret Bakanımız Sayın Mehmet Muş’a, gecesini gündüzüne katarak ülkemizin içini ısıtacak olan doğal gaz keşiflerini gerçekleştiren kadroya ilham ve güç veren Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanımız Sayın Fatih Dönmez’e, daha güçlü, yaşanılabilir bir Türkiye için dertlenen, şehirlerimize medeniyetimizin ruhunu ilmek ilmek işleme gayretinde olan, ayrıca, Osmaniye’imize verdiği desteklerden dolayı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanımız Sayın Murat Kurum’a teşekkür ediyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Vekiller Bakanları göremiyor, teşekkürü burada yapıyor anlaşılan.

BAŞKAN – Evet, şimdi cevaplara geçiyoruz.

Sayın Muş, sizden başlıyoruz, buyurun.

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; ticari hayatla ilgili sorulan bazı sorular vardı, müsaadenizle onlara cevap vermek istiyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Serbest piyasa ekonomisi devam ediyor mu Sayın Bakan? Ondan başla.

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ – “Sizce Türkiye’de ticari hayatın işleyişiyle...” alakalı bana sorulan soruya şunu söylemek isterim, az önce de bir ifade kullanıldı “80 bin işletme kapandı.” diye onları vererek aslında ticari hayattaki gelişmeleri bir anlamda izah etmiş olurum diye düşünüyorum.

Şimdi, değerli milletvekilleri, 2021 yılında 44.414 şirket kapanmış, 149.653 şirket açılmış. 2022 yılında -bunlar 30 Kasım itibarıyla rakamlar- 182.869 şirket kurulmuş, 52.993 şirket kapanmış.

Diğer taraftan, esnafa yönelik rakamlara baktığımız zaman -rakamlarını paylaşayım- önce 2021 yılını vereyim, 233.451 tescil, 79.372 terkin. 2022 yılı, 293.868 tescil, 108.049 terkin yapılmış.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Açılış tarihlerine bakmak lazım...

TİCARET BAKANI MEHMET MUŞ – Dolayısıyla, hem açılan hem kapanan işletmeler vardır fakat açılan işletmeler ve şirketlerin sayısı kapananlara göre, terkin edilenlere göre çok daha fazladır ve ekonomik büyümemiz geçen sene yüzde 11’in üzerinde, bu sene de yüzde 5’in üzerinde kapatacağımız öngörülüyor.

Ticari faaliyetlerden dolayı ortaya çıkacak olan uyuşmazlıkların çözüm yolu özel hukuk hükümlerine göre mahkemelerde yargı yoluyla ve bireylerin kendi aralarındaki sözleşmelere dayalı olarak çözülür diye düşünüyorum.

Bu yayımlanan yönetmelikle ilgili bir soru geldi. Buradaki şirketlerin, 200 ve üzeri daha fazla şubesi olan zincir marketlerin satış fiyatlarının Bakanlıkta paylaşılması ve burada, TÜBİTAK’ın da altyapısının kullanılması suretiyle, bu veriler aslında karşılaştırma yapan piyasadaki diğer platformlarla da paylaşılacak ki vatandaş buradaki uygulamalar marifetiyle fiyat karşılaştırmasını daha kolay yapabilsin. Biz zaten bu fiyatları takip ediyorduk, şimdi elektronik olarak almış olacağız ve daha yakın bir takip sistemi de oluşturmuş olacağız.

Diğer dediğiniz konularla ilgili de piyasa koşulları içerisinde ve Perakende Kanunu’nun verdiği yetkiler çerçevesinde değerli milletvekilleri, gerekli adımlar atılıyor. Şunu da unutmayalım, nihayetinde bakanlıklar, Türkiye Büyük Millet Meclisinin yaptığı yasalara uygulamakla görevlidir ve bu yetkiler çerçevesinde sonuna kadar bunları uyguladığımızı da belirtmek isterim.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Dönmez buyurun.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, 2 milletvekilimizin sorusu kalıcı yaz saati uygulamasına ilişkin “Tasaruf yapıldı mı yapılmadı mı?” Bildiğiniz gibi, 2015 yılında bu karar alınmıştı. İstanbul Teknik Üniversitesiyle aramızda yapılan bir protokol gereği bir rapora bağlanmıştı. İTÜ tarafından yürütülen bilimsel çalışmalarda sabit saat uygulamasının hem elektrik tüketimine etkisi hem de psikolojik ve sosyolojik etkileri analiz edildi.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Ya, şimdi hikâye anlattın ya! Şu raporu verin de bir görelim biz de.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Nitekim her yıl da bunun takibi de yapıldı. Uygulamanın başlamasından bu yana elde edilen tasarruf yaklaşık 8 milyar 35 milyon kilovatsaat olup bu tasarrufun parasal karşılığı tek zamanlı tarifede 5,69 milyar lira, zamanlı tarifede 9,24 milyar liradır.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Kimse inanmıyor Sayın Bakan. Ya, daha erken elektrik yakarak nasıl olur da tasarruf sağlanır ya?

OKAN GAYTANCIOĞLU (Edirne) – Kimse inanmıyor.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Ayrıca Avrupa Parlamentosu, 26 Mart 2019 tarihinde kabul edilen teklifle üye ülkelere tek saat uygulamasına geçmeyi tavsiye etti.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – O saatte hiç sokağa çıktınız mı?

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Raporu verin, raporu, raporu! Sayın Bakan, raporu bir paylaşın Parlametoyla.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Yine bu yıl, 16 Mart 2022’de Amerika Birleşik Devletleri Senatosu ülkede yaz saati uygulamasının kalıcı hâle getirilmesine ilişkin hazırlanan yasa tasarısını da oy birliğiyle kabul etti.

SİBEL ÖZDEMİR (İstanbul) – Rapor yok ki Sayın Bakan, rapor yok.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Raporda kimin imzası var, raporda; onları da açıklayın.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Diğer husus da enerji fiyatlarıyla ilgili husustur. Aslında konuşmamda da söyledim, Avrupa’da elektrik ve doğal gazda hane halkına en ucuz elektriği ve gazı sağlayan ülkelere biriyiz; doğal gazda 3’üncü en ucuz, elektrikte de 4’üncü en ucuz. Şimdi, zaman zaman “Oradaki gelir ile bizdeki gelir aynı değil. Dolayısıyla, bu kıyaslama yanlış oluyor.” şeklinde eleştiriler vardı. Onları da içine alacak şekilde şöyle bir cevaplama yapmak istiyorum izninizle: Aylık 200 kilovatsaat elektrik tüketimi tutarının brüt asgari ücret içerisindeki payı -Ekim 2022 yılı verilerinden bahsediyorum- Avrupa Birliği başkentleri mukayesesi... Türkiye burada 10’uncu sırada yer alıyor. Asgari ücretin yüzde 5,4’ünü elektrik için, elektrik faturasını ödemek için ayırırken... Mesela Almanya’da elektrik tüketim faturasının asgari ücret içerisindeki payı yüzde 7,2; çok daha yüksek. Komşumuz Bulgaristan’da bu oran yüzde 8,4.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Asgari ücret ne kadar? Sayın Bakan, asgari ücret ne Almanya’da?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Evet, oradaki ücretle mukayese ediyoruz, zaten onu konuşuyorum.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Onu konuşalım, onu karşılaştıracaksın, bana hikâye anlatma!

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Aynı mukayeseyi doğal gazda yaptığımızda Türkiye 4’üncü sırada yer alıyor. Asgari ücret içerisindeki payı yüzde 8,8.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Kaç yumurta alıyor asgari ücretli? Almanya’daki asgari ücretli kaç yumurta alıyor, Türkiye’de kaç yumurta alıyor?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Almanya birçok soydaşımızın yaşadığı bir ülke, siz de mukayese edebilirsiniz, orada bir asgari ücretli 100 metre küp doğal gaz için yüzde 13,1’ini ayırıyor.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Battın, battın, yanlış yerden gidiyorsun, yanlış yoldasın çık o yoldan.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Komşumuz Bulgaristan’da bu oran yüzde 47,9.

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Bulgar levası kaç para fikrin var mı? Bir Bulgar levası kaç para oldu haberin var mı?

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Peki, AK PARTİ hükümetleri, bakan, 2002’de iktidara geldiğimizde 100 metreküp doğalgaz için bir asgari ücretli yüzde 25’ini ayırırken biz alım gücünü artırmak suretiyle bu payı yüzde 10,8’e düşürdük. Aynı şekilde, elektrik tüketiminde biz iktidara gelmeden evvel asgari ücret içerisindeki pay yüzde 20 iken bugün yüzde 6,3’e düşmüştür, bilgilerinize arz ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

ÖMER FETHİ GÜRER (Niğde) – Millet tezek yakmaya başladı, tezek yakıyor millet, doğal gazı kapattı.

HASAN ÇİLEZ (Amasya) – Sayın Altay...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Cevapları duymuyoruz Sayın Çilez.

BAŞKAN – Sayın Çilez, Sayın Aygun; bir müsaade edin lütfen. On dakika sonra bitecek, dışarıda konuşun, tartışın dışarıda.

Sayın Kurum, buyurun.

ÇEVRE ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANI MURAT KURUM – Evet, Sayın Vekilimiz “Yirmi yılda 1 milyon 170 bin konut ürettiniz, nasıl yapacaksınız?” diye 250 bin konutu sordular, söyledim ama bir kez daha söyleyeyim: Yani biz yirmi yılda köprülerimizi, hastanelerimizi, sanayi tesislerimizi, okullarımızı, camilerimizi, millet bahçelerimizi nasıl yaptysak 250 bin sosyal konutumuzu da aynı anlayışla, Sayın Cumhurbaşkanımızın liderliğiyle yapacağız. Şu an sahada devam eden 138 bin konut var. Tabii, bunu hep söylüyoruz ama anlatamıyoruz; ya, bu bir vizyon meselesi, ufuk meselesi ki bu vizyonu ve ufku sahaya vatandaşımızın, milletimizin lehine koyan bir irade var, AK PARTİ iradesi var, Cumhurbaşkanımız var. Şu an -ayda 8 milyar lira- biz TOKİ Başkanlığımız eliyle gerek afet konutlarımızı gerek sosyal konutlarımızı gerek millet bahçelerimizi yapıyoruz, milletimize armağan ediyoruz. Kimsenin, hiçbir yüklenicinin TOKİ’den de alacağı yok yani aynı anlayışla vatandaşımıza söz verdiğimiz şekilde konutlarımızı yapacağız.

Şimdi bu konutlardan -kaç kere söyledik ama yine söyleyelim- sadece ve sadece Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olanlar alabilir; bunun dışında kimse alamaz.

ÖZGÜR KARABAT (İstanbul) – Tabii... Suriyelilerden vatandaş olanlar kaç tane alıyor?

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANI MURAT KURUM – Yine, insan sağlığına zararlı asbestin üretimiyle ilgili sayın vekilimiz sordular. Emin olun, biz çevre mevzuatı, uluslararası mevzuatlar dışında insanımıza, sağlığımıza, doğamıza zarar verecek hiçbir maddenin ülkemize girmesine, burada üretilmesine izin vermiyoruz. “Aslında çöp ithal ediyorsunuz.” dediniz; çöp ithal etmiyoruz ham madde ithal ediyoruz. O yüzden Sıfır Atık Projesi önemli; sıfır atıkla biz geri kazanım oranımızı yüzde 35’lere çıkardık, çok kısa zamanda daha da artıracacağız. Dolayısıyla ithalatı bu oranda kısaltacağız.

Emekçi sokak toplayıcılarımız var, evlerine ekmek götürüyorlar. Onların alın teriyle topladıkları o malzemeleri ham madde yapıyoruz ve bu ham maddelerle üretime katkı sağlıyoruz.

Urfa’daki kentsel dönüşümle ilgili Sayın Vekilimiz sordular, emin olun dönüşüm 81 ilimizde devam ediyor; hem tarihî mekanlarda hem de riskli alanlarda yapılıyor. Halfeti’de de dönüşümle alakalı yapılması gereken ne varsa en acil alandan başlamak suretiyle yapacağız. Tabii, burada sorumluluk hepimizin; vekillerimizin, belediyelerimizin, herkesin elini taşın altına koyması gerekiyor.

Bize dönüşümle gelen hiçbir projeye “Hayır.” demedik; gerek plan desteği gerek maddi destek gerek kamulaştırma desteği gerekse kira, taşınma desteği olmak üzere her türlü desteği verdik, vermeye devam edeceğiz.

Bursa Hanlar Bölgesi’nde tarihî bir dönüşüm yapılmaktadır ve biz bu dönüşümde kuyumcu terazisi hassasiyetiyle çalışmalarımızı yürütüyoruz. Orada tarihî binalarımıza zarar veren ne varsa, bütün binaları kaldırdık ve burayı tamamen milletimize armağan edeceğiz. Biz yirmi yıldır hiçbir işte sizin gibi elimize yüzümüze bulaştırmadık Sayın Vekilim. Dolayısıyla biz tüm işlerimizi layıkıyla hakkıyla yapıyoruz, yapmaya da devam edeceğiz. Karacabey konutlarının yerini de değiştiriyoruz, bunu sordunuz. Bunu da değiştiriyoruz, buradan ifade etmek isterim.

Teşekkür ederim.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Sayın Başkanım, çok özür dilerim...

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – Sayın Başkanım, sataşmadan söz istiyorum.

BAŞKAN – Sataşma falan yok arkadaşlar.

NURHAYAT ALTACA KAYIŞOĞLU (Bursa) – “Sizin gibi elimize yüzümüze bulaştırmadık.” dedi.

BAŞKAN – Elinize yüzünüze bulaştırma sataşma kapsamında değil, daha neler söyleniyor.

MAHMUT TANAL (İstanbul) – Değerli Başkanım, Şanlıurfa’da, Mardin’de, Diyarbakır’da ve Şırnak’ta zengin mahallelerin girişinde elektrik sayaçları var yani her evde, dairede, binanın girişinde elektrik sayacı var Sayın Bakanım, fakirlerin bulunduğu semtlerdeki elektrik sayaçları direklerde; bu, hakikaten insanlık onuruna aykırıdır. O bölgenin AK PARTİ’li tüm vekil arkadaşlarım da bunu biliyor. Bu insanlık aybını ortadan kaldırın Sayın Bakanım.

Teşekkür ediyorum.

Saygılar.

BAŞKAN – Kayıtlara geçmiştir.

Sayın Altay, buyurun.

V.- AÇIKLAMALAR (Devam)

14.- İstanbul Milletvekili Engin Altay’ın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Ticaret Bakanı Mehmet Muş ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum’un yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının yaptığı açıklamaya ilişkin açıklaması

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çok teşekkür ederim.

Bugünkü 3 Sayın Bakanı tebrik ediyorum, şunun için tebrik ediyorum, aslında şu 2 sebepten dolayı tebrik edeceğim: Birincisi, AK PARTİ Grubundan, Cumhurbaşkanı Yardımcısı Fuat Oktay’ın aldığı alkışın 10 katını aldılar, sizleri tebrik ediyorum; ikincisi de Türkiye Büyük Millet Meclisine, yasama organına yönelik tutumlarını da genel olarak -Çevre Bakanımızın biraz polemik hevesini de anlayışla karşılıyorum ama elbette siyaset münakaşa işidir, müzakere işidir- kimi bakanların geçmişte yaptığı ve önümüzdeki günlerde yapacakları olası saygısızlıkları öngördüğümüzde, takdirle karşılıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Ancak Meclis olarak bir şeyi göz ardı ediyoruz bugün. Pazartesi günü Türkiye’yi ürperten bir olay yaşandı, 85 milyonun kanını donduran bir olay yaşandı; 6 yaşındaki bir çocuğumuzla ilgili deyip burada gerisini söylemeyi bile zül sayarım. Maalesef, biraz önce, yirmi beş

dakika önce Aile Bakanlığı bu konuda üç gün sonra “Davaya müdahil olacağız.” diye bir açıklamayla yetindi; bu, kabul edilebilir değil. Bu, 6 yaşındaki çocuğumuza yapılan bir sapkınlıktır ama ilgili Bakanın sessizliği bir felakettir arkadaşlar, bir felakettir. (CHP sıralarından alkışlar)

Şimdi, elimize yüzümüze bulaştırmaktan bahsedilince çok örneğiniz var, çok: Kaz Dağları’nda elinize yüzünüze bulaştırdınız, İliç’te siyanür havuzu sızıntısıyla elinize yüzünüze bulaştı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun, tamamlayınız sözlerinizi.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Afşin Elbistan zehir soluyor, Akbelen Ormanı’nı katlediyorsunuz, Ergene kangrenini yirmi-yirmi beş yıldır çözmediniz. En son, Kapadokya’da peribacasının üstüne otel dikmek de eline yüzüne bulaştırmaktır, bunun da altını çiziyorum. Acil durumlarda, olabilir, 21/b’ye göre afet olmayan yerlerde afet olmuş gibi 21/b’den ihale yapmak da eline yüzüne bulaştırmaktır.

Sayın Başkan, Sayın Bakan; İTÜ’nün raporu nerede? Ya, ben müştekiyim; sabahın köründe, erken kalkıyoruz, hava karanlık, sabah okulların hepsinde elektrik tüketiliyor zaten, sabah tüketileceğine akşam tüketilir. İTÜ’nün raporunu koymanız lazım samimiyetle, yaz saati meselesini söylüyorum. Avrupa Birliği Komisyonu tavsiye kararı almış, hiçbir Avrupa ülkesi kendisi uymuyor Türkiye’ye tavsiye kararı, bu nasıl iş, bunu da anlamak mümkün değil.

Bizim belediyelerimizle ilgili üç buçuk yıldır ne yapıyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi, son kez açıyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Bitirelim Başkanım.

Bizim belediye başkanlarımızın, sizin yirmi beş yılınızla bizim üç buçuk yılınızı mukayese etmeniz çok güzel, bizim hoşumuza gidiyor.

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Kayak yapıyor, kayak.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Çünkü sizin yirmi beş yılda yaptıklarınızdan, yapabildiklerinizden fazlasını yapmış Belediye Başkanına...

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Heykel yapıyor, kayak yapıyor, çeşme açıyor.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Örnek vereceğim, merak etmeyin.

Sayın Bakan soru da sordu “Ne kadar yeşil alan kazandırdı?” diye ama bir şeyi söyleyeyim, 3 büyükşehri söyleyelim ne yaptıklarıyla ilgili: İki sizin yirmi beş yıllık enkazınızı temizlemekle uğraşılıyor, birisi de güzelliğine güzellik katıyor; yaptıkları bu. Ama somuta geliyor; Sayın Bakan, Bakanlığımızdaki en güvendiğiniz kadronuzdan birini, sizin başarınıza kendini adanmış kadronuzdan birini veriniz, görevlendiriniz, ben de bir milletvekili arkadaşımı görevlendireceğim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Son...

BAŞKAN – Son cümleleriniz açıyorum.

ENGİN ALTAY (İstanbul) – Şunu beraber incelesinler: İstanbul’da 2019’dan bugüne kadar 6 milyon 347 bin 329 metrekare yeni yeşil alan kazandırıldı; benim görevlendireceğim milletvekili ile sizin kadronuzdaki biri gelip ölçecek. Üç yılda kişi başına düşen yeşil alan miktarını 5 metrekareden 7,73 metrekareye çıkaran İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanımıza da burada teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

EYÜP ÖZSOY (İstanbul) – Ya, mümkün değil ya! Ya, zaten 7’ydi; verdiğin rakam mümkün değil, mümkün değil! 5’ten 7’ye çıkarması İstanbul’da mümkün değil! Poker oynarken hesap yapıyorsun!

ENGİN ALTAY (İstanbul) – İnanmıyorsanız birini görevlendirin, biz de bir arkadaşımızı görevlendirelim, gitsinler yerinde keşif yapsınlar.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Oluç...

15.- İstanbul Milletvekili Hakkı Saruhan Oluç'un, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Ticaret Bakanı Mehmet Muş ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın vekiller, öncelikle Sayın Bakanlara teşekkür ederiz, gerçekten medeni bir sunum yaptılar; elbette ki çok eleştirimiz var söylediklerinin içinde.

(Uğultular)

BAŞKAN – Arkadaşlar, biraz yavaş lütfen.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bir iki noktaya değinmek istiyorum. Bir tanesi, Sayın Kurum, biraz talihsiz bir ifade gibi geldi bana ama bir İstanbul Vekili olarak bunu söylüyorum, sadece Grup Başkan Vekili olarak değil: Siz konuşurken kentsel dönüşüm, deprem tehlikesi ve terörle mücadeleyi aynı cümle içinde kullandınız. Şimdi, kusura bakmayın ama ben İstanbul'da yaşayan birisi olarak biraz tüylerim ürpererek izledim. Neden dersenez; şimdi, İstanbul'da İzmir depreminden bugüne kadar deprem güncel bir hâle gelmiştir ve her geçen gün aslında tehlike büyümektedir. 7,2 ile 7,5 arasında bir deprem beklentisi vardır çeşitli raporlara göre ve bunun sonucunda yine çeşitli raporlara göre 91 bin bina ağır hasarlı veya çok ağır hasarlı olacaktır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – 167 bin bina orta hasarlı olacaktır yani bu 250 bin binanın üzerindedir ve hafif hasarlılarla beraber 500 bin binanın hasarlı olacağı düşünülmektedir. Allah muhafaza etsin diyorum ama yüz binlerce insanın ölmeye ihtimalinden söz edilmektedir. Bu kadar ağır bir tehlikeyle karşı karşıyayken sizin bu meseleyi, bu üç kavramı bir cümle içinde kullanmanızı ben çok yadırgadım, sanıyorum İstanbullular da çok yadırgamışlardır ve bu iyi olmadı, onu söylemiş olayım.

Sayın Muş, “ihracat bakanı” olarak hoş geldiniz aramıza fakat yanınızda “ithalat bakanı”nı getirmemişsiniz. Yani, ihracat üzerine verdiğiniz bütün rakamlar çok güzel, her ay onları izliyoruz ama bu ithalatı kim yapıyor, anlamıyoruz. Bakın, en son “İhracat, ekimde yüzde 3 artışla 21,3 milyar dolar.” dediniz, ithalat 29,3 milyar dolar oldu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Arada 8 milyar dolar dış ticaret açığı var. E, bir yılğa baktığımızda... Yani, Türkiye'nin dış ticaret açığı yılın ilk on ayında 91 milyar dolara yükselmiş vaziyette, 2021'in aynı döneminde 25 milyar dolarmış yani dış ticaret açığında büyük bir yükselme var. Şimdi, dolayısıyla, sizin Kabinede bu ithalatı kim yapıyorsa onu da bulmanız gerekiyor Sayın Muş. Bakın, bu neden önemli? Tabii ki bunun tek sorumlusu siz değilsiniz, yanlış anlamayın ama bir “yeni ekonomi modeli” iddiasıyla bu iktidar yürüyor ve bu iddianın temellerinden bir tanesi ihracatın artması, dış ticaret açığının fazlaya dönüşmesinin sağlanmasıydı. Ne oldu? Tam tersi oldu.

Şimdi, siz diyorsunuz ki: “Enerji ve altın ithalatı.” E, Türkiye enerji ithalatına, altın ithalatına yeni mi başladı? Zaten Türkiye'nin ekonomisi enerjide dışa bağımlı bir sistem üzerinde şekillenmiş bir ekonomidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Bitiriyorum efendim.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

Buyurun.

HAKKI SARUHAN OLUÇ (İstanbul) – Dolayısıyla, ekonomi zaten bu şekilde şekillenmiştir, yeni bir durumla karşı karşıya değiliz. Demek ki bu yeni ekonomi modeli aslında çökmüş vaziyette ve bir açıklar modeli hâline gelmiş yani cari açık artmış, dış ticaret açığı artmış, bütçe açığı artmış; 3 açıkların ekonomi modeliyle karşı karşıyayız. Elbette, siz, şu anda, bunun sadece bir parçasını temsil ediyorsunuz. Dolayısıyla size yönelik eleştirilerimiz o parçası çerçevesinde ama yeni ekonomi modelinin, bu iktidarın yeni ekonomi modelinin çıktığı çok açık ortadadır. Bu bütçenin de tartışmalarında her gün bunu tartışmaya devam edeceğiz.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Usta...

16.- Samsun Milletvekili Erhan Usta'nın, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Fatih Dönmez, Ticaret Bakanı Mehmet Muş ile Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum'un yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Sayın Bakanlara hakikaten bu seviyeli sunumları ve müzakereleri nedeniyle ben de teşekkür etmek istiyorum.

Ancak şöyle bir şey var: Şimdi, Sayın Bakanlar sabahleyin sunum yapmıyorlar. Mesela, bütçenin ilk sunumunda sabahleyin bir sunum oluyor. Şimdi, burada, aslında müzakerelerin sonuna konulmasının temel nedeni şu: Tabii, elbette kendi gündemleri olacak, onları söyleyecekler, biz ona bir şey demiyoruz ama onun dışında, burada saatlerce siyasi partiler adına değerlendirmeler yapıldı, eleştiriler yapıldı, iddialar ortaya konuldu, ağır eleştiriler oldu belki; bunlara ilişkin bir düşüncelerini açıklamaları lazım, sizin için de bir fırsat. Yani mesela, işte, benim -birazdan bir iki tane örnek vereceğim- enerjiyle ilgili çok ciddi iddialarım oldu. Yani bunlara hiç girmeyip sadece daha önceden hazırlanmış bir metin üzerinden gidilmesinin ben doğru olduğunu düşünmüyorum; nihayetinde buraya yılda bir defa geliyorsunuz, bu, sizin açınızdan da bir fırsat...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

ERHAN USTA (Samsun) – ...Meclis açısından da bir fırsat. Yoksa diğer türlü, insanın aklına şöyle geliyor: “O zaman gelmenize gerek yoktu Sayın Bakanım, bir video çekip gönderseydiniz, nasıl olsa metin elinizde.” Hâlbuki mesele öyle değil. Tabii, Mehmet Muş Bakanımızı bu anlamda bir miktar belki ayırabiliriz; o, en azından metnin biraz dışına çıkıp değerlendirmelere ilişkin bir miktar görüşlerini ifade etti. Ama temel soru şu: Şimdi, şu anda çektiğimiz bütün sıkıntıların temelinde, özellikle son bir yılda uygulanan, ismine “Türkiye ekonomi modeli” denilen model ve bu modelin de temel “benchmark”ı sizin faaliyet alanınız yani “Cari fazla vereceğiz.” iddiasıyla bir model ortaya konuldu ve bu model üzerinden birtakım işler yapıldı, şu anda Türkiye çok ciddi bir ekonomik sıkıntı içerisinde. Şimdi, bunun için geçen yıl burada tartıştık, “Bu cari fazla verilemez.” dedik, siz “Vereceğiz.” dediniz; e, biz haklı çıktık, tarihin en yüksek cari açıklarını veya dış ticaret açıklarını verdik. Şimdi, orada, Sayın Muş hem bana iltifat etti hem de o arada rakamları sakladığını söyledi. Aslında sataşmadan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son kez açıyorum mikrofonu.

ERHAN USTA (Samsun) – 2 tane daha hakkım var Sayın Başkan, takip ediyorum.

BAŞKAN – Öyle mi?

ERHAN USTA (Samsun) – Şimdi, ocak-kasım verileri var elimizde değil mi? Bakın, dış ticaret açığı... Dış ticaret açığıyla vakit kaybetmeyelim, onun, tarihin en yüksek dış ticaret açığı olduğunu söyledik. Değerli arkadaşlar, enerji faslını tamamen dışarıya aldığımızda bile 2022 yılının Ocak-Kasım döneminde 26,6 milyar dolar dış ticaret açığı veriyoruz, bakın “Fazla vereceğiz.” denilen bir dönemde. Bu, geçen yıl ne kadarmış? Yani en azından bunun bir miktar düzelmesi lazım, geçen yıl sadece 3,4 milyar dolar yani yüzde 682 artış var. Şimdi, diyoruz ki programın kurgusunda bir problem vardı, bunu geçen yıl söyledik biz size, “Bu, olmaz.” dedik; siz inat ettiniz, Türkiye’yi deneme tahtasına çevirdiniz ve bunun sonucunda şu oldu: Şimdi, bir de deniliyor ki: “Efendim, dolar bütün dünyada güçlendi.” Yok öyle bir şey değerli arkadaşlar. Bakın, şurada elimde, birazdan listesini size vereyim; başka ülkelerle mukayese ettiğimizde Türk lirasının... Yüzde 151 Türkiye’de kur artışı olmuş, başka ülkelerde yüzde 1, 2, 3, 5 bu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ERHAN USTA (Samsun) – Savaştaki Rusya’da yüzde 16, hatta kur düşüşü olmuş; Ukrayna’da yüzde 30 artış olmuş. Dolayısıyla bunlar yanlış şeyler.

Enerjiye ilişkin iddialarımızı soru önergesiyle soracağım, şimdi vakit olmadığı için o konuya giremeyeceğim, maalesef sürem kısaldı fakat bu Akkuyu Nükleerle ilgili Sayın Halil İbrahim Oral Bey’in soru sorma imkânı olmadı. Ankara Milletvekili olduğu için tabii, şunu soruyor: Şimdi, bu nükleer atıkların Polatlı Avdanlı köyüne depolanacağına ilişkin bir proje olduğu söyleniyor, Sayın Bakanlar, bu doğru mu? Önce bunu soruyoruz. Biliyorsunuz, burası Sakarya Nehri’ne 2 kilometre, burada şehitlikler var, Polatlı Türkiye’nin tahıl ambarı. 500 kilometre uzaktan bu atıklar getirilecek, ciddi kaza riskleri var.

FATİH ŞAHİN (Ankara) – Öyle bir şey yok, yok öyle bir şey.

ERHAN USTA (Samsun) – Dolayısıyla Ankara halkı burada bunu istemiyor. Sayın Milletvekilimiz ve arkadaşlarımız orada basın açıklaması yapıp bu konuyu da ilettiler. Bu konuyla ilgili de bir açıklama yaparsanız çok memnun oluruz.

Son konu olarak da bu asgari ücrette yanlış bir mukayese yaptınız Sayın Bakan. Türkiye’de asgari ücretlilerin toplam ücretlilere oranı yüzde 65.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Son kez açıyorum mikrofonu.

ERHAN USTA (Samsun) – Teşekkür ediyorum.

Asgari ücret bizde bir ortalama ücret yani Avrupa’da, bakın, bize en yakın olan ülkede, Romanya’da yüzde 21; Avrupa ortalaması yani asgari ücretlilerin toplam ücretlilere oranı birçok Avrupa ülkesinde yüzde 2, 3. Asgari ücretten değil de toplam gelir üzerinden bir mukayese yapmanız lazım. (MHP sıralarından gürültüler)

BAŞKAN – Arkadaşlar, sabır...

MUHARREM VARLI (Adana) – Ne sabrı ya!

BAŞKAN – Sabır, sabır...

ERHAN USTA (Samsun) – Eğer bu mukayeseyi yaparsanız Türkiye’de enerjiyi hem pahalı kullandığımız hem de artışların çok yüksek olduğu zaten ortada, EUROSTAT rakamları ortada. Türkiye’de yüzde 137 son bir yıldaki enflasyon, enerji enflasyonu; Avrupa Birliğinde yüzde 38,7; OECD’de yüzde 28. Dolayısıyla, lütfen, asgari ücretli çok kızıyor sizin bu sözlerinize.

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANI FATİH DÖNMEZ – Ortalama ücret Avrupa’da ilan edilmiyor.

ERHAN USTA (Samsun) – Ortalama ücret ilan... Kişi başı gelirleri var, oradan yapabilirsiniz.

BAŞKAN – Tamamlayın sözlerinizi.

ERHAN USTA (Samsun) – Kişi başı gelir üzerinden yapmanız lazım. Asgari ücret üzerinden yapacağınız mukayese yanlış bir mukayese olur.

Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

III.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER (Devam)

A) KANUN TEKLİFLERİ (Devam)

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 362) (Devam)

2.- 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2021 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 201 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2021 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/2076) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 363) (Devam)

A) ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Devam)

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

B) ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

C) NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Devam)

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ç) MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

D) MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

E) TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU (Devam)

1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

F) TİCARET BAKANLIĞI (Devam)

1) Ticaret Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Ticaret Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

G) REKABET KURUMU (Devam)

1) Rekabet Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Rekabet Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

Ğ) HELAL AKREDİTASYON KURUMU (Devam)

1) Helal Akreditasyon Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Helal Akreditasyon Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

H) ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Devam)

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

I) TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

İ) METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Devam)

1) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

2) Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

J) İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Devam)

1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

BAŞKAN – Evet, şimdi sırasıyla ikinci turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ile kesin hesaplarına geçilmesi hususunu ve bütçeleri ile kesin hesaplarını ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2023 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI

1) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

GELİR CETVELİ

GENEL TOPLAM

18.861.264.000

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2023 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek 4.432.361.101,00

Bütçe Gideri 4.314.752.416,98

Kullanılmayan Ödenek 117.608.684,02

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2023 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU

1) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	847.250.000
--------------	-------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	847.250.000
--------	-------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2023 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	659.345.467,00
Bütçe Gideri	612.747.332,00
Kullanılmayan Ödenek	46.598.135,00

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	323.052.000,00
Bütçe Geliri	501.929.741,23
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	14.746.407,23
Net Bütçe Geliri	487.183.334,00

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Nükleer Düzenleme Kurumunun 2023 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU

1) Nükleer Düzenleme Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	519.954.000
--------------	-------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	519.954.000
--------	-------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Nükleer Düzenleme Kurumunun 2023 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.
Nükleer Düzenleme Kurumunun 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Genel toplamları okutuyorum:

2) Nükleer Düzenleme Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	349.592.192,00
Bütçe Gideri	271.097.641,37
Kullanılmayan Ödenek	78.494.550,63

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	184.570.000,00
Bütçe Geliri	206.510.115,47
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	9.090.702,94
Net Bütçe Geliri	197.419.412,53

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Nükleer Düzenleme Kurumunun 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 2023 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**1) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	2.172.066.000
--------------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	2.167.066.000
--------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 2023 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	1.117.744.696,04
---------------	------------------

Bütçe Gideri	1.100.865.385,92
--------------	------------------

Kullanılmayan Ödenek	16.879.310,12
----------------------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	778.715.000,00
----------------------	----------------

Bütçe Geliri	1.150.829.803,21
--------------	------------------

Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	4.373.631,22
------------------------------------	--------------

Net Bütçe Geliri	1.146.456.171,99
------------------	------------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğünün 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2023 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ**1) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	1.028.373.000
--------------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	1.008.373.000
--------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2023 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	631.841.100,00
---------------	----------------

Bütçe Gideri	626.445.237,33
--------------	----------------

Kullanılmayan Ödenek	5.395.862,67
----------------------	--------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	384.017.000,00
----------------------	----------------

Bütçe Geliri	559.523.667,33
--------------	----------------

Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	46.814.035,00
------------------------------------	---------------

Net Bütçe Geliri	512.709.632,33
------------------	----------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğünün 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun 2023 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU**1) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	951.343.000
--------------	-------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.
Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	950.343.000
--------	-------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun 2023 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	305.002.550,39
Bütçe Gideri	273.511.052,89
Kullanılmayan Ödenek	31.491.497,50

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelinin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	282.814.000,00
Bütçe Geliri	255.792.861,18
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	368.422,07
Net Bütçe Geliri	255.424.439,11

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumunun 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Ticaret Bakanlığının 2023 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*TİCARET BAKANLIĞI**1) Ticaret Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	17.124.310.000
--------------	----------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ticaret Bakanlığının 2023 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Ticaret Bakanlığının 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Ticaret Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	14.458.286.234,24
---------------	-------------------

Bütçe Gideri	14.136.566.219,10
--------------	-------------------

Kullanılmayan Ödenek	321.720.015,14
----------------------	----------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Ticaret Bakanlığının 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Rekabet Kurumunun 2023 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*REKABET KURUMU**1) Rekabet Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	559.953.000
--------------	-------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelinin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	559.953.000
--------	-------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Rekabet Kurumunun 2023 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Rekabet Kurumunun 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Rekabet Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	207.506.000,00
Bütçe Gideri	178.184.411,84
Kullanılmayan Ödenek	29.321.588,16

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelininin genel toplamlarını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	137.500.000,00
Bütçe Geliri	212.826.448,45
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	661.592,49
Net Bütçe Geliri	212.164.855,96

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Rekabet Kurumunun 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Helal Akreditasyon Kurumunun 2023 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*HELAL AKREDİTASYON KURUMU**1) Helal Akreditasyon Kurumu 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	22.816.000
--------------	------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Gelir cetvelininin toplamını okutuyorum:

GELİR CETVELİ

TOPLAM	22.716.000
--------	------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Helal Akreditasyon Kurumunun 2023 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Helal Akreditasyon Kurumunun 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) Helal Akreditasyon Kurumu 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	8.254.000,00
Bütçe Gideri	6.027.734,09
Kullanılmayan Ödenek	2.226.265,91

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

(B) cetvelininin genel toplamını okutuyorum:

(B) CETVELİ

Bütçe Geliri Tahmini	6.355.000,00
Bütçe Geliri	6.906.650,17
Bütçe Gelirlerinden Ret ve İadeler	400,00
Net Bütçe Geliri	6.906.250,17

BAŞKAN – Kabul edenler ... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Helal Akreditasyon Kurumunun 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 2023 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI

1) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	24.321.048.000
--------------	----------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 2023 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

2) Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	10.258.469.843,82
Bütçe Gideri	9.847.784.988,24
Kullanılmayan Ödenek	410.684.855,58

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığının 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 2023 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	3.068.236.000
--------------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 2023 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) *Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	1.730.768.628,80
---------------	------------------

Bütçe Gideri	1.564.999.737,95
--------------	------------------

Kullanılmayan Ödenek	165.768.890,85
----------------------	----------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğünün 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

Meteoroloji Genel Müdürlüğünün 2023 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

1) *Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	1.603.859.000
--------------	---------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Meteoroloji Genel Müdürlüğünün 2023 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Meteoroloji Genel Müdürlüğünün 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümlerine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamları okutuyorum:

2) *Meteoroloji Genel Müdürlüğü 2021 Yılı Merkezî Yönetim Kesin Hesabı*

(A) CETVELİ

Toplam Ödenek	555.068.000,00
---------------	----------------

Bütçe Gideri	552.872.266,93
--------------	----------------

Kullanılmayan Ödenek	2.195.733,07
----------------------	--------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Meteoroloji Genel Müdürlüğünün 2021 yılı merkezî yönetim kesin hesabının bölümleri kabul edilmiştir.

İklim Değişikliği Başkanlığının 2023 yılı merkezî yönetim bütçesine geçilmesini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Genel toplamı okutuyorum:

*İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI**1) İklim Değişikliği Başkanlığı 2023 Yılı Merkezî Yönetim Bütçesi*

ÖDENEK CETVELİ

GENEL TOPLAM	154.182.000
--------------	-------------

BAŞKAN – Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

İklim Değişikliği Başkanlığının 2023 yılı merkezî yönetim bütçesi kabul edilmiştir.

Böylece, ikinci turda yer alan kamu idarelerinin bütçeleri ve kesin hesapları kabul edilmiştir.

Hayırlı olmalarını temenni ederim.

Sayın milletvekilleri, ikinci tur görüşmeleri tamamlanmıştır.

Programa göre kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarını sırasıyla görüşmek için 8 Aralık 2022 Perşembe günü saat 11.00’de toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.20

DÖNEM: 27

YASAMA YILI: 6

31'İNCİ BİRLEŞİM
7 ARALIK 2022 ÇARŞAMBA
SAAT: 11.00

DANIŞMA KURULU ÖNERİŐİ

1.- 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi ile 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifinin Türkiye Büyük Millet Meclisinin 5 Aralık 2022 Pazartesi günkü gündeminin “Özel Gündemde Yer Alacak İşler” kısmının 1’inci ve 2’nci sıralarında yer alması, bütçe görüşmelerine 5 Aralık 2022 Pazartesi günü saat 12.00’de başlanması; Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin görüşmelerinin bitimine kadar, resmî tatil günleri dâhil, her gün saat 11.00’den günlük programın tamamlanmasına kadar çalışmalarına devam olunması,

Görüşmelerin on iki günde tamamlanması, bütçe görüşmelerinin son günü olan 16 Aralık 2022 Cuma günü görüşmelere saat 14.00’te başlanması ve bu Birleşimde Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin görüşmelerinin bitimine kadar çalışmalarına devam olunması,

Başlangıçta bütçenin tümü üzerindeki görüşmelerde yürütme adına yapılacak sunuş konuşmasının süreye tabi tutulmaksızın yapılması, siyasi parti grupları ve İçtüzük’ün 62’nci maddesi gereğince, istemi hâlinde, görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye de 70’er dakika söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) kişisel konuşmaların ise onar dakikayla sınırlandırılması,

Kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesapları üzerindeki görüşmelerin 8 turda tamamlanması, kamu idarelerinin bütçe ve kesin hesaplarının görüşülme günlerini belirten programın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığınca bastırılarak duyurulması, turların bitiminden sonra Bütçe Kanunu Teklifi ve Kesin Hesap Kanunu Teklifinin maddelerinin oylanması,

Birinci turda, istemi hâlinde, TBMM Başkanlığı ile İçtüzük’ün 62’nci maddesi gereğince, görüşlerini bildirmek üzere yürütme adına yapılacak konuşmaların 80 dakika, bu turda siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların 80’er dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir); siyasi parti grupları ve İçtüzük’ün 62’nci maddesi gereğince, istemi hâlinde, görüşlerini bildirmek üzere yürütme adına yapılacak konuşmaların beşinci turda 80’er dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), altıncı turda 60’ar dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), yedinci turda 65’er dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), diğer turlarda ise 70’er dakika (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir), kişisel konuşmaların beşer dakika olması, kişisel konuşmalarda her turda İçtüzük’ün 61’inci maddesine göre biri lehte, biri aleyhte olmak üzere 2 üyeye söz verilmesi ve 1 üyenin sadece bütçenin tümü üzerinde veya sonundaki görüşmelerde ya da bir turda söz kaydı yaptırması,

Bütçe görüşmelerinde soruların gereğesiz olarak yerinden sorulması ve her tur için soru-cevap işleminin on dakika soru, on dakika cevap olarak sınırlandırılması,

Bütçe görüşmelerinin sonunda siyasi parti gruplarına ve İçtüzük’ün 62’nci maddesi gereğince, istemi hâlinde, görüşlerini bildirmek üzere yürütmeye 60’ar dakika süreyle söz verilmesi (bu süre birden fazla konuşmacı tarafından kullanılabilir) İçtüzük’ün 86’nci maddesine göre yapılacak kişisel konuşmaların ise onar dakika olması önerilmiştir.

(Genel Kurulun 23.11.2022 tarihli 24’üncü Birleşiminde kabul edilmiştir.)

KOMİŐYON TOPLANTISI

*Bayındırlık, İmar, Ulaştırma ve Turizm Komisyonu
09.12.2022 Cuma - Saat:15.30

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ GÜNDEMİ

31'İNCİ BİRLEŞİM

7 ARALIK 2022 ÇARŞAMBA

SAAT: 11.00

1 – BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

* * *

2 – ÖZEL GÜNDEMDE YER ALACAK İŞLER

1.- (S. Sayısı: 362) 2023 Yılı Merkezi Yönetim Bütçe Kanunu Teklifi (1/286) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 02.12.2022) (X)

2.- (S. Sayısı: 363) 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifi (1/285), Plan ve Bütçe Komisyonunca Kabul Edilen Metne Ekli Cetveller, 2021 Yılı Merkezi Yönetim Kesin Hesap Kanunu Teklifine İlişkin Genel Uygunluk Bildirimi ile 2021 Yılı Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporu, 201 Adet Kamu İdaresine Ait Sayıştay Denetim Raporu, 2021 Yılı Faaliyet Genel Değerlendirme Raporu ve 2021 Yılı Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporunun Sunulduğuna Dair Sayıştay Başkanlığı Tezkeresi (3/2076) ile Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu (Dağıtma tarihi: 02.12.2022) (X)

3 – SEÇİM

* * *

4 – OYLAMASI YAPILACAK İŞLER

* * *

5 – MECLİS SORUŞTURMASI RAPORLARI

* * *

6 – GENEL GÖRÜŞME VE MECLİS ARAŞTIRMASI YAPILMASINA DAİR ÖNGÖRÜŞMELER

* * *

7 – KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

* * *

(X) Açık oylamaya tâbi işleri gösterir.

BUGÜNKÜ PROGRAM

3'üncü Gün

7.12.2022 ÇARŞAMBA

Saat : 11.00 – Program bitimine kadar

II. TUR

14-. ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI (Bütçe + Kesin Hesap)

15-. ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURUMU (Düz. ve Den. Kur. Büt.) (Bütçe + Kesin Hesap)

16-. NÜKLEER DÜZENLEME KURUMU (Düz. ve Den. Kur. Büt.) (Bütçe + Kesin Hesap)

17-. MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesin Hesap)

18-. MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesin Hesap)

19-. TÜRKİYE ENERJİ, NÜKLEER VE MADEN ARAŞTIRMA KURUMU (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesin Hesap)

20-. TİCARET BAKANLIĞI (Bütçe + Kesin Hesap)

21-. REKABET KURUMU (Düz. ve Den. Kur. Büt.) (Bütçe + Kesin Hesap)

22-. HELAL AKREDİTASYON KURUMU (Özel Bütçe) (Bütçe + Kesin Hesap)

23-. ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI (Bütçe + Kesin Hesap)

24-. TAPU VE KADASTRO GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Bütçe + Kesin Hesap)

25-. METEOROLOJİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (Bütçe + Kesin Hesap)

26-. İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAŞKANLIĞI (Bütçe)

(CHP, AK PARTİ, İYİ PARTİ, MHP, HDP)

(Siyasi parti grupları ve istemi hâlinde Yürütme adına yapılacak konuşma süresi: 70'er dakika)

(Kişisel konuşmaların süresi biri lehte ve biri aleyhte olmak üzere: 5'er dakika)

(Soru – Cevap işlemi: 10 dakika soru - 10 dakika cevap)